150.5 — E DAKINS
421
E714 (R)
I9
1877

GUACANAGARI
MONTEZUMA
GUATIMOTZIN
POWHATAN
POCAHONTAS
SAMOSET
MASSASOIT
KING PHILIP
UNCAS
TEDYUSKUNG

PONTIAC
CAPTAIN PIPE
LOGAN
CORNPLANTER
JOSEPH BRANT
RED JACKET
LITTLE TURTLE
TECUMSEH
OSCEOLA
SEQUOYA
SHABONEE

BLACK HAWK
KEOKUK
SACAGAWEA
BENITO JUAREZ
MANGUS
COLORADAS
LITTLE CROW
SITTING BULL
CHIEF JOSEPH
GERONIMO

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM TO

THE NEWBERRY LIBRARY

1911

Cataloged and conserved in honor of
SISTER ANN IDA GANNON, BVM
Trustee of the Newberry Library
Made possible by the generous support of Dennis J. Keller, Roger S. Baskes, Barry L. MacLean, Frederick A. Krehbiel, Robert C. McCormack, and Robert E. King

Grönländische Predigten.

Zweiter Band:

Vom Sonntag Quasimodogeniti bis 27. Sonntag nach Trinitatis.

Mounted

No. 9 of bill; cost 2 mk. 40 pf.

îvangkîliunik

isumasiûtit

sapâtine nagdliússivingnilo atugagssat.

åipait:

aussákut nagdliútartune atugagssat.

Stolpen,
Druck von Gustav Winter
1879.

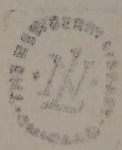

imait.

sapãme makivfiata kingulîsa sujugdliáne кúp. 1
sapãme makivfiata kingulîsa áipãne . . „ 8
sapãme makivfiata kingulîsa pingajuáne „ 14
tugsiarfigssuarme . . . . . „ 19
sapãme makivfiata kingulîsa sisamãne . „ 27
sapãme makivfiata kingulîsa tatdlimãne „ 33
кilaliarfiane . . . . . „ 40
sapãme кilaliarfiata tugdliane . . . . „ 43
pînsime . . . . . „ 50
pînsip aкaguane . . . . . „ 57
trinitâtime . . . . . „ 62
sapãme trinitâtip kingulîsa sujugdliáne „ 67
sapãme trin. king. áipãne . . . . . „ 72
sapãme trin. king. pingajuáne . . . . „ 79
sapãme trin. king. sisamãne . . . . „ 84
sapãme trin. king. tatdlimãne . . . . „ 90
sapãme trin. king. arfernáne . . . . „ 95
sapãme trin. king. arfineк áipãne . . . „ 100
sapãme trin. king. arf. pingajuáne . . „ 104
sapãme trin. king. arf. sisamãne . . . „ 111
sapãme trin. king. кulingáne . . . . „ 117
sapãme trin. king. arкarnáne . . . . „ 122
sapãme trin. king. arкaneк áipãne . . „ 129
sapãme trin. king. arк. pingajuáne . . „ 134
sapãme trin. king. arк. sisamãne . . . „ 140
sapãme trin. king. arк. tatdlimãne . . „ 145
sapãme trin. king. arfersarnáne . . . „ 151

sapãme trin. king. arfersaneĸ áipãne . kúp. 157
sapãme trin. king. arfers. pingajuáne . „ 164
sapãme trin. king. arfers. sisamãne . . „ 170
sapãme trin. king. mardlungnik ĸuliliáne „ 176
sapãme trin. king. mardlungnik ĸuligdlit sujugdliáne . . . . . „ 183
sapãme trin. king. mardl. ĸul. áipãne . „ 189
sapãme trin. king. mardl. ĸul. pingajuáne „ 195
sapãme trin. king. mardl. ĸul. sisamãne „ 202
sapãme trin. king. mardl. ĸul. tatdlimãne „ 210
sapãme trin. king. mardl. ĸul. arfernáne „ 216
sapãme trin. king. mardl. ĸul. arfineĸ áipãne . . . . . „ 221

sapãme makivfiata kingulîsa sujugdliáne.

sâgfigalutit ĸínuvigâvtigit ivdlit, ánáussi--sserput-â, imána: anernigkut ivdlernartúkut piniússiningnik ikingnigdlo nalujungnaersítigut uvdlut tamaisa. sôrdlo taimane ajoĸersugka--tit sarĸúmerfigalugitdlo ĸimerdlôrtísimagagkit ikingnik, taima uvagútaoĸ sarĸúmerfigalutalo ĸimerdlôrtítigut ikingnik ivdlernartunik, tássá--nga ilisarilerĸuvdlugo ajortivta angíssusiat, ilisarilerĸuvdlutitdlo ivdlit ajortilingnik ánáu--ssissûssutit, Gûtip savârâ, angut ánialik, uva--gútaoĸ pinerdlungnivut pivdlugit ikiligaussu--tit, Tûmatut ũmativtigut kivdligauvdluta ima oĸarsínãngorĸuvdluta: nâlagara Gûtiga. ilu--mut.

Juán. 20, 19—31.

Jisusip ikinik ivdlernartunik.

tusarpugut aitsât Jîsusimik toĸussunit makísi--massumik, ĸanoĸ ilivdlune mardloriardlune ajoĸer--sugkane aliasugtut sarĸúmerfigigai, tusarpugutdlo

ajoĸersugainik tugpatdlersagaussunik tipaitsulersu-
-nigdlo, mássa Jîsuse ajoĸersortertik kingumut ta-
-kugamíko tipaitsulersunik. ajoĸersugaisa sumit ili-
-sarinerpât Jîsuse ajoĸersortertik maĸaississartik,
mânale tássángáinaĸ sarĸúmersítoĸ; sumit ilisari-
-nerpât ilumut táunaussoĸ ukiut pingasut nâvdlugit
najugartik? ikînit pingârtumik ilisarilerpât. Jîsusip
ĸimerdlôrtingmatik kikiagtornerminik timiminut av-
-dlángortitaussumut agdlât atassunik erssitsunik, tá-
-ssánga pingârtumik ilisarilerpât táunaungmat nâla-
-gartik ajoĸersortertigdlo. sujugdlît oĸalugtuarât
angutip ugperdluartup ánáussissumigdlo asangnigtup
Martînamik atigdlup misigissâ imáitoĸ: tôrnârssûp
ilâne ússerumavdlugo sarĸúmerfigigâgôĸ pínersor-
-ssuarmik táutoĸardlune oĸarfigalugulo: uvanga tá-
-ssa Gûtip ernera, ánáussissit. táussumale akivâ:
táunáungilatit ikeĸángínavit; tôrnârssûvutit. tauva
tôrnârssuk ĸimâvorôĸ.

asassáka ukorsî-â, Jîsuse ánáussisserput ilisa-
-rivdluarumaguvtigo kináussusiagut, ilumut ánáussi-
-ssigalugo tôrnâvssûvdlo ajortutdlo píssauneránit
aniguisitsissutut pigiumaguvtigo, tauva ilisarivdluar-
-niásavarput ikînit, tássa ánianit toĸuanitdlo. Jîsuse
angut ikilik, angut ánialik, savârarĸ toĸutitaussoĸ,
mássa ajortivut pivdlugit taimaititaussoĸ ilisarissa-
-riaĸarpoĸ uvavtínut, ûmativta nápautânit toĸunar-
-tumit ajorungnaerserĸuguvta. taimaingmat mâna
Jisusip ikinik ivdlernartunik oĸalungniarumavunga.

Jîsusip ajortigdlit ánáussissâta **ikê ivdlernartut**
ánialo toĸualo pruvfîtit itsarujugssuaĸ inûssut ilaisa
oĸautigisimavait. Isaia ilâne Gûtip anernerata ĸáu-
-marsaineragut tupingnartumik takordlûgaĸarpoĸ,
mássa takordlôrpâ Jîsuse silamiut ánáussisugssât
savatut píngitsutut toĸutsivingmut pisitaussutut; ta-
-kordlôrpâ Jîsuse ikiligaussoĸ, takordlôrpâ Jîsuse
angut ánialik ássseĸángitsumik nâgdliugtitaussoĸ.
takordlûgkane tamána tupingnartoĸ pivdlugo oĸau-
-serissaisa ilait imáiput: „ikiligauvoĸ pinerdlungni-
-vut pivdlugit, seĸumisitauvoĸ ajortuliavut pivdlugit;
pitdlaut táussumúnga tugtoĸ erĸigsíssutigârput,

unartarnekarnerilo ajorungnaerutigâvut“ (Is. 53, 5). pruvfîte Saggaria Jîsusip sanerânik kapissaussumik takordlûgkerssârpok ima okarame: „Dâvíkúnut Je-rûsalâvdlo inuinut kuiumârpara anernek sáimáu-nartitsissok kinutitsissordlo, tauva uvanga kiviá-savânga kapissartik, kiavdlugo sôrdlo ernituari-ssak kiassarât“ (Sagg. 12, 10).

Jîsusip ikê ivdlernartut, Isaiap Saggariavdlo anernermik issaisigut takordlûgait, ajokersugkat ti-mimik issaisigut kimerdlôrpait. Juánase, Jîsusip asassâ sujugdliuvdlune taimáisimavok: asanermit unganermitdlo Jîsuse ajokersortine sáningassuliata atânut agdlât maligkamiuk tássanîtitdlune ajoker-sortime kikiagtorsimassup ánia tamât takuvâ; ag-ssai isigailo kikíssanik kissungmut pâgúsimassut takuvai, kingornalo Jîsusip tokusimassup sanera ka-lugiussamik kapissaussok takuvâ. Jîsusilo making-mat kingorna uvdlok makivfia nâsimángitsok ajo-kersugaisa ilaisa kulit takuvât nâlagartik tássá-ngáinak sarkúmersok, ikîlo takugamíkik Jîsusilo nerissok takuvdlugo, ilisarilerpât táunaussok ajoker-sortertik. uvdlutdlo arfinek pingasut kingornatigut Jîsusip âma sarkúmerfigigamigit ajokersugkane, ta-matumûna Tûma ilagalugo atautsimîtut, tauva Tû-ma ugpernikitsok ûmatimigutdlo erkigsivigssaerú-tok pingârdlugo sâgfigalugo kimerdlôrtípâ ikiminik, ajokersortimilo taimailiornera Tûmap iluarsautigâ ûmatiminut, mássa pakatsivdlune Jîsusivdlo isuma-gingningneranik kivdlugauvdlune okarpok: **nâlagara Gûtiga.**

Jîsusip ikê ivdlernartut, Jîsusip ánia tamarme to-kualo tamássáuput asassáka, **ivangkiliumik okalugtut tamarmik okautigissagssaisa pingârnerssait;** tamássáu-put okautsit tusarnersut silarssuarme tamarme oka-lûtigissagssat. Juánasip kuississup Jîsuse tíkuar-dlugo okautigâ imána: „tássa Gûtip savârâ, sila-miut ajortaimik erssugtok“ (Juán. 1, 29). Paulu-silo, apustile ilungersornermigut ássekángitsok, Gû-timik nalussune îvangkîlio okalûtigísagamiuk, sumik avdlanit tamanit tusardlersarnerpai nalussut okalug-

-figissagssane? tássa, Kristusimik kikiagtugaussumik, oĸarame: „isumángilanga suna avdla ilivsíne ilisi--majumavdlugo, kisiáne Jîsuse Kristuse, mássalo sá--ningassulingmut kikiagtugaussoĸ“ (1 Kor. 2, 2). Jîsuse angut ikilik, angut ánialik, Isaiap taimáissu--siagut takordlûgâ tusartime Galâsiamiut issaisa sã--nut ássiliniarpâ, sôrdlo nangmineĸ oĸartoĸ: „tau--tûko Galâsiamiut sujuneĸángitsut; kia angákuarnig--figingmase ilumôrtoĸ nâlásaerpisiuk? mássa Jîsuse Kristuse issivse sãne ássilissaussoĸ, akornavsíne sá--ningassulingmut kikiagtugaussordlusôĸ“ (Gal. 3, 1). Pîtrusivdlo kristumioĸatine ánáussissup kikiagtugau--neranik ikînigdlo erĸaisípai, imána agdlagkame: „táussuma nangmineĸ ajortivut timimine átataralu--git túniúpoĸ ĸissungme, ajortimut toĸuvdluínarĸuv--dluta, iluarsisimavdlutalo inûniarĸuvdluta; táussuma ikînik katsorsarneĸarpuse“ (1 Pîtr. 2, 24).

tamánalo píssutigalugo îvangkîliumik oĸalugtut tamarmik ajoĸersuissut ivko sujugdlît maligdlugit oĸáussut Kristusimik kikiagtugaussumik pingârdlugo oĸalûtigísavât inoĸatimingnut. oĸautsit Jîsusip ikî--nik, Jîsusip ánianik toĸuanigdlo silap naggatigssâ tikitdlugo oĸalûtigineĸartásáput, inuit ũmataisa kiv--dligssáungitsut mángertut ĸitulisarneĸautigssãnik. tamána pivdlugo ĸavsînik sapãme nâlagiartitdluta tugsiutigissarparput imáitoĸ: „oĸautsit ániangnik uvdlut naggatigssãnut aulajangersíkit uvavtíne. aner--nigkut ivdlernartúkut piniússiningnik ikingnigdlo nalujungnaersítigut uvdlut tamaisa,“ ãma imáitoĸ: „autdlartitatit nunamîtitdlugit imarsiortitdlugitdlo sernigíkit; aungnigdlo oĸalugkângata, oĸausît ũmar--nartíkit anernigkut, ingniligssuartut kivdlingnartú--ngortíkit inuit ũmatainut.“

asassáka ukorsî-â, uvagut ũmativut ĸanoĸ íner--pat? iluvtigut kivdlingneĸarnerpugut oĸautsitigut Jîsusip ikînik, Jîsusip ániangârneranik? tarnivta issainik ĸimerdlôrtarnerpavut ánáussissivta kikiag--tornere, ârdlorfigissardlugulo sivnîsserput ĸissung--mut sáningassulingmut pâgúsimassoĸ? oĸautsit Jî--susip ániangârneranik ĸavsînik tusartagkavut piv-

-dluautiginerpavútaoĸ ũmativtigut? **támaĸinata, asa-ssáka. Jîsusip ikê ánialo ikatigeĸinavavut kigdlormut-dlo tugpatdliutigalugit.** uvdlume nâlagiartut ilaga-lugit Jîsusip ánia únersiutigalugulo nipitûmik tug-siartaraluaruvta, aĸagulo kigdlormut sâgdluta na-lingínarsiordluta pîtaitdliordlutalo ajortuliaruvta, inûserissarput ajortoĸ Kristusip iluaríngisâ iperaru-mángíkuvtigo, ingmivtínigdlo tugpatdlersarniaruvta oĸardluta imána: Jîsuse nãkingnigtûssoĸ uvangátaoĸ pivdlunga toĸutaungmat, timâ ivdlernartoĸ uvangá-taoĸ pivdlunga ikiligaungmat, tamána tugpatdliuti-gâra; súsassoĸ támartaraluaruma; táussuma isu-mákêrfigissáinarpânga, nãkingnigtûgame. taima isu-massardlutalo iliortaruvta, perĸuserdlugtumik ilior-ĸajaĸaugut tauva, Jîsusip ikê ivdlernartut, Jîsusip ánia atornerdlugdlugit mitautigĩnarĸajaĸâvut tauva, ajortup tungânut tugpatdliutiginiaruvtigik. — „una-tarneĸarnere ajorungnaerutigâvut," taima agdlagsi-mavoĸ (Is. 53, 5). tusarpise, asassáka? Jîsusip una-tarneĸarnere ajorungnaerutigísavavut, agdliartûtigí-sanagitdle ajortup tungânut.

Saggariap agdlagaine atuaivugut imána: „tai-mane Dâvíkúnut Jerûsalâmiunutdlo puilassoĸ mili-gaersimásavoĸ ajortaerússutigssaĸ maujungnarung-naerutigssaĸ" (Sagg. 13, 1). puilassoĸ tamána ajor-taerússutigssaĸ tamássáuput Jîsusip ikê ivdlernar-tut katsorsautigssamik píkunartumik puilassut, má-ssa ánáussissup auanik, táuna pivdlugo Juánase agdlagtoĸ: „ĸaumassumile saĸiguvta, sôrdlo táuna ĸaumassumĩtoĸ, tauva ilagigpugut, erneratalo Jîsu-sip Kristusip auata tamanik ajortaiararâtigut." (1 Juán. 1, 7). taimaingmat erĸordluartumik erinaler-ssûtigissarpavut Jîsusip ikê imána: „puilassut tatdli-máuput, — táukunánga piváka — tipaitsungneĸ, tugpatdlerneĸ, — inũssutdlo ánássut. — ajoruma, nimâruma, — toĸuvdlo tikigpanga, — ķingorname táukunane — ĸasuersatdlásaunga."

Jîsusip ikê ivdlernartut ánialo tamarme tássáu-sáput ãma sákugssavut, tamakunínga ĸimâtísavavut ússernartut tamaisa, tôrnârssungmitdlũnît inupilung-

-nitdlûnît nangminerdlûnît ûmativta igdligugssusi--piluinit ajortunut kajumigsarneĸarângavta, sôrdlo tugsiartartugut: „kajumigsivdlugkuma — ániat er--ĸaivara, — ajortunut tamatuma — mitârungnaer--silerpânga. — kigdlormut ajorssutsima — kaju--migsarânganga, — toĸússutsit erĸaivara, — tauva piungnaerpunga; — tôrnârssûp ússerpanga, — iki--sit táussumúnga — ĸimerdlôrtínavkit, tauva — ĸi--marratigissarpânga.“

Jîsusip ikê ivdlernartut tássáusápútaoĸ **ĸimâv--figssarput orĸiorfigssarputdlo.** nungutdlugit tarnivtí--nut navianartoĸalerângat, ernumalerdlutalo ánilâ--ngâlerdlutalo tugpatdlersautigssaerutdlutalo issertor--figssaerúkângavta, taimáitarângavta Jîsusip ikînut issertorniásaugut, Jîsusip agssainut putulingnut per--ĸuniásaugut tugsiartardlutalo imána: „tatdlimat augdlit ikisit — orĸiorfigissardlavut; — táukunane itítigut — perĸunata tôrnârssungmut.“

Jîsusip ikê ivdlernartut tugpatdlernangârput--ila, asassáka. anernermíkut pîtsut, sángîtsut, nâg--dliugtitaussut, nanertugaussunik ûmatigdlit angisû--mik tupingnartumigdlo pigssarsivigisínauvait Jîsusip ikê. tamána pivdlugo ugperdluartut ĸavsît Jîsusip ikê ivdlernartut únersiutiginiarumavdlugit erinaler--ssûtigisimavait tugsiautinik tusarnersunik; kingor--natigutdlo ugpertorpagssuit tugsiautínguit táuko íssuardlugit atortarpait ûmatimíkut kivdligauvdlutik augsersimavdlutigdlo. kisiáne, asassáka, âmârdlu--nga erĸaisísavavse imáitumik: ûmatimíkut ilumôr--dlutik pissunut kisiáne tugpatdlernarput Jîsusip ikê. Jîsusip ikê ivdlernartut únersiutigissaraluaruvtigik ĸanermiugalugit kisiáne, ûmativtigutdlo perĸuser--dlugdluta, kigdlormut tugpatdliutiginiardlugit íka--tigînardlugitdlûnît, taimailioruvta Jîsusip ikîsa áni--atalo pivdluarnartuinik tamanik angilugtorumârpu--gut, pitdlautigssarsiordlutalo agdlât, pitdlautigssa--mik asigínaissunut perĸuserdlugtunutdlo tamanut nagdliúkumârtumik. taimaingmat asassat ukorsê, ilungersordluta Nâlagaĸ ĸínuviginiartigo, ĸáumar--sarĸuvdluta, ikê ivdlernartut ánialo tamât ilisariv-

-dluarĸuvdlutigik atordluarĸuvdlugitdlo tarnivta piv-
-dluautigssânik. ĸanortoĸ ilumôrdluta tugsiartar-
-naugut imána: „Jîsu-â, augdlit ikisit — ûmativnut
agdlákit, — iluvne ĸaut nungutdlugit — erĸaivdlu-
-arĸuvdlugit. — ilumut asavavkit, — ûmativnî-
-tuarit; — isigkangnîtartitdlunga — ilagsivdlunga
sáimáunga.“ ilumut.

sapãme makivfiata kingulîsa áipãne.

Jîsuse Kristuse, pârssissûssutit ajúngitsoĸ: Dâvisut tordlulavdluta tugsiarfigâvtigit imána: savatut támartutut támalerpunga, kivfat uja--riuk (tugs. 119, 176). pivdlutátaoĸ inûnerit túniúkagko toĸumut, taimáitumik ujariartuí--nartigut nanitserdluta, uvavtínut erĸôrĸuv--dlugit oĸautsisit imáitut: uvanga tikiúpunga (savautíka) inũssúmik nãmagdluínartumigdlo pigssaĸarĸuvdlugit (Juán. 10, 10). ilumut.

Juán. 10, 11—16.

Jîsusimik pârssissumik ajúngitsumik.

asassat nâlagtíka ukorsê; mãna tusarparput ánáussissoĸ pissarialingnik tusaruminaĸissunigdlo oĸauseĸartoĸ pârssissumik ajúngitsumik táussumalo

savautainik, mássa ingminik taivoĸ pârssissumik ajúngitsumik, oĸautigalugitdlo uvavtínut nalunaerpai pârssissup ajúngitsup táussumalo savautaisa ilagîng--nerat asaĸatigîngneratdlo ĸanoĸ ítut, ĸanoĸ nuá--nersigissut, ĸanordlo piuminartigissut.

I. **suna pissutiginerdlugo ánáussissoĸ ingminik tai--va pârssissumik ajúngitsumik?**

tamatumínga nalunaerfigâtigut, oĸarame: **uva--ngaivna pârssissoĸ ajúngitsoĸ; pârssissup ajúngitsup savat inûssutsiminik naleĸartítarpai. kivfardle átartug--kap, pârssissûngitsup, savat pigingínamigit amaroĸ aggersoĸ takuguniuk savat ĸimagdlugit ĸimâssaraoĸ, tau--valo amarĸup savat pissarissarpai siámartitdlugitdlo. kivfardle átartúgaĸ ĸimâssaraoĸ, átartugaugame, savat--dlo isumagínginamigit.** — savanik pârssissut ajú--ngitsut imáisáput: savautitik isumagivdluardlugitdlo paorĸivdluardlugitdlo pârivdluásavait pigssaĸartit--dlugitdlo nâmagtumik ajorssautigissainik tama--nik; navianartoĸalerângatdlo, amarorssuit ner--ssutipiluitdlûnît avdlat savanik neriniartut takutí--lerângata, tauva savat nukeĸardluángitsut sákug--ssaĸángitsut ingmingnigdlo igdlersorneĸ saperdluí--nartut pârssissaisa serniginiásavait ĸimãsanatigdlo, sôrdlo kivfat átartugkat savanut pârissagssamingnut asássuseĸángitsut iliortartut, inûnertigdlo erdliginago najortuínásavait igdlersorniardlugitdlo torĸutigiumav--dlugit agdlât isumaĸásáput. taimailiorsimavordlo Jîsuse savautiminut, sôrdlo nangmineĸ oĸartoĸ: **savat inûssutsivnik naleĸartípáka.**

savautine torĸutigisimavai ĸissungme sáninga--ssulingme, taimaingmat erĸordluartumik ingminik taisínauvoĸ pârssissumik ajúngitsumik. — autdlar--ĸautânit agdlât inuit tamaisa pigivigkaluarpai, ta--maisa píngortíkamigit nâlagauvdlunilo tamanut. tamarmik táuna píngortitsissertik nâlagaralugulo pârssissigivigpât. kisiáne tamákunínga píngortita--minik savautigissagssaminik tôrnârssûp perĸuser--dlungneragut arsârneĸardlunilo tigdligfigineĸarame, inuitdlo píngortitsissertik pârssissertik ajúngitsoĸ tunutdlugo ajortumut sângmata nâlagaĸalerdlutik

avdlamik, tássa tôrnârssungmik, taimáitumik Gûtip inuit áipagssânigdlusôĸ pigilerniarpai, áipagssânik ingminut pigissagssángortíkumavai, táuko píngortitane [ingminit] nigorsimassut iperarumanagitdlo kingumut ingminut utertíniarumavdlugit ĸilanângâ--rame. — taimailiorfigailo inuit támarsimassut ernituamigut Jîsuse Kristusíkut, ánáussissivtigut. táuna ánáussissugssaĸ tikiúsassoĸ Isaiap takor--dlûgkerssârutigâ oĸarame: „tamavta támalersu--gut savatut, tamavta maungáinaĸ sâgtartugut; Nâ--lagkavdle tamavta ajortuliavut táussumúnga torar--típai (Is. 53, 6).

Jîsuse nunamut pisimavoĸ pârssissúngorumav--dlune inungnut savatut támarsimassutut ítunut. taimaingmat ingminik erdliginane navianartorssuit--dlo ersiginagit tigdligtorssuarmut, savanik aseror--saissorssuarmut, tássa tôrnârssungmut agsorûngâr--dlune sorssugtuínarpoĸ tamâne nunamîtitdlune, amarorssuaĸ táuna pîaivfigiumavdlugo inuit tarnai--nik tigdligainik, Jîsusip pârssissûvdluartup pigissag--ssainik; ĸujanaĸaordlo tôrnârssungmut ajugaungmat. inûnine túniutdlugo savautine torĸutigigamigit, akig--ssamik nâmagdluínartumik savautime utertíkuma--ssame akigssânik akilîvoĸ, taimailiordlunilo inuit áipagssânigdlusôĸ pigilerpai.

tusarniartigo âma Jîsuse ĸanoĸ oĸautigigai

II. **inuit pârssissup ajûngitsup ilumut savautigissai, ĸanordlo ítunik oĸauseĸartoĸ pârssissup ajûngitsup sa--vautaisalo ilagîngneránik nuánersumik piuminartumig--dlo.**

oĸarpoĸ: **uvangaivna pârssissoĸ ajûngitsoĸ, pikalo ilisarâka, pimalo ilisarânga; sôrdlo atâtap ilisarigânga, uvangalo atâtaĸ ilisarigiga.**

Jîsusip savautigssai tássaugaluarput inuit ta--mardluínarssuarmik, mássa tamaisa píngortísimavai, tamaisa pisiarisimavai aungminik akisunerssuarmik pigissagssángortitdlugitdlo ingminut. tamardluínar--ssuarmigdlo táuna pârssissigiumavdlugo nâláinaru--mavdlugulo isumaĸásagaluarput; kisiáne amerdla--nerssait taimáingitdlat. — ilait amerdlanerit —

tássa Gûtimik nalussut — Jîsusimik ilisimassaĸá--ngínermit taimáiput, Jîsusimik inungnik pârssissûv--dluartumik ánáussissumigdlo sule tusartíneĸángí--namik; ilaisale avdlat ĸavsêrssuit nâmagtumik tu--sartaraluardlugo piumángilât, pârssissigiumángilât, ajortut nuánârutipiluitdlo nungujassut silamiut ator--tagait angnerutíkamikik tuníssutinit pivdluarnartu--nit Jîsusip pârssissûvdluartup túniúkumassainit. taimaingmat Jîsusip inuit ikigtuínait iluamik savau--tigai. táuko oĸautigai ima: **píka ilisarãka, pimalo ilisarãnga; sòrdlo atâtap ilisarigânga, uvangalo atâtaĸ ilisarigiga.** —

asassáka ukorsê, tássáuput inuit Jîsusip ilumut savautigissai; inuit taima ítut, sôrdlo aitsât tusar--tugut, Jîsusip savautigivigpai. Jîsusip ilisarissai, Jîsusimigdlo ilisarssissut, Jîsusimut ungassut tá--ssa savánguit pârssissup ajúngitsup ilumut pigissai. **píka ilisarãka.** savautine nungutdlugit ilisarai; ilisi--mavdluarpai inuit kíkut ûmateĸartut savánguatut nâláinartutut, kíkutdlo taimáingitsut. „Gûtip túnga--viliâ aulajaitsoĸ saĸigssáungilaĸ, — agdlagartailo imáiput: Nâlagkap pine ilisarai“ (2 Tim. 2, 19). Nâlagkap kisime ilisimavdluarpai ilumôrdlutik ug--pertut, inuit ilisimángilait. ĸavsînik inoĸaraluar--poĸ ilumôrtûssârtunik savautaisut iliortartunik, inuit tákuáne ugpertutut ítûssârtunik, Nâlagkavdle arajutsiveĸángitsup ilisimavdluardlugitdlo pigissami--sut ilisaríngilai. taimáiput taimanerssuaĸ Farisîa--rit amerdlanerit. inuit tákuáne ilumôrtûssâraluar--put, kâmíkut ugperdluartutut inûseĸaraluarput, ilumíkutdle taimáingitdlat. tamána pivdlugo ánáu--ssissup oĸarfigai imáitumik: „ugpíngilase, savauti--ma ilagíngingmase, sôrdlo oĸarfigigivse. savautima nipiga tusarârât, uvangalo ilisarãka, táukualo ma--ligtarpãnga“ (Juán. 10, 26. 27).

asassáka, uvagut ĸanoĸ ínerpugut? Jîsusip ĸa--noĸ oĸarfigísanerpâtigut? ilisarigínaunerpâtigut sa--vautime ilagigâtigut? savautaisa nipâ tusásavât. Jî--susip nipâ, Jîsusip oĸausê tusardlugitdlo nâlangni--arnerpavut? táuna pârssisserput malingniartarner-

-parput sunut tamanut, erdlokinartunut nâgdliung-
-nartunutdlo agdlât? támakinata, asassáka; ingminik
sagdlokítartokakinata. Jîsusip ilisarigínáusagpatigut
savángûssugut ugperdluartut, tauva uvagútaok ilisa-
-rivdluásavarput táuna pârssisserput, mássa imána
okarpok: **pima ilisarãnga.**

tusarpuse, asassáka, Jîsusip ugpertaisalo ila-
-gîngnerat asakatigîngneratdlo kanok agtigissut, má-
-ssa Gûtip atâtap ernituâtalo ilagîngnerat asakati-
-gîngneratdlo ássigísagât. — taimáinerpugut Jîsusi-
-mut? táuna ilisarivdluarnerparput pârssissûssok ajú-
-ngitsok uvavtínútaok, uvagútaok ániautigalutalo tor-
-kutigingmatigut? asavdlugulo ungaginerparput pâr-
-ssisserput táuna? tunâralugo tugsiarfigissarnerparput
ajorssautigissavtínik tamanik tunerkuvdluta? isu-
-manerdlûtigissavut erdlokíssutigissavut sût tamaisa
igtôrata táussumúnga okautigissarnerpavut, sôrdlo
merdlertúnguit angajorkâmingnut asassamingnut ilior-
-tartut? ajortivutdlo támartarnivutdlo erdlokíssutigi-
-lerângavtigik, ernerdluta táuna pârssisserput ornig-
-tarnerparput, táussumúnga isumákêrfigerkuvdluta?
asassáka, Jîsusip pârssissup ajúngitsup savautigissai
taimáisáput; taimáingitsut savautigíngilai, nipâ nâlá-
-ngingmássuk. — ilumut savautigissai usornakaut,
taigssáungitsumik usornakaut, taimáikamik, sôrdlo
tugsiautínguit ilãne tugsiartartugut: usornakaok,
Kristusip pârssissivta — savángortingmatigut ingmi-
-nut; — angneruvok nunap pînit tamána: — naalig-
-dlugo isokángitsumut; — silap tunigínáungisai —
savángûp taimáitup — Jîsume nanivai.

asassáka ukorsê, inuit tamarmik tamâne nuna-
-mîtitdlutik, Jîsusip savautailo taimáingitsutdlo ug-
-pertutdlo ugpíngitsutdlo akusimavdlutik inũput, ka-
-kugule uvdlorme erkartûssivingme pârssissup Jîsusip
erkartûssissûvdlune avigsârtísavai, agdlagsimangmat:
„inuiakatigît tamarssuarmik sânut katerssúsáput,
avigsârtísavailo sôrdlo savanik pârssissup savatdlo
savarssuitdlo avigsârtítarai. savatdlo talerpingme
tungânut pisísavai, savarssuitdlo sâmingme tungânut.
tauva kúngip talerpingme tungânîtut okarfigiumâr-

-pai: ĸaigitse atâtama pivdluarĸussai ukorsê, nâla--gauvfik silarssûp túngavilerĸârneranit ilivsínut pi--ssarêrsimassoĸ kingornússarisiuk. sâmingmile tungâ--nĩtut oĸarfigísavai: uvavnit autdlaritse perdlor--ĸussaussuse ukorsê, ingneĸ ĸamiuitsoĸ tôrnârssung--mut íngilînutdlo pissarêrsimassoĸ ornigsiuk" (Mat. 25, 32 — 34. 41).

tamânísaoĸ, asassáka, akornavtíne sule tamássa inoĸarmat savatut támarsimassutut ítunik, tamána pivdlugo Jîsusip uvdlume âma tauva uvavtínut tu--sardliúpai oĸautsit tusarnersut pârssissumik ajúngit--sumik, táussuma savautine támarsimassut ujariar--tuínarpai, ilât atausĩnaĸ agdlât erdligingârdlugulo ujariartuínarpâ, ingminut utertíkumavdlugo. ímaĸa, asassáka, uvagut uvdlume pârssissivta nipâ tusar--dlugulo nâlagkuvtigo, pivdluangãsaĸaugut tauva. — tusásassuse ilivse tamavse, sule sâgsimángitsuse pâr--ssissivsínut, ĸanoĸ agtigissunik pivdluarnartunik táu--ssuma únersorfigigâse oĸarame: „uvanga tikiúpunga inũssúmik nãmagdluínartumigdlo pigssaĸarĸuvdlu--git" (Juán. 10, 10). — tusásassugut, ĸanoĸ tugpat--dlernartigissunik oĸalugfigigâtigut uvagut, sángĩssu--serput ordloĸajarssuserputdlo pivdlugit ersissunik ernumassunigdlo ũmateĸartugut, oĸarame; „inûner--mik nâgssáungitsumik tunissarãka, támángitdluíná--sáputdlo, táukuníngalo arsârneĸángitdluínásaunga" (Juán. 10, 28). taimaingmat, kâ, pârssissoĸ táuna savautiminik sángîtsunik isumagingnigdluarumassoĸ sernigssuivdluarumassoĸ orningniartigo, pigssarsivi--giumârparput tauva inũssúmik nãmagdluínartumigdlo, tássa tipaitsungnartunik kârsitdlarnartunigdlo ĸilaup pînik silamiut túniúsínáungisainik. ilumut.

sapãme makivfiata kingulîsa pingajuáne.

nâlagarput Jîsuse Kristuse; upgertitit na--lunaerfigâtit imáitumik: „silarssuarme nâg--dliúsause, tugpatdleritsile, silarssuarmut aju--gaugama“ (Juán. 16, 33). ᴏkautsisit tamáko nâpertordlugit uvagútaoᴋ tamâne nunamîtit--dluta nâgdliungnartunik alianartunigdlo mi--sigissaᴋásagavta, ᴋínuvigâvtigit nakússagter--ᴋuvdluta, nâgdliungnartut erdloᴋinartutdlo tamaisa atugagssavut atorsínãngorᴋuvdlutigik ũmativtigut ilalârdluta piuaitsûvdlutalo; ũma--teᴋartítigut tamâne nunamĩnivtíne ilingnik ániaᴋatigingnigkumatdlersitdluta, ᴋaᴋugo ᴋi--langmísaoᴋ tipaitsoᴋatigigínaorᴋuvdlutigit so--raiuitsumik. ilumut.

Juán. 16, 16—23.

asassat nâlagtíka ukorsê; ᴏkautsitigut mákuna--tigut aitsât tusagkavtigut ánáussissup ajoᴋersug--kane nalunaerfigai erdloᴋinartunik alianartunigdlo

matuma kinguníguagut písassunik, ãmale nalunaer-
-figai tipaitsungnartunik misigissaĸásassut. oĸaut-
-sitigutdlo mákunatigut Jîsusip uvagut tamavta ajo-
-ĸersorpâtigut, **ĸilaup pinut pivdluarnartulingnut ti-
-paitsungnartulingnutdlo avdlamik avĸutigssaĸángitsoĸ,
nâgdliungnartúĸut alianartúĸutdlo kisiáne.** ĸilamik
ajoĸersugaisa Jîsuse takúsáisagât, tigussauvdlunilo
toĸutáusangmat sáningassulingme; tauva ajoĸersu-
-gai aliasungãsassúngôĸ, silamiut, tássa Jûtit ugpí-
-ngitsut tipaitsugtitdlugit. ãmale ĸilamik ajoĸersu-
-gaisa Jîsuse takorĸísagât, toĸussunit makísangmat.

asassáka ukorsê; oĸautsit máko migssiliordlugit kristumiuvdluartut tamarmik tamâne nunamîtitdlutik alianartunigdlo tipaitsungnartunigdlo misigissaĸáséput. **Jîsuse sujulerssorterput nangmineĸ ániangârnikut toĸuv-
-dlo erdloĸinartup ánilârnartuisigut nâlangnarssutsimi-
-nut ĸilangmiussumut ingerdlasimâsangmat, tamâna piv-
-dlugo amaligtaisâoĸ tamarmik tamâne nunamîtitdlutik
erdloĸinartut alianartutdlo nalingínait atûsavait.** — apustilip Juánasip itsarssuaĸ takordlôrpai „inugpag-
-ssuit kisíneĸ ajornartut, akimángitsunit tamanit ingmíkut erĸardlerîgsunit ingmíkut oĸausilingnit ta-
-manit pissut, igsiavfíssârssûp sâne savârĸavdlo sâne ĸeĸartut, ĸaĸortunik ánorâĸardlutik, agssa-
-mingnigdlo tigumiarait palmit avaleĸutait“ (sarĸ. 7, 9). kíkûnerpat inuit ivko usornaĸissut? sumit-
-dlo pissut? tusásagigse Juánase ĸanoĸ agdlagtoĸ: „tamássa nâgdliungnartorssuarmit pissut, ánorássa-
-tigdlo errorsimavait, ánorássatigdlo ĸáumarsarpait savârĸap auanik“ (sarĸ. 7, 14). tusarpuse, asassá-
-ka, inuit ivĸua kisigssáungitsut, ánáussissup piv-
-dluartitaisa ĸilangmutdlo ilagsiarissaisa tamardluí-
-narmik tamâne nunamînermingne nâgdliungnartor-
-ssuit nalingínait atorsimagait. tássauvoĸ avĸutig-
-ssaĸ uvagútaoĸ atugagssarput, ĸaĸugo ĸilangmut apûkumaguvta.

ilivse tamavse, asassáka, ĸaĸugo soraiuitsumik pivdluartúngorumaĸause ilâ; tamavse kigsarpuse ĸa-
-ĸugo ĸilangmut iserumavdluse ilâ. kisiáne ape-
-râvse: sule ûmámiugivdluarnerpisiuk, ĸilangmut

avdlamik avĸutigssaĸángingmat, nâgdliungnartúkut alianartúkutdlo kisiáne, agdlagsimangmat: „nâgdli--ungnartorpagssuit atordlugit Gûtip nâlagauvfianut isísaugut“ (apust. sul. 14, 22)? ĸilaup tipaitsungnartue ĸaĸugo atorumagaluarpase, kisiáne tamâne nunamí--saoĸ tipaitsungnartulingnik uvdlugssaĸarumaĸause, silamiut nuánârutait piúngitsut atorumavdlugit uv--dlutdlo tamaisa inûvdluarumavdluse. asassáka ukorsê, ajornaĸaoĸ. tamána ilumut ajornaĸaoĸ. ĸilangmut iserumaguvta ánáussissup avĸutigerĸussâ atúsavarput, avĸutigssat nangmineĸ ĸinigkavut atúsanagit. Jî--suse ánáussisserput maligkumaguvtigo, ássigiartúsa--varput tauva inûsiagut tamâne nunamîkatdlarame inûserissâgut. tugsiartarpugut imána: „kristumiut tamavsi-â, — maligsínga ilivse. — ajugaussissivta taima — pivâtigut, ukorsê, — sulísaeritse avdlamik, — nâlagsíngale tamanik. — asassoĸ Nâlagaĸ ivna — maleruáinartigo, — ĸanoĸ pineĸarângavta, — najortigigavtigo. — ilumûngitsoĸ mânákut — pissug--ssáusaerpoĸ ĸilangmut. —

isumasiugagssavtigut tusarparput ánáussissoĸ imáitunik oĸauseĸartoĸ: **arnaĸ ernisulerângame aliа--sugtarpoĸ, ernivigsse nâgdliungmat; ernerêrângamile nâgdliungnartoĸ erĸaimajungnaerarâ tipaitsungnermit inúngortoĸarmat. ilivsísaoĸ mâna aliasugkaluarpuse; takorĸigkumârpavsile, ûmatisilo tipaitsúsâput, tipait--sugssutsivsínigdlo arsârneĸásângilase.** — arnat erni--sugtut nalunángitdlat ĸanoĸ ítartut, tássa: erni--vigssartik nagdliugtarângat erdloĸinartunik misi--gissartut; nâlungiardle nunamut inúngorpat, tipait--sungârtartut ĸujassartutdlo. taimáitaraoĸ (nungut--dlugit) inuit ilât tamaunga nunamut inúngortarâ--ngat. — taimardluínaĸ ítarpoĸ inoĸalerângat Gûtip nâlagauvfianut ĸilangmut erniorĸigsumik. ilisimavase ánáussissup oĸausê, Nikutîmusimut oĸarame: „ilumut, ilumut oĸáupavkit: Gûtip nâlagauvfia inûp taku--sínáungilâ, kisiáne nutâmik erniusimagune“ (Juán 3, 3). arnavtínit inuínaussunit erniusimagavta nâ--mángilaĸ; Gûtip nâlagauvfianut isertugssángoruma--guvta nutâmik áipagssânik erniusimásaugut, Gûtip

anerreranit ũmativtínik nutãngortitsigínaussumit er-
-niusimásaugut. sôrdlule ivna erniusimássuserput
sujugdleĸ ánernardlunilo erdloĸinartûssoĸ arnavtínut,
taimátaoĸ kingugdligssaĸ inûnermut nutâmut Gûtip
iluarissânut erniunigssarput erdloĸinartaraoĸ inûsi-
-soĸavtínut ajortip pianut, imailiúsagavta: ajorssuser-
-put ĸanordlo íssuserput nagdlingnautigissarput ta-
-mât ilisarilerdlugulo nanertortigalugulo avdlamik
isumatãsaugut; ugperdluta Jîsuse Kristuse Gûtip er-
-nera tamaunga nunamut pisimassoĸ, ajortigdlit
ánáussissât sâgfigísavarput, táussumúnga ikiorĸuv-
-dluta. ãma imáisáput erniorĸigsimassut: ing-
-mingnik isumákîvdlutik sáningassuligtigdlo erssug-
-dlugo Jîsuse malísavât; ajortut sujornagut nuáne-
-rissatik erdligissatigdlo iperarniásavait, inûniásav-
-dlutigdlo agssuarnaitsumik. taimailiúsavdlunile
nuáníngíkaluarpoĸ inûnisoĸavtínut, tamavta piuma-
-ssavtínik nuánerissavtínigdlo inûniarumaĸigavta.
tássauvordle avĸusineĸ Jîsusip oĸautigissâ, oĸa-
-rame: „avĸusineĸ ameĸaoĸ inûnartumut sangmissoĸ,
táussumíngalo nanississut ikeĸaut“ (Mat. 7, 14).

ilumut, asassáka, taimáipoĸ. inûnermut nutâ-
-mut pavánga Gûtimit pissumut erniorĸigsiumaguv-
-ta, alianartut misigísavavut ũmativtigut, sôrdlo
arnat ernisulersut aliasugtaraissut. kisiáne alia-
-sungneĸ tamána Gûtip anernerata iluvtigut súniu-
-tigissâ tipaitsungnangârtunik kingunigssaĸásavoĸ,
agdlagsimangmat: „aliasungneĸ Gûtip perĸussâ per-
-ĸigsiminángitsumik súnîssarpoĸ, avdlamik isuma-
-târtitsivdlune ánássutigssamik; aliasungnerdle silap
matuma pia súnîssarpoĸ toĸugssamik“ (2 Kor.
7, 10). — taimaitdlutik, asassáka, **kristumiuvdluartut
aliasungnikut, massa avdlamik isumatârnigssap aliasung-
-nartuisigut tipaitsungnermut iluartumut pissaraut.**

kisiáne isumaĸásángilagut kristumiuvdluartut
erniorĸigsigamik kingorna alianartunik misîgissa-
-karneĸ ajordluínásasoralugit; ila nâgga, taimáingit-
-dlat. erniorĸigsissútaoĸ tamáne nuname inûtitdlu-
-tik alianartut erdloĸinartutdlo nalingínait atortar-
-pait; kisiáne ilumíkut ũmatimíkut tipaitsugssuse-

-kalersarput pêrnek ajortumik, ánáussissok okar--mat: **tipaitsugssutsivsinigdlo arsârnekásângilase.** Jî--susimîtuínarunik, ánáussissertik ungagalugulo áta--vigítuínaruníko, tipaitsugssutsimingnik arsârneká--sángitdlat, nauk timimíkut kâmíkut kavsînik nâg--dliugtaraluartut. — okausîle tamáko: **tipaitsugssut--sivsinigdlo arsârnekásângilase,** okausê tamáko ugper--tortainut iluamêrtumik aitsât erkûsáput, najugânut kilangmîtumut apûsimagpata. Jîsusip sáimáunera--gut kakugo kilangmut pisimásaguvta, aitsât tauva erkûtdluarumârput uvavtínut okautsit Isaiap agdla--gaine agdlagsimassut imáitut: „Nâlagkap utertitai uterumârput, Sîunimutdlo piumârput kîmagtardlutik; tipaitsût nâgssáungitsok niakuisa kulânîsavok, ti--paitsungnek nuánârnerdlo nâpísavait, aliasungner--dlo anersâminerdlo kimâsáput" (Is. 35, 10). ilu--mut.

tugsiarfigssuarme.

Nâlagaĸ Gûterput-â, uvdlume atoravtigo tugsiarfigssuaĸ, tássa kúngivta nâlagauvfiane inuit tamardluínarmik angutitut atausînaussu--tut ilingnut ornigúsangmata ĸujavdlutigdlo, perĸigsimivdlutigdlo tugsiardlutigdlo, taimai--liornerat ivdlit iluariuk ánáussisserput-â, ta--marmigdlo ũmatait iluarsarniákit ĸujagajug--túngordlugit perĸigsimigajugtúngordlugitdlo tugsiarajugtúngordlugitdlo. ilumut.

úput. 3, 22. 23. 39—42.

uvdlume tugsiarfigssuarme tusardlugitdlo isuma--siutiginiartigik pruvfîtip Jerimiap oĸausê úputine agdlagsimassut imáitut: **Nâlagkap isumagssúinera nu--ngúngissutigârput, angajorĸautsernera soráingingmat; úvdlât tamaisa nutaussarpoĸ, ilumôrssutsit angeĸaoĸ. — sôĸ inuit inûtitdlutik mamiasugtarpat? mássa nungut--dlutik ajortuliautsisik pivdlugit? ingerdlavigissavut mi-**

-siligkaluartigik ilikarniardlugitdlo, Nâlagkamutdlo sâg--dluta; ũmativutdlo agssavutdlo kutdlartigik Gûtimut kilangmiussumut. uvagût pinerdlugpugut uteritdlutalo.

asassat nâlagtíka ukorsê; uvdlok mána tássa uvdlok **tugsiarfigssuak**. — sôk tugsiarfigssuarmik tai--ssarpât? uvdlumînak tugsiásagavta pinerpa? uv--dlumînak tugsiardluta kujaniásagavta, uvdlumînak tugsiardluta ajortivut perkigsimíssutigalugitdlo ángî--autigísagavtigik Gûtivtínut? uvdlumînak tugsiardluta Nâlagak kínuvigísagavtigo nutâmik sáimauterkuv--dluta pinerpa? ila nâgga, taimáingilak, mássa uvdlut tamaisa tugsiartásaugut, uvdlut tamaisa kujavdlutalo, perkigsimivdlutalo kinuvdlutalo Gûterput ornísavar--put; kisiáne imáitok píssutigalugo tugsiarfigssuar--mik taissarpât, uvdlok tamána erkordlugo inuit kú--ngivta nâlagauvfiane nunagdlit kavdlunâtdlo kalât--dlitdlo tamardluínarmik angutitut atausînaussutut Gûtimut tugsiásangmata kujaniardlutik, perkig--simivdlutigdlo kinuniardlutigdlo.

kujaniardluta Gûtivtínut tugsiásaugut uvdlume tug--siarfigssuarme. — kujássutigissagssavtínik nalu--naerfigineкarpugut okautsitigut isumasiugagssavti--gut, agdlagsimangmat ima: **Nâlagkap isumagssuinera nungúngissutigârput, angajorkautsernera soráingingmat; uvdlât tamaisa nûtaussarpok, ilumôrssutsit angekaok.** — Nâlagkap isumagssuinera angajorkautserneralo uv--dlume erkainiardlugitdlo kujássutigísavavut. **Nâlag--kap isumagssuinera nungúngissutigârput.** ilumut tai--maisimavok, asassáka. Gûterput ivdlernartok kav--sêrpagssuarnik níngagsârtaraluarparput ajortivtínik, nâlángíssutsivtínigdlo, uterîssutsivtínigdlo, kisiáne sule tamássa nungúngilâtigut. kúngivta nunâta inue, ãma kalâtdlit nunâta inue perorsardlugit ilâne pitdlatsiartaraluarpai, misigissakartítardlugit per--dlungnik nalingínarnik, ajorssarnermigdlûnît, ná--páussuarnigdlûnît, tokorarnermigdlûnît, ilâne ma--tuma nunavta inuisa ilait ikíngitsut tokorartitdlu--git; kisiáne sule nungúngilâtigut. tássa isumag-

-ssuineranit pisimavoĸ, **isumagssuinera nungungissuti-gârput.** taimáitumik uvdloĸ mána erĸordlugo Nâ-lagkap isumagssuinera erĸaivdlugo tamavta ũma-tivtigut ilumôrdluta ĸutsavigísavarput.

angajorĸautsernera soráingingmat; uvdlât tamaisa nutaussarpoĸ, ilumôrssutsit angeĸaoĸ, taima atuaivugut isumasiugagssavtíne. asassáka ukorsê, uvdlume er-ĸainiásavavut nâlagkavta angajorĸautsernere kisig-ssáungitsut nunavta inuinut, uvavtínut tamanut. píngorterĸârdluta ãma perorsarpâtigut tunissardlu-talo nunap pînik inûtigssavtínik, nerissagssavtínik atissagssavtínigdlo, isumagivdluardlutalo timivta atugagssainik tamanik. angnermigdlo tarnivut to-ĸusuitsut isumagivdluartarpai; tarnivut támarsi-massut, tôrnârssûp ajortutdlo píssauneránut pisi-massut ernituamigut Jîsuse Kristusíkut ánáusima-vai; táussumíngalo ánáussissivtínik táussumalo pi-niússineranik tusardlersarpâtigut kajumigsartardlu-talo ingminut. ãma kalâtdlit kristumiussut ukior-pagssuit nâvdlugit uvdloĸ mána tikitdlugo tusar-dlerneĸartarput oĸautsinik tusarnersunik Jîsusimik, imáitunik: „tássa Gûtip savârâ silamiut ajortainik erssugtoĸ“ (Juán. 1, 29), imáitunigdlo: „ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimáput“ (Lúk. 14, 17). pivdlu-autinik tamanik kristumiut atortagainik ilivsísaoĸ mána tikitdlugo atugagssaĸartípâse ukiorpagssuit nâvdlugit, tássa Gûtip oĸausînik inũssutilingnik, sakramantinigdlo ivdlernartunik, merdlertortavsilo ilíniartíneĸarneranik. taimailiorpordle sáimáunerí-narmit; uvagut ĸíngarĸúnaraluaĸaugut, Gûtivtale taimailiorfigâtigut **angajorĸautsernera soráingingmat; uvdlât tamaisa nutaussarpoĸ, ilumôrssusialo angeĸaoĸ.** ilumut uvagútaoĸ tamardluínarssuavta nâlagkavta angajorĸautsernera mána tikitdlugo misigissarparput taima ítoĸ, soráingitsoĸ uvdlât tamaisa nutáussar-toĸ. taimáitumik uvdlume Nâlagkamut ornigúsau-gut ũmativtigut ilumôrdluta ĸutsavigiumavdlugo angajorĸautsernere tamaisa pivdlugit. tamavta kajumigsâĸatigîgdluta oĸásaugut imána: „ĸujav-dluta kînâta sânut pisa, erinalerssordluta tipaitsu-

-ngârfigisigo. ĸaigitse, patdlorta, sikigdluta sârĸu-
-miarta Nâlagkap píngortitsissivta sâne“ (tugs. 95, 2. 6).

uvdlume tugsiarfigssuarme tamavta angutitut atausînaussutut Nâlagkap sânut ornigúkuvta, ãma **perĸigsimivdluta** ornigúsaugut, **ajortivut perĸigsimíssu-
-tigalugitdlo ângiautigisavavut Gûtivtínut.** — taimailior-
-nigssavtínik erĸaisípâtigut oĸautsit isumasiugag-
-ssavta ilaisa imáitut: **sôĸ inuit inûtitdlutik mami-
-asugtarpat? mássa nungutdlutik ajortuliautsisik pivdlu-
-git? ingerdlavigissavut misiligkaluartigik ilikarniardlu-
-gitdlo. uvagut pinerdlugpugut uteritdlutalo.**

sôĸ inuit inûtitdlutik mamiasugtarpat? Gûte ĸutsavigísagaluardlugo angajorĸautsernera uvdlât tamaisa nutaussartoĸ pivdlugo ĸanoĸ iliortarpat? amerdlanerssaisa ĸutsaviginago soĸutiginagulo ma-
-miasugtarput. suna pivdlugo mamiasugtarpat? **ajortuliautsisik pivdlugit** mamiasugtarnerpat? taimái-
-sagaluarpugut, asassáka; ajortuliautsivut pivdlugit mamiasugtásagaluarpugut, ajortuliautsivut kápialau-
-tigalugit perĸigsimíssutigísagaluarpavut, mássa ajor-
-tuliautsivut perdlûtigissarpavut, ajortuliautsivtínik níngagsârtarparput Gûte ivdlernartoĸ ingmivtínigdlo nangmineĸ perdlugtitsissardluta. kisiáne ĸanoĸ iliortarpugut? ĸujaniásagaluardluta mamiasugtarpu-
-gut piumassavtínik tuninekángínavta; mamiasugtar-
-pugut nuánaríngisavtínik misigissaĸaravta; mami-
-asugtarpugut ûmativta ajortup kigdlormut kajumig-
-tup piumassânik inûvdluarsínáungínavta. taimai-
-liordlutalo pinerdlugpugut Gûtivtínut angajorĸaut-
-sersumut, ĸutsavigísagaluardlugo ĸujángitsutut ilior-
-taravta táussumúnga. tamána ĸujángíssuserput, mamiasugtarnerput ĸujángínermik nagguveĸartoĸ uvdlume misigalugulo perĸigsimíssutigísavarput Gû-
-tivta sâne.

uvdlume ingmivtínik misilingniásaugut, ûma-
-tivta ĸanoĸ íssusiat misilingniásavarput, sôrdlo tu-
-sartugut agdlagsimassutigut imáitutigut: **ingerdlavi-
-gissavut misiligkaluartigik ilíkarniardlugitdlo. — inger-
-dlavigissavut misilingniásavavut;** tamássa ãma uvdlume

ĸanoĸ iliornigssavta ilât. ingerdlavigissavut ĸanoĸ ínerpat? avĸusinerme ameĸissume inûnartumut sangmissume ingerdlavdluarnerpugut? Gûtip oĸausê maligdlugit ingerdlavdluarnerpugut? nunap matuma inue kristumiunik taissat ukiorpagssuit nâvdlugit îvangkîlio Jîsusimik ajortigdlit ánáussissãnik tusar--taŗamíko kristumiuvdluartutut malungnarsissarpat? — ingerdlavigissavut misilingniásagavtigik imailiú--saugut: ĸanoĸ íssuserput ilũngât, tássa ũmativta piumassait kajungerissaitdlo ilerĸuvutdlo ĸanordlo inûniarnerput misilingniásavavut. taimailioruvta, ĸanoĸ ítunik navssârissaĸarumârnerpugut tauva? ĸanordlo oĸartugssaujumârnerpugut? tássa pakatsiv--dluta oĸautsit isumasiugagssavtíne agdlagsimassut íssuardlugit oĸartugssáusaugut ima: **uvagut pinerdlugpugut uteritdlutalo.** — — **uvagut** pinerdlugpugut, uvangalo ivdlitdlo, tamavta pinerdlugpugut; ilaĸá--ngilagut atautsimigdlũnît píngitsumik perĸigsimí--ssutigissagssaĸángitsumik. ilavta pinerdlungnere inuit tákuáne sarĸúmernerugaluarput ilavta avdlat pinerdlungnerinit, tamavtale pinerdlugpugut Gûtivta sâne. tamássáusavoĸ nunavta inuisa tamardluínar--ssuarmik ángîautigissagssât. — ilavut ikíngitsut inuit issigititdlugit piuaitdlutik tivtîtdlutigdlo agssu--arnaitdlutigdlo inûniaraluarput, kisiáne ũmatimí--kut toĸungáput, ingmingnigdlũnît ánáussissumig--dlũnît ĸavsînik tusartaraluagkamingnik sujuneĸar--dluarnatik. ilavta amerdlanerssaisa tusarnârtaralu--arpait Gûtip oĸausê, kisiáne asulînaĸ tusartarpait, mássa torĸornagitdlo ũmámiugissaríngilait nâlag--kumanagitdlo. — ĸanordlo oĸásanerpugut imái--tut pivdlugit: inuit tákuáne agdlât agssuar--nartumik kángunartumigdlo inûseĸartut, ilumôr--tunik tamanik aliasugtitsissut? taimáitut piv--dlugit ĸanoĸ oĸásanerpugut? ikíngitsut kángu--sungneĸ ajortutut iliordlutik uvingnup kajungeri--ssapilue malînardlugit pîtaitdliortardlutik kángu--nartuliortardlutigdlo inûniáinarput. taimailiortar--putdlo áipaĸángitsuínáungitsut, áipagdlítaoĸ ĸavsît Gûtip inatsisaisa arfernat: „arnauneĸásángilatit“

(2 Môrs. 20, 14) soĸutiginago nuliaringnermik ase-
-rortitsissarput.

Nâlagkavdlo uvdluata — sapâtip — ivdlerineĸarnig-
-ssâ aperĸutigiguvtigo, ĸanoĸ tauva oĸásanerpugut? sapâtíkut ilagît Gûtip igdluanut katerssúsagângata, ilait ikíngitsut nâlagiartaríngitdlat. angutit piniar-
-tut ĸavsît sapâtíkut agdlât autdlardlutik piniartar-
-put, Nâlagkap uvdlua ingmíkôrtitâ ivdlernartitâ uv-
-dluínarnut piniarfigssaussunut ássigitítardlugo, ajor-
-ssarnángíkângatdlûnît nukingínartoĸángíkângatdlû-
-nît agdlât. arnat ĸavsît nunamut autdlardlutik ig-
-dlumingnilûnît uningavdlutik sulissarput, nunap pê pássutagssatik kisîsa isumagalugit, tarnimik ajor-
-ssautigissait isumaginagit. ilaitdlo avdlat ĸavsît súnguamigdlûnît pássutagssaĸángíkaluardlutik uni-
-ngáinartarput igdlumingne, sapâtíkutdlûnît agdlât Gûtip oĸausê tusarnâsavdlugit kiperíngínamik. — ĸanoĸ isumavise, asassáka? Nâlagkap Gûtivta ilu-
-ngersortup nâmagînásanerpâtigut, inatsisâ ivdler-
-nartoĸ tamána sugssaríngíkuvtigo, oĸarmat: „uvdloĸ sapât erĸainiaruk ivdlernartísagagko“ (2 Môrs. 20, 8)? — kialo ilisimasínaunerpai ajor-
-tuliat issertortúkut piliarineĸartut? kia ilisimasí-
-naunerpai tamavta ûmativta erĸarsautait piuma-
-ssaitdlo ajortut Gûtip iluaríngisai? inuínait tamá-
-kuninga ilisimassoĸángitdlat, Gûtivtale inuit ûma-
-taisa erĸarsautainik kigdlisiuissup tamáko tamaisa ilisimavai nalussaĸarnanilo ûmativta iluánîtunik. — taimaisivdluta ingerdlavigissavut misilingniaruvtigik, ûmativta ĸanoĸ íssusiat misilingniaruvtigo, tamar-
-dluínarssuavta pakatsivdluta oĸásaugut ilâ: **uvagut pinerdlugpugut uteritdlutalo.**

Nînivimiut itsarssuaĸ pruvfitíkut Jûnákut piu-
-nêrutitaunigssamingnik oĸalugfigineĸarput, ajortu-
-liait Gûtip sâne angingârmata; kisiáne Jûnap oĸáussutâ kivdlíssutigalugo perĸigsimilerdlutigdlo Gûtimut sâgkamik pineĸángíkatdlarput. ĸanortoĸ nunavta inue Nînivimiutut iliordlutik Gûtip oĸausê sujôranartugdlit kivdlíssutigalugit perĸigsimivdlutik Nâlagkamut sângniardlit, tauva uvagútaoĸ sáimáu-

-neĸásaugut. Gûterput nâkingnigtûgaluarpoĸ, ki-
-siáne âma ilisimavarput ilungersortoĸ. „támaĸi-
-nase, Gûte mitautigerĸúngilaĸ. siaruartigkame
kingunere inûp katerssorumârmagit. mássa uvining-
-minut siaruarterissoĸ uviningmit katerssuiumârpoĸ
aserujássúmik; anernermutdle siaruarterissoĸ aner-
-nermit katerssuiumârpoĸ inûssúmik nâgssáungit-
-sumik“ (Gal. 6, 7. 8). ánáussissuvdlo oĸausê nu-
-naĸarfît Kôratsît Bîtsaitalo pivdlugit oĸauserissai
nalúngilavut imáitut: „erĸanaĸ Kôratsît, erĸanaĸ
Bîtsaita; kivdlingnartuliat ilivsíne pissut Tôrumilo
Sitûmilo pisimagaluarpata, ĸangarssuardle pûgssi-
-amik atissivdlutik arssanigdlo sauvdlutik avdlamik
isumatârĸajaĸaut. oĸáupavsime: Tôrulo Sîtûtdlo
erĸartûtivfigssame atugssaunerussumik pineĸáséput
ilivsínit“ (Mat. 11, 21. 22). oĸausê tamáko sujôra-
-nartugdlit sule tamássa uvdlume atorput kristu-
-miut nunaĸarfisa inuinut uterîtsunut, Gûtip oĸau-
-sînik asigínaissunut.

uvdlume tugsiarfigssuarme Gûtimut tugsiaruvta, âma **ĸínuvigísavarput nutâmik sáimauterĸuvdluta píssag-
-terĸuvdlutalo avĸutigerĸussaine saĸiuarĸuvdluta.** isu-
-masiugagssavtíne agdlagsimavoĸ: **Nâlagkamut sâg-
-dluta ûmativutdlo agssavutdlo ĸutdlartigik Gûtimut ĸi-
-langmiussumut.** — uvdlume pingârtumik ajortuliau-
-serput pitdlagagssáussuserputdlo misigiguvtigik, mi-
-sigalugulo sángîssuserput ingmivtínigdlo ikiorneĸ
ajorssuserput, taimáikuvta nikatdloreajaĸaugut. tai-
-máitumik **Nâlagaĸ sâgfigisavarput,** kúmut ârdlorni-
-ásaugut, **ûmativutdlo agssavutdlo ĸutdlarniásavavut Gû-
-timut ĸilangmiussumut;** Gûte ĸilangmio kínuvigísa-
-varput nutâmik sáimauterĸuvdluta píssagterĸuvdlu-
-talo avĸutigerĸussaine saĸiuarĸuvdluta. nunamuí-
-naĸ issigingnigkuvta, tugpatdlernartumik issigissag-
-ssaĸásángilagut, mássa inoĸativta tamarmik uvav-
-titut ajulersartut ikiorneĸ iluarsarnerdlo ajorpâti-
-gut. taimáitumik kúmut ârdlúsaugut Gûtimut ĸi-
-langmiussumut. táuna uvdlume angutitut atausî-
-naussutut ilivdluta kínuviginiartigo: „ilingnut uter-
-sartigut Nâlagaĸ, utersimalerĸuvdluta“ (úp. 5, 21),

imalo: „Nâlagaĸ, katsorsánga, katsorsarneĸásaunga tauva; ánáunga, ánáuneĸásaunga tauva; mássa ivdlit usorssitsautigâvkit“ (Jer. 17, 14). Israîlíkut itsarssuaĸ pulateriârssûp ássinga kangnúsaussoĸ ârdlorfigísagât katsorsarĸuvdlutik, uvagutdlo Jîsuse ánáussisserput sivnîsserput pivdluta kikiagtugaussoĸ sáningassulingmut ârdlorfigísavarput, ajorungnái--saugut tauva, mássa „unatarneĸarnere ajorungnae--rutigâvut“ (Is. 53, 5). ilumut.

sapãme makivfiata kingulîsa sisamãne.

Nâlagaĸ Gûte ánáussisserput-â; arĸit tunâ--ralugo mãna ãma tamaunga pivugut, oĸaut--sisit inũssutaussut tusarumavdlugit inûtig--ssamautigiumavdlugitdlo tumánguersautigiu--mavdlugitdlo tarníngnavtínut. ikiortigut mãna asulînaĸ tamânêrĸunata oĸautsisitdlo iluartut tusarĸunatigik siutînavtínik, kisiáne torĸordluarĸuvdlutigik ũmativtínut, avdlángo--riartûtigivdluarĸuvdlugitdlo ĸanoĸ íssutsiv--tigut ĸanordlo iliortarssutsivtigut tamatigut. ivdlitdlo Gûte anerneĸ ivdlernartoĸ-â, ĸínu--vigâvtigit: ũmatikulúnguavut ĸáumarsardlu--gitdlo nutãngortitdlugitdlo iniginiákit, uva--gutdlo tamavta nalunaerfiginiartigútaoĸ ajor--timik iluarnermigdlo erĸartũssinermigdlo, ta--mavtalo kajungersitdlutalo ugpertúngortítigut ánáussissivtínut Jîsuse Kristusimut, táussu--mûna inôrĸuvdluta pivdluarnigssamigdlo nâgssáungitsumik kingornússissugssángorĸuv--dluta. ilumut.

Juán. 16, 5 — 15.

asassat nâlagtíka ukorsê; oĸautsinik tamákuní-
-nga atuagkavtínik oĸautsinigdlo avdlanik ĸavsînik
ánáussissup ajoĸersugkane oĸalugfigissardlugitdlo
pissarêrsarniarpai anernerup ivdlernartup tugpat-
-dlersitsissugssap táukunúnga túniúneĸarnigssânut.
taima oĸalugfigissarpai sule najortitdlugit ĸíngar-
-ssortime agssainut pisitáungíkatdlarame, tamatu-
-míngalo ajoĸersorĸôrpai najortaramigit toĸussunit
makisimagame kingornagut ĸilaliartínane, tássa
táuko pissarêrsarniarpai uvdlorssuarmut táussumú-
-nga, táussumane tunineĸásangmata anernermik iv-
-dlernartumik ilumôrnernut tamanut pisitsissugssa-
-mik. asassáka, uvagútaoĸ ivsaligune sapâtit iláí-
-nait ĸângiugpata anernerup ivdlernartup uvdlua
nagdliússerĸísavarput, uvdlorsiorfigssuardlo táuna
âma uvavtínut pissarialigssûngmat, tamána pivdlugo
uvagútaoĸ táussumúnga pissarêrsartariaĸarpugut
Nâlagkamit ánáussissivtínit, mássa asulînaĸ pínago
pivdluarnigssavtínik atorumaguvtigo tarnivtalo inû-
-tigssainik tumánguersarneĸautigssainigdlo pigssar-
-sivigiumaguvtigo. tamána pivdlugo mâna ánáussi-
-ssup oĸausê atuagkavut maligdlugit isumaliûtigi-
-niásavarput **anernerup ivdlernartup kivfartûtigissâ inuit ûmataine.** ánáussissoĸ oĸarpoĸ: táuna, anerneĸ ivdler-
-nartoĸ, **tikiúkune silamiut nalujungnaersisavai ajorti-
-mik, iluarnermigdlo, erĸartûssinermigdlo. ajortimik: tássa ugperfigíngingmánga; iluarnermik: tássa atâtamut autdlásagama, issigiungnáisagavsingalo. erĸartûssiner-
-mik: tássa silap matuma nâlagâ erĸartûneĸarmat.**

ukorsê, anernerup ivdlernartup inuit sujugdler-
-mik nalunaerfigissaraigôĸ **ajortimik.** navsuiaivfigi-
-ssarpai ajortip sûssusianik ĸanoĸ íssusianigdlo Gû-
-tip iluartorssûp issainut. ajortut ingmíkôrtut
inungne sarĸúmersartut amerdlasôrssûgaluarput,
mássa Gûtip inatsisainik perĸussainigdlo piumassai-
-nigdlo uniorĸutitsinerit nalingínait ajortûput. inuit

ardlaine ajortut ilait pingârtumik sarĸúmeraraut, ãma ardlaine avdlat sarĸúmersardlutik, ilaine ang--nermik, ilainilo mingnermik. ajortutdle tamarmik ĸanoĸ ítumigdlũnît atigdlit nagguvingmit atausĩnar--mit pissaraut, tamaisalo ajortip atausĩnaup súni--utigissarai. ajortivdlo súniutai tamáko inuit kisig--ssáungitsut pârdlagtítarait ajortimut tarnip toĸú--ssutigssânut. ilavse ikíngitsut atausĩnangajak ajor--tûsorissarât, tássa arnauneĸarneĸ. tamána inga--lagkângamíko isumaĸartarput ajúngitsûsoralutik ingmingnigdlo iluartûtitdlutik. ajortivdle súniutai ineritita ilo imáitut: tigdlingneĸ, sagdloĸítainerdlo ĸíngarssuinerdlo, kamangnerdlo, makitanerdlo, sínga--nerdlo, angnerússinerdlo, Gûtimutdlo nâlángíneĸ, únerdlûtigingnigkajungnerdlo, ĸujángínerdlo, asang--níngínerdlo avdlarpagssuitdlo taimáitut ilavse amer--dlasût soĸutigissaríngilait ajortûsorinagitdlo, naug--dlo apustile Pauluse narĸigssuivdluartoĸ: „taimai--liortut Gûtip nâlagauvfia kíngornússarísángíkât“ (Galâs. 5, 21). tamákule tamarmik, asassáka, na--lunaerĸutáuput tamákunínga ilerĸugdlit anerníkut erniorĸigsisimángingmata nutãngortitaussunigdlo ũmateĸarnatik. mássa ĸanoĸ ilivdlune orpik ajor--toĸ paormaĸásanerpa ajúngitsunik? ajornaĸaoĸ tamána ilâ. atalo ukorsê, taimáitarportaoĸ inuk nalingínaĸ sule ajortip píssauneranĩtoĸ, ajúngitsu--nik inerititaĸarneĸ ajordluínarpoĸ, ajortutdle na--lingínait anisítarai ũmáme peĸûsivianit ajortumit, sôrdlo ánáussissoĸ oĸartoĸ (Mat. 12, 35). — tamánale inuit amerdlanerssaisa pâsineĸ ajordlu--ínarpât ugperiumanagulo; taimáikamik nangmineĸ ĸanoĸ íssusertik pivdlugo taima isumaĸartoĸ, táuna Gûtimut ima tugsiartoĸ: Gûti-â, ĸutsavigâvkit inugtut nali--ngínartut íngínama, arsaissutut, iluaitsutut, arnau--neĸartutut ilángauserissututdlũnît ûmatut; sapâtit akúneráne mardloriardlunga îsíngitsaraunga, pimalo tamarmik ĸulinge túniútarãka“ (Lúk. 18, 11. 12). ĸanordle ánáussissup oĸautigai taimáitut? ilumôr--tûssârniartut oĸautigai, iluarssusiatdlo pivdlugo

ajoĸersugkaminut oĸalugpoĸ imána: „oĸáupavsime: iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut Farisîaritdlo iluarssusiánit angnerúngigpat ĸilangmiup nâlagauv--fianut pinaviás ángilase“ (Mat. 5, 20). ukorsê, naug--dlo inuit tákuáne tivtîtdluta piuaitdlutalo pîtai--uitdlutalo saĸiuarniaraluaruvta, táukualo oĸautigi--galuarpatigut iluartûssugut ajúngitsûssugut, taimái--toĸ uvagútaoĸ taima agtigissumik pitdlagagssái--nauvugut perdlorĸussagssáinâusavdlutalo Gûtip iluartorssûp issainut, sôrdlo inupilugssuit ajor--nerussut agdlât ítut, avdlamik iluarssuseĸángíkuvta kisiáne nangmineĸ iluarssutsivtínik atissatut iper--tûtut ítumik.

ajorte inupilungnik ajornerussunik ániartitauv--fingmut pisitsissartoĸ uvavtínigdlo ãmátaoĸ tássu--nga pisitsiumârtoĸ píssauneranit ánagterĸúngíkuvta, tássa **ugpíngineĸ Gûtip erneranût Jîsuse Kristusimut.** ajortuliavta nalingínait, arnauneĸarneruvdlũnît to--ĸutsineruvdlũnît agdlât pisísínâungilâtigut ániar--titauvfingmut nâgssáungitsumut, táuko akilerneĸa--rêrmata sivnersivtínit Jîsuse Kristusimit ĸissungme sáningassulingme; kisiáne táussumúnga ugperumá--ngíkuvta nâlagtúngorumanatalo, táussumalo piniú--ssinere tatigissatuarumángíkuvtigik tunârinagitdlo, tauva ánáuneĸarsínáungilagut toĸup nâgssáungitsup tôrnârssûvdlo píssauneránit aniguisitáusanatalo ing--nermit ĸamiuitsumit. táussumúngale sâgsimaguvta, ilumôrdluta ũmativtigutdlo ilũngardluta ugperfigi--guvtigo, tauva ajortivtínik tamanik isumákêrfigine--ĸásaugut, táussumalo auata píssauneragut ajugau--ssúngortitáusaugut ajortuliornermut uvinivtalo ka--jungerissainut tôrnârssûvdlo ússiutainut agdlât, pí--ssagtitáusavdlutalo saĸiuarsínaorĸuvdluta nutâmik inûlersitdluta. kisiánile, asassat nâlagtíka, tamána ilivsínut navsuiardluarneĸ ajordluínarpara, Gûtivdle anernerata tamatumínga nalunaerfigísavâse nãmâg--dluínartumik, agssuaríngíkuvsíne, táussuma ĸáu--marsásavâse ĸanoĸ íssuserse ilisarilerĸuvdlusiuk, ajortuliavsilo tamarmik nagguviat ilisarisínaorĸuv--dlugo, tássa Jîsusimut ugpíngineĸ. tamánalo ili-

-sarileruvsiuk, tauva táussuma anernerup ivdlernar-
-tup kajumigsainere inerterĸutailo nâlagdluarniarsi-
-gik, avdlamigdlo isumatârdluse ánáussissumut piv-
-dluse kikiagtugaussumut pigitse, avdlángorterĸuv-
-dluse iluamigdlo ugpertúngorterĸuvdluse nâlagtú-
-ngorterĸuvdlusilo ingminut. —

taimailioruvse, nâlagtíka, tauva anernerup iv-
-dlernartup áipagssânik âma nalunaerfigísavâse
iluarnermik — iluarnermik Gûtime atortumik. tu-
-sarparse ánáussissoĸ ajoĸersugkaminut ima oĸartoĸ:
„iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut Farisîaritdlo
iluarssusiánit angnerúngigpat ĸilangmiup nâlagauv-
-fianut pinaviásángilase“ (Mat. 5, 20). ukorsê,
nangmineĸ iluarssuserput atordlugo ĸaĸugo Gûtimut
sarĸúmísaguvta, atanaviásángitdluínarpugut táussu-
-mane, nâgssáungitsumigdle támásagaluaĸaugut.
Gûtile ĸujanarsile avdlamik iluarssuseĸartingmatigut
ingmine atordluartumik, iluarnermigdlo tamatumínga
nalunaiaivfigissarmatigut anernermigut ivdlernartú-
-kut. iluarnigssarput Jîsusimîpoĸ, táussuma tamána
nâmagsivâ, pivdluta erĸartûtíkame Gûtimut iluartor-
-ssuarmut, sivnerdlutalo toĸumut ánilârnartorssuar-
-mut, túniúkame, pivdlutalo âma ĸilangmut atâtame ta-
-lerpiata tungânut pigame tugsiútardlutalo táussumú-
-nga, sôrdlo táuna pivdlugo agdlagsimassoĸ: „Gû-
-tip táuna ajortimik sujuneĸángitsoĸ ajortiliutípâ
uvagut pivdluta, uvagut táussumûna iluarssuseĸa-
-lerĸuvdluta Gûtime atortumik“ (2 Kor. 5, 21), imá-
-nalo: „táuna — Jîsuse Kristuse — Gûtip sarĸa-
-ngiúpâ sáimauvfiorĸuvdlugo ugperníkut auanut,
iluarssutse nalunaerumagamiuk, ajortuliornerit isu-
-mákêrumavdlugit sujornagut pissut Gûtip níngag-
-sarserînerane. iluarssutse nalunaerumagamiuk mâ-
-nákut: nangmineĸ iluartôrĸuvdlune, iluartûtíkumav-
-dlugulo nalingínaĸ Jîsusimut ugpertoĸ“ (Rûm. 3,
25. 26). ukorsê nâlagtíka, iluarneĸ tamána ánáu-
-ssissup pissarêrsagâ ugperníkut ássûtitut atísavar-
-put, tamánáinaĸ atordlugo Gûtimut sarĸúmísaugut
tamánáinardlo píssutigalugo ĸaĸugo ĸilangmut iser-

-sínaujumârpugut. — usornásaĸaugutdlo Kristusip iluarneranik atitíneĸaruvta, mássa táussumûna tau--va Gûte atâtagísavarput sáimaussoĸ, avâgingnigtoĸ, tauvalo toĸulũnît tôrnârssugdlũnît ersigissagssarí--sángilavut, uvavtínut píssautaerutitaungmata, silar--ssûvdlo nâlagâ tássa tôrnârssuk erĸartũneĸarêr--mat. —

tamatumíngalo — mássa **erĸartũssinermik** tôr--nârssûp erĸartũneĸarneranik — ãma anernerup ivdlernartup nalunaerfiginiásavâtigut. ima oĸásá--ngilagut mãna, asassáka: ánáussissoĸ nâlagdlugulo maligkumagaluarpara, ajortutdlo soraerúkumagaluar--dlugit; kisiánile sángĩnermit ajulernermitdlo ajor--naĸaoĸ. ajornaĸaorme ilumôrdluse ugperumángí--kuvse Gûtip erneranut pivdluse tôrnârssungmut ajugaussumut. táussumúngale ugpertúngoruvse ug--perníkutdlo táussuma iluarnera pigileruvsiuk, tauva Jîsusimik malingningneĸ agssuarnaitsumigdlo saĸiv--dluarneĸ ajornángilaĸ, mássa táussuma píssauner--minik najúmigpase tôrnârssûvdlo kivfaisalo ordlu--tínaviásángilâse, píssautaerutitaugamik ugpertunut, ánáussissuvdlo sernigísangmase aungmo píssaunera--gut; mássa táussuma toĸumigut soraersípâ toĸu--mik píssautilik, tamássa tôrnârssuk, (Epriar. 2, 14). asassat nâlagtíka ukorsê, ĸanortoĸ tamavta sule Gûtip ĸitornaisa kivfáungíssusiánut pisitaunaugut ĸitornagssángortitauvdlutalo Gûtimut. ukorsê, ta--matumúnga anernerup ivdlernartup pisísavâtigut uvagut piumaguvta táunalo nâlagdluaruvtíne. ĸa--nortoĸ táuna Gûte anerneĸ ivdlernartoĸ ĸínuvigi--niartigo uvavtínútaoĸ perĸuvdlugo, ũmativtigutdlo ĸáumarsarĸuvdluta, **ajortimigdlo iluarnermigdlo erĸar--tũssinermigdlo** nalunaerfigerĸuvdluta, ilumôrnernut--dlo tamanut piserĸuvdluta; uvagútaoĸ iluamik ánáussissumut ugpertúngortitaorĸuvdluta táussumû--nalo nâgssáungitsumik inũssutigssaĸarterĸuvdluta. ilumut.

sapãme makivfiata kingulîsa tatdlimãne.

ajoĸersugkavit ilâtut iliordluta tugsiarfi--gâvtigit: „Nâlagaĸ, tugsiarnermik ajoĸersor--tigut“ (Lúk. 11, 2). ĸinussartúngortítigut ivdlit iluarissagssarnik, sût tamaisa ĸínuti--gissagssavut oĸautigigínãngorĸuvdlutigik iv--dlit arĸit piniússineritdlo kisîsa tunâralugit. ilumut.

Juán. 16, 23—30.

tugsiarnermik iluamêrtumik.

asassáka ukorsê; inuit tamarmik ũmatimíkut pîtsûvdlutik ajúngitsunigdlo tamanik Gûtip iluari--ssainik ajorssardlutik náparsimangârput sángĩĸalu--tigdlo tarnimíkut. taimáipugut tamardluínarssuav--ta, Gûtimit píngortitsissivtínit nagguvigissavtínitdlo nigorsimavdluta ajortumut pisimagavta. kisiáne pi--sũngordlutalo nukigtordlutalo ajorungnaersínauvugut,

Jîsusip Kristusip Gûtip ernerata ánáussissivta ta-
-mavta ánagfigssavtínik piniungmatigut. ingminik nikanarsardlune pîtsúngorpoĸ, uvagut pisũngorĸuv-
-dluta; ínardlûtivut nápautivutdlo tamaisa atoru-
-mavdlugit katsorsarumavdlugitdlo piâralune inúngor-
-poĸ, ániautigalutalo toĸutigâtigut, ajorungnaersí-
-nãngorĸuvdluta, sôrdlo Pîtruse agdlagtoĸ: „táussu-
-ma — Kristusip — nangminek ajortivut átataralu-
-git timimine túniúpoĸ ĸissungme, ajortunut toĸuv-
-dluínarĸuvdluta iluarsisimavdlutalo inûniarĸuv-
-dluta; táussuma ikînik katsorsarnekarpuse“ (1 Pîtr. 2, 24). — ĸanordle ilivdluta pivdluarnartut ĸujana-
-ngârtut tamáko ánáussissup piniússinere ilangersí-
-naunerpavut? ugperdluarníkut, ãma tugsiartarníkut taimáitúngorsínãngorpugut. Jîsuse Kristuse ánáu-
-ssissivtínut ugperdluaruvta, ugperdluardlutalo tug-
-siarfigítuínaruvtigo ajorssautigissavtínik tunerĸuv-
-dluta, tauva pisũngoriartuínardlutalo nukigtoriar-
-dlutalo ajorungnaeriartúsaugut ũmativtigut.

oĸautsitigut uvdlume isumasiugagssavtigut ánáu-
-ssissup ajoĸersorpâtigut **tugsiarnermik,** mássa **tugsi-
-arnermik iluamêrtumik.** oĸausê tamáko mãna erĸar-
-sautigerĸigsârniartigik kajumigsíssutigiumavdlugit-
-dlo, sujornanit ilungersorneruvdluta ugperssusekar-
-neruvdlutalo tugsiarfigissarumavdlugo ajorssautigi-
-ssavtínik tamanik tunerĸuvdluta.

I. **tamavta tugsiartuínásaugut, ĸanoĸ issutsivtínit aserorsimassumit ánáunekarumaguvta.**

inuit pîtsúnguit ajorssartut ajulersartut ing-
-mingnigdlo nangminek ikiornek sapersut ĸínuvigi-
-ssarpait inoĸatitik, ikiorĸuvdlutik ajorssautigissa-
-mingnigdlo tunerĸuvdlutik. avdlanit tamanit tai-
-máitarput merdlertut. mikissûvdlutigdlo nukekar-
-dluarnatigdlo ingmingnik ikiornek saperamik, tai-
-máitumik angajorkâtigdlũnît pârssissitigdlũnît inuit-
-dlũnît avdlat ĸínuvigissarpait ikiorĸuvdlutik. asa-
-ssáka ukorsê; uvagútaoĸ tamavta, ilavut nukekar-
-nerussut ilisimassaĸarnerussutdlo silaĸarnerussut agdlât ũmativtigut merdlertutut sángîtsutut ípugut, ajortuliuvdlutalo ingmivtínik ikiornek saperdluína-

-ravta. taimaingmat ánáussissup kajumigsarpâtigut merdlertutut ĸinussartutut iliorĸuvdluta, táukuatut tugsiarĸuvdluta atâtavtínut ĸilangmiussumut, oĸa-rame: „kia inûp ardlavse ernerme timiussamik kí-nuvigigpane ujarĸamik tunísanerpâ? aulisagkamig-dlũnît ĸínuvigigpane pulateriârssungmik tunísaner-pâ? tauva ilivse, nauk ajortuse, ĸitornase tuníssu-tinik ajúngitsunik tunigínauguvsigik, ímaĸa angne-russumik atâtavse ĸilangmiussup ajúngitsunik tuní-sagai ingminit ĸinussut“ (Mat. 7, 9—11)? oĸautsi-nilo uvdlume atuagagssavtíne oĸarpoĸ: **ĸinugitse, pisause tauva tipaitsugdluinarĸuvdluse.** — inuit iluartut tamarmik itsarujugssuardle mána tikitdlugo inûssut ilerĸorissarpât tugsiartardlutik. erĸainiarsiuk kúnge Dâve, ĸanoĸ tugsiartartoĸ; ilãne kîmasugdlune Gûte nersortardlugo ĸutsavigissardlugulo, ãmalo ilãne aliasungârdlune sût tamaisa misigissane erdloĸíssu-tigissane Gûtimut oĸautigissardlugit, ãmalo ilãne ilungersortumik Gûtimut tugsiartardlune ajorssauti-gissaminik tunerĸuvdlune. apustile Pauluse ilisi-mavarput ilungersordlune tugsiartartoĸ Gûtimut nâlagkavtínutdlo Jîsuse Kristusimut, mássa pivdlune tugsiartartoĸ, ãma kristumiut pârissagssane Gûtiv-dlo nâlagauvfiata siaruarternigssâ tamâne nuname tugsiutigissardlugit. avdlanit tamanit erĸainiarsiuk Jîsuse ánáussisserput ĸanoĸ ilerĸoĸartoĸ tamâne nunamîkatdlarame. ĸavsinik tugsiartarpoĸ. ilãne uvdloĸ nâvdlugo ajoĸersuinermik suliaĸarame soraе-rame únulersúkut inuit ĸimagdlugit inuilarsiorpoĸ, tugsiarumavdlune atâtaminut ĸilangmiussumut. —

asassara ĸatángutiga, mãna ivdlit sâgfigalutit aperâvkit: ivdlítaoĸ tugsiartarpit? ilumut tugsiar-tarpit? ajoĸersuissut sujugdlît itsarssuaĸ inûssut tugsiarneĸ taissarpât tarnip anersârtarneranik; er-ĸordluartumigdlo taima taissarpât. mássa sôrdlo anersârtásassugut timivtigut inũsavdluta, taimátaoĸ tugsiartardluta tarnivtigut anersârtásaugut. tugsi-arneĸ ajortut sule tarnimíkut toĸungáput, sôrdlo inuit anersãsaersut timimíkut toĸúsassut. taimaing-mat ãma aperâvkit: tugsiartarpit? ãma tugsiaralua-

-ruvit, soraeratit tugsiartarpit, agdlagsimangmat: so--raerase tugsiaritse“ (1 Tas. 5, 17)? soraerata tugsi--ásaugut, uvdlãkut makitarângavta únúkutdlo sinigki--artortínata pĩnarnata, soraerata tugsiásaugut, sôrdlú--taoĸ soraerata uvdlúkutdlo únuákutdlo anersârtásassu--gut inũsavdluta. ilumut, asassáka, taimáipoĸ. tug--siartásaugut uvagut pîtsûvdlutalo náparsimavdlutalo nagdlingnaĸissugut, ikiorneĸarĸuvdluta ajorssautigi--ssavtínigdlo tunerĸuvdluta.

ãma, asassáka, ilisimásagigse imáitoĸ: tugsiar--taraluardluta tugsiartarnerput iluaĸutigíngerĸaja--kârput, Gûtip iluarissânik tugsiángíkuvta. taimaing--mat

II. **iluamêrtumik tugsiásavdlune, tássa Gûtip oĸausê perĸussailo únersûtailo migssiliordlugit tugsiá--savdlune pissariaĸarpoĸ.**

Gûtimik nalussútaoĸ tugsiartarput Gûtigissa--mingnut, mássa piúngitsunut sũngitsunut, tusarneĸ ajortunut; taimáitumik akuerineĸarneĸ tuninеĸar--nerdlo ajorput. Farisîarit ivkua ánáussissup uv--dluine inûssut akulikitsumik sivisûmigdlo tugsiar--tarput; kisiáne Gûtip iluarissânik tugsiartaríngína--mik, asulêrsínarput. taimáipútaoĸ tamarmik tug--siartarneĸ ilerĸorĩnaralugo tugsiartartut, ãma ta--marmik ugperssuseĸardluarnatik nakimavdlutigdlo tugsiartartut, táuko pivdlugit Jãko agdlagpoĸ: „ug--perdlune tugsiarile nakimananilo, nakimassoĸ tai--máitarmat sôrdlo imap magdle anorimit · aulatersi--massut tamanut. inuk taimáitoĸ isumaĸásángilaĸ sumik Nâlagkamit písasoralune“ (Jãk. 1, 6. 7). tugsiartut taima ítut tamarmik asulĩnaĸ tugsiarta--rumârput, piumassamingnigdlo angilugtúsavdlutik. — tugsiarnerup iluamêrtup ĸanoĸ íssusianik ánáu--ssissup nalunaerfigâtigut, oĸarame: **ilumut, ilum t oĸáupavse: sumik atâtaĸ ativkut ĸínuvigiguvsiuk, tuni--úmârpâse. sule ativkut ĸínutigissaĸángilase; ĸinu--gitse, pisause tauva tipaitsugdluínarĸuvdluse.** ajo--ĸersugaisátaoĸ taimane Jîsusip arĸa tunâralugo tugsiarneĸ sule ajorpât. tugsiartaraluarput Gûti--mut, Jîsusimitdlo ajoĸersorneĸaramik Nâlagkap

tugsiusiânik imáitumik: atâtarput ĸilangmiussutit .... , isumaĸarnaraluarpoĸ, tugsiaut tamána ĸavsînik atortarsimagât. taimáitoĸ tugsiarneĸ av--dlanit tamanit iluamêrtoĸ, avdlanitdlo tamanit angnerussoĸ pivdluarnarnerussordlo, mássa tugsiar--neĸ Jîsusip arĸa tunâralugo, tamána taimane sule naluvât. —

sunaunerpale tugsiarneĸ Jîsusip arĸa tunâralugo? imáipoĸ: Jîsusimut ugperssuseĸardluartut erniorĸig--sisimassumigdlo ûmateĸartut kisimik Jîsusip arĸa tunâralugo tugsiarsínângorput. táuko kisimik tug--patdlerdlutik sarĸúmersínáuput Gûtimut iluartu--mut, ilisimagamik Gûte atâtarigigtik Kristusíkut, táussumalo ĸitornarilerâtik Kristuse pivdlugo; ilisi--magamik: nangmineĸ kíngarĸúkaluaĸissut, kisiáne Kristusip piniússineragut sáimáunartitaussut Gûti--mut ugperníkutdlo iluarssuseĸartitaussut Gûtime. taimáikamik tugpatdlerdlutik tugsiarsínaupútaoĸ atâtamingnut Jîsusip arĸa tunâralugo, Paulusisut oĸarsínaugamik: „ugperníkut iluartitaugavta, Gûte erĸigsivigârput nâlagkavtigut Jîsuse Kristusíkut, táunalo ugperníkut ornigúsínângûtigârput sáimáu--nermut matumúnga átavigissavtínut“ (Rûm. 5, 1. 2). — asassáka, tusarpuse, Jîsusip arĸa tunâralugo tugsiarneĸ sunaussoĸ ĸanordlo ítoĸ. Jîsusip oĸausê únersûtailo tunâralugit piguvta, ánáussissivta sivnî--ssivta piniússinere ánialo toĸualo, makisimaneralo tunâralugit Gûte tugsiarfigiguvtigo, tássauvoĸ tug--siarneĸ Jîsusip arĸa tunâralugo. tugsiartartut tai--máitut ima isumaĸartarput: uvanga tusagagssáu--ngíkaluarpunga, kisiáne uvangátaoĸ Jîsuse ánáussi--ssigalugulo sivnîssigigavko, taimáitumik táuna piv--dlugo Gûtip tusásavânga.

Jîsusip arĸa tunâralugo tugsiarneĸ âma imái--savoĸ: ĸínutigissagssaĸásaugut Jîsusip iluarissainik. kigdlormôrtunik mumingassunigdlo ĸínutîgissaĸa--ruvta Jîsusip iluaríngisainik, ĸanoĸ ilivdlune tauva Gûtip akuerisínaunerpâtigut piumassavtínik? ajorna--ĸaoĸ. tugsiarumaguvta Jîsusip arĸa tunâralugo, tauva tugsiásaugut Jîsusip piumassai iluarissailo

migssiliordlugit. Jîsusip piumassai uvagutdlo piu-
-massavut atausiugângata, tauva ilumut Gûtip
iluarissânik tugsiartarpugut, tauvalo ilumut tusar-
-dlutalo akueriumârpâtigut kínutigissavtínik. — asa-
-ssáka, taima tugsiarnek ajoratdlartitdluta Jîsuse
ánáussisserput sule ilisarivdluángilarput, piniússine-
-rilo tamaisa sule atordluarsínáungilavut. inuitdle
iluamêrtumik tugsiarsínângorsimassut, Jîsusip arka
tunâralugo tugsiarsínângorsimassut pivdluakaut,
mássa inuit taimáitut angisûmik pigínausekaler-
-sarput.

Jîsusip arka tunâralugo iluamêrtumik tugsiar-
-dlune tássauvok pisôrssuángûtigssarput, tugsiartar-
-níkut taima ítúkut sût tamaisa kínutigissavut Gû-
-tip iluarissai písagavtigik. Jîsusip arka tunâralugo
tugsiardlune tássauvok kímasugtúngûtigssarput,
mássa taima tugsiarsínângorsimassut pigilísavait ti-
-paitsungnartut iluamêrtut kilaup pê, ánáussisok
okarmat: **kinugitse, pisause tauva, tipaitsugdluínarkuv-
-dluse.**

Jîsusip arka tunâralugo tugsiardlune tássa sá-
-kugssarput, tamatumínga ússernartut tamaisa kí-
-ngarssortivutdlo tamaisa artorssartísavavut. — asa-
-ssáka, inuit taima tugsiarsínângorsimassut usorna-
-kaut ilâ. imale isumakakinavugut: uvanga taimái-
-túngornek ajorpunga, ugpernikínermit pokĩnermit-
-dlo iluamêrtumik tugsiarnek ajorama. nâgga, taima
isumakásángilagut. ugpernikitsûgavta Nâlagak kí-
-nuvigísavarput, ugperssutsivtigut píssagterkuvdluta.
pokitdlutalo ilisimassakardluángínavta Gûtip pînik,
kínuvigísavarput, anernermik ivdlernartumik tuner-
-kuvdluta; tauva táussuma pokîtsûjungnaersitdlu-
-talo káumarsarumârpâtigut, ãma tugsiarnermik
iluamêrtumik ajokersorumârpâtigut. — ãma okaki-
-navugut: okausigssakángínama tugsiarnek ajor-
-punga. okautsit amerdlasût anítariakángitdlat tug-
-siarumassarângavta. okausigssakarnata agdlât
anersâmissardluta kisiáne tugsiarsínauvugut. ilá-
-ngauserissok ivna ánáussissup okautigissâ amer-
-dlasûnik okausekarnerpa tugsialerame? nâgga.

„Gûti-â sáimáunga ajortúngûssunga“ (Lúk. 18, 13), tássa tugsiutâ. ilungersortumigdle ugperssusekar-dluardlunilo tugsiarame sáimáunekarpok.

asassáka ukorsê; kanortok ánáussissup okausê tugsiarnek iluamêrtok pivdlugo okauserissai uvdlume tusagkavut kajumigsíssutigilavut, kínuvigiumavdlugo anernermik ivdlernartumik tunerkuvdluta, táussumúnga ajokersorkuvdluta tugsiarnermik iluamêrtumik, mássa Jîsusip arka tunâralugo tugsiarnermik, uvavtínútaok erkôrkuvdlugit okausê imáitut: **kinugitse, pisause taüva, tipaitsugdluinarkuvdluse.** ilumut.

ĸilaliarfiane.

ánáussisserput ĸilaliarsimassutit Gûtivdlo talerpiata tungânîtutit, ilisimavavtigut ugper--nikitsûssugut; ũmativut isumavutdlo ilisima--vatit nunap pînut atassut, ĸilaup pînut nu--ngunaviángitsunut kajumíngitsut. taimáitu--mik ivdlernarsartigut ugperssutsivtigutdlo nakússagtítigut, tauva ajoĸersugkatit sujugdlît maligdlugit oĸautigiumârpavtigit inoĸativtínut ilagíngisavtínutdlo, arĸit ivdlernartoĸ tamane nâlangnarserĸuvdlugo. ilumut.

Mák. 16, 14—20.

îvangkîliúkut aitsât atuagkavtigut tusarpavut ánáussissivta toĸussunit makísimassup sulissai ĸila--liarfia tikitdlugo. uvdlut taivko sisamanik ĸulig--dlit uvdlûtitdlugit ilane sarĸúmerfigissarpai, toĸu--ssunit makísimássutse táukunúnga ugpererĸuvdlugo. ãma tauva ajoĸersugkane silamiunut tamanut aut--dlarĸuvai, îvangkîlio pivdluarnartulik oĸalûtiger-

-ĸuvdlugo inuiaĸatigîngnut tamanut; îvangkîliumut--dlo ugpertut kuerĸuvai aniguerĸuvdlugit Gûtip níngangnigssânit ugpíngitsunut nagdliúgkumârtumit, táukulo ugpíngitsut pitdlagagssautíkumârpúngôĸ Nâlagaĸ áipagssânik tikiugpat. —

uvdlume ĸilaliarfiane erĸainiartigo ánáussissup oĸausîsa ilât, oĸarmat: **nunamit ĸangátartitauleruma tamaisa uvavnut aggersíkumârpáka** (Juán. 12, 32). — Nâlagkap Jîsusip asangningnera inungnut tamanut taigssáungitsorssûngmat, inuit tamar--mik ánangnigssât ilungersûtigigamiuk, piniússinine tamaisa tamanut atorĸugamigit, inuitdlo ilisimaga--migit uterîtsut, ánarĸúngitsut, aggerumángitsut, taimáitumik ĸasunane ingminut aggersíniararai. oĸardluarsimángínersunga, asassat nâlagtíka, ima oĸaruma: inúnguákuluit uvagut nangmineĸ isuma--kángilagut uterumavdluta Jîsusimutdlo sâgkumav--dluta; ánáussissivtínut kajungerssuseĸángilagutdlû--nît ûmativtigut, ánangnigssarput sugssaríngitsarâr--put agdlât; anernivtigut tagpîtsûvdluta erĸigsíssu--tigssarput takúngilarput isagtornagulûnît. Gûtiv--dlo sáimáuneragut itersarneĸaruvta sinivtínit ajor--tip pianit, imalo isumaĸaleruvta: ĸanortoĸ ikior--neĸarnaunga, ĸanortoĸ uternaunga ingerdlavivnit ajortumit, ĸanortoĸ Jîsusimut pinaunga, taima isumaĸaleraluaruvtalûnît nangminivtínik pigínáussu--seĸásángilagut, ujaragssuaĸ ĸissugssuardlûnît ássi--gigavtigo isumaminik kúmut autdlarneĸ ajortoĸ. ilumut ajortigdlup ûmatâ ujaragssuartut oĸimaitsu--tut ípoĸ nunap pînut atanermit igdligugssusipilo--ĸarnermitdlo; ĸanoĸ ilivdlune ajortigdlup ûmatâ taima oĸimaitsigissoĸ Jîsusimut ĸangátásava? ilu--mutdle ánáussissup iperaraluarpane, ániartitsiving--mut nákáinarĸajaĸaoĸ.

taimáissuserput ánáussissup ilisimavâ; nâkigâ--tigut, ingminîtíkumavâtigut, taimáitumik kajumig--poĸ tarnivut ingminut aggersíkumavdlugit. ajoĸer--sugkame ûmatait avdlángulersíkaluarpai avdlamig--dlo isumatârtíkaluardlugit, taimáitoĸ ĸilaliartínane avorĸâritdlarpai ugpíngíssusiat ûmataisalo mánger-

-ssusiat pivdlugit, sôrdlo atuagkavtigut tusartugut; kisiánile iluarsarĸungmata ingminut aggersisimavai isumatârtitdlugitdlo nangminek isumame ássinganik. ánáussissok nãkingnigtorssûgame tamavta taimailior--figiumavâtigut ima okârsimagame: tuniumârpavse ûmámik nutâmik, anernerdlo nutâk iluvsínut túniut--dlugo; ûmat táuna ujaraussok uvinivsínit pêrdlugo, ûmámigdlo uviniussumik tunivdluse (Hisîk. 36, 26).

ánáussissup taimailiordlune ingminut aggersí--niaramisigut **suna ĸimarĸuvâ? sumit aggerĸuvâ--tigut?** aserorfingmit aggerĸuvâtigut ingminut, aserorsimássuserput ĸimarĸuvâ, tássa ugpíngíssu--serput ûmativtalo mángerssusiat aserûtigigavtigik. ugpíngíssutsivtínik Gûte sagdlutûtíparput sujôrasau--taisigutdlo únersûtaisigutdlo ajoĸersûtaisigutdlo. tai--máitumigtaoĸ Gûtip oĸausia asulíngajak oĸalûtigine--ĸararaoĸ; taimáitumigtaoĸ siutivut miligtutut ítarput, issivutdlo tagpîtdlisitaussutut itdlutik, nâlagiarfigput--dlo ĸimagtarârput tusagaĸángitsutut itdluta, ajorssu--serput sianiginago îvangkîliuvdlo ĸaumangârnera ta--kusimanago. ugpíngíssutsivtínit píngorpoĸ ûmativ--ta mángerssusiat, tamánalo ãma aserûtigârput. ánáu--ssissuvdle nãkigigamisigut aserorfivtínit utersaru--mavâtigut. ugpíngíssuserput seĸumisíkumavâ, ûma--tivut mángertorssuit ĸitulisíkumavai, tamánalo ĸu--jássutigingãsavarput, ánáussissivta ilumôrssusia angajorĸáussusialo tássánga malugileravtigik angi--ngârtut.

ukorsî-â, Jîsuse tássauvoĸ tarnivta ikíngutât, târnivta ánáussissât. akerartorterput saperssisíku--mavâ; parnaerutivut kigtorarumavai; ánagtíkuma--vâtigut. ajortip píssauneranit, toĸup píssauneranit ánagtíkumavâtigut, unerivfiup ĸarnanit erĸartûssi--vingmitdlo aniguisíkumavâtigut. — tusarsiuk nâlag--tíka, aggísassuse, ánáussissoĸ nunamit ĸangátarti--taugame tamavse ingminut aggersíkumavâse; agger--niaritse tamavse, perĸigsiminaviángilase. ilumut.

sapãme ĸilaliarfiata tugdliane.

nâlagarput Jîsuse Kristuse, ivdlit oĸarpu-
-tit: anernerup atâtamit pissup nalunaiásavâ-
-nga, ãmátaoĸ ilivse nalunaiaiumârpuse. pi-
-gínãngorsardlutalo píssagtítigut, uvagútaoĸ
ilingnik oĸautigingnigtúngorĸuvdluta, ĸaumá-
-ssuserputdlo ĸaumalerĸuvdlugo inungnut,
ajúngitsuliavut táukunúnga takorĸuvdlugit,
atâtarputdlo ĸilangmiussoĸ únersiutigerĸuv-
-dlugo (Mat. 5, 16). taimailiorniardlutalo
inoĸativtínit iluarineĸarnatalo oĸautiginer-
-dlungneĸardlutalo ĸinugineĸásagaluaruvta,
erĸáituínardlugitdlo tugpatdliutiginâvut oĸaut-
-sisit imáitut: „pivdluarpuse uvanga pivdlunga
mitautigigpase ĸinugalusilo nalingínarnigdlo
oĸautiginerdlugpase sagdluvdlutik. tipaitsug-
-dluse ĸĩmagtaritse, akigssarsiagssarse ange-
-ĸingmat ĸilangme“ (Mat. 5, 11. 12). ilumut.

Juán. 15, 26—16, 4.

ivsánguaĸ, sisamángortume tusarparput Jîsuse ánáussisserput ĸilaliartoĸ uvdlut sisamanik ĸuliġ--dlit toĸussunit mâkíname kingorna. kigdligalugo ĸilangmîpoĸ; ukiut 1800 sivnerdlugit tamâne nuna--me takugssaujungnaerpoĸ, nunamiutdlo ánáussisso--ĸángitdlat inûp táutua atordlugo nuname angala--ssartumik, sôrdlo taimane Jûtit ánáussissup nuna--mînerane inûssut. ĸanoĸ oĸásanerpugut tauva, asassáka? ingmivtínik nagdlingnartûsorísanerpugut, tamâne nunamîtumik tamanutdlo takugssauvdluar--tumik ánáussissoĸángínavta? nâgga, asassáka, tai--mailiúsángilagut, ingmivtínik nagdlingnartûsorísángi--lagut, tugpatdlerdlutale tipaitsûtigalugitdlo angnertor--ĸutigísavavut ánáussissup oĸausê imáitut: „ata, uvdlut tamaisa najortuínarpavse silap naggatigssâ tikitdlu--go“ (Mat. 28, 20). — Jîsuse ánáussisserput ĸilang--mîkaluarpoĸ, kisiáne tássánga igsiavfíssárssuami--nit nâlangnarssutsime pianit nâlagauvfine nunamî--toĸ pârivdluartuínarpâ, tássánga ĸilangmit ugper--tine nunamîtut sernigissardlugitdlo isumagivdluar--tarpai, tássángalo ĸilangmit Gûtip nâlagauvfia piv--dluarnartulik agdliartortítuínarpâ, inuit tamardluí--naisa [ajornángigpat] ánaorĸuvdlugit tôrnârssûp ajortutdlo píssauneránit. —

ĸanordle ilivdlune taimailiortuínartoĸ, **ĸanoĸ ilivdluue Jisuse ĸilangmit Gûtip nâlagauvfia tamâne nu--name agdliartortiniarâ anernikut ivdlernartúkut inuti--gutdlo kivfarissamigut**, ãma **táuko kivfai, ivangkiliu--mik oĸalûssissut ĸanoĸ ítumik pineĸásassut inungnit ugpíngitsunit tagpitsunit**, tamatumínga nalunaerfigâti--gut oĸautsitigut uvdlume isumasiugagssavtigut.

atuaivugut imána: **igdlersuissordle tikiúkune atâ--tamit ilivsínut autdlartitagssara, anernek ivna sagdlu--suitsoĸ atâtamit pissoĸ, táussuma nalunaiáissutigísavâ--nga.** ánáussissoĸ ĸilangmut utersimagame, taimái--tumik **anernek ivdlernartoĸ** ilumôrnermut tamarmut ţasíssersuissugssaĸ nunamut autdlartípâ; anernek

táuna kinguârtigalugulo sivnersigâ sôrdlo. asassáka ukorsê; tamána tipaitsûtigingãsavarput kujássuti--gingãsavdlugulo. ánáussisserput sule tamássa uv--dlume nunamîkaluarune taimardluínaĸ íssuseĸar--dlune ilerĸoĸardlunilo sôrdlo itsarssuaĸ nunamîner--mine, tauva nunat nalingína.t ingmingnit ungasig--sut tamákerdlugit najugarisínáusángilai, kisiáne sôrdlo nunanut takornartanut ingerdlassut iliortar--tut, ukiut káumatitdlũnît ilãne Avfrikamîsagaluar--poĸ, ilãnilo Ajorũpame, ãmalo ilãne Amêríkamîsav--dlune, taimailivdlunilo inungnut kisigssáungitsunut atausiardlune kisiáne takugssáusavoĸ tamâne nuna--me inûtitdlugit. anernerdle ivdlernartoĸ, ánáussi--ssup kingunermigut autdlartitâ sivnersigissâlo tai--máingilaĸ. anernerup ivdlernartup nunat tamar--dluínaisa uvdlorme táunaussume, nalunaerkútavdlo akúnerane táunaussume agdlât najugarisínauvai, inuit sune nalingínarne ítut ũmataisigut oĸalugfigi--ssardlugit kajumigsardlugitdlo ánáussissumut. asa--ssáka, tugpatdlernaĸaoĸ ilâ, taima ítumik oĸáussi--ssoĸarmat, Gûtip anerneranik ivdlernartumik, táu--ssuma inuit tamaisa sumilũnît nunaĸartut nalu--jungnaersíkumavai ánáussissumik, inûneranik ta--mâne nuname, ánianigdlo toĸuanigdlo sulissainigdlo tamanik, sunigdlo tamanik táuna pivdlugo agdlagsi--massunik. uvdlumísaoĸ, asassáka, anernerup táu--ssuma, Jîsusip autdlartitâta navsuiaivfigiumavâtigut ĸilaup ilisimanartuinik ánássutigissagssavtínik. ĸa--nortoĸ ũmativut angmardlavut táussuma ajoĸersû--tainut pivdluarnartulingnut. —

kisiánile, asassáka, ánáussissup silamiut aner--nermik ivdlernartumik pînarnagit, sulile **avdlanik oĸáussissugssaĸartíkumavaigôĸ**, tássa **inungnik ugper--tungorsimassunik.** Gûtip nâlagauvfia tamâne nuname inungnítaoĸ anernerup ivdlernartup ilumiuligainit agdliartortíneĸásavoĸ, ánáussissoĸ atuagagssavtigut oĸarmat: **ãmátaoĸ ilivse nalunaiaiumârpuse, pilerkâr--nivnit najoravsinga.** — anernerup ivdlernartup kisime Jîsuse nalunaiáissutigísángilâ inungnut, kisiáne Jîsu--sip ajoĸersugaisátaoĸ táuna ánáussissertik pivdlu-

-artitsissertik oĸautigísavât inoĸatimingnut sule târ--siortunut, táukútaoĸ ugpertúngulerĸuvdlugit piv--dluartúngulerĸuvdlugitdlo. taimailiorsimáputdlo ajoĸersugai. taimane pînsime sujugdlerme anerne--rup ivdlernartup ugpertut nâlagfingmîtut arĸarfi--gingmagit ingminigdlo ilumiulerdlugit, Pîtrusip Jî--susip arĸa pivdluarnartulik oĸautigilerpâ inungnut amerdlasôrpagssuarnut. ĸanordlo amerdlatigissut taimane ugpertúngulerpat? tássa inuit pingasunik tusintigdlit ũmatimíkut kivdligauvdlutik Pîtruse ilailo oĸarfigait: „ukorsî-â, angutit, asassat ĸatá--ngutigît, sulísaugut“ (apust. sul. 2, 37)? Pîtrusiv--dlo akivai: „sângniardluse avdlamik isumatâritse kuerĸuvdluse tamavse Jîsusip Kristusip arĸanut ilángutitdluse, ajortise isumákêrneĸarĸuvdlugit, aner--nerup ivdlernartup tuníssutâ tauva piumârparse“ (apust. sul. 2, 38). — sunalo píssutigalugo ajoĸer--sugai taima kivdlingnartigissunik oĸauseĸarnerpat? imáitoĸ píssutigalugo: **pilerĸârneranit najoramíko,** sôrdlo Jîsuse atuagagssavtigut oĸartoĸ. ukiut pi--ngasut nâvdlugit ajoĸersugaisa najorpât; sut ta--maisa oĸausê inũssutigdlit sulissailo tupingnartut tusardlugitdlo takussarpait. tamána pivdlugo ilisi--mavdluagkamingnik oĸáussissarput, nangmineĸ tu--sartagkatik takussagkatigdlo kisîsa oĸautigissaramí--kik. tamánalo pivdlugo oĸausê ilumôrdluínartûput, sôrdlútaoĸ Juánase agdlagtoĸ: „pilerĸârneránit ítoĸ, tusagarput, issivtínik takussarput, ĸimerdlûgar--put, agssavtínigdlo savtigarput, oĸautsip inũssutau--ssup pia — tássa Jîsuse —, tamána ilivsínut oĸa--lûtigârput“ (1 Juán. 1, 1. 3). —

asassáka ukorsê, ánáussissup oĸausê imáitut: **ãmátaoĸ ilivse nalunaiaiumârpuse** uvagútaoĸ pivâtigut. Jîsusip ajoĸersugarigpatigut, tauva uvagútaoĸ oĸau--tigísavarput inoĸativtínut ũmativtigut ilumôrdluta kíssardlutalo. tamatumûna Jîsuse ánáussisserput uvanga ilivsínut oĸautigísavara táussuma perĸussâ--nik. tamána pivdlugo, asassáka, mãna ãma tauva nalunaerfigiumavavse, ĸanoĸ iliúsassuse nâgssáungit--sumik pivdluartúngorumaguvse. tássa oĸaorĸigsâr-

-pavse Gûtip oĸausê migssiliordlugit imáitumik: tarnivsínut toĸusuitsunut ánássutigssarsiumaguvse, tauva sângniardlusilo avdlamik isumatãsavdluse pi--ssariaĸarpoĸ, ũmativsigutdlo ilũngardluse Jîsuse ajortigdlit ánáussissât sâgfigalugulo ugperfigísavdlu--gulo pissariaĸarpoĸ. tusardlerumavavse uvdlume ãma tauva oĸautsinik tusarnersunik imáitunik: „si--lamiut Gûtip taima asagamigit ernitue túniúpa, táussumúnga ugpertut támarĸunagit, nâgssáungitsu--migdle inũssuteĸarĸuvdlugit“ (Juán. 3, 16). imái--tunigdlo: „avdlamik ánagfigssaĸángilaĸ, atermigdlo avdlamik ánássutigssavtínik túniússaussoĸángilaĸ ĸi--laup atâne inungne“ (ap. sul. 4, 12), mássa Kristu--sip arĸanik kisiáne.

ilisimagavkule, uvanga oĸautsíka kivdlingnar--tũngitsut, Gûtip anernerata píkunartitdlugitdlo kiv--dlingnartúngortíngigpagit, tamána pivdlugo tunâra--lugulo tugpatdliutigâra imáitoĸ: Gûtip anernerata inuit ũmatainik nutãngortitsigínaussup ĸáumarsar--dlusilo navsuiaivfigiumarâse tamanik uvavtínut ili--simassariaĸartunik, ũmativsigut ilumôrdluse ĸila--nâruvse kisiáne, Gûtip sáimáuneragut ánaorĸuv--dluse aserorfingmit. —

oĸautsitigut isumasiugagssavtigut ãma nalu--naerfigineĸarpugut, **Jîsusip kivfai ìvangkiliumik oĸáu--ssissugssat ĸanoĸ nâgdliugtineĸásassut inoĸatimingnit ugpingitsunit**, Jîsuse oĸarmat: **tamákuninga oĸalugfi--gâvse mamiatsarĸunase. nâlagiartarfingmingnit pêrsí--kumârpâse; mássalo uvdlut nagdliúkumârput, tauva iliv--sínik toĸutsissut taimailiornermingnik Gûte kivfartorfi--gisorísavât. taimailiorfigiumârpâsilo atâtardlũnit uva--ngalũnit ilisaríngínamisigut. tamatumingale oĸalugfi--gigavse, tássa nagdliugpat erĸáisagavsiuk, taima oĸar--figigivse; pilerĸârnivnitdle tamatumínga oĸarfigíngilav--se, najoravse.** — asassáka ukorsê, taimailisimavoĸ tamatuma kinguníngnagut. apustilit tamangajang--mik ĸinugineĸardlutigdlo toĸutausimáput. Jãko Jûtinit toĸutauvoĸ, Pîtrusilo Rûmamîtitdlune sáni--ngassulingmut pâgúsimassoĸ oĸautigât, Paulusilo panamik niaĸuersimavorôĸ; tássángalo uvdlumimut

agdlât kristumiut ilumôrtut kisigssáungitsut, pingâr-
-tumigdlo ᴏᴋautsinik tusarnersunik ᴏᴋáussissut ino-
-ᴋatimingnit tagpîtsunit târsiorsínartunit toᴋutausi-
-máput, ilait naleᴋángitsumik ániangârtitausimav-
-dlutik. taimailiorsimáputdlo inuit ugpíngitsut,
Gûte atâtardlûnît erneralûnît Jîsuse Kristuse ilisa-
-ríngínamíkik, sujuneᴋaratigdlo ᴋanoᴋ agtigissunik
tipaitsungnartunik pivdluarnartunigdlo tuninеᴋása-
-ssut, ánáussissumut sângniaraluarunik. —

tamatumûnákut uvdluvtíne tamânilo nunavsíne
Kristusimut ugperdluartut îvangkîliumigdlo ᴏᴋáu-
-ssissut ᴋinugissardlugitdlo toᴋutaríngíkaluarpait;
kisiáne taimane ajoᴋersuiartortitat sujugdlît nunav-
-sínut pingmata, táukualo ᴏᴋáussineratigut Jîsusimut
ugpertúngortoᴋalermat, taimane ánáussissup ᴏᴋausê
tamáko erᴋûtdluarsimáput tamâne nunavsínísaoᴋ,
ugpertúngortut nalussunit ᴋinuginеᴋartarmata, ilait-
-dlo toᴋutauvdlutik agdlât. — asassâka ukorsê;
ajoᴋersortivse ilivsínut ᴏᴋauserissait tusardlugitdlo
torᴋortarpisigik nâlagkumavdlugitdlo? isumaᴋara-
-luarpunga, ilavse ikigtûngitsut ajoᴋersuissut ᴏᴋausê
kajumigdlutik tusartarait, táukunatigut ilerᴋuse ajor-
-tut ajortuliasilo inerterneᴋángíkatdlartitdlugit agssua-
-rineᴋartínagitdlo. kisiáne ᴋanoᴋ ítarpise, ajoᴋersor-
-tise sukangnersunik ᴏᴋauseᴋarângata, inerterdlusilo
-inûserissarse kigdlormôrtoᴋ ilerᴋusilo ajortut ᴏᴋau-
-tigissarângatigik? taima ᴏᴋalugfiginеᴋarângavse, tau-
-vátaoᴋ ᴏᴋausê ûmámiuginiardlugitdlo nâlagkuma-
-nerpisigik? ingmivsínik misilingniaritse tamatumí-
-nga. — uvagutdle, Nâlagkamit perᴋuneᴋartugut
Gûtip ᴏᴋausê ᴏᴋalûtigísavdlugit, tamána ajasôruti-
-givatdlâsángilarput, tusartivta ilaisa ilâne ᴏᴋautsi-
-vut mássa Gûtip perᴋussânik ᴏᴋauserissavut ilua-
-ríngigpatigik mamiatsautigînardlugitdlo agdlât, má-
-ssa ánáussissup tamákuninga tamanik taimailísa-
-ssunik nalunaerfigerêrpâtigut nagdliutínagit, sôrdlo
atuagagssavtigut ᴏᴋartoᴋ: **tamákuninga ᴏᴋalugfigàvse mamiatsarᴋunase.** — tamavtale, Jîsuse ánáussisser-
-put maligkumavdlugo isumaᴋartugut, ᴏᴋausê imái-
-tut torᴋordlugitdlo puiornavêrnâvut, ᴏᴋarmat:

„uvavnik malingnigkumassoĸ ingminik isumákĩsavoĸ, sáningassulinilo erssugdlugo malísavânga. inûnig--ssaminik ánagtitsiumassup inûnigsse ánaiumârpâ, uvangalo pivdlunga inûnigssaminik ánaissup inûnig--sse navssârísavâ“ (Mat. 16, 24. 25). ilumut.

pînsime.

Nâlagaĸ Gûterput-â, ernituagkut Jîsuse-Kristusíkut atâtagísavavtigit, ivdlitdlo Jîsuse Kristuse ánáussisserput-â, ĸutsavigâvtigit aner-ne-ĸ ivdlernartoĸ autdlartíkagko, táussumú-nga inerterĸuvdlutalo kajumigsarĸuvdlutalo ugperdluartúngorterĸuvdlutalo. uvdloĸ mána pissarialigssuaĸ anernerup uvdlua nagdliú-ssísagavtigo, ĸínuvigâvtigit imána: tunisigut anernermik ivdlernartumik. ĸanortoĸ uvdlu-me kalâtdlit nunâne tamânísaoĸ nunaĸarfiv-tíne inuit amerdlasût ũmatait itersákit sining-nermit ajortip pianit; ĸanortoĸ uvdlorme matumane pissarialigssuarme kristumioĸativta tamagingne nunaĸartut ũmatait Gûtimigdlo nalussut agdlât ũmatait ĸavsît anernigkut iv-dlernartúkut itersardlugitdlo ugpertúngortíkit ilingnut, táukua tamarmik pivdluautigssãnik ivdlitdlo nâlangnautigssanrik. ilumut.

apust. sul. 2, 1—13.

anernerup ivdlernartup súnînerinik.

kristumiut ugperissagssaisa pingajuáne nalu-naerpugut imáitumik: ugperpunga anernermut iv-dlernartumut. asassáka ukorsê; taima oкásavdlune ajornángíkaluarpoк. merdlertut agdlât ingmingnik sujuneкardluángitsut taima oкarneк ajúngitdlat. kisiánile ilisimavdluarnerparpútaoк oкautsit tamá-kua isumât? ãma: piginerparput anerneк ivdler-nartoк, táuna ugperfigalugo oкautigissarput? ivdlit asassara ûma, piginerpiuk anerneк ivdlernartoк? táussumínga ilumiulerneкarpit? tássauvoк aper-ssûtigssaк uvdlume anernerup uvdluane ingmivtínik misiligutigssarput. **anerneк ivdlernartoк piginerpar-put?** anernermik ivdlernartumik ilumioкángíkuvta, ũmativut táussumúnga angmarsimángíkuvtigik ũma-tivtigut sule toкungásaugut. anerneк ivdlernartoк pigíngíkuvtigo iluamik nâlagiarneк sapísaugut. tai-máikatdlartitdluta timivut oкalugfingmut pisísínau-galuarpavut, timivta siutaisigut tusartarsínaugaluar-pavut oкalũssissup oкausê, tugsiartarsínaugaluar-dlutalo timivta кarnisigut, ũmativtigutdle —Gûtip oкausê tusagkavut soкutiginagitdlo pivdluautigí-sángilavut. ánáussissoк oкarpoк: „ilumut, ilumut oкáupavkit: inuk Gûtip nâlagauvfianut písínáungi-laк, kisiáne imermitdlo anernermitdlo erniusima-gune“ (Juán. 3, 5), Paulusilo ima agdlagpoк: „inûp Jîsuse Nâlagkamik tainaviángíkâ, kisiáne anerníkut ivdlernartúkut“ (1 Kor. 12, 3). кujana-кaoк upernât nungutdlugit anernerup uvdlua ator-taravtigo, mássa uvdlup tamatuma erкaisítarpâti-gut aperssûtigssamik ingmivtínik misiligutigssamik imáitumik: ûma kristumiussutit, misilingniarit imá-na: **anerneк ivdlernartoк piginerpara?**

mãna oкautsit uvdlume atuagagssavut isuma-siutigilârniartigik.

v. 1, 2. **uvdlordlo pînse nagdliungmat, tamarmik**

isumaĸatigîgdlutik atautsimîput. tássángâinardlo aki-suassoĸ ĸilangmit pivoĸ, sôrdlo anorerssuaĸ pitorar-toĸ, igdluvdlo táukua najugâta ilua tamákerpâ.

apustilit ugpertut avdlat ilagalugit uvdlorssuaĸ ivna isumaĸatigîgdlutik atautsimîput, anernerup ivdlernartup túniúneĸarnigssâ utarĸînardlugo, Jîsu-sip ajoĸersortimik autdlarĸajâlersup oĸausê erĸái-tuínaramíkik imáitut: „Juánase imermik kuissivoĸ, ilivsile ivsaligune kuineĸarumârpuse anernermik iv-dlernartumik“ (ap. sul. 1, 5). taimailioramigdlo, Jîsusip oĸausê tunâralugit kipisavdlutik utarĸîna-ramik, tamána pivdlugo utarĸissamingnik tuninеĸar-put. sujorssungnerssûp ĸilangmit pissup igdlo na-jugât tamákerpâ, nalunaerfigalugitdlusôĸ anerner-mik ivdlernartumik mâna tikiutilersumik. —

asassáka ukorsê; uvagútaoĸ mâna tamaunga oĸalugfingmut katisimavugut anernerup uvdlua nag-dliússiumavdlugo, sôrdlútaoĸ kristumioĸativut amer-dlasût uvdloĸ mána erĸordlugo taimáiliortut. ajo-ĸersugkatut ivkutut iliordluta isumaĸatigîgdluta atautsimut pisimanerpugut? ivkutut kipisavdluta utarĸînarnerpugut, anernermik ivdlernartumik uva-gútaoĸ pissagssavtínik tunerĸuvdluta? ĸanortoĸ taima ítunik kipisassunik utarĸissunik ûmateĸar-naugut. ĸanortoĸ uvagútaoĸ oĸalugfínguarput kris-tumiutdlo oĸalugfît tamaisa anernerup sujorssung-nerata ulivkârdligit. ilungersordluta Nâlagaĸ kí-nuviginiartigo, anernerminik ûmativtínik nutângortit-sigínaussumik tunerĸuvdluta, oĸausê tunâralugit imáitut: „ilivse, nauk ajortuse, ĸitornase tunigí-nauguvsigik tuníssutinik ajúngitsunik, ímaĸa ang-nerussumik atâtap ĸilangmiussup ingminit ĸinu-ssut tunísagai anernermik ivdlernartumik“ (Lúk. 11, 13). —

v. 3. **táukunúngalo takutíput orĸat nûngajugtût ingnerínaussutdlusôĸ, tamákualo táuko tamaisa ingmí-kut tugfigait.**

orĸat ivkua ingnertut ítut migssiliûtáuput aner-nermut ivdlernartumut taimane arĸartumut. er-ĸûtilerput tauva Juánasip kuississup oĸausê imái-

-tut: „uvanga imermik kuissarâvse avdlamik isuma--târĸuvdluse; kingunivkutdle pissugssaĸ nakûneru--voĸ uvavnit, táussuma kuiumârpâse anernermik ivdlernartumik ingnermigdlo“ (Mat. 3, 11). asa--ssáka ukorsê; ĸimerdlôrniartigo ingneĸ ĸanoĸ ítoĸ, ĸanoĸ píssuseĸartoĸ sunigdlo kinguneĸartartoĸ. únuame ĸutdleĸarnata súnguamigdlũnît ĸáumar--ĸuteĸarnata igdluvtíne igsiaguvta târtume igsiá--saugut, sûtdlo tamaisa igdluvtínîtut ilisarineĸ ajú--savavut. ikitsivdlutale ĸutdleĸ ikíkângavtigo ĸau--massumîleraraugut. táimáitarportaoĸ anerneĸ iv--dlernartoĸ. táussumínga ilumiulerneĸángíkuvta, ũmativta ássigísavât igdlo târtoĸ ĸáumarsarneĸá--ngitsoĸ; ũmativtigut târsiúsaugut, ingmivtínik ĸa--noĸ íssutsivtínigdlo ãma Gûtimik píngortitsissivtí--nik sujuneĸardluarnata. anernerdle ivdlernartoĸ inûp ũmatânut iserângat ĸaumaleraraoĸ tauva, inu--alo ingminik sujuneĸaleraraoĸ Gûtimigdlo píngor--titsissiminik Gûtivdlo pînik. — ãma ingneĸ ĸanoĸ ípa? tássa inuit kíssagsarpai. ukiume íssigtume igdluvtíne kîassarângavta, ĸanoĸ iliortarpugut kîaer--serumavdluta? kíssarssûteĸartut ĸissugssaĸartutdlo kíssarssût ikítarpât, taimáitoĸángitsutdle ĸutdlisik nãmagtumik orsserdlugit kîaerserniartarput. ukorsê, asassáka; anerneĸ ivdlernartoĸ pigíngíkuvtigo ũma--tivut igdlutut íssigtutut kîanartutut ísáput, mássa ũmativtigut nigdlertûvdluta asássuseĸásángilagut Gûtimutdlũnît inoĸativtínutdlũnît. anerneruvdle ivdlernartup inûp ũmatâ inigilerângago, tauva inûp taimáitup ũmatâ nigdlerungnailerdlunilo kíssalera--raoĸ asássuseĸalerdlunilo Gûtimut ánáussissumutdlo inoĸatiminutdlo, inungmutdlo taimáitumut erĸûtile--raraut ánáussissup oĸáusê oĸarame: „ingnermik nalugsiartorpunga nunamut, sunalo piumanerpara, kisiáne ikuatdlarêrĸuvdlugo“ (Lúk. 12, 49). ãma ingneĸ ĸimerdlôrniartigo ĸanoĸ ítoĸ. sût nalingí--nait ingnermut pissut avdlángortarput; ĸissugssat ingnerup nungútarpai ássáinángordlugit; savîtdlo sîlvitdlo kûltitdlo augtítarpai. taimáiportaoĸ Gûtip anernera ivdlernartoĸ. inuit ũmatait súnîvigissane

avdlángortitarpai; ajortut tarĸamanîtut nungútar-
-pai ĸissugssatut ilivdlugit, mángertutdlo tarĸamanî-
-tut ĸitulisardlugitdlo augtítarpai. ĸanortoĸ aner-
-nerup ivdlernartup inuit ûmatainik târtunik káu-
-marsarsínaussup inuitdlo ûmatainik nigdlertunik
kíssagsarsínaussup uvagútaoĸ taima súnîvigilisigut.
asassáka, ánernaraluarpoĸ agssavut ingnermut ikua-
-lassumut patdligtísavdlugit, taimátaoĸ ánernaralua-
-ĸaoĸ, ajortut iluvtínîtut mána tikitdlugo erdligi-
-ssavut nuánerissavut anernerup ingneranut nungor-
-kúsagáine. kisiánile ûmativtigut ajorungnaeruma-
-guvta, tauva ánernartoĸ tamána nâmagînásavarput;
anernerdle ivdlernartoĸ pitsailissáinaruvtigo, ajortut
iluvtínîtut erdligigavtigik, tauva ajortivtínîtuásaugut
támásavdlutalo nâgssáungitsumik. —

âma atuaivugut isumasiugagssavtíne: v. 4 **tau-
-va tamarmik anernermik ivdlernartumik ilumioĸangâ-
-lerput, oĸalulerputdlo oĸalûtsinik avdlanik, ĸanoĸ ítu-
-mik anernerup oĸalugtingmatik.**

takuvarse, asassáka, anernerup ivdlernartup
píssaunera tupingnangârtoĸ. ivkua katisimassut
anernermik ivdlernartumik ilumiulersitauleramik,
ernînaĸ malungnarsíput avdlángorsimassut. tama-
-tuma sujornagut ûmatimíkut tagpîtdlutik sujune-
-ĸardluángínamik anernerup pînik, mâna ilisimav-
-dluartutut oĸalulerput Gûtip suliainik angingâr-
-tunik. tamána tikitdlugo Eprîaritdlûnît Grîkerit-
-dlûnît oĸausînik kisiáne oĸalungneĸ ajúngínamik,
mâna inuiait nalingínait takornartut oĸausînik oĸa-
-lulerput. sujornagut ersissunik ûmateĸaraluaramik
mâna sapîserdlutik inuitdlo ersigiungnaerdlugit na-
-jugkamingnut katerssorsimassorpagssuit tamaisa
oĸalugfigilerpait. —

ĸanoĸ ítumik oĸauseĸartarnerpugut uvagut,
asassáka? ivkutut inuiait avdlat oĸausînik oĸalug-
-sínauvdlune mássákut pissariaĸángíkaluarpoĸ, aner-
-nerup ivdlernartup inuit ingminik ilumiulersitane
mânákut taimáitumik pigínáussuseĸartitaríngingma-
-git. taimáitordle uvagútaoĸ anernermik ivdlernar-
-tumik ilumiuleraeĸaleruvta oĸalugtúngulísaugut

ᴏᴋautsinik avdlanigdlusôᴋ. Jîsuse ᴏᴋarpoᴋ: „ajor--tuse, ᴋanoᴋ ilivdluse ajúngitsumik ᴏᴋalúsavise? mássa ũmatip ulivkârutânit ᴋaneᴋ ᴏᴋalugtaraoᴋ“ (Mat. 12, 34). ũmativut ajortuínarnik ulivkâratdlar--titdlugit ᴏᴋalugkumârpugútaoᴋ ajortuínarnik; ũma--tivut nunap pînik isumaᴋáinartitdlugit ᴏᴋalug--kumârpugútaoᴋ nunap pînik kisiáne, Gûtip aner--neruvdlo pînik ᴏᴋalugdluarneᴋ saperdluta. ũma--tivutdle anernermik ivdlernartumik ilumiulerneᴋa--lerpata ᴏᴋalulerumârpugútaoᴋ ᴏᴋautsinik avdlanik Gûtip iluarissainik. sujornagut piúngitsunik ᴏᴋau--seᴋaraluaravta ᴏᴋalulerumârpugut tauva ᴏᴋautsinik atortunik iluaᴋutaussunigdlo. sujornagut inoᴋativut ᴏᴋautiginerdlugdlugit mamardlersardlugitdlo aliasug--títardlugitdlo ᴏᴋautsivtínigdlũnît aserortardlugit kigdlormutdlo sâgtitdlugit ilerᴋoᴋartaraluaravta, kingorna ᴏᴋalulerumârpugut ᴏᴋautsinik ajúngitsunik inoᴋativta ineriartûtigssainik. kristumiut Evfisimiut Paulusip agdlagfigai imána: „kángunartutdlo ᴏᴋaut--sitdlo sianîtsorpatdlagtut ᴋuiasârneritdlo tamáko atugagssáungitsut [atornavêrilit] ᴋujavdlusile pigitse“ (Evf. 5, 4). ᴏᴋautsit máko maligdlugit iliortale--ruvta anernerup ivdlernartup súnêneragut, tauva uvagútaoᴋ, asassáka, malungnarsilerumârpugut ᴏᴋautsinik avdlanik ᴏᴋalulersutut ilâ. —

ᴏᴋautsitigut isumasiugagssavtigut nalunaer-figineᴋarpugut sule, **inuit apustilit najugãnut kater--ssorsimassut ᴋanoᴋ isumaᴋartisimagât tupingnartoᴋ tamána,** apustilit ilagissailo tusaramíkik ᴏᴋautsi--nik avdlanik kivdlingnartunigdlo ᴏᴋalulersut. ilaisa amerdlanerit ánilârdlutik tupigusûtigeᴋât tu--pingnartoᴋ tamána, ilaisale avdlat sorᴋusaitsut mitagdlerdlutik ᴏᴋautigât.

asassáka ukorsê, Gûtip ᴏᴋausê inungnut ᴏᴋalû--tigineᴋarângata, sule tamássa uvdlume inuit ũma--tait sarᴋúmersarput taimáigínartut sôrdlo taimaner--ssuaᴋ ítut. tusartut ilaisa ilagsivdlugitdlo ugper--figissarpait, ilaisale avdlat mitagdlerdlutik asigínar--dlugitdlo soᴋutigissaríngilait. taimanerssuaᴋ uv--dloᴋ táuna atauseᴋ ᴏᴋautsinik tusartut ilait 3000

ánáussissumut ugpertúngulerput kuisimavdlutigdlo liángutitáuput Kristusip ilagîgsainut uvdlok taúna píngortunut; suna píssutigalugo taimailípat? Pîtrusip okausê, mássa anernerup ivdlernartup Pîtrusip kar-nagut okauserissai ûmatimíkut kivdlíssutigigamíkik. Pîtrusip okalugfigingmatik: „Jîsuse táuna, sáning-assulingmut ivertitarse Gûtip nâlagángortíkâ Kris-tusíngortitdlugulo“ (ap. sul. 2, 36), okausê tamáko kivdlíssutigait, pivdlutigdlo ernumalerdlutik apustilît aperait: „ukorsî-â, angutit asassat katángutigit, sulísaugut “(v. 37)? Pîtrusip akivai: „sângniardluse avdlamik isumatâritse, kuerkuvdlusilo tamavse Jîsu-sip Kristusip arkanut ilángutitdluse, ajortise isu-mákêrnekarkuvdlugit, anernerup ivdlernartup tuní-ssutâ tauva piumârparse“ (v. 38). ukorsê, uvdlok ivna atausînak inuit 3000 ánáussissumut ugpertú-ngorput. ímaka uvdlume ilavut kavsît sângniar-dlutigdlo ugpertúngulerpata ivkutut; ímaka uvagú-taok uvdlume Pîtrusip okausê kivdlíssutigiguvtigik imáitut: ilivse Jîsuse sáningassulingmut ivertíparse. ivdlit asassara ûma, Jîsuse Gûtip ernera tamaunga nunamut pisimassok sáningassulingmut ivertípat ajortingnik, nâlángíssutsingnik, ugpíngíssutsingnik, kángunartuliorningnik avdlanigdlo tamanik ajorting-nik.

ímaka uvdlume ilavut pakatsivdlutik ivkutut aper-ssuilerpata: kanok iliúsaugut? imáipok: pivdluta, ajor-tivut pivdlugit ernumalekigavta, kanok iliúsaugut ánáunekarkuvdluta? asassáka, akornavtíne taimái-tunik ernumalersunik tarnimik ánangnigssânut ki-pisassunik inokarpat, tauva táukunúnga erkûtísá-put ánáussissup okausê imáitut: „okáupavse: ajor-tuliartok atausek sângniarângat, Gûtip ingilîsa ti-paitsûtigísavât“ (Lúk. 15, 10). ilumut.

pînsip aĸaguane.

Jîsusi-â, tarniga perdlungmit — toĸungnik náunagko—tôrnârssûvdlo najugânit — târtumit ápîtdlaragko, — ajoĸersordluarínga — inûtuí--narĸuvdlunga -- nâgssáungitsumik, tauva — ugperdluangârtínga. ilumut.

Juán. 3, 16—21.

Gûtip isumagssuinera asangningneralo angeĸaoĸ ĸilaup ĸulâ ĸímutdlugo, asangningneratalo tama--tuma siligssusia itíssusialo íngilítaoĸ tupigusûtigât takorusugtardlugulo (tugs. 108, 5. 1 Pîtr. 1, 12). asangningnerata tamatuma siligssusia takíssusialo itíssusialo kingigssusialo Jîsusip oĸautigâ oĸautsinik uvdlume atuagagssavtínik, oĸarame: **silamiut Gûtip taima asagamigit ernitue túniúpâ, táussumúngä ugpertut támarĸunagit, nâgssáungitsumigdle inũssuteĸarĸuvdlugit.** taímaingmat mãna **Gûtip asangningnera naleĸángitsoĸ** anginermit sujunersigssáungitsoĸ isumasiutigilârniar--tigo. —

agdlagkanit ivdlernartunit nalúngilarput Jîsuse Kristuse ajugaĸángitsûvdlunilo Gûtiussoĸ, tamar-dluínarssuarnik píngortitsissûssoĸ, nalúngilarput atâtap isuanit ernerigâ, táussumalo atâtardlo aner-nerdlo ivdlernartoĸ atautsimik píssuseĸatigalugit-dlo nâlangnarssuseĸatigigai, agdlagsimangmat: „pi-lerĸârneráne oĸauseĸ (tássa Jîsuse Kristuse) ípoĸ, oĸauserdlo Gûtimîpoĸ, oĸauserdlo Gûtiuvoĸ. sût tamarmik táussumûna píngorput; táussumûna píngit-sumik atautsimigdlûnît píngortoĸángitdlat píngor-tut“ (Juán. 1, 1. 3). íngilitdlo inuitdlo píngortípai pivdluartíkumavdlugit. inuitdle nâlángíssutsimíkut ajortumut ordlusimangmata kivſángulerdlutigdlo tôr-nârssungmut, tauva iperarnagitdlo isumagai ingmi-nut utertíkumavdlugit ánáukumavdlugitdlo tôrnâr-ssûp ajortutdlo píssauneránit aserornartumitdlo nâgssáungitsumit. inuit asangâramigit Gûte taimai-liorumavdlune isumaĸarpoĸ. nâgdliungârnerat piv-dluáissusiatdlo takugamigit, nâkigalugitdlo únersor-figai, ilumut ánáukumavdlugit ĸíngarssortaisa ag-ssainit, ernituilo asanerussane túniúkumavdlugo inungnik támarsimassunik ánáussiartorĸuvdlugo. erneralo piâralune ingminik nikanarsarumavoĸ inú-ngorumavdlunilo, piâralune ingminik túniúkumavoĸ inuit pivdlugit, ániautigalugitdlo torĸutigiumagami-git. ima oĸarfigâlusôĸ: arĸardlunga nunamut inúngorumavunga, inuit ajortigdlit nagdlingnangâr-tut toĸugssamik pitdlagagssaussut ánáukiartoruma-váka, ajortait pitdlautigssatdlo atugagssait uvavnut pisíkumaváka, sivnerdlugitdlo ániarumavdlungalo toĸujumavunga. —

asassáka ukorsê, Gûte agdlagkanit ivdlernartu-nit tusartardlugulo ilisimagavtigo asangnigtûssoĸ, sule nâmángilaĸ; âma tusartardlugulo ilisimagavtigo inúngûtigalutalo torĸutigigâtigut aungne kuivdlugo pivdluta, sule nâmángilaĸ; kisiáne ûmativtigut ilû-ngardluta ugperfigísavdlugo pissariaĸarpoĸ, ilisarí-savdlugulo, uvagútaoĸ Gûtigalugulo ánáussissigigig-put, uvagútaoĸ táussumúnga ánarĸúsagavta. tai-máitúngúsaguvtale, ánáussissugssamut kipisassúngú-

-saguvta imáitoĸ uvavtínut ilisarissariaĸarĸârpoĸ: uvagut erĸartûssagssauvdluta támartugssauvdlutalo ajortiligssûgavta, ánáussissugssamigdlo pivdluartitsi--ssugssamigdlo asangningârtumik Gûtiussumik pi--ssariaĸaravta, táunalo ugperssuseĸardluardluta or--nísagavtigo ĸínuvigalugulo ajortivtínik isumákêrfi--gerĸuvdluta. — taimaileruvta, asassáka, ajortivut nanertortigalugit ánáussissugssamut kipisaleruvta, ornigdlugulo ĸínuvigalugulo ilisarileruvtigo ajortiv--tínik pîaissoĸ, **aitsât tauva sujuneĸardluaĺisaugut Gûtip asangningnerata angingârssûsianik,** ûmativ--tigutdlo tusartilísavoĸ anernerup ivdlernartup tarĸamane nalunaiaissup nipâ imáitoĸ: inuk-â, ĸu--janangârtoĸ pivdluarnangârtordlo tamána ûmatig--kut misigiligkat Gûtip erneranit pivoĸ; táussuma nâkigalutit ánáupâtit, ajortaiardlutitdlo sáimáunar--típâtit Gûtimut, ivdlernarsisitdlutitdlo uvfarpâtit ajortingnik tamanik pîaivfigalutit aungminik pivdlu--tit kuisimassumik, Gûtimut ivdlernartumut iluari--ssagssángorĸuvdlutit. taimailivdlune anernerup iv--dlernartup nalunaiaivfigissarpâtigut Gûtip asangni--ngârneranik Jîsuse-Kristusíkut sarĸúmersitaussu--mik, piniarfigítuínardlutalo Gûtip ernera ánáu--ssisserput ilisarileriartorĸuvdlugo misigileriartor--ĸuvdlugulo ûmativtigut. tássauvoĸ Gûtip anerne--rata sulissarnera pivdluarnangârtoĸ. navsuiaivfigi--niarpâtigut Gûtip erneranik, Jîsuse-Kristusimik ánáussissivtínik, pivdlutalo ĸanoĸ iliornerinik tama--nik, tássa inúngorneranik, ánianigdlo toĸuanigdlo toĸussunitdlo makíneranik ĸilaliarneranigdlo, ilisar--ssilersíniardlutalo ĸanoĸ Jîsusip uvagut ûminartug--ssaugaluartugut pivdluta atorsimagai anernartut pitdlautigssatdlo tamaisa, uvagut tamákunánga ánáukumavdluta utertíkumavdlutalo Gûtimut nagguvigissavtínut píngortitsissivtínutdlo tunúkaluagkav--tínut. **tamássa Gûtip asangningârssusia;** taima agti--gissumik asangârpai silamiut. —

taima agtigissumik asangârpâtit ivdlit, inuk-â, taimalo asangârpânga uvanga, tamardluínarssuav--talo taima agtigissumik asavâtigut. ernitue tûni-

-úpâ uvavtínut pîtsunut, nãkinartunut, ajortilingnut. asangningârneralo tamána ugperísavarse, asassáka. ugperivdlualeruvsiuk tauva ũmatise ulivkârtartoru--mârput asangningnermik ĸujaniarnermigdlo, pat--dlorfigalugulo únersiutigiumârparse asangnigtoĸ atâtarput ĸilangmiussoĸ, avdlanitdlo tamanit nuna--mîtunit asaniardlugo ungagiumârparse, perĸussâlo maligdlugo ernerata Jîsusip Kristusip arĸanut ug--perumârpuse, táussumûna inũssuteĸarĸuvdluse nâg--ssáungitsumik. Gûtivdlo perĸussâta tamatuma inuit tamardluínaisa pivai, mássa „Gûte támarto--ĸarĸussíngilaĸ, tamaisale sângniarĸuvai“ (2 Pîtr. 3, 9); tamánalo píssutigalugo, inuit tamardluínar--mik uteitíneĸarnigssât pivdlugo „erne agdlât erdli--gíngíkâ, túniúpâle tamavta pivdluta“ (Rûm. 8, 32). sumutdlo túniúpâ? inûvdluarnartumut nuánersumut--dlo piuminartumutdlo túniúsimanerpâ? nâggale, alianartorssuarmut erdloĸinartorssuarmutdlo toĸumut agdlât túniúpâ pivdluta. ata asangningnera angi--ngârtoĸ silamiunut, uvavtínut ajortilingnut. sunalo píssutigalugo asavâtigut? suna píssutigalugo silamiut ajortûssut, ingminit nigorsimassut taima agtigissumik asavai? tássa, nãkingnigssutse asangningârssutsilo kisîsa kajumíssutigigai inuit taima agtigissumik angajorĸautserfigiumavdlugit. asangningnerata ta--matuma kingigssusia itíssusialo siligssusialo ta--kíssusialo sujunersigínáungíkaluarparput, inornaĸing--mat; ugperdluarníkutdle atordluaruvtigo, tauva atâ--taĸ ĸilangmiussoĸ ilisarieriartúsavarput ilumôrtor--ssûssoĸ asangnigtorssûvdlunilo atâtaussoĸ, pâsileriar--tordlugitdlo oĸautsit agdlagsimassut imáitut: „ata atâ--tap asangârmatigut, Gûtip ĸitornainik taineĸásagavta“ (1 Juán. 3, 1), mássa ernituamigut Jîsuse - Kristusí--kut pivdluta túniússamigut pigínãngortípâtigut tái--maitúngorĸuvdluta. taimaingmat, taima agtigissu--mik nãkigingmatigut, isigaisa sãnut patdlordluta ĸutsaviginiásavarput, savârĸatut píngitsutut ingmi--nik túniungmat pivdluta, ajortivut pivdlugit. nã--magtumik ĸutsavigineĸ ajoraluarparput, Nâlagkav--dle takugunisigut ũmativtigut ilumôrdluta ĸutsa-

-viginiarivtíne asaniarumavdlugulo iluarissânigdlo inûniarumavdluta, tauva nâmagiumârpâ taimailior--nerput nauk amigaraluartoĸ.

âma oĸautsinit isumasiugagssavtínit tusarpugut ánáussissoĸ ima oĸarmat: **mâssa Gûtip erne silarssu--armut autdlartíngilâ silamiut erĸartôrĸuvdlugit, kisiâne silamiut táussumûna ánarĸuvdlugit.** mássame, inuit erĸartôrĸuvdlugit autdlartíngilâ, ikiorĸuvdlugitdle ajortunitdlo tamanit ánagterĸuvdlugit, tamanigdlo ajortíkut katagsimassainik tunerĸerĸuvdlugit inûssú--migdlo nâgssáungitsumik tunerĸuvdlugit Gûtip erne nunamut autdlartípâ. táussumúngalo Gûtip ernera--nut ánáussissivtínut ugpertoĸ pivdluarnartunik tamákuninga tamanik písavorôĸ erĸartûneĸásananilo, táussumúngale **ugpíngitsoĸ erĸartûtererporôĸ Gûtip erni--tuata arĸanut ugpíngíname.** ugpíngitsut Kristuse ánáussissiginago erĸartûssissigiumârpât pigssaerut--dlutigdlo táussuma piniússineranik Gûtivdlo nâla--gauvfianik. asassáka ukorsê; ánáussissup oĸausê tamáko ilungersornartorssûngmata, ingmivtínik misi--lingniardluta ûmativta ĸanoĸ íssusiat ilisarilerniar--tigo, ingmivtínik sagdloĸítarĸunata ugpíngíníkutdlo pigssaeruterĸunata Gûtip sáimáuneranik Jîsuse-Kristusíkut sarĸúmersitaussumik.

tamána pivdlugo tamavse, angisûtdlo mikissut--dlo kajumigsârpavse: asaniarsiuk píngortitssiserse ánáussissersilo, atâtardlo asangnigtoĸ ĸilangmiussoĸ. asaniartigo asarĸârmatigut; oĸausînarnigdle oĸái--narmigdlo pinago, ilumûgínartumigdle ûmativtigut--dlo ilûngardluta asaniartigo únersiutiginiardlugulo oĸautsivtínigdlo sulissavtínigdlo tamanik, arĸa nâ--langnartíneĸarĸuvdlugo, uvagutdlo tunineĸarĸuv--dluta tarnivta pivdluarnigssânik. — ilumut.

trinitâtime.

nâlagarput Jîsuse Kristuse, ivdlit ᴏᴋaravit: ilumut, ilumut ᴏᴋáupavkit: Gûtip nâlagauv-fia inûp takusínáungilâ, kisiáne nutâmik er-niusimagune, taimáitumik ᴋínuvigâvtigit: tu-pagsârtigut ᴏᴋautsingnik tamákunínga sujô-ranartulingnik, tarnivta terdligssusiánit naviа-nartumit itersardluta, ánangnigssarput sulí-ssutigilerᴋuvdlutigo mianerssordluta ûligdlu-talo (Filip. 2, 12). ilumut.

Juán. 3, 1 — 15.

ilumut, ilumut ᴏᴋáupavkit: Gûtip nâlagauvfia inûp takusínáungilâ, kisiáne nutâmik erniusimagune. ᴏᴋaut-sit tamáko, asassat nâlagtíka, ánáussissivta angú-mut atautsimut Jûtit ilãnut Nikutîmusimik atiling-mut ᴏᴋauserigaluarpai, pissugssáuputdle inungnut tamanut. tamákunatigut ãma uvagut ánáussissup ᴏᴋáupâtigut: nutâmik erniusimángitsuse Gûtip nâ-lagauvfia takunaviángilarse. — asassáka ukorsê, tamavta tamâne katisimassugut kigsarᴋôrpugut nâg-ssáungitsumik pivdluartúngorumavdluta ᴋilangmut-

-dlo tipaitsugfingmut KAKUGO iserumavdluta. kiname piâralune nâgdliungnartorssuarmîkumanerpa ánia--ngârtitaujumavdlunilo nâgssáungitsumik? tamarssu--avtalo ilumut KAERKUNEKARPUGUT KINERNEKARDLUTALO inûnigssaK pivdluarnigssardlo nâgssáungitsoK kingor--nússarerKUVDLUTIGIK, isertugssángorKUVDLUTA KILANG--mut KAERKUNEKARDLUTALO Gûtip nâlagauvfianut ilángu--titaulerKUVDLUTA. KANOK ípugutdle, asassáka? ilumut Gûtip nâlagauvfianut ilángutitaulernerpugut? AVKU--sineK KILANGMUT SANGMISSOK atuarnerparput? taima ingmivtínik aperssordluta misilingniásaugut ánang--nigssavtínik inûnigssavtínigdlo, ingmivtínik sagdlo--KÍTARUMÁNGÍKUVTA. ukorsê, **Gûtip nâlagauvfianut ilá--ngusimásaugut nutâmik erniusímaguvta**; taimale píngí--kuvta, nutâmik erniusimángíkuvta takunaviángilar--putdlûnît Gûtip nâlagauvfia, sôrdlo ánáussissoK ug--pernarsaivdlune OKARTOK.

sunaliuna nutâmik erniusímaneK KANORDLO iliv--dluta nutâmik erniusínauvugut? — nutâmik erniusimavdlune tássa **ugperdluardlune Jisuse Kristusi--mut** Gûtip ernituânut pivdluta inúngortumut, piv--dlutalo TOKUTÍTUMUT TOKUSSUNITDLO makítumut, mâ--nalo Gûtip talerpiata tungânîtumut. ilumôrdluta táussumúnga ugpertúngorsimaguvta, ugperníkutdlo asangningníkut súnîssúkut inûguvta táussumúnga Gûtivtínut ánáussissivtínut, táussumalo auagut ikî--sigutdlo ánáuneKardlutalo ajorungnaersarneKarsi--maguvta tarnivta nápangârssusianit, sáimáunarti--tauvdlutalo Gûtimut, avdlamigdlo tunârissaKarni--ángíkuvta tatigissaKarnatalo, kisiáne sivnîssivtínik táussumalo piniússinerinik, tauva **nutâmik erniusimá--saugut.** asassáka, tauvalo Gûtip nâlagauvfianut ilángutitáusaugut. kisiáne ilumut nutámik erniusima--nerpugut? ilumut ugperníkut inûvfiginerparput nâ--lagarput ánáussisserputdlo? — isumaKásángilagut, asassáka, nutâmik erniusimasoraluta Gûtivdlo nâla--gauvfianut ilángutitausoraluta, angisûmik ajortuli--úngíkuvta, arnauneKarnatalo angununeKángíkuvta, sagdlutûnatalo tigdligtûngíkuvta, avdlamigdlûnît pi--nerdlúngíkuvta, tivtîtdlutale piuaitdlutalo agssuar-

-náikuvta, nâlagiartardlutalo Gûtip oĸausê tusarnâr-
-taruvtigik atuartardlugitdlo inoĸativutdlo ajúngitsu-
-liorfigissaruvtigik; taimailiorsínauvugut nutâmik er-
-niusimángíkaluardluta. — ata, taimailiorportaoĸ
Nikutîmuse taivna.

agssuarnaitdluínartumik saĸissarpoĸ inuit tá-
-kuáne, Gûtip inugtainik taissat tássa Jûtit ilagât,
pingârtûvoĸ ajoĸersuissûvdlunilo agdlât Jûtine, ilu-
-môrniarumavdlunilo piniartarpoĸ, inuitdlo angut
táuna oĸautigisimásarĸôrpât ĸilangmut pissugssau-
-ssoĸ, taimáitoĸ ánáussissup oĸáupâ oĸautsinik su-
-jôrasautilingnik imáitunik: **ilumut, ilumut oĸáupav-
-kit: Gûtip nâlagauvfia inûp takusínáungilâ, kisiáne nu-
-támik erniusimagune. atausek pissarjaĸarpoĸ** tamar-
-ssuavtínut, tássa **ugpertúngorĸuvdluta Gûtip erneranut
ugperníkutdlo táuna inûvfigerĸuvdlutigo.** ugpertúngor-
-simángíkuvta ánáussissivtínut, tauva sule toĸup pí-
-ssauneranîsaugut ungasingârdlutalo Gûtip nâla-
-gauvfianut. tauvalo inuit takuáne saĸivdluarssuser-
-put sûngilaĸ, ajúngitsuliornivut agdlât piúngitdlat,
mássa agdlagsimavoĸ: „ugpernermik píssutekángit-
-sut nungutdlugit ajortuliáuput“ (Rûm. 14. 23).
ugperssuseĸángíkuvta Gûte patdligsínáungilarput
atâtagisínaunagulo, ánáussissúkut kisiáne ornigsí-
-naugavtigo, sôrdlo táuna oĸartoĸ: „avdlákut atâta-
-mut pissoĸarsínáungilaĸ uvavkut kisiáne“ (Juán.
14. 6), agdlagsimangmatdlo: „ugperssuseĸarnane
Gûtimut iluaritínek ajornaĸaoĸ“ (Eprîar. 11, 6).
nutâmik erniusimángíkuvta, ilumut ugpertúngorsi-
-mángíkuvta Jîsusimut, ugperníkutdlo inûvfigíngí-
-kuvtigo, timivtale pigssai inûvdluautigssailo nuánâ-
-rutigssailo kisîsa pingârtumik piniartaruvtigik, tau-
-va inûssutekásángilagut iluvtigut, uviniuvdlutalo
nerssutinit ûmassunitdlo nalingínarnit pingârneru-
-ngãsángilagut, nagdlingnarneruvdlutale, toĸusuitsu-
-mik tarneĸaravta ániartitsivigssuarmut ajagtugaor-
-ĸajaussumik, mássa uviniussutut íkuvta pivdluar-
-túngorsínáungilagut, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „uving-
-nuvdlo auvdlo Gûtip nâlagauvfia kingornússarisí-
-náungilât“ (1 Kor. 15, 50). —

tamána pivdlugo, asassat nâlagtíka, ilungersor-
-tumik misilingniarta, **nutâmik erniusimanersugut** Gû-
-tivdlo nâlagauvfianut ilángutitaunersugut, taima
ingmivtínik misilingniardluta, pissariaĸaĸingmat. ilu-
-mut nâmángilaĸ ilagîgsune inúngorsimaguvta ilagîg-
-sunutdlo ilaliúneĸaruvta táukunángalo avigsârne-
-ĸángíkuvta, nâmángilaĸ kristumiunik taineĸaravta
Gûtivdlo oĸausê pigigavtigik tusartardlugitdlo ilisi-
-mavdlugitdlo, âma nâmángilaĸ inungne agssuarnait-
-sumik saĸivdluaraluaravta. tamáko tamarmik
ajúngitsûput iluaĸutauvdlutigdlo, nâmángitdlatdle.
**ilumut, ilumut oĸâupaĸkit: Gûtip nâlagauvfia inûp
taĸûsinâungilâ, kisiâne nutâmik erniusimagune.** Gû-
-tip nâlagauvfia takujumaguvtigo, tássungalo ilángu-
-titaujumaguvta, tauva nutâmik anernermit erniu-
-simásavdluta pissariaĸarpoĸ nutângortitausimásav-
-dlutalo ûmativtigut isumavtigutdlo inûtsivtigutdlo
tamatigut, sôrdlo Pauluse agdlagtoĸ: „nalingínaĸ
Kristusimîtoĸ píngortitauvoĸ nutâĸ; sujugdleĸ nâ-
-voĸ, ârit tamarme nutângorpoĸ“ (2 Kor. 5, 17).
misilingniarta tauva, asassáka anernermit erniusi-
-manersugut, inûnertâvdlo nalunaerĸutai uvavtínî-
-nersut. Gûtip Kristusivdlo nâkingningârnerat
inungnutdlo támarsimassunut asangningârnerat ilisa-
-rivdluaruvtigik misigalugitdlo iluvtigut, ûmámigdlo
ilumôrtumik ánáussisserput Jîsuse ugperfigiguvtigo,
avdlanitdlo tamanit ataraiguvtigo angnerutitdlugulo
asangârdlugulo; ĸitornaussutut anerneĸartitauguvta,
táuna pigalugo tordlulagínauvdluta: atâtaĸ, atâtaĸ-â
(Rûm. 8, 15); saĸivdluarniaruvta uvinik malingnago
anernerdle maligdlugo, piâralutalo ajortuliúngíkuv-
-ta, kisiáne ĸanoĸ iliornivtigut tamatigut Gûtip
ernituâ únersiutiginiaruvtigo; Gûtilo inoĸativutdlo
asavdluaruvtigik, silap ússiutainut agsorûniaruvta,
uvinivtalo igdligugssusînut pileríssusînutdlo sor-
-ssungniaruvta, anerneruvdlo inerititai uvavtine
erssítáinarpata; piniartáinaruvta ánáussissumut ilu-
-arissaujumavdluta táunalo nungutdlugit tipaitsugtí-
-kumavdlugo nâlangnartíkumavdlugulo, kajunger-
-ssuserputdlo pingârtumik táussumúnga sangmigpat,

taimáikuvta asassáka, — tauva nalunaiaivfiginekar-
-sínáusaugut **nutâmik erniusimassugut,** inûnertâmut
Gûtimit pissumut nûgsimassugut Gûtivdlo nâlagauv-
-fianut ilángutitaussugut. —

ilavutdle kíkut ilumôrdlutik okarsínaunerpat
taimáitúngorsimavdlutik, taima nutângorsimavdlutik
anernermíkut tarnimíkutdlo isumamíkutdlo? ima
aperssornekaraluaruvse: ûma nutâmik erniusimaner-
-pit? isumakarpunga ima akissokásassok: asukiak,
tamatumínga sujunekángilanga; imalûnît akissoká-
-sassok: taima isumakarniaraluarnarpok, kisiáne
nalunakaok. —

tamánale ilisimavdluásavarput, asassáka, misigiv-
-dluardlugulo, nutâmik erniusimanersugutdlûnît
píngínersugutdlûnît, matumanînivtínilo ilungersor-
-tumik piniásaugut nutâmik erniuterkuvdluta; tai-
-máikuvtalo anernerput Gûtip anernerata nalunaiaiv-
-figisimásavâ Gûtip kitornaringmatigut ánáussissivti-
-gut Jîsuse Kristusíkut. asassáka ukorsê, nutâmik
erniusimássutsivtínik sule misigissakardluángíkuvta,
tauva inûssutigssarput nâgssáungitsok píssutigalugo
Gûte ilungersortumik kínuviginiartigo nutângorter-
-kuvdluta, nutâmik erniuterkuvdluta, tássa ernermi-
-nut ánáussissivtínut ugpertúngorterkuvdluta nâlag-
-túngorterkuvdlutalo ikiorkuvdlutalo ugperníkut ilu-
-artúkut táussumúngáinak inûgínaorkuvdluta. isu-
-makarnarpok Nikutîmuse taivna kingornagut nutâ-
-mik erniusimassok Jîsusimut ugperníkut; uvagútaok
tauva ilungersortumik piniarta nutâmik erniuterkuv-
-dluta Gûtivdlo nâlagauvfianut ilánguterkuvdluta,
ánáussissivtigutdlo Gûtimut kitornariterkuvdluta.
ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa sujugdliáne.

Nâlagaĸ nagdligtuisserput, inungnik tama--nik ánáussigajugtutit—â, ivdlit oĸautsigkut sagdlusuíssutáussúkut ilisimatípavtigut: tamâne nuname ṅungútugossáungitsumik igdloĸarfe--ĸángínavta, nungútugssáungitsordle tikíniása--gigput (Eprîar. 13, 14), matumanĩnerputdlo pi--gínãngorfigssáusangmat najugagssavtínut pav--ssumúnga ilingnĩtumut, taimáitumik ĸínuvi--gâvtigit: ũmativtigut ilisimatitdluta ilumôr--titdlutalo nâlagdluartítigut, ĸilangmiup nâla--gauvfia iluarnerdlo Gûtime atortoĸ avdlanit tamanit piniarĸârĸuvdlutigik (Mat. 6, 33), mianerssordlutalo ûligdlutalo ánangnigssarput sulíssutigalugo (Fil. 2, 12) sût tamaisa uvav--tínut túniússatit uvavtínutdlo nagdliutitatit

atordluartarĸuvdlutigik nâlagauvfingnut pigí-
-nängorsarniardluta najugkangnutdlo alianait-
-sumut isertugssángorniardluta. ilumut.

Lúk. 16, 19—31.

asassáka ukorsê, ássigîngitsumik Gûtip inuit pigssaĸartítarpai nunap matuma pînik. ilait tuni-
-vai amerdlasûnik ilaitdlo ĸavsínguínarnik; ilait pi-
-sôrssûtípai, ilaitdlo pîtsûtitdlugit, tamaisale isuma-
-givdluararai ĸanordlũnît pigssaĸartíkaluarunigit. **inuit tamarmik ĸanordlũnît tuninecĸarssusertik ineriartûtigisavât ánáussissup nâlagauvfianut, agdliartûtigalugulo inûtsimikut ilordlikut Gûtivdlo ánáussissimik sáimáune-**
-ragut. — nunap tamatuma pînik peĸangârtitaussut peĸutitik atordluásavait nâlagkap táukuninga átar-
-tortitsissimik perĸussâ piumassâlo nâpertordlugit, ajúngitsulissanik pisũngorĸuvdlutik nâlagkamik nâ-
-langnautigssânik. tássa inoĸatitik pîtsut perdlug-
-sissutdlo angnikitdliortutdlo náparsimassutdlo pi-
-niarnerdlo ajortut, isumaitdliornerdlo píkataunerdlo píssutiginagit ajorssartartut isumagissásavait ikior-
-tardlugitdlo sapíngisamingnik. angnerussumik nag-
-dligtúsavait ajúngitsuliorfigissardlugitdlo uvigdlar-
-nerit iliarssuitdlo piniarteĸángitsut, ánáussissup oĸausia erĸaivdlugo imáitoĸ: „ilumut oĸáupavse: ukua ĸatángutima mingníngnit ilânut ĸanoĸ ilioravse uvav-
nut taimailiorpuse“ (Mat. 25, 40). ãma pîtsut, nunap pî-
-nik peĸardluartitáungitsut ajorssartartutdlo pîtsũ-
-ssusertik kajumigsíssutiginiásavât ĸilaup pînik piniar-
-nermut, pisũngoriartorĸuvdlutik Gûtimingne. — ki-
-siáne, asassáka, inuit kisigssáungitsut taimailior-
-taríngitdlat, ĸanoĸ tuninecĸarssusertik Gûtip per-
-ĸúngisânik kigdlormut atortáinardlugo ineriartûti-
-gissarât aserornartumut, pissugssángoriartordlutik ánernartorssuarmut. pîtsut ilarpagssue tássunga ingerdlassaraut, ãma pisôrssuit ilarpagssue amer-
-dlanerussut agdlât tássunga pissardlutik. —

mãna atuagkavtigut tusartíneĸarpugut angutinik

mardlungnik, táukua ardlât inûnermine tamatumane pisôrssûssoĸ inûvdluardlunilo, kingornale ániarfing--mut pisitaussoĸ, tássanilo taigssáungitsumik ániangârtitaussoĸ; áipâlo tusarparput matumanîner--mine pîtsûngârtoĸ angnikitdliortardlunilo, kîsale pisitaussoĸ Aaperâp sânut, tássa ugpertut najugâ--nut pivdluarnangârtumut. — asassáka, ĸanoĸ isuma--vise? **suna pissûtigalugo** pisôrssuaĸ taivna ingnermut ĸamiuitsumut pisitaunerpâ, **oĸautiginerĸângíname ajor--tuliartorssuaĸ, inungnit avdlanit ajornerussoĸ!** imái--toĸ píssutigalugo taima pineĸarpoĸ: nunamîtit--dlune **uviningmut** siaruarterigínarame, tamánalo piv--dlugo **uviningmit** katerssuivoĸ aserujássumik (Gal. 6, 8). nunap perujuinik átartortíneĸangâraluarpoĸ Gûtimit, táuko atordluarĸuvdlugit nâlagkame ilu--arissagssânik, tássa ajúngitsuliûtigissarĸuvdlugit, sôrdlulo niorĸutiginiardlugit inûnermut nâgssáungit--sumut. kisiáne taima atúngeĸai. atortáinarpai nangmineĸ nuánârutigssaminik inûvdluarpatdlârutig--ssaminigdlo, mássagôĸ **uvdlut nungutdlugit inûvdluar--dlunilo tipaitsugsínarpoĸ, atissaĸardlunilo augpatdlarig--sunik akisôrssuarnik sâtunigdlo ĸaugdlorigsunik.** — ata, asassáka, taimailivdlune angutip táussuma timine toĸujassoĸ isumagînardlugo angnerutípâ avdlanit tamanit. nuna tamána ingminut ĸilángortíniar--pâ piumârtordlo soráisángitsoĸ sugssarinago, tarnimilo toĸusuitsup pivdluarnigssâ nalingínara--lugo aperĸutigíngilâ, avdlalo Gûtiginiarnago ná--ssane kisiáne. nagdlingnartorssuaĸ táuna nunamî--titdlune inûvdluarniáinarame nunavdlo pînik isuma--ĸáinarame taimailivdlune inûvdluautine perêrpai, taimáikamilo tuĸugame taimailiortut inânut pivoĸ, ingnermut ĸamiuitsumut, tássanilo ániangârpoĸ taigssáungitsumik, nâkigineĸarsínaunane ikiorneĸar--sínaunanilo. —

atalo, asassáka, angut pisôrssuaĸ tâuna ĸanoĸ iliorneragut inuit ĸavsêrpagssuit maligtarpât sule uvdlume. nauk inungne ajungângitsumik agssuar--nangângitsumigdlo inûgaluartut nersorneĸartar--dlutigdlûnît atarĸineĸardlutigdlo inoĸatimingnit

ilerĸutik igpingnángitsut pivdlugit, tamáitoĸ univig--figssaĸ pivdluarnartoĸ nâlagkamîtoĸ uniúsavât, pisôrssuardlo taivna maligdlugo aserornartumut, pînásáput, tássa angutitut taivssumatut tamânîtit--dlutik nunap pîsigut inûvdluarneĸ tamanit angne--rutítaramíko piniardlugulo, nunap pînik isumaĸáina--ramik, timimigdlo igdligugssusê pileríssusîlo malig--dlugit nâmagsiniardlugitdlo inûgínaramik tarnimig--dlo ánangnigssâ inûssutigssâlo soĸutigivdluarnagit ilungersortumigdlo sulíssutiginiarnagit.

ĸanordle iliortarpugut ĸanordlo inûvugut uva--gut asassáka? kalâtdlit taima pisûtigissaríngíkaluar--put nunap pînik, sôrdlo angut taivna ítoĸ, taimái--toĸ ilarpagssuisa, maligtarpât ássigînardlugulo ĸa--noĸ iliorssutsimíkut. taimáingilalûnît? ata ĸavsît malungnartítarput sunik avdlanik pingârtunik isu--maĸángitsut kisiáne nunap pînik, sunigdlo avdla--nik pingârtunik kajungerissaĸángitsut kisiáne neri--ssagssanik imigssanigdlo igdligissamingnigdlo na--lingínarnik. inûfigssamingnik pigssaĸardluartitau--ssarângamik nâlagkamit, tauva nerissorssûvdlutik igdligissamingnigdlo imerpatdlârdlutik kigdlormut inûvdluarniararaut, Nâlagkavdlo tuníssutai nunguner--dlugtardlugit inoĸatitik pîtsut ajorssartut isuma--givdluarnagit, uvdlunutdlo ajorssarnartunut pi--ssugssanik ĸimatulinatik torĸorsissarnatigdlo. ajor--ssalerângamigdlo tauva igdligissatik ajorssautitik kîtsatigissarait, erĸaimassáinardlugitdlo ajuliutigi--ssardlugitdlo. taima inuit ingmingnik kivfángor--títarput timimik igdligugssusînut pileríssusînutdlo, taimailivdlutigdlo ássigivigpât angut pisôrssuaĸ taivna. ĸanordlo isumaĸarpise asassáka, taimailior--tut avdlamik pivdluarnarnerussumik naggateĸaru--mârnerpat angúmit taivssumánga? nâggârpunga. ĸanoĸ íkumârnerpugutdlo, asassáka, uvagútaoĸ ĸa--ĸugo ánilârutigssavtínik ilitsorísagaluaruvta, tamânî--nivtíne taimailiorsimassugut, ingmivtínuínaĸ inûsi--massugut, kigdlormut inûvdluarniáinartugut, ánilâ--rutigssavtínigdlo aĸáuneĸásagaluaruvta: **ilivse inûv--dluautise perérpase,** mâna najugagssavsínut ingnerme

kamiuitsume ítumut autdlaritse, uvavne pigssakángi--lase. kanortok ánáussissup pârilisigut sernigalu--talo taima pinekarkunata.

asassat nâlagtíka ukorsê; ilisimatitaugavta **tamâ--nînerput inûvdluarfigssâusângingmat** tamânilo nungú--tugssáungitsumik igdlokarfekángínavta, naju--gagssarputdle piumârtugssak kilangmîtok tikí--niásagavtigo, ilisimagavtalo nunap pê inûvdluar--nartuilo tamarkigsaisa kakugo kimásagivut, ilâtdlo atauserdlûnît nagsarsínaunago, taimáitumik nunamî--tut pínagit, pavanîtut aserujuitsut piniartigik piv-dluautiginiardlugitdlo. taimailiorniarta sôrdlo Lâ--saruse pîtsúnguak iliortok. táussuma tamânîtit--dlune ilalârdlune kanilârdlunilo Aaperât ugpertut atâtât ugperssusiagut malingniarpâ, naugdlo nâg--dliungnartunik uvdlokaraluarame. taima uvagúta--ok matumanîtitdluta ánáussisserput maleruarniar--tigo ilumôrdluta, ugperfigivdluardlugulo inûvfigi--niartigo. táussumalo perkussainik piumassainigdlo nalunaerfigineKaravta Gûtip okausiagut, kanortok tauva nâlagdluarniartigik, nâpertordlugitdlo inûniar--ta pîtsûguvtalûnît pisûguvtalûnît, uvdlutdlo inûv--figissagssavut pigínauvfiussut nungutdlugit ator--dluarniartigik ánáussissivta iluarissagssânik nâ--langnautigssânigdlo, pigínângoriartorkuvdluta táu--ssuma tikiuvfigssânut.

kâ asassáka, kigdlormut pínata ánáussissok inûssutigssarput inûvfiginiartigo maleruardlugulo, táussumalo píssauneragut ajúngitsuliorta arajússi--nata, nagdliugpat katerssuiumârmigâvta kasúngíkuv--ta; uviningmutdlo pinata anernermut siaruarteri--niarta, anernermit katerssuerkuvdlua inussúmik nâgssáungitsumik (Gal. 6, 8. 9). ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa áipãne.

ajortilingnik ánáussissûssutit Jîsuse Kris-
-tusi-â, tarnivut asangârnermit ánáukumaner-
-mitdlo ilingnut kajumigsartarpavtigut ima
tusardlersardluta: ĸaigitse, tamarmik pissarêr-
-simáput, ĸilanârtunik kâgtunigdlo ũmateĸartí-
-tigut, ĸaerĸússutit tamána nãkingnigssutsi-
-vit pia nâlagdlugo ornerĸuvdlutigit, imer-
-ĸuvdlutalo nererĸuvdluta ivdlit pingnik pí-
-kunartunik tarnivta toĸusuitsut kârsitdlautig-
-ssainik, uvavtínut erĸũterĸuvdlugit oĸautsi-
-sit imáitut: uvanga tikiúpunga inũssúmik
nãmagdluínartumigdlo pigssaĸarĸuvdlugit“
(Juán 10, 10). ilumut.

Lúk. 14, 16—24.

ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimâput.

asassáka ukorsê, ĸujanangârtut tipaitsungna-
-ngârtutdlo aitsât tusarpavut, mássa tusarpugut Gûtip angajorĸautsersup inuit isumagivdluardlugitdlo tuniu-
-mángârdlugitdlo tusardlerai oĸautsinik tusarner-
-sunik imáitunik: **ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimâput.** kisiáne ãma tusarpavut aliasungnangârtut sujôra-
-nangârtutdlo, mássa tusarpavut inuit amerdlasût ĸaerĸusimagaluartut Gûtip ĸaerĸússutâ asigínardlu-
-go nalingínarnigdlo piúngitsunik patsisigssarsior-
-dlutik ĸaerĸussissoĸ ornigkumángíkât, taimailiordlu-
-tigdlo pivdluarnigssamik táukunúngátaoĸ pigissag-
-ssaugaluartumik angilugtúsassut. — uvagútaoĸ uv-
-dlume nutâmigdlusôĸ oĸalugfigineĸaravta ima: **ĸai-
-gitse, tamarmik pissarêrsimâput,** ĸanortoĸ ivko asi-
-gínaissut ássiginagit Nâlagkap ĸaerĸússutâ sáimáu-
-nerata pia tusardlugulo kajumigdluta nâlagadluar-
-dlarput. —

I. **Gûtip angneruvsârtup ĸilangmigdlo nunamig-
-dlo pingortitsissup neriartorĸuvâtigut nâlagauvfingme pînik.**

angut ivna inungnik amerdlasûnik ĸagssimiuâr-
-titsissoĸ ánáussissup oĸautigissâ tássauvoĸ Gûter-
-put. inuit píngortitane, mássa ássilivdlune píngor-
-titane ingminitdle nigorsimassut tôrnârssûvdlo ajor-
-tutdlo píssauneránut pisimassut nagdligtordlugitdlo neriartorĸuvai, tarnait aserorsimassut ajorssangârtut nerdlerumavdlugit iluarsarumavdlugitdlo nerissag-
-ssanik píkunartunik katsorsautigssalingnik ĸilaup pînik. — pisôrssusia ásseĸángingmat, nerissagssa-
-mautitdlo pigissane nungúneĸ ajornarmata, taimaing-
-mat inuit iláinait ikigtuínait neriartorĸúngilai, ki-
-siáne inuit tamardluínarssuisa ĸaerĸuvai, pigssa-
-mauterpagssue inuit tamarmik kârsitdlarneĸautig-
-ssãnik nãmangmata. —

nerissagssatdle imigssatdlo inuit Gûtip nâla-

-gauvfianut ĸaerĸusimassut atugagssait ĸanoĸ ípat? ĸanoĸ ítumik píssuseĸarpat? inuit timaisa nerissag--ssaisut íngitdlat, mássa tarnivut toĸusuitsut nunap pînik nerdlerneĸ ajorpai, Jîsuse oĸarmat: „nâla--gauvfiga silamit matumánga píngilaĸ“ (Juán. 18, 36). taimaingmat tarnivut toĸusuitsut Gûtip nâla--gauvfianut pissugssat nerdlersínáungilai nerissag--ssanik silamit matumánga pissunik, kisiáne nerdlí--savai nerissagssanik Gûtip nâlagauvfiata pînik. Gûtivdle nâlagauvfiata píssusia oĸautigâ Paulusip imána: „Gûtip nâlagauvfiata neĸigssat imigssatdlo píssuseríngilai, kisiáne iluarneĸ erĸigsinerdlo tipait--sungnerdlo anerníkut ivdlernartúkut“ (Rûm. 14, 17). tusâvdluarpise asassáka? nerissagssat tamáko, inuit tarnaisa kârsitdlautigssait timivta inûtigssainit av--dlaungârput ila? kajumingnerpugut nerissagssanut tamákunúnga? sianigivdluardlugitdlo atornerpavut? sule tamássa uvdlume atúngíkuvtigik nagdlingnása--ĸaugut tauva, Gûtip nâlagauvfianut ĸaerĸusima--galuardluta tagpînermit ûmativtalo mángerssusiánit táussuma pînik angingârtunik sule sujuneĸángínavta. ĸujanaĸaordle nãkingnigtumik kamajuitsumigdlo Gû--teĸaravta, táussuma támarĸúngilâtigut, táussumalo uvdlumísaoĸ ãma tauva oĸautsiminik tusarnersunik ingminut kajumigsardlutalo neriartorĸuvâtigut nâla--gauvfingme pînik. —

II. **ĸaerĸússutâle imáipoĸ: ĸaigitse, tamarmik pi--ssarêrsimáput.**

tusardlugitdlo ilagsiniartigik oĸautsit tugpat--dlernartut máko: **tamarmik pissarêrsimáput.** Gûtip nangmineĸ tamaisa pissarêrsimavai. uvagut ingmiv--tínik ikiorneĸ ajordluínaravta, ingmivtínit akigssa--ĸángínavta Gûtimut akîtsugarpagssuavta naligssã--nik, inungnilo atautsimigdlûnît ikiortigssaĸánging--mat inoĸatiminik támarsimassunik Gûtimut utertitsigínaussumik, taimáikavta Gûtip nãki--galuta ernitue autdlartípâ nunamut, inung--nik ajortilingnik ánáussissúngorĸuvdlugo utertit--sissúngorĸuvdlugulo. táussuma inûnermigut ániami--gutdlo toĸumigutdlo utertípâtigut Gûtimut, sáimáu-

-narsisitdlutalo táussumúnga; Kristusíkut Gûtip pi--ssarêrsimavai tamaisa, táuna akúnermiliungmat Gû--timutdlo inungnutdlo, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „Gûte atausiuvoĸ, atausiuvordlo Gûtimutdlo inungnutdlo akúnermiliútoĸ, tássa inuk Kristuse Jîsuse, táuna íngminik túniúpoĸ tamarmik utertitáussutigssânik (1 Tim. 2, 5. 6). Kristusip pêrsípai sût tamaisa Gûtimutdlo ivdlernartumut inungnutdlo mingugtûssu--nut avssiaĸutaussut. — ilumut tamarmik pissarêrsi--máput táussumûna — Kristusíkut. uvagut nangmi--neĸ iluarsarniásángilagut, Gûtimut piumaguvta, Kristuse uvavtínik iluarsaissugssaungmat. aningau--ssat sûtdlûnît avdlat akigssat ajortivta naligssânik túniúsángilavut, Kristusip aungminik ivdlernartumik pisiaraluta akilerêrmagit akîtsugkavut kisigssáungit--sut tamaisa. akeĸángitsumik tigusisínauvugut mâna, sáimáuneĸ sáimáuneĸatânik kingugdlersardlugo, oĸautsit agdlagsimassut nâpertordlugit imáitut: „kâ, ĸilalersuse tamavsi-â, ĸaigitse imermut; aningaussaute--ĸángitsusilo ĸaigitse pisiniardluse nerivdlusilo. kâ, ĸaigitse, vînimigdlo ímungmigdlo pisiniaritse ani--ngaussauteĸarnase akigssaĸarnase“ (Is. 55, 1). —

ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimáput, taima tordlu--lavdlutik Gûtip kivfaisa îvangkîliumik oĸalûssíssu--tigingnigtut inoĸatitik tamaisa ánáussissumut ka--jumigsarniásavait. **ĸaigitse.** ornísavarput, tássauvoĸ suliagssarput tamarme. Jîsuse, ajortigdlit ánáussi--ssât ornísavarput, mássa ĸanoĸ ítugut ornísavarput. ĸanoĸ ítuse tamavse Jîsuse ornigsiuk, ilagsiarísavâ--se; kángunartuligssûgaluaravse ûmámigut ĸilanâri--ssarpâse. nangminerdlo oĸarpoĸ ánáussissoĸ: or--nigsinga tamavse erdloĸissuse nanertugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28). inuk nalingínaĸ ima isumaĸaraluarpat: uvangale orningneĸ saper--para, ajortuliorpatdlâĸigama, Gûtip ĸaerĸússutâ ĸavsînik asigínartardlugo tusilartutut kivdligssáungit--sututdlo iliorama. asassara ûmâ, taima isumaĸar--dlutit ajungârssutsit pivdlugo ernumassutit, ivdlí--taoĸ Jîsuse ornísavat. **sule asilavoĸ,** taima oĸarput kivfat ivkua. ilingnútaoĸ sule inigssaĸarpoĸ Gûtip

nâlagauvfiane. kikiagtugaoĸatine ivna ajortuliartor--ssuaĸ sângnialersoĸ ánáussissup ajagtúngínamiuk, ivdlítaoĸ ajagtúsángilâtit; pîtsut ivko, sivfîtsut tag--pîtsutdlo tusiagtutdlo inoĸatimik sugssaríngisait ĸaerĸugamigit, ivdlítaoĸ tauva narruginatitdlo ĸaer--ĸúsavâtit. taimaingmat, asassáka, kâ tamavta or--nigtigo, uvavtínútaoĸ tamarmik pissarêrsimang--mata. —

ĸanordle ínerpat inuit? taima inugsiarnersigi--ssumik ĸaerĸuneĸaramik, isumaĸarnarpoĸ tamar--mik kajumigdlutik ornísagât, nerissagssat pivdluar--nangârtut Gûtip nâlagauvfiata pê ôĸátârumavdlugit. kisiáne taimáingitdlat ilait ĸavsêrssuit. isumasiu--gagssavtigut ánaussissup nalunaerfigâtigut,

III. **ĸaerĸusimassut amerdlasût Gûtip ĸaerĸússutâ asiginarsinarât.**

ivkua sujugdlermik ĸaerĸusimassut tamarmik aggerumángitdlat. suna píssutigalugo taimáinerpat? nunap pînik isumaĸáinarnermit taimáiput. nunap pê timip issainut takussagssaussut, timip agssainut savtigagssaussut, timip ĸarnanut nerissagssaussut kisîsa angisûtípait, Gûtip pê takugssáungitsut, Gûtip nerissagssamautai ĸilaup pê sugssaríngilait. — asa--ssáka, uvagútaoĸ ĸaerĸusimavugut. sujugdlermik ĸaerĸusimavugut taimane kuisimagavta. kingorna--gutdlo ingmivtínik sujuneĸaleravta ĸavsînik ánáu--ssissumut kajumigsarneĸartarpugut. merdlertûtit--dluta ilíniartut ilagalugit atuaissáinarpugut Gûtip oĸausînik, nâlagiartitdlutalo ĸavsêrpagssuarnik tusar--tarparput Gûtip ĸaerĸússutâ mána: **ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimâput**. nâlangnerparput? Jîsuse ánáussisser--put ornigsimanerparput? nerissagssamautai ĸilaup pê uvavtínut túniúkumassai ôĸátârniarnerpavut? iluar--neĸ Gûtime atortoĸ atulernerparput, ajortivtínik tamanik isumákêrfigineĸarsimagavta ugperníkut Jî--susimut? erĸigsineĸ tipaitsungnerdlo anerníkut iv--dlernartúkut misigissarnerpavut ûmativtigut, imalû--nît isumaĸarnerpugut: suna tássa erĸigsineĸ? suna tássa tipaitsungneĸ anerníkut ivdlernartúkut? oĸaut--sit máko pâsineĸ ajorpáka. tipaitsungneĸ tamána

ilumut angisûnerpa piuminardlunilo? nerissagssat ivko ajoĸersuissut oĸautigissartagait ilumut mamar--nerpat? asukiaĸ. asassáka, inuit ĸavsêrpagssuit sule tamássa uvdlume taima mumingatigissumik er--ĸarsartarput Gûtip pînik. —

sôrdlo asigínaissut ivkua nunap pînik isumaĸái--nartut nunautit ugsiutitdlo pisiariumassatik arnat--dlo nuliariumassatik angnerutíkait angutip pisôr--ssûp ĸaerĸússutânit, taimatut inuit kristumiunik taineĸartut ĸavsêrpagssuit igdlutik umiatigdlo ĸái--natigdlo piniutitigdlo angnerutítarpait tarnimik to--ĸusuitsut pigssainit; aulisagkanigdlo puissinigdlo piniartarneĸ pissariaĸarnerutítarpât tarnimik ánang--nigssânit; nuliatik ĸitornánguatigdlo Gûtigalugit--dlusôĸ ungagineruvait Gûtimit píngortitsissimingnit ánáussissimingnitdlo: inoĸatitigdlo ilagalugit ĸagssi--miuârtarput piúngitsunigdlo oĸaloĸatigîgdlutik, si--lamiutdlo nuánârutipilue pîtaitdliornerilo kángunar--tuliornerilo atortardlugit nuánernerutítarpait Gûtip nâlagauvfiata pînit. imalo oĸalugfigineĸarângamik: ukorsê, silagtoritse, avdlamik isumatârdlusilo sâng--niaritse, tauva ivkutut asigínaissutut patsisigssar--siortarput oĸardlutik: ajornaĸaoĸ, suliaĸarpatdlâ--ĸigama; nuliaĸarama ĸitornaĸardlungalo perorsa--gagssavnik taimáitumik inûtigssavnik piniarneĸ angnerutísavara avdlanit tamanit. ãma ilait avdlat oĸartarput: piumagaluarpunga, sângniarumagaluar--punga, kisiáne sángînermit taimailiorneĸ ajorpunga; taimalo patsisigssarsiorsínardlutik ĸavsêrssuit agge--rumángitdlat. —

atuagagssavtíne ima atuaivugut: **tauva kivfap tâussuma nâlagke oĸarfigiartorpâ tamákuninga. igdlup nâlagâ tauva kamagtorssuángorpoĸ.** igdlup nâlagâ ka--magtorssuángorpoĸ. oĸautsit máko sujôranartulig--ssûput ilâ? Gûte nãkingnigtûvdlunilo kamajuitsû--galuarpoĸ; kisiáne ãma ilagínaiuitsûvoĸ. „támaĸi--nase, Gûte mitautigerkúngilaĸ“ (Gal. 6, 7). ĸaer--ĸússutâ tusarnersoĸ imâitoĸ: **ĸaigitse, tamarmik pi--ssarêrsimáput,** tamána tamâne nunamîtitdluta tusar--taraluardlugo nâlagkumángíkuvtigo, tauva ĸaĸugo

silap áipâne tusásavavut ᴏᴋausê sujôranartugdlit imáitut: „uvavnit autdlaritse perdlorᴋussaussuse ukorsê, ingneᴋ ᴋamiuitsoᴋ tôrnârssungmut íngilînut--dlo pissarêrsimassoᴋ ornigsiuk (Mat. 25, 41). tai--maíngmat sângniarfiussunik uvdloᴋartitdluta asigí--narnavêrdlarput nipâ tamána tusarnersoᴋ: **ᴋaigitse, tamarmik pissarêrsimâput.** Isaiap agdlagaine agdlag--simavoᴋ: ᴋáisassuse, erᴋartûteᴋatigîgsâ, oᴋarpoᴋ Nâlagaᴋ. ajortuliauserse augpatdlarigsutut íkaluar--pat aputitut ᴋaᴋortigilísavoᴋ; augpatdlarsautitut augpalugtigigaluarpat savat merᴋuisut ilísavoᴋ. nâ--lagkumaguvse nunap ajúngitsue nerísavase; piumá--ngíkuvsile uterîkuvsilo panap nerísavâse; Nâlagkap ᴋarna taima oᴋalungmat“ (Is. 1, 18 — 20. — ilu--mut.

sapãme trinitâtip kingulisa pingajuáne.

tamavta támaleraluarpugut savatut ka-
-terssorteĸángitsutut, tamavta maungáinaĸ
sâgtaraluarpugut, ivdlitdle ánáussisserput pâr-
-ssissutut isumagigsutut ilivdlutit ilavut ĸav-
-sínguit nanivdlugit inugtarnut utersarpatit;
ilaitdle ikíngitsut sule asimîput erĸigsinartuv-
-dlo avĸutâ naluvdlugo. taimaingmat kínu-
-vigâvtigit: nanissatit ilingne ikingnilo pâri-
-niákit, kingumut támalerĸunagit: támaler-
sutdlo nagdligtúkit ánarĸuvdlugit sângniar-
-figssât kímûtínago. ilumut.

Lúk. 15, 1 — 10.

asassáka nâlagtuse; ánáussisserput nunamîtit-
-dlune sumik piniarnerpa? ikíngutailo kíngarssor-
-tailo akísáput: **ajortuliartunik ujardlersarpoĸ.** nang-
minerdlo oĸarpoĸ: „inûp ernera tikiúpoĸ támartut

ánáusavdlugit“ (Mat, 18, 11). ingmingnik iluartítut pínagit ajortuliartut ujararai ánáukumavdlugit piv-dluartúngortíkumavdlugitdlo. taimaingmat táukua ornigtarât, sôrdlo agdlagsimassoĸ: ilángauserissut-dle — imáitut: niorĸutit ilángautigssainik kúngip pigssainik tigusissartut — **ajortuliartutdlo nalingínait ornigpât tusarumavdlugo.**

sôrme taimailiornerpat? tássa inatsisit pínagit, ívangkîlio oĸáussut tusarnersoĸ Jîsusip ánáussissiv-ta oĸalûtigingmago inuit ornigtarât; inuit pitdla-gagssautíngingmagit pivdluartúngortingmagitdle; atâtap asangnigssusia tamanut tusardliungmago, táussuma asangningnermit autdlartíkâne, ingminut ugpertut támarĸunagit, nâgssáungitsumigdle inûssu-teĸarĸuvdlugit. inuit Jîsuse ornigtarât, táussuma er-dloĸissutdlo nanertugaussutdlo ĸaerĸungmagit ka-suersíkumavdlugit, ornigtaisalo ilât atauserdlûnît ajagtúngingmago. — ímaĸa ánáussissivta issailo táutualo kajungersitsissûnersut, ajortuliartup nalingí-naup takulerângatik. tumartorsimassoĸ Jîsusimut ângmássuk, ernerdlune táuna oĸarfigâ: „tugpatdle-rit ernera, ajortingnik isumákêrfigineĸarputit“ (Mat. 9, 2). ássersûtailo oĸausîlo tamarmik avdla-mik isumaĸángitdlat, kisiáne ĸilangmiup nâlagauv-fia ajortuliartunut najugagssaritíkumavdlugo, ĸi-lauvdlo avĸutâ nalunaiarumavdlugo. taimáitumik inuit Jîsuse tusarnâriartorpât, ilángauserissutdlo ajortuliartutdlo nalingínait katerssorfigiartorpât, oĸáussut tusarnersoĸ tusarumavdlugo ánássutigiu-mavdlugulo. ímaĸa, asassat ukorsê, anernivtigut ivko tusarnâĸatigiguvtigik, ánáussissivta ajagtúsángi-lâtigut autdlartísanatalo sukangassumigdlûnît oĸa-lugfigísanata, kisiáne ilagsingãsavâtigut ûmativtínut oĸalugdlune sáimáussivdlunilo, angnermik tipaitsû-tigissaĸángíname, kisiáne ajortuliartunik pivdluar-túngortitsisínaugune.

farisiaritdle agdlagkanigdlo ilisimassut oĸaloru-julerput ima oĸardlutik: ajortuliartut ûma ilagsiv-dlugitdlo nereĸatigai. oĸausek tamána, asassáka, farisîarit mitautigdlîssutât uvagut tugpatdlersauti-

-gingârparput. ilumúme oĸautsit tusarnersut tamar-
-mik tusaruminarnerssarât oĸauseĸ imáitoĸ: ajor-
-tuliartut Jîsusip ilagsivdlugitdlo nereĸatigai. tai-
-máitumik „ajortigdlit ukorsî-â, — orningniarsiuk
tamavse, — perĸigsimissuse ila — ajagtornaviángi-
-lâse. — sût nangãssutigalugit — sule támarumái-
-narpit? — ánáuniaraluarpâtit, — sôĸ uverilerĸ-
-kajaĸautit? — ajortut kîsa alákit, — ilagsivai ajor-
-tigdlit.“ **ássersũmigdle matuminga oĸalugfigai, oĸar-**
-dlune: kia inûp ilavse untritilingnik savautigdlup táu-
-kua ilât ataueeĸ támaiguniuk, ilai arfineĸ sisama-
-nik ĸuligdlit arfineĸ sisamatdlo puilassuitsumut
ĸimagdlugit támartoĸ ujásánginerpâ nanitserdlugo?
inuk nalingínaĸ ajortilik ánáussissup savau-
-típâ támalersoĸ, inuitdo tamákerdlugit savar-
-pagssûtípai támalersut. tamaisalo savautigigamigit
tamaisa kisípai, tamaisa arĸisigut ilisarai, itumami-
-nut titaramigit. tamána pivdlugútaoĸ savaĸ nalingí-
-naĸ támarsimassoĸ erdloĸíssutigingârpâ, sôrdlo táu-
-náinaĸ pigigaluarine. taimáitumik támalersoĸ na-
-lingínaĸ ujariartorpâ ĸasúsanane sôrdlo agdlagsima-
-ssoĸ: „takuvat, tamákuninga tamanik Gûtip inuk
pissarpâ mardloriardlunilũnît pingasoriardlunilũnît
tarnâ aserorfingmit utersarumavdlugo ĸaumassoĸ
inûnartoĸ táussumúnga ĸaumarĸuvdlugo (Jûp. 33,
29. 30). ima isumaĸartaríngilaĸ Gûterput: savaute-
-ĸarpunga untritilingnigdlũnît tûsintilingnigdlũnît,
súsanerpara táuna ataueeĸ támalersoĸ? taimaitísa-
-vara. ilumut taima isumaĸángilaĸ, kisiáne tûsinti-
-ligpagssuit nanissane puilassuitsumut ĸimagkatdlar-
-pai, táuna ataueeĸ támalersoĸ ujariartordlugo,
ujarĸigsârdlugulo nanitserdlugo. ánáussissivta asang-
-nigssusia inungnut ajortilingnut imáipoĸ: ĸáĸat
kôrĸutdlo pisugpai, támalersoĸ suaortardlugo ima
oĸardlune: savautínguara, savautínguara ĸarrît, uterit,
pârssissingnut tuaviorit, ilingnik ujardlersarmat ká-
-piasugdlune kipisangârdlunilo.

naniguniugdlo tipaitsugdlune erssúsavâ. inûp sa-
-váune támaraluartoĸ naniguniuk ímaĸa tipaitsúsa-
-ssoĸ. angnerungártumik ánáussissoĸ tipaitsúsavoĸ,

ajortiliussup tarninga ingminut kajungersíkuniuk kingumutdlo pigileruniuk, ajortainik isumákêrfigigí--nauguniuk tugpatdlersardlugo tipaitsugtitdlugulo, ajortuliartunik utersainiardlune tássa ánáussissivta ilerĸungnârissâ.

tikikunilo ikingutine nunaĸatinilo ĸaerĸúsavai oĸarfigalugitdlo: tipaitsoĸatigisinga savautiga támaralu--artoĸ nanigavko. tamaisa ĸilangmîtutdlo nunamî--tutdlo tipaitsoĸatigiumavai, taima agtigissumik ajortuliartoĸ ataŭseĸ sângnialersoĸ, tipaitsûtigiga--miuk. sôrmilo tipaitsúsángínerpa, savautine piv--dlugit inûssutsilo aungnilo akigssartut túniúkami--git? tamána erĸarsautigissarângavtigo, inûneralo ánialo toĸualo mitangneĸarssusialo igpigissaĸarssu--sialo nerssutautit nerriviánit ilivermut agdlât takor--dlôrângavtigik, tauva asangningnerata angíssusia pâsilerumârparput, nauk pâsivdluarneĸ ajúsagigput, asangningneĸ taima agtigissoĸ sujunersigssáunging--mat. — uvagutdlo, asassat nâlagtíka piniússinere tamaisa soĸutiginagit támalersutut ítuãsanerpugut? ûmativut táussumúnga túniutísángínerpavut, uvnit taima agtigissumik asangârâtigut, uvnitdlo ajortuli--artoĸ sângnialersoĸ taima agtigissumik tipaitsûti--gingârâ? ûmativut ĸaersutut mángertiginerpat, ánáussissivta asangnigssusiata itigarmagit? anernivta siutai miligtuínarnerpat, pârssissup tarnivtínik ujar--dlersup nipâ tusãngínavtigo? asulînaĸ ujardlersí--sanerparput ikínguterput asangnigtorssuaĸ? ĸaĸugo sângnialísanerpugut? uvdlugssavut nâgpata toĸuvdlo ĸagdlilerpatigut písanerpugut? — uvdlume asassáka, uvdlume pârssissivta nipâ tusaravtigo, nâlangniar--tigo, aĸagugssaĸ nalunaĸingmat. „oĸaĸinaĸ: saper--para, — atornerdlugpatdlârtaravko — sáimaussissup nãkinera, — ĸaerĸungmanga nâlángínavko; — nâg--gale, ilumôrdlutit — ĸiavdlutit ajortitit — navsu--iarugkit ûmúnga, — ajorungnaersípâtit tauva, — aungminik evĸiardlutit; — ilagsivai ajortig--dlit.“

oĸáupavse — oĸarpoĸ Jîsuse — **taimátaoĸ ajor--tuliartoĸ avdlamik isumatârtoĸ ataŭseĸ ĸilangme tipait-**

-sûtigineĸarnerûsavoĸ iluartunit arfineĸ sisamanik ĸuli--lingnit arfineĸ sisamanitdlo avdlamik isumatârnigssa--mik ajorssângitsunit. íngilitdlo ánagtutdlo ivdlernarsi--ssutdlo Gûtimut asanartut ĸilangmîtutdlo nunamî--tutdlo ánáussissup tipaitsoĸatigissarai, ajortuliartoĸ sângniarângat. ánáussissup tipaitsûtigissâ ivkuáta--oĸ tipaitsûtigât, táussuma timâta avatigingmatik; sôrmilo avatai tipaitsúsángínerpat, niaĸuat tipaitsug--kângat, táunalo anerneĸatigigamíko? taimáitumik ĸaigitse, asassat ukorsî-â; kâ, nanitíniarta ánáu--ssissivtínut uvdlut tamaisa nutâmik; táuna kisiat najortuínásavarput, táuna avigsârnavêrdlugo átavigí--savarput; ajortilingnut tamanut soraiuitsumik tor--dlulásaugut: ĸaigitse, ajortigdlit Jîsusip ilagsivdlu--git nereĸatigai, tunivdlugitdlo inûnermik nâgssáu--ngitsumik; kâ, ĸaigitse, ánáussissup tipaitsûtigísa--vâse, íngilisa tipaitsûtigísavâse, ĸilangmiut tamar--mik ĸîmagtásáput, sângniaruvse pârssissumutdlo túniúkuvse, táussumane inûtigssarsioruvse nipâlo nâlagkuvsiuk. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa sisamãne.

Kristusi-â, sáimáunekaravta — tasiortigut mãna, — okautsisit maligdlugit — sakivdlu-artitdluta. ũmativut isuanut — ilumôrtí-niákit, — perkussatit uvavtínut — nuánari-titdlugit. ilumut.

Lúk. 6, 36—42.

asassat nâlagtíka ukorsê; farisîarit ilâta ánáu-ssissok ilãne ússerdlugo inatsímik angnermik ape-ringmáne, táussuma akivâ ima okardlune: „Nâlagak Gûtit asásavat ũmatigkut ilũngardlutit tarnigkutdlo ilũngardlutit isumagkutdlo ilũngardlutit. tássa iná-ssut sujugdlek angnerussordlo. áipâtalo taimaekati-gâ: inokatit tugdlit iligtut asásavat. inássutit tamáko mardluk inatsisit tamarmik nârkavigait pruvfîtitdlo agdlagaisa“ (Mat. 22, 37—40). ukorsê, Gûte erni-tuâlo Jîsuse Kristuse ánáussisserput asásavavut ũmativtigut tarnivtigutdlo ilũngardluta, asásavavut

sunit píngortitanit tamanit angnermik; inoĸativtí-
-nitdlo ikíngutivtínitdlo ĸatángutivtínitdlo angajor-
-ĸâvtínitdlo ĸitornavtínitdlo ingmivtínitdlo agdlât
angnermik asásavarput Gûte ánáussisserput. taimai-
-lioruvta inatsit angneĸ nâmagsisimásavarput.

kisiáne ukorsê, tamána pigaluaruvtigo, tauva
âma inássutip táussuma taimaeĸatâ nâmagsissag-
-ssarârput imáitoĸ: inoĸativut tugdlivut uvavtitut
asaniásavavut, taimatut iliorfigissáinásavavut sôrdlo
uvagut iliorfigerĸussugut Gûtimut atâtavtínut inoĸa-
tivtínudlo. taimailiorumángíkuvtale, inoĸativut Gû-
-tip píngortitai isumagissai asaniarumángíkuvtigik
avâgiumanagitdlo, tauva táukua atâtâtaoĸ Gûte
ánáussissâtdlo Jisuse Kristuse asángilavut, tauva to-
-ĸumîgínarpugut tarnip piane, Gûtivdlo níngangne-
-rata tauva ĸulangerpâtigut, sôrdlo Juánase agdlag-
-toĸ: ĸatángúminik asangníngitsoĸ toĸumîtuarpoĸ“
(1 Juán. 3, 14), imánalo: „ima oĸartoĸarpat: Gûte
asavara, ĸatángúnile ûmigssoruniuk, táuna sagdlu-
-tûvoĸ. mássa ĸatángúne asángíkuniuk takussar-
-tagke, ĸanorme tauva ilivdlune Gûte asásavâ ta-
-kúngisáinagke? matumíngalo inánekarpugut táu-
-ssumánga: Gûtimik asangnigtup ĸatángúnísaoĸ
asásagiâ“ (1 Juán. 4, 20. 21). **asangningnermutdle**
taimáitumut kajumîtsorssuarmik ûmateĸarpugut;
tamána pivdlugo Gûtip oĸausînik ĸavsînik inerterne
-ĸartardlutalo kajumigsarneĸartarpugut **inoĸativut**
asarĸuvdlugit avâgerĸuvdlugitdlo, taima iliorfigerĸuvdlu-
tigik sôrdlo uvagut iliorfigerĸussugut Gûtimutdlo inung-
-nutdlo. taimailiornermutdlo âma mâna perĸuneĸar-
-dlutalo kajumigsarneĸásaugut ánáussissup oĸausî-
-nik uvdlume ûmámiugissagssavtínik. —

ánáussissoĸ oĸarpoĸ: **nagdligtuigitse, sôrdlútaoĸ**
atâtarse nagdligtuissoĸ. nâlagtíka ukorsê; Gûtip atâ-
-tavta píngortitsissivta inuit tamaisa nagdligtorpai.
tamaisame asangârdlugitdlo nagdligtorpai, ernitua-
-minik asanerussaminik tunigamigit ánássutigssânik,
sôrdlo agdlagsimassoĸ: „silamiut Gûtip taima asa-
-gamigit ernitue túniúpâ, táussumúnga ugpertut tá-
-marĸunagit, nâgssáungitsumigdle inûssuteĸarĸuv-

dlugit“ (Juán. 3, 16). taima Gûtip ajugaĸángitsup inuit akerartortine nãkigalugitdlo asangârdlugitdlo nagdligtorpai ánagfigssiutdlugitdlo, perdlugssuarme taigssáungitsume ingmata ánagfigssaerutdlutik. nã-ĸingningnermitdlo kigdleĸángitsumit ĸasujuitdlune ingminut ĸaerĸussarai ugpertúngorĸuvdlugit erner-minut ánáussissivtínut, táussumane pivdluartúngorĸuvdlugit inũssúmigdlo nâgssáungitsumik nâlagauv-fingminigdlo alianaitsulingmik kingornússissugssá-ngorĸuvdlugit. taima tarnivta toĸusuitsut pîsigut isumagivdluardlutalo nagdligtortarpâtigut, kisiáne ãma taima timivtigut nagdligtortarpâtigut ajúngitsu-liorfigissardlutalo uvdlut tamaisa, mássa „seĸerne nuerĸussarâ ajortunutdlo ajúngitsunutdlo, siagdler-ĸussissardlunilo iluartunutdlo iluaitsunutdlo“ (Mat. 5, 45); uvdlut nungutdlugit aĸeĸángitsumik tuni-ssarpâtigut timivtalo tarnivtalo pigssainik inûtig-ssavtínigdlo tamanik; taimailiortardlunilo nagdligtuí-ssutse asangnigssutsilo uvavtínut angingârtut nalu-naersarpai.

kisiánile taima uvagútaoĸ nagdligtuissũsaugut inoĸativtínut tamanut, mássa Gûtimut ĸitornarerĸu-guvta ánáussissordlo maligkumaguvtigo. táuna maligtiminut oĸarpoĸ: „nutaussumik inápavse, asa-ĸatigêrĸuvdluse; sôrdlo uvanga asagivse, taimátaoĸ ilivse asaĸatigêrĸuvdluse. tamatumánga tamarmik ilisarísavâse ajoĸersugarigivse: asaĸatigîgkuvse“ (Juán. 13, 34. 35). — ĸatángutíka ukorsê; inássutâ tamána ĸanoĸ maligsimanerparput mána tikitdlugo? malungnarsivdluarnerpugut ĸatángutigígkavta asa-ĸatigîgsut? inoĸativut tugdlivut tamaisa akerartor-tivutdlo agdlât asaniarnerpavut ajúngitsuliorfigi-ssardlugitdlo agdlât ánáussissup oĸausê malingni-ardlugit imáitut: „ĸíngarssortise asaniarsigik; iliv-sínik perdlorĸussissut pivdluarĸusigik; ûmigssor-tise ajúngitsuliorfigisigik; ilivsínik oĸautigssuaissut ĸinugingnigtutdlo tugsiúsigik; mássa ilivsínik asang-nigtut asaguvsigik, sumik tauva akileriaĸarpise? ĸatángutisilo kisîsa ilagsiguvsigik, suna pingârtoĸ ilerĸoraisiuk? ilángauserissútaoĸ taimaitaríngíner-dlutik?“ (Mat. 5, 44. 46. 47).

asassáka ukorsê, isumásángilase asangnigtûso-
-raluse asassisse asaguvsigik akilîsínaussutdlo kisîsa
ikioruvsigik isumagivdluardlugitdlo nãkigalugitdlo.
tássáungilaĸ kristumiuvdluartut asangnigssusiat nã-
-kingnigssusiatdlo; tamána Gûtimik nalussútaoĸ
ilerĸorissarât. nâgga asassáka, ilumôrdluta ánáu-
-ssissup perĸussâ piumassâlo nâpertordlugo nãking-
-nigtûjumaguvta asangnigtûjumavdlutalo, tauva ino-
-ĸativut nâgdliugtut ajorssartut ikiorteĸángitsut su-
-linerdlo ajortut nagdligtúsavavut ikiordlugitdlo,
erĸaimaniardluta ĸanoĸ Gûtip sáimáunerínarmit uv-
-dlut tamaisa nagdligtortarâtigut ajúngitsuliorfigi-
-ssáinardlutalo akeĸángitsumik. kisiáne uko suli-
-umángitsut eĸiasungnermitdlo kajumînermitdlo pi-
-niarumángitsut pimingnigdlo nungunerdlugtitsissut
ikiúsavdlugít perĸuneĸángilagut; táuko pivdlugit
apustile Pauluse ima agdlagpoĸ: „nalingínaĸ suliu-
-mángitsoĸ nerísángitsordlûnît“ (2 Tasal. 3, 10).
perĸuneĸarpugutdle, ãma ilivse perĸuneĸarpuse uko
ajulersarnermit náparsimanermitdlo sulisínáungitsut,
uvigdlarnertase iliarssugtasilo piniarteĸángitsut iki-
-úsavdlugit inûtigssainigdlo isumagivdluásavdlugit
ajúngitsuliorfigissásavdlugitdlo. tamána pivdlugo,
asassáka, **nagdligtuigitse, sôrdlútaoĸ atâtarse nagdligtui-
ssoĸ ilivsíuik.**

ãma ánáussissup perĸuvâtigut: **erĸartûssinavê-
-ritse, ilivsísaoĸ erĸartûneĸásángilase tauva. pitdlagag-
-ssautitsinavêritse, ilivsísaoĸ pitdlagagssautineĸásángi-
-lase tauva. isumákêrfigingnigitse ilivsísaoĸ isumákêr-
-figineĸásaüse tauva.** ukorsê, uvdlut nungutdlugit
kisigssáungitsumik támartarpugut iluaitsuliortardlu-
-talo, uvdlutdlo nungutdlugit pissariaĸartingãsavar-
-put Nâlagaĸ ornigtásavdlugo ĸínuviginiardlugulo
isumákêrfigerĸuvdluta támartarnivtínik ajortivtínig-
-dlo. táussumalo sáimautdluta nãkigalutalo isumá-
-kêrfigissarpâtigut, perĸigsimivdluta ernumavdlutalo
ornigdlugo ĸínuvigigângavtine isumákêrfigerĸuvdluta,
mássa ilisimagamisigut sángîtsûssugut mumingassu-
-nigdlo ûmateĸartugut; tamána pivdlugo ilalârfigi-
-ssáinarpâtigut sáimautdlutalo nagdligtortarpâtigut

ernitue ánáussisserput píssutigalugo. — kisiánile sôrdlo Gûtip Kristusíkut ilalârfigissarâtigut isumá-kêrfigissardlutalo ajortivtínik, taima uvagútaoĸ ino-ĸativut tamaisa nãkigalugitdlo ilalârfigísavavut, uvavtínutdlo pinerdlungnere isumákêrsarniardlugit. uvagut ajortiligssûgavta uvdlutdlo tamaisa támartái-naravta Gûtip iluartorssûp kînâta sâne, tamána pivdlugo inoĸativut erĸartũnerdlúsángilavut pissû-tísanagitdlo támartarnere pivdlugit, mássa agdlag-simavoĸ: „súkut áipat erĸartũniarângagko nang-mineĸ pitdlagagssautíputit, taimardluínaĸ ilioravit ivdlit erĸartũssiniartutit“ (Rûm. 2, 1); ánáussissordlo oĸautsitigut uvdlume isumasiugagssavtigut oĸar-poĸ: **suvdlutit katángúpit issiutâ issiginiarpiuk, páu-karut nangmineĸ issingnĩtoĸ malugiuago? suvdlutitdlũ-nît katángutit ima oĸarfigisinauviuk: unigkatdlait ka-tángutiga, issiutit pêratdlardlara; nauk páukarut issingnĩtoĸ issigingíkit? ilumôrtûssârniartutit ûmâ, páukarut issingnĩtoĸ pêrĸâratdlauk, kingornalo katá-ngúpit issiutâ pêrniaraluarumârpat.** —

asassáka ukorsê, ĸatángutivut isumákêrfigísa-vavut ilãne pinerdlugfigigaluarpatigut aliasugtitar-dlutalo; taimailissarângavta ánáussisserput erĸai-maniásavarput, táussuma pinerdlugfigissine toĸut-sissinilo isumákêrfigigai tugsiutdlugitdlo agdlât, er-ĸaimaniásaugutdlo uvagut uvdlut tamaisa támar-tartugut pinerdlugtardlutalo Gûtimut ánáussissivtí-nut inoĸativtínutdlo. taimailiorumángíkuvtale, inoĸa-tivut pinerdlungnerinik isumákêrfigiumángíkuvtigik, tauva Gûtip uvagútaoĸ pinerdlungnivtínik isumákêrfi-gísángilâtigut; tauva kivfapilugtut taivssumatut ilior-figineĸarumârpugut, táuna akiligagssarpagssuaminik isumákêrfigineĸaraluarpoĸ, kisiáne kivfaĸatine ing-minut ikigtúnguínarnik akiligagssalik nãkigiumá-ngínamiuk, ĸimíniardlugule parnaerússivingmut iser-tíkamiuk, isumákêrfigineĸarnine sáimáunneĸarninilo kingumut katagpai, isertitauvdlunilo parnaerússi-vingmut akiligagssane tamaisa akilerserdlugit. ata, asassáka, taima uvagútaoĸ pineĸarumârpugut Gûti-mit, nungutdluta ĸatángutivut ũmativtigut isumá-

-kêrfigissaríngíkuvtigik támartarnerinik (Mat. 18, 35). — tamána pivdlugo Gûte nâlagarput ánáussisserput ĸínuviginiartigo ũmateĸarterĸuvdluta asang--nigtunik nãkingnigtunigdlo, inoĸativutdlo tamaisa nãkigalugitdlo asavdlugitdlo isumákêrfigissardlugit--dlo ajúngitsuliorfigissardlugitdlo piniartigik, tauva uvagútaoĸ taimailiorfigineĸarumârpugut Gûtimit ánáussissumitdlo mãnalo soraernavêrsumigdlo. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa tatdlimãne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, arĸit tunâralugo aner-
-neritdlo ikiortigalugo mãna ĸagssutit nalug-
-kumârpáka; perĸussat únerssûtitdlo tatigalu-
-git ĸanera angmarumârpara, ilagîgsortang-
-nut oĸalugdlunga. ilaisa ũmatait ilisimava-
-tit sule aulajaitdlíngitsut sáimáuníkut, tai-
-maitdlutigdlo suliagssatik nãmagsiniararait ivdlit ilaginatit, arĸitdlo tunârinago, kisiáne nangminek ilisimássusertik tatigalugo, isumar-
-tigdlo ajúngíngitsoĸ maligdlugo. nalunaer-
-figíkit taimáitut, angilugtúsassut, ilingnut sãngíkunik. tamaisa ĸagssutinik asangnigssut-
-sivit pînik piniákit, arĸit angingârtoĸ nâlang-
-narserĸuvdlugo. ilumut.

Lúk. 5, 1—11.

kristumio ugpertoĸ, ĸanordlũnît iliorângame nu-
-ngutdlugit **Nâlagkap Jîsusip Kristusip arĸa tunâralugo** pi-
-ssásavoĸ, imáitoĸ: suliagssane nungutdlugit nãmagsí-
-savai **ánáussissime sáimáunera, ánáussissime oĸaũsia, ánáussissime únersûtâ piniússineralo tatigalugit.** Ku-
-lorsamiut taimailiorĸuvai apustilip Paulusip, atuag-
-kavtigutdlo Pîtruse tusarparput únuaĸ nâvdlugo piniaraluartoĸ angilugtordlunilo, kisiáne Jîsusip oĸausia nâlagdlugo ĸagssutine nalugkamigit aulisagar-
-pagssuit pissarai. tássánga ilíniásaugut, asassat nâlagtíka, iluaĸutaussut amerdlasût tarnivdlo pê timivdlo pê ilimagigínaugivut, nungutdlugit Jîsusip arĸa tunâralugo pissaruvta, ĸanordlũnît iliarângavta.

inuit sâgsimángitsut uviningmigdlo malingnigtut Jîsusip arĸa tatigissûssârtaraluarpât atornerdlugdlu-
-go, taimaitdlutigdlo pakatsisarneĸarararaut, mássa Jîsusimik asangnigdluartut kisimik ánáussissup pí-
-ssaunera sáimáuneralo tatigivdluarsínaungmássuk. Pîtruse maligdlugo ingmivtínik ilisarigatdlásaugut ajortiliussugut sángîtsugut, ajúngíngitsugut, Jîsusiv-
-dlo arĸa ivdlernartoĸ ĸanermiugísavdlugulũnît ag-
-dlât kíngarĸutesissugut; avdlamik iluartumigdlo isumatâratdlásaugut, nangmineĸ pissáussuserput nangminerdlo sianíssuserput nikatdlûtigigatdlása-
-vavut, ánáussissordle patdlorfigiartúsavarput, sái-
-máuneralo ikiuineralo kínutigalugit. mássa táuna ánáussisserput ũmativtíne nâlangnarsisíneĸaranilo angisûtíneĸángigpat anerníkut ivdlernartúkut, tauva ĸanoĸ iliorsínáungitdluínarpugut arĸa tunâralugo, tássa ilagíngínavtigo. uvnitdlo arĸa ĸanermiugiga-
-luarigput, taimáitoĸ ugpernermik taússumúnga ilu-
-miugissaĸángilagut; ĸanivtínik patdligtaraluarpar-
-put, ĸardluvtínigdlo atarĸivdlugo; mássale ũmativ-
-ta ungasigpât. — taimáituínásanerpugut? ila nâgga; **ugpertúngorniarta, kristumiuvdluartúngorniarta,** tauva suliagssavut tamaisa nãmagsisínáusavavut **Jîsusip ar-
-ĸa tunâralugo.**

inuk nalingínaĸ, Gûtip nãkingnigtorssûp tigug--pane toĸumitdlo tarnip pianit itersarpane, ilisarilí--savoĸ kivisimagamilusôĸ imavingmut aserornartuling--mut, Gûte tunuteramiuk ajortivdlo avĸutâ atua--ramiuk; ilisarilísavoĸ ĸagssutinut ĸilorartûtinutdlo tôrnârssûp pînut pisimagame, sût nungussartut sug--ssáungitsutdlo piniarĸigsâramigit, uvdlutdlo únússat--dlo ĸavsît nâssaramigit piúngitsoĸ aserornartordlo kiv--fartûtdlugo, taimaitdlunilo ingminut kamautigssa--mik ĸimatulînarame kamangnerup uvdlugssânut, Gûtip erĸartũssinerata iluartup sarĸúmerfigssânut (Rûm. 2, 5). inuk taimáitoĸ ajortuliautsiminit naner--tugaulerune, silarssuardlo tôrnârssugdlo soraerú--kumagaluarunigit, Nâlagardlo ajúnginerussoĸ kiv--fartorfigiumagaluaruniuk, nangmineĸ iluarssutse ati--ssatut ipertûtut igpat issimine, ingminigdlo ikiorneĸ saperdluínarune, ĸanoĸ iliúsava tauva inuk taimái--toĸ? ajortuliortutut pitdlagagssaussutut perdlor--ĸussaussututdlo Jîsusip isigaisa sânut patdloriartú--savoĸ oĸardlune: nâlagara, ĸíngarĸúkaluaĸaunga ilingnik isertitsineĸ igdluvnut ũmativnutdlo, taimái--toĸ ilagsínga, ornerĸugit uvavnut, ajortiligssûgama ĸimâvfigssaerutdlungalo.

nangmineĸ ajorssutse aserorsimássutsilo alardlu--git Jîsuse Kristuse ĸinísavâ; táussuma **arĸa tunâra--lugo, piniússinerilo tiguvdlugit** — sapîserutigalugit--dlusôĸ — ánáussissoĸ orningniásavâ, oĸausianik taisivfigalugo imáitumik: „ uvavnut pissoĸ silamut ajagtúsángilara“ (Juán. 6, 37); oĸausia tugpatdliu--tigísavâ imána: „ornigsinga tamavse erdloĸissuse nanertugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28); Gûtip ilumôrtup perĸussâ nâlagdlugo ornísavâ, oĸar--mat: „uterna Israîle tunutertartoĸ ûmâ, oĸarpoĸ Nâlagaĸ; tauva kînara ilivsínut nakatísángilara; sáimaussûgama, oĸarpoĸ Nâlagaĸ, níngangnera nâg--ssáungisísángilara“ (Jer. 3, 12). — oĸautsit taimái--tut sapîserutigalugitdlusôĸ sapîserdlune ánáussissoĸ patdlísavâ tugsiarfigalugulo, únersûtainik erĸortit--sivigerĸuvdlune, imalo oĸásavoĸ: ilingnut pissut silamut ajagtorumanagit oĸarputit ánáussissiga-â;

erdlokissutdlo nanertugaussutdlo tamaisa ilingnut kaerkussarpatit kasuersíkumavdlugit; tunutertartut uterkuvatit. ata, uvangátaok erdlokissûvdlungalo nanertugauvunga, ajortuliortûvunga tunutertartok, ajúngitsumigdlũnît ivdlernartumigdlũnît nivtagag--ssakángitsunga; taimáitok ajagtornavêringa — ait, nãkigalungale sáimáunga.

taimailiordlune **inûp kristumiuvdluarssusigsse autdlarnisavâ Jîsusip arka tunâralugo.** kuisimassut tamarmik taimailioraluarpata, kilangmik kingornú--ssissugssat amerdlangârkajakaut. kisiáne amer--dlanerssait imailioraraut: siningmingnit tarnip pia--nit itersarnekarunik — ánáussissup itersarmatik — ilisarilerunigdlo kigdlormôrdlutik, sâgtítariakar--dlutigdlo avdlamigdlo isumatãsagamik, tauva piler--put ingmingnik iluarsarumavdlutik. ánorâminer--mik nutâvingmik ilârtorniarpât ánorâtokartik, tássa ũmatertik avdlángornekángitsok Jîsusivdlo auanik uvfarnekángitsok; ajúngitsulionniardlutigdlo ilerku--piluit nalingínait iperarniaraluarpait; ivdlernarsiniar--dlutik tarnimíkut ássuarniaraluarput, taimaitdlu--tigdlo Jîsuse ornigkumavât, táussumúnga nuána--rísasoralutik tupigusûtigísasoralutigdlo agdlât pí--nerssusertik ivdlernarssusertigdlo pivdlugit. kisi--áne agsorssuarmik pakatsisarnekarumârput.

suna píssutigalugo? tássa sângniarniaramik Jî--susip píssaunera Jîsusip ikiuinera tatiginagit, kisi--áne nangminek píssáussusertik nangminek ilisimá--ssusertik tatigigamíkik; pîtsutut tamakángitsutut pitdlagagssaussututdlo pínatik, kisiáne ivdlernartu--tutdlo iluartututdlo perkigsututdlo ánáussissok or--ningniaramíko túniúkumavdlutik.

támakinase nâlagtíka ukorsê; ánáussissok okar--pok: „uvanga ilaginanga saperdluínarpuse“ (Juán. 15, 5). taimáitumik uvnit sinivtínit itersarnekara--luartugut, uvnit sáimáunarsivdlutalo ajortivtínik isumákêrfigissaugaluartugut, uvnit pavánga erniusi--matitdluta píngortitaussugut nutait, taimáitok **iluartumik kanok iliorsináungilagut, Jîsusip arka tunâ--ringíkuvtigo;** sôrdlo apustile okartok: „ingmivtínit

pineĸartutut erĸarsautigissaĸásavdluta, ingmivtínit ajúngisaĸásagavta píngilaĸ, ajúngisaĸarssuserputdle Gûtimit pivoĸ“ (2 Kor. 3, 5). sôrdlo avaleĸut ing-minit inerititaĸarneĸ ajortoĸ vîneĸúmîtuángíkune (Juán. 15, 4), taimátaoĸ kristumio ajúngitsulíssanik nautitsissarsínáungilaĸ, kisiáne **Jisusip arĸa tunâra-lugo** pissarune, táussumalo peĸangârneranit pissa-rune, sáimáuneĸ sáimáuneĸatânik kingugdlersar-dlugo (Juán. 1, 16).

taimáitumik asassat nâlagtíka, iluanârnangâsa-ĸaoĸ tamarssuavtínut ánáussisserput átavigítuína-ruvtigo, arĸa ivdlernartoĸ tunâralugo isumalioruv-ta, arĸa tunâralugo oĸalugkuvta, arĸa tunâralugo suliguvta. taimailioruvta isumaliûtigissavutdlo er-ĸarsautivutdlo ánáussissup ivdlernartísavai, oĸaut-sivut píkunartísavai, sulissavutdlo pivdluartísavai, tamatigutdlo arĸa ivdlernartoĸ nâlangnarsisíneĸaru-mârpoĸ uvavtíne. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfernáne.

nâlagarput Jîsuse Kristusi-â; maligkuma--ssingnut nâlagauvfingnut piumassunut oĸar--putit: oĸáupavse: iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut farisîaritdlo piánit angnerúngig--pat, ĸilangmiup nâlagauvfianut pinaviásángi--lase. — ata uvagútaoĸ nâlagauvfingnut er--ĸigsinartumut alianaitsumut ilángutíkumat--dlerpugut; mânĩtitdlutale támajaĸigavta ilu--áinermutdlo uverisimassunik ũmateĸaravta, mumingassunigdlo erĸarsauteĸaravta nâla--gauvfingnik táussumalo pînik, taimáitumik ĸínuvigâvtigit: ivdlit ĸáumarsardluta ajoĸer--sortigut iluarnermik Gûtime atortumik; ikior--niartigutdlo iluarneĸ tamána piniarĸuvdlu--tigo, ingmivtínik sagdloĸítarĸunata, sáimau-

-nigkutdle píssaunigkutdlo inûserput tamar-
-miuleriartorĸuvdlugo sôrdlo ivdlit inûtsit ta-
-marmiussoĸ. ilumut.

Mat. 5, 20—26.

**oĸáupavse: iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut farisiaritdlo piánit angnerúngigpat ĸilangmiup nâlagauv-
-fianut pinaviásángilase.** — taima nâlagarput Jîsuse Kristuse ajoĸersugkaminut inungnutdlo avdlanut Gûtip nâlagauvfianut piumassunut oĸalugpoĸ nalu-
-naerfigiumavdlugit, **ánagkumagunik ĸilangmutdlo pi-
-ssugssángorumagunik iluarnigssarsiúsassut iluarnigssa-
-mik Gûtime atortumik, farisiarit agdlagkanigdlo ilisi-
-massut piatut íngitsumik, táukuale piánit angnerussu-
-mik.**

ĸanoĸ ingmat táukua iluarssusiat Nâlagkap nâ-
-mángínerarpâ, ĸilangmiuvdlo nâlagauvfianut ator-
-tugssáungínerardlugo? táuko oĸautigineĸarput Jû-
-tine ingmíkôrniartut ilungersortunigdlo ilerĸoĸartut. Nâlagkap inatsisai Môrsasíkut túniussai maligagssar-
-siatdlo ĸavsît maligtarait ilungersordlutik; innit tákuáne angisûmik ajortuliornatik agssuarnaitsumig-
-dlo inúniardlutik ajúngitsuliortardlutigdlo inornar-
-tíniarput inungne, ingmingnigdlo iluartûtíniar-
-dlutik. taimáitumik farisîare taivna tatitûvdlune nâlagfingme Nâlagkamut savssarpoĸ imalo tugsiar-
-dlune: „Gûti-â, ĸutsavigâvkit inugtut nalingínartut íngínama, arsaissutut, iluaitsutut, arnauneĸartutut, ûmatutdlûnît ilángauserissutut. sapâtit akúneráne mardloriardlunga îsíngitsaraunga, pimalo tamarmik ĸulinge túniútarâka“ (Lúk. 18, 11. 12). — ata, nâ-
-lagtíka, taimáipoĸ farisîarit agdlagkanigdlo ilisi-
-massut iluarssusiat, taimáipordlo inuit ĸavsêrssuit iluarssusiat sule uvdlume; inungne tamána atortug-
-ssáusagaluarnerpoĸ, Gûtimile atortugssáungitdluí-
-narpoĸ. sôĸ taimáipa? sôĸ Nâlagkap iluarneĸ tai-
-máitoĸ nâmagíngitdluínarpâ iluarinagulo? tássa ug-
-píngínermit pingmat, ûmámit nutâmik erniusimá-

-ngitsumit nutângortitáungitsumit, inuitdlo — mássa orpigsut ajortutut ítut — ineritataringmássuk; or--pîtdlo ajortut ilisimavavut avdlanik ineritiтaĸarneĸ ajortut, kisiáne ajortunik.

farisîarit agdlagkanigdlo ilisimassut isumaĸar--put nâmásasoralugo Gûtip inatsisai maligkuníkik oĸauserineĸarnere erĸordlugit, nangminerdlo iluari--ssamingnik nâmagsiniardlugit. inatsisit ilâtigut atautsíkut ánáussissup nalunaerfigâtigut, ĸanoĸ fa--risîarit isumaĸartartut inatsisit nâmagsineĸarnig--ssânik, navsuiaivfigâtigutdlo ĸanoĸ nâmagsineĸása--ssut isumât erĸordlugo. táuko ingmingnik nang--minermingnik iluartûtíniartut ima isumaĸartarput: inatsisit tatdlimât nâmagsivdluarsimasoralugo ag--ssangmingnigdlûnît unatáussuarmigdlûnît panamig--dlûnît toĸunartumigdlûnît inuángíkunik, inúkutdlû--nît avdlákut toĸutsíngíkunik, inuartutdlo kisîsa er--ĸartûssúmik pitdlagagssautítarpait. — Nâlagardle ĸanoĸ oĸarpa inatsisip tamatuma isumâ pivdlugo? oĸarpoĸ: **uvangale oĸáupavse: katángúminut [patsise--ĸarane] ningagtoĸ erĸartûssissunit pitdlagagssauvoĸ; katángúminutdlo oĸarnigtoĸ inorujungmik taivdlugo, kigdlisiuissunit pitdlagagssauvoĸ; silaitsumigdle taigu--niuk ĸernualassut kôruata ingneranik pitdlagagssauvoĸ.** — ata, misigísagigse, asassáka, inatsisit ĸanoĸ ma--lingneĸásassut isumât erĸordlugo. nâmángilaĸ Gûtimik nalussutut íngíkuvta, Gûtipilugsiortûngíkuv--ta, inuángíkuvta, arnauneĸaratalo angununeĸángí--kuvta, ujajaissûngíkuvta tigdligtorssûnatalo ajortor--ssuarmigdlo ilerĸoĸángíkuvta; nâmángilardlûnît inungne agssuarnaitdluta inûguvta ajúngitsuliartar--dlutalo agdlât. taimailiortarpútaoĸ farisîarit ag--dlagkanigdlo ilisimassut, taimáitoĸ iluarssusiat Nâ--lagkap oĸautigâ Gûtip nâlagauvfianut píssutigssáu--ngitdluínartoĸ

iluarneĸ Gûtime atortoĸ farisîarit agdlagkanigdlo ilisimassut piánit angnerussoĸ **inûp ûmatâníngilaĸ**, inûvdlo nangminerminit navssârisínáungilâ, suliari--sínaunagulo nâmagsisínáungilâ; **atausînaup iluarneĸ tamána suliaralugo nâmagsisínauvâ, tássa Gûtip inú-**

-ngorsimassup, Jisusip Kristusip sivnissivta ánáussissiv--talo. táussuma ivdlernartumik inûnermigut nâlag--dluarnermigutdlo ániartitaunermigutdlo kissungmilo sáningassulingme tokutitaunermigut tokumitdlo makí--nermigut uvagut ajortiligssûssugut iluaitsorssûssu--gut piniúpâtigut iluarnermik nâmagdluínartumik, Gûtime atordluartumik. — ata, asassáka, iluarnek tamána tamarmiussok inûp ajortigdlup ánagkuma--ssup akekángitsumik písavâ ugperdluarníkut Jîsuse Kristusimut ánáussissiminut, tamánalo tarnime ta--makángíssusianut matôrutigalugo ássûtigísavâ tati--galugulo. taimalo inuk ajortilik pitdlagagssauga--luartok ajortuliaminik iluaitsuliornerminigdlo pî--aivfinekardlune ánáussissime iluarssusianik ássu--artínekarpat iluartûtitauvdlunilo, tauva aitsât Gûtip ivdlernardluínartup táuna ilagsísavâ iluaralugulo nuánaralugulo agdlât ernerme asassame iluarssusia píssutigalugo, „mássa táuna ajortimik sujunekángit--sok ajortiliutípâ uvagut pivdluta, **uvagut táussumûna iluarssusekalerkuvdluta Gûtime atortumik**“ (2 Kor. 5, 21). — ârit, asassáka, **tamássauvok iluarnek nâmag--dluínartok**, farisîarit agdlagkanigdlo ilisimassut piá--nit angnerungârtok, ajúngínerungârtok, Gûtimilo atortutuak.

asassáka, iluarnek tamána ilivsísaok ugperníkut ilagsisimavisiuk ássûtiginiardlugulo, tamánáinardlo tatigalugo tunâralugulo atagínângorniarpise Gûtiv--síne? pivdluásakause taimailioruvse, mássa agdlag--simavok: „pivdluarput iluaitsulinermingnik isumá--kêrfinekartut, ajortait matôrsimassut“ (Rûm. 4, 7). — nagdlingnásakausile pivdluaitsorssûvdlusilo iluarnek tamána piginiángíkuvsiuk Jîsusivdlo auagut ikîsigutdlo ajorungnaerniángíkuvse, farisîarisutdlo ilioruvse, táukua iluarnek Gûtime atortok ilisimaju--mángilât, „iluarnerdlo nangminek pigissartik atortí--niaramíko iluarnek Gûtime atortok nâlángisínarât“ (Rûm. 10, 3); táukuatut ilioruvse táukuatutdlo ilu--arssusekarniaruvse, tauvátaok táukuatut kilangmiup nâlagauvfianut pinaviásángilase, sôrdlo Nâlagak okartok. — kisiáne Kristusip aua iluarssusialo

ássûtiginiaruvtigik ugperníkutdlo iluartûtitauguvta sáimáunartitauvdlutalo Gûtimut, **tauva iluarneĸ Gû-time atortoĸ pigârpût,** Kristusilo píssagtitsissigalugo inûtsivtigut tamatigut avdlángorumârpugut, tauvalo aitsât Gûtip iluarissagssânik saĸivdluarsínaujumâr-pugut, sôrdlútaoĸ agdlagsimassoĸ: „nalingínaĸ Kristusimîtoĸ píngortitauvoĸ nutâĸ; sujugdleĸ nâ-voĸ, ârit tamarme nutângorpoĸ“ (2 Kor. 5, 17).

nâlagtíka ukorsê, **ugperdluartut** Kristusimîtut **kisimik iluarssuseĸarsínáuput Gûtime atortumik,** tássa Kristusip iluarssusianik tamarmiussumik, táukulo kisimik Gûtip ánáussissimik iluarissagssânik saĸiv-dluarsínáuput. inatsisit oĸausînait erĸorniarnagit isumâtdle erĸorniardlugo anernerdlo ivdlernartoĸ ilumingne súnîssartoĸ maligdlugo inûniarput tamâne, sôrdlo Nâlagkap perĸugâtik. misigssordlutik saĸiv-dluarniángitdlat inungnut iluaritíkumavdlutik, inung-nitdlo atarĸineĸarumavdlutik, sôrdlo farisîarit ag-dlagkanigdlo ilisimassut iliortartut, saĸivdluarniar-putdle Nâlagkamut ánáussissimingnut iluaritíkumav-dlutik; táunalo nâlangnartíkumavdlugo tipaitsugtí-kumavdlugulo pisûngorniararaut ajúngitsulíssanik nalingínarnik; ánáussissertik píssagtitsissigalugo sa-ĸivdluararaut inûtsimíkutdlo tamarmiussúngoriartor-dlutik. —

ata, nâlagtíka, iluarneĸ tamána Gûtip iluarâ nuánaralugulo agdlât, ernerme asanerussame sulia-ringmago nâmagsivdlugulo. — ánagkumassup ĸi-langmiuvdlo nâlagauvfianut piumassup piniardliuk tauva, piginiardlugulo iluarneĸ tamána Gûtime atortoĸ. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfineĸ áipãne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, ũmativut kâlersíkit sái--máunernut. tarnivta ajorssautait nalúngit--dluángínavtigik ilisarssisítigut tamákuníngа; súkut nãmagtítariaĸartugut misigitítigut, iki--ortigutdlo, tarnivutdlo ĸârsitdlartíkit, ĸutsa--vigiumârpavtigit tauva. ilumut.

Mák. 8, 1—9.

oĸautsit aitsât tusagkavut erĸarsautiginiaruv--tigik tupigusûtigísavavut inugpagssuit Jîsusimîtut ajoĸersortâtdlo naleĸángitsoĸ; mássa uvdlut pinga--sut nâvdlugit Jîsuse najortuínarpât nerissagssaĸa--ratik, ánáussissup oĸausê tusaruminarpatdlâĸing--mata. ungasigsumit aggerput, ánáussissup oĸausê tusarumavdlugit; sivisûmik oĸalugkaluarmat tusarnârput arajússinatik. — mãnale ĸanoĸ ítar--pat inuit? ilarpagssuisa oĸalugfik ĸanigigaluarpât nâlagiarnatigdlo; ĸaĸutigorssuardlũnît nâlagiaralu-

-arunik erĸarsautitik siámartítarpait, Gûtivdlo oĸau-sia oĸalûtigineĸartoĸ táukunánga pigdlugtarpoĸ. agdlagkat ivdlernartut atuarumángilait, taimaitdlu-tigdlo tarnimíkut tumánguleriartorput, timiussaĸ inũssutilik ĸilangmit pissoĸ tarnimigdlo inûtigssa-raluat piniángínamíko nalingínaralugule. — inug-pagssuit ivko uvdlut pingasut Jîsusip ajoĸersûtai-nut tusarnârtut igtôrutigísavavut uvagut kristumiu-nik taissartugut, uvagut isumassartugut: tarnivtigut pisôrssûvugut nãmagtumigdlo ilisimássuseĸarpugut ajorssángitdluínardlutalo súnguamigdlũnît. ilumut igtôrutigísavavut inugpagssuit ivko uvdlut pingasut nâvdlugit îsíngitsut, Jîsusip oĸausînut kâgdlutigdlo imerusugkamik. — **nàlagtine táuko Gûtip oĸausianik ajoĸersoramigit**, ĸilangmutdlo avĸutaussumik nalu-naerfigigamigit, ãmátaoĸ **timaisa ajorssautait isuma-gai**; tássa tarnáinâ pínago timáinâ pínago inuk ta-mât isumagssoramiuk. —

inuit uko nãkigingârpáka, taima oĸarpoĸ ánáu-ssissoĸ, **uvdlut pingasut najormánga nerissagssaĸara-tik; isisínagitdlo uvavnit autdlarĸugaluaruvkit, tumángu-lísassut ingerdlatitdlutik.**

timaisa ajorssautait erĸarsautigingâramigit íma-ĸa angerĸinganik tarnaisa inûtigssait erĸarsautigi-simagai. inûp tarnâ timânit angnerutíngârpâ, tai-mátaoĸ nunamut tikiutíngilaĸ inuit piniúkumavdlu-git nerissagssainik, kisiáne tarnait ánáukumavdlu-git, tarnait pivdluartíkumavdlugit; táuko pivdlugit aungne kuivâ; inûnine asanago táukua tarnait asa-nerugamigit. — taimáitumik oĸarame: inuit uko nãkigingârpáka, inuit táukua tarnait pingârtumik pivai, ilarputdlo nalingínaĸ ima isumaĸásavoĸ: **uva-ngátaoĸ tarniga ánáussissup nãkigingârpâ;** isumagi-ngârpânga pivdluartúngorĸuvdlunga; utarĸivânga ornísasoralune, tarniga kârsitdlarsarumagamiuk timi-ussáumik, mánamik ĸilaup pianik, tumángorĸuna-nga támarĸunangalo.

kisiáne inuit tarnaisigutdlũnît timaisigutdlũnît tu-mángorĸúngilai inûtitdlugit; **tarnaisalo timaisalo ajor-ssautait isumagituínarpai, tarnaisigutdlo timaisigutdlo piv-**

-**dluartikumavai.** táussumínga malingnigtut oĸausînigdlo asangnigtut timimíkútaoĸ ikiorneĸásáput oĸarsínáu--sáputdlo: „Nâlagaĸ pârssissigâra, sumik ajorssá--ngilanga“ (tugs. 23, 1); táussuma inûtigssaĸartí--pânga imigagssaĸartitdlungalo. — anânap ĸitorne paorĸiniardlugulo isumagissaraluarpâ sapíngisaminik, angerĸinganigdle ánáussissup angajorĸautserfigissa--rai oĸautsiminik tnsardluartut malingnigtutdlo. ilumut sôrdlo taimane inugpagssuit najortime kâg--ssusiat arajutsíngíkâ, taimátaoĸ arajutsinaviángilâ--tigut timivtigutdlûnît tarnivtigutdlûnît kâlerângav--ta; nagdligingâramisigutdle tumángortínaviángilâti--gut; ugperuvtalo Gûtip tupingnartuliai takúsa--vavut.

tauva ajoĸersugaisa oĸarfigât: **sumit timiussar--siniásaugut tamâne inoĸajuitsume ukua kârsitdlautig--ssainik?** ajoĸersugkat taima oĸarsimáput ajoĸer--sortertik sule ilisarivdluángíuamíko, sule ugperfigiv--dluángínamíko. ugperfigiguníko ima oĸásagaluar--put: Nâlagaĸ, ilingne ajornartoĸángingmat, ilisimá--sautit ĸanoĸ ilivdlutit uko tamaisa kârsitdlartísagi--tit. náparsimassunik tamanik katsorsaissutit, to--ĸungassunik ûmartitsissutit, anorerssuarmik iner--terissutit, anernipilungnik anisitsissutit, ímákut pi--sugtutit, kâgtut uko kârsitdlartísínáungiligit tumá--ngorĸunagit? taimale isumaĸángitdlat ajoĸersugkat, súnguamigdlûnît nerissagssamik takussaĸángínamik inoĸángitsumîtitdlutik.

taimáipútaoĸ angajorĸaussut ikíngitsut; ĸitor--namik kârsitdlautigssainik takussaĸángíkângamik isumaĸaleraraut perdlísasoralugit. angajorĸaussut taimáitut ugpernikitsut pivdlugit îvangkîlio tamána uvdlume navsuiagagssarput agdlagsimavoĸ; îvangkî--liumigdlo tamaituníngа tusartut ûmámiugingnigtutdlo matuma kingornagut isumanerdlúsanatigdlo ima isumaĸalísángitdlat: „suna nerísavarput? suna imísa--varput? suna atísavarput? tamáko tamaisa Gûtimik nalussut piniarsínarmatigik“ (Mat. 6, 31. 32).

ajorssautise ánáussissumut nivtarsigik asassáka, táussuma ikiúsangmase perdlorĸunase tumángorĸu-

-nasilo. — erĸainiarsiuk ĸanoĸ iliortoĸ, ĸanoĸ iki--uîlertortoĸ táuko sisamanik tûsinteĸartut kârsit--dlarsarmagit; ivdlitdlo ĸitornánguatitdlo kârsitdlar--sarneĸ sapísanerpâse? avdlángornerpa? inuit nag--dligiungnaernerpai? nâgga asassáka; tamaisa isu--magssorpai; naligîgpugúme uvagutdlo inugpagssuit--dlo ivko sisamanik tûsinteĸartut, ataŭseĸ tamavta nâlagarigavtigo, tordlorfigissiminik tamanik ajûssí--sángitsoĸ (Rûm. 10, 12).

sôĸ oĸarpit: **sumit nãmagtumik timiussarsísau--nga?** ata, atâtat ĸilangmiussoĸ ornísagit, tá--ssauvoĸ tuníssutinik ajúngitsunik tamanik tunissi--ssoĸ; táussuma ĸaut nungutdlugit tugsiartarĸuvâ--tigut imána: inûtigssavtínik uvdlume tunisigut. taima tugsiartaruvta nakimanatalo, tauva isumaner--dlugkungnaersínauvugut, nãmagtumik nerissagssa--ĸartíneĸásagavta, mássame sapíngisavtínik suliag--ssavut suliariguvtigik, nangminerdlo agssavtínik su--lissaruvta. — eĸiasugkuvtale sulissarumanata, ima--lo isumaĸalerdluta: tugsiáinásaunga, Gûtip tauva pigssaĸartísavânga, sôrdlo taimane tuluvkat inákai pruvfite Elia âtsivigerĸuvdlugo timiussamigdlo ne--ĸimigdlo uvdlãkut, timiussamigdlo neĸimigdlo únú--kut; taima isumaĸaleruvta, tugsiauterput asulînáu--savoĸ, angilugtorumârpugutdlo. — Nâlagkap tug--siutigerĸussânik [imáitumik: atâtarput ĸilangmiu--ssutit . . .] atordluaissoĸ nikatdlornaviángilaĸ, nauk timimigutdlũnît tarnimigutdlũnît angnikitdlio--raluarune; mássa ima tugsiartartoĸ: inûtigssavtínik uvdlume tunisigut, pitdlagagssautítugut isumákêrfi--gitigut, sôrdlo uvagútaoĸ isumákêrfigigivut uvavtí--nut pitdlagagssautítut; ússernartumut pinavêrsiti--gut, ajortumitdle ánáutigut, — ugperdlune nakima--nanilo taima tugsiartartoĸ isumanerdlungnaviángi--laĸ, iluartumik nãmagtumigdlo ikiorneĸartásagame. ilumut.

sapâme trinitâtip kingulîsa arfinek pingajuáne.

ugpertingnik sángîtsunik támajassunigdlo pârssissok-â, okautsisit erkaigavtigik imáitut: „misigssoritse támarterkunase“ (Mat. 24, 4), tugsiarfigâvtigit: sernigalutalo píssagtítigut, támarterkunata. erkumaniartítigut tugsiartitdlutalo, ivdlit ikiortigalutit ússernartunut tá-manartunutdlo tamanut ajugaussúngorkuv-dluta. ilumut.

Mat. 7, 15—23.

misigssoritse támarterkunase.

Jîsuse ánáussisserput okarpok: „isertarfik neru-kípok avkusinerdlo amekaok inûnartumut sangmi-ssok, tâussumíngalo nanississut ikekaut“ (Mat. 7, 14). okautsit tamáko ilungersornakaut. tusâvdlu-arpisiuk Jîsuse kanok ítunik okausekartok? avku-

-sinermik amekissumik nanississut ikekáungôk. ilumut okausê ilungersornartûvdlutigdlo sujôrana--kaut. „Gûtip inuit tamaisa ánarkugaluarpai, ilu-môrnermigdlo ilisarssilerkuvdlugit“ (1 Tim. 2, 4), mássa Gûtip ernerata Jîsuse Kristusip tamaunga nunamut pisimassup inuit tamardluínaisa ániautiga--lugitdlo torkutigai, tamardluínaisa iserfigssakartípai kilaugmut. taimáitordle tusarparput Jîsuse okar--tok: avkusinermik amekissumik inûnartumut sang--missumik nanississut ikekaut. suna píssutigalugo taimainerpa? inuit nâlagkumángíneránit pisimavok. Jîsusip akausê ilungersornartut sugssarinagit navia--nartunut ússernartunutdlo avssiakutaussunutdlo Jîsusip okautigerîgainut sernigerkujumángínamik, ánarkúngínamik kanok íssutsimingne ajortume uni--ngáinarumavdlutik, taimáitumik ánagfigssamik ku--janangârtumik Jîsusip nâmagsissânik pigssaerutdlu--tik pivdluarnigssamingnik nâgssáungitsumik angi--lugtortíput.

taima alianartigissumik misigissakarkunata ka--kugo, ánáussissup okautsitigut mâna isumasiugag--ssavtigut **mianerssorkuvâtigut navianartutdlo ússernar--tutdlo** tamâne nunamîtitdluta atugagssavta **ilainut angingârtunut.**

navianartut ússernartutdlo angingârtut Jîsusip okautigissai imáiput: **inuit avdlat inokatimingnik tá--martitsissut aserorsaissut,** âma **nangminek ûmativut ajortûssut ingmingnik sagdlokítajassut.**

inungnut avdlanut támartitsissunut misigssor--kuvâtigut ima okarame: **misigssoritse pruvfitior--kusersunut, táukua ornigtarpâse savatut atissakardlutik, ilumíkutdle amarûput kisortut.** — taimáitunik aserorsai--ssunik inokarsimavok taimanerssuak ánáussissup nu--namînerane, mássa farisîarit agdlagkanigdlo ilisima--ssut ilait amerdlanerit taimáiput. taimáitunigdlo ino--karpok sule tamássa uvdlume. pruvfîtiorkusersut, ajokersuissôrkusersut, âma inuit ajokersuissûngíka--luartut inokatimingnigdle támartitsissut aserorsai--ssut ikigtûngitdlat. táuko taimáitarput, sôrdlo ánáussissup okautigigai: inokatitik ornigtarpait „sa-

-vatut atissaĸardlutik"; kâmíkut savánguit piuaitssut ássigait, imáitoĸ: ugperdluartut Jîsusip sauvautigissai Jîsusimut atassut ássiginiarpait; ãma oĸausê tusar--nerpalugdlutigdlo ilumôrpalugtarput; ilerĸuisalũnît ilait inuit takussait malugissaitdlo ajúngitdlat; „ilu--míkutdle amarũput kîsortut", imáitoĸ: iluaitsorssũ--put, ilumôrtûssârniardlutik tagpĩnermit ingmingnik nangmineĸ inoĸatimingnigdlo sagdloĸítaissarput; perĸuserdlugtumigdlo ũmateĸaramik perĸuserdlug--tuliorsínarpútaoĸ. —

asassáka ukorsê; Gûte ĸujanarsile mána tikit--dlugo tamâne akúnivsíne taimáitunik pârissaming--nik támartitsissunik ajoĸersuissoĸángingmat; isu--maĸarpunga ilumôrdlunga taima oĸarsínausoralu--nga, tamánalo ĸujássutigingârpara Nâlagkamut. kisiánile asassáka, imáitumik tusarêrpugut: ajoĸer--suissut ajortut kisimik oĸautigineĸángitsut Jîsusip oĸausînik tamákunínga, inuitdle avdlátaoĸ ajoĸer--suissũngitsut inoĸatimingnigdle támartitsissut ase--rorsaissut oĸautigigai. inuit tamarmik inoĸati--mingnik ajortup tungânut kajumigsaissut, oĸautsi--mingnigdlũnît támartitsissunik, ĸanoĸ inûniarner--mingnigdlũnît agssuarnartumik, taimáitut aseror--saissûvdlutigdlo támartitsissũput. — asassáka ukor--sê, ilisimavarse ánáussissoĸ ĸanoĸ sujôranartigi--ssunik oĸauseĸartoĸ merdlertunik aserorsaissut pivdlugit, oĸarame: „ukua uvavnut ugpertut ming--nínguit ilãnik aserorsaissoĸarpat, táussumúnga iluaĸutaunerorĸajaĸaoĸ aserorteriviup ujaragssua ĸungasianut nivingardlugo imap itinerssânut kivisí--káine" (Mat. 18, 6); ãmalo oĸarpoĸ: „erĸanaĸ si--larssuaĸ, aserorsautit pivdlugit. aserorsauteĸángí--sángilarme, erĸanardle inuk aserorsautinik aggersit--sissoĸ" (Mat. 18, 7). asassáka, misigssorniarta inoĸativtínut aserorsaissutut iliorĸunata, pingârtu--mik merdlertunut inûsugtunutdlo taimailiorĸunata. kisiáne misigssorniartátaoĸ, nangmineĸ aserorterĸu--nata inupiluit ilumôrtûssârniartut oĸausĩnut tusar--nerpalugtunut, ilerĸuinutdlũnît ajortunut píngitsû--ssârtunut Gûtip oĸausîsa ajorneragainut. ilivse

inûsugtuse pingârdluse misigssorniaritse inungnut aserorsaissunut, ilivsínik kigdlormut kajumigsainiar--tunut, pîtaitdliornermutdlûnît kángunartuliorner--mutdlûnît mítatigdlînermutdlûnît avdlanutdlûnît ajortunut inuit kigdlormôrtut ilerĸorissartagainut kajumigsârniarângase. ĸanortoĸ nungutdlugit tai--máitunik aserorsaissoĸarângat Jûserfisut oĸarnia--ritse ima: „ĸanoĸ ilivdlunga ajortorssuaĸ mána piliarísagiga Gûtimut ajortulivdlunga“ (1 Môrs. 39, 9)?

navianartorssuaĸ avdla ánáussissup uvavtínut mi--sigssûtigerĸussâ **tássa nangmineĸ ûmativtínut ajortû--ssunut ingmingnik sagdloĸítajassunut mianerssorĸung--matigut.** — asassáka ukorsê, ilumut navianartor--ssuaĸ angingârtoĸ tamássa: ûmateĸaravta ajortu--nik ordlujassunik ajortunut tamanut kajumigtunik, ajúngitsunutdle Gûtip iluarissainut kajumîtsunik eĸiasugtunigdlo. ĸanoĸ ilivdlutik inuit ĸavsêrpag--ssuit ingmingnik sagdloĸítartartut, tamatumínga Jîsusip ajoĸersorpâtigut ima oĸarame: **uvavnut oĸartut: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ĸilangmiup nâlagauvfianut tamáĸisángitdlat, kisiáne atâtame ĸilangmiussup perĸu--ssânik malingnigtut. uvdlugssame ivssumane ĸavsêr--ssuit uvavnut oĸarumârput: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, atigkut pruvfitisut oĸalúngínerpugut? atigkut anernipilungnik anisitsíngínerpugut? atigkut ĸavsînik kivdlingnartuliú--ngínerpugut? uvangale tauva nalunaerfigiumârpáka: ilisaríngisáinarpavse, ĸimagsinga iluaitsuliorumatû--ssusi-â.** —

ajornángíkaluarpoĸ ima oĸardlune: Nâlagaĸ Nâ--lagaĸ; kristumiulo nalingínaĸ ilisimassaĸarsínauga--luarpoĸ Gûtip oĸausînik kristumiutdlo ugperissag--ssainik, merdlertûtitdlune inersimalersitdlunilo agdlât tamákuníngа ajoĸersorneĸartarame. taimáitordle kris--tumiut ĸavsêrpagssuit tamáko oĸautsisik ilisimassá--nguatigdlo, merdlertûnermingnit tusartagkatik nâma--gînardlugitdlo tatigînarpait, isumaĸardlutik, ĸaĸugo ĸilangmut písasoralutik imáitut píssutigalugit: inû--titdlutik ĸavsînik ánáussissumik tusartíneĸaramik, ĸavsêrpagssuarnik táussuma arĸa ivdlernartoĸ tai-

-ssardlugo oĸartaramik: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ánáussi--ssoĸ, ánáussissoĸ, ãma Gûtip oĸausinik ilisimassa--ĸardluaramik kristumioĸatimik ilainit angnermik, ãmalo Gûtip igdluanut akulikitsumik nâlagiartara--mik. — asassáka, támaĸinata; misigssorniarta oĸautsivut Kristusimigdlo ilisimassánguavut kig--dlormut tatigerĸunatigik. misigssorniarta ingmiv--tínik sagdloĸítarĸunata. ánáussissivta oĸausê tusardlugitdlo ũmámiuginiartigik máko: **uvavnut oĸartut: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ĸilangmiup nâlagauvfianut tamákisángitdlat, kisiáne atâtama ĸilangmiussup perĸussânik malingnigtut,** Paulusivdlo oĸausê imáitut: „ingminik sagdloĸítartoĸángíkile“ (1 Kor. 3. 18). — tusarpugut mãna, asassáka, kristumiut ĸanoĸ agtigissumik navianartorsiortartut tamâne nunamĩ--titdlutik, inoĸarmat aserorsaissunik, inoĸatimingnik támartitsissartunik, pingârtumigdle tamavta nangmi--neĸ ũmateĸaravta ajordluínartunik, ingmingnik sag--dloĸítajassunik.

ĸanoĸ iliúsanerpugut tauva, navianartunutdlo ússer--nartunutdlo tamákunúnga angingârtunut aserorterĸuna--ta? ánáussissup ajoĸersorpâtigut, ĸanoĸ ilivdluta inuit avdlat oĸausê ĸanordlo íssusiat tamât nang--minerdlo ũmativta ajortup ĸanoĸ íssusia misiling--niarsínaugivut, ilumôrnersutdlũnît taimáingínersut--dlũnît. **ineritítainit ilisarísavase. vĩnigssamik kater--ssuisínaunerpat kakitdlarnaĸutinit, figinigdlũnît orpig--kanit kĩnarigsunit?** ãmalo oĸarpoĸ: **uvavnut oĸartut: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ĸilangmiup nâlagauvfianut tamákisá--ngitdlat, kisiáne atâtama ĸilangmiussup perĸussânik malingnigtut.** — tássa, asassáka, misiligutigssat atu--gagssavut inoĸativtínut ĸanoĸ ínersunut, nangmi--nerdlo ũmativtínut ĸanoĸ ínersunut. misiligutig--ssat tamáko atúsavavut, sagdloĸítarĸunata pruvfíti--orĸusersunut, inungnut aserorsaissunut, sagdloĸí--tarĸunatalo nangmineĸ ũmativtínut ajortunut mu--mingassunutdlo. — **ineritítainit ilisarísavase.** inoĸa--tivse oĸausê tusarnerpalugtut kisîsa nãmagísángi--lase, ineritítáitaoĸ misilingniásavase ĸanoĸ ítut; imáitoĸ: inuit misilingniarsigik ĸanoĸ inûseĸartut,

ĸanoĸ inûniartut igdlumingne, ĸanoĸ ilerĸoĸartut ilamingnut, angajorĸâmingnut, ĸitornamingnut, pâri-
-ssamingnut; misilingniarsigik eĸiasuitdlutik inûtig-
-ssamingnik piniartarnersut suliagssatigdlo tamaisa ilungersordlutik suliarissardlugit pissartarnersut tai-
-máingínersutdlũnît, mássa napáinartut, suliumángit-
-sut, oĸajamaugínartut Gûtip iluaríngilai. misiling-
-niaritse, táukua oĸausê sulissailo ássigîngnersut ássigĩngínersutdlũnît. taimailioruvse tauva ineriti-
-tainit ilisarivdluarumârpase inuit taimáitut, sagdlo-
-ĸítarneĸásanasilo táukunánga. —

kisiánile, asassáka, ãma ingmivtínik misilingni-
-ásaugut. nangmineĸ ineritit avut misilingniásavavut ĸanoĸ ítut, ineritit aunersut Gûtip anernerata uvav-
-tíne ineritit ai, ineritit aunersutdlũnît uvingnup pê. erĸainiartigik ánáussissup oĸausê: atâtama ĸilang-
-miussup perĸussânik malingnigtut kisiáne isísáput ĸilangmiup nâlagauvfianut, Paulusivdlo oĸausê imái-
-tut: „Gûtip nâlagauvfia oĸautsinik píssuseĸángi-
-laĸ, kisiáne píssaunermik“ (1 Kor. 4, 20). — asa-
-ssara ũmâ, isumaĸartutit kristumiusoralutit ilumôr-
-toĸ Gûtip iluarissâ, ilingnik misilingniarit: Gûtip perĸussânik malingnigtûnerpit? Gûtip oĸausê ĸav-
-sînik tusartagkatit atuartagkatit ilisimavdluagkatit-
-dlo nâlagpigítaoĸ? ũmatigkut ilumôrdlutit Gûtip er-
-neranut tamaunga nunamut pissumut Jîsuse Kristusi-
-mut ánáussissivtínut ugperpit? ugperdluardlutitdlo táunáinaĸ inûvfiginiarnerpiuk Paulusisut oĸarsínauv-
-dlutit: „inûvunga, uvanga písaerdlunga, Kristusile inûvoĸ uvavne. mãnalo uviningme inûserissara inû-
-serâra ugperdlunga Gûtip erneranut, táussuma asa-
-gânga, ingminigdlo túniutdlune pivdlunga“ (Gal. 2, 20)? asassara, taimáingíkuvit, Gûtip perĸussâ-
-nik malingníngíkuvit, Gûtip oĸausê tusag-
-katit ilisimassatitdlo maligdlugit inûniángíkuvit, sarĸúmissúkutdlũnît issertortúkutdlũnît ajortut ilait sule erdligigugkit iperarumanagitdlo, taimáikuvit tauva tagpîtsorssûvdlutitdlo ilingnik sagdloĸítarsí-
-narputit mána tikitdlugo; Jîsusimutdlo sâgdlutit tugsiángíkuvit, ĸáumarsarĸuvdlutit tagpĩssutsingnit-

-dlo ánarĸuvdlutit, tauva ĸaĸugo ivdlítaoĸ avdlat ĸavsêrssuit ingmingnik sagdloĸítartut ilagalugit uv--dlugssame ivssumane oĸarfigineĸarumârputit: ilisa--ríngisáinarpavkit, ĸimánga iluaitsuliorumatûssutit-â. — asassáka, ánáussissoĸ erĸordluartumik oĸarpoĸ ilâ, isertarfik oĸautigigamiuk nerukitsoĸ avĸusiner--dlo inûnartumut sangmissoĸ oĸautigalugo ameĸi--ssoĸ, taima agtigissunik navianartoĸardlunilo av--ssiaĸuteĸaĸingmat.

tamána pivdlugo asassáka, erĸumaniardlutalo tugsiarta, ússernartumut perĸunata (Mat. 26, 41). Jîsusilo oĸarmat: „uvanga ilaginanga saperdluínar--puse“ (Juán. 15, 5), táuna ánáussisserput átavigi--niartigo, táussuma agssainut, táussuma sernigssui--neranut perĸussarniarta uvdlut tamaisa; Gûtip oĸausê únersûtailo tunâralugit agsorũniarta ugper--ssutsivtigut aulajaitdluta, sernigineĸásaugut tauva píssagtínekásavdlutalo ajugaussúngorĸuvdluta ússer--nartunut tamanut. „Gûtivdle tamanik sáimautilig--ssûssup, uvavtínik ĸaerĸussissup nâlangnarssutsi--minut nâgssáungitsumut, táussuma ilivse ĸilángua--mik nâgdliugtuse ineiitísavâse, píssagtitdlusilo na--kússagtitdlusilo tungatísavâse. táussuma nâlang--narneĸ píssaunerdlo pissartardligit nâgssáungitdluí--nartumik. ilumut“ (1 Pîtr. 5, 10. 11). —

sapãme trinitâtip kingulîsa arfineĸ sisamãne.

tamanik píngortitsissûvdlutitdlo sunut tamanut ĸilangmîtunutdlo nunamîtunutdlo nâlagaussutit, Gûterput-â, tugsiarfigâvtigit: ĸáumarsardlutalo matumínga ilisarssisítigut: sût tamaisa pigissavut anernivutdlo, timivut--dlo, nunavdlo pê tamaisa pigissavut ivdlit pigivigkitit, uvagutdlo tuníssutingnik pârssi--ssuínaussugut, ĸaĸugo navsuiaissugssauvdlu--ta ĸanoĸ iliordluta tamáko tamaisa atorsi--magivut tamâne nunamînivtíne. ikiordlutalo píssagtítigut, nunap pîtaoĸ nungujassut ator--dluarĸuvdlutigik ivdlit iluarissagssarnik, inoĸativtalo iluaĸutigssãnik, nangminerdlo ineriartûtigssavtínik. ilumut.

Lúk. 16, 1—9.

nunap pê pigissavut ĸanoĸ ilivdlugit atordluásagivut.

Gûtip píngortitsissivta perorsaissivta tamavta tunisimavâtigut nunap pînik nalingínarnik, ilavut amerdlanernik, ilavut mingnernik. **ĸanoĸ ilivdluta tamáko nunap pê Gûtimit pissavut atordluarniásagivut Gûtip perĸussânik, inoĸativtalo iluaĸutigssãnik, nangmi-nerdlo ineriartûtigssavtinik,** tamatumínga ánáussissup ajoĸersorpâtigut ássersûtíkut aitsât tusagkavtigut imáitumigdlo imaĸartúkut: piligtaussumik iluaitsû-galuartumik, silalingmigdle iliortumik. piligtaussoĸ táuna malingniásavarput silalingmik iliorneragut; iluáissusiagutdle perĸusersiorssusiagutdlo malísángi-larput. perĸuserdlugtumik iliordlune nâlagkame pissagssaĸarfigissai akiligagssaisa iláinânik — mássa nangmineĸ pigíngisaminik nâlagkamile pigissânik — akilêrĸungmagit, táukunúnga iluarerĸuvdlune kingu-mutdlo tunerĸuvdlune ajorssalerune, taimailiornera-gut malísángilarput, kisiáne malísavarput sianisû-tut iliorneragut imáitúkut: uvdlut piumârtut ajor-ssarnásassut ingminut nagdliutísasorissane isumali-ûtigigamigit, ajorssángíkatdlartitdlunilo ikíngutig-ssarsiorame nagdliútugssákut ajorssarnarumârtúkut ingminik ilasiaringnigtugssanik; taimailiorneragut malingniásavarput, sôrdlútaoĸ ánáussissup perĸugâ-tigut silagssortutut iliorĸuvdluta oĸarame: „silag-ssorigitse pulateriârssugtut, perĸusersuitdlusilo tu-ínguatut“ (Mat. 10, 16). oĸautsitdlo isumasiugag-ssavta naggatâgut oĸarfigâtigut imána:

oĸáuniavsilo: ikingutigssarsiutigisigik pisũssutit iluaitsut, tauva suerúkuvse táukua ilasiarisagâse ininut ituínartunut. — asassáka ukorsê; uvagut tamavta **pârssissuínauvugut** nunap pînik Gûtip uvavtínut túni-ússainik; uvagut pigivíngilavut tamáko, Gûtivdle pigivigpai. Gûte tássauvoĸ angut pisôrssuaĸ ánáu-ssissup oĸautigissâ, táussuma inuk ivna piminik piligtautíkâ; uvagut taimaitdluta piligtauvugut Gûtip

pînik. apustile Pauluse ima agdlagpoĸ: „suna pi-gaiuk túniússatut pisâríngisat; túniússatutdle pisâ-rigagko, suvdlutit usorssitsârpit pisârtínekángitsu-tut“ (1 Kor. 4, 7)? nunap pê tamaisa taima isuma-ĸarfigísavavut atuínagkavtitut, pârssissutut ilumôr-tutut silaĸartututdlo iliordluta atorniásavavut Gû-tip perĸussânik iluarissânigdlo, atúsanagitdle nang-minigssarsiordluta inûvdluapilungniardlutalo. pi-ssariaĸartut kisîsa, nunap pê ajorssautigissavut kisî-sa, inûtigssavut kisîsa, atissagssavut kisîsa, piniutig-ssavut kisîsa nâmagalugitdlo atúsavavut, pigissav-tale ilait nangmineĸ atúngisavut ajorssautigíngisa-vut atorniásavavut inoĸativta iluaĸutigssânik Gûtip perĸussâ nâpertordlugo. — kisiáne inuit kristumi-unik taissat amerdlanerssaisa ĸanoĸ atortarpait nu-nap pê Gûtimit pissatik? piligtaussoĸ ivna iluait-soĸ ássigînartarpât. táussumatut iliordlutik nunap pê pissatik nungútarpait pikataunermit inûvdluapi-lungnermitdlo; nerivatdlârdlutigdlo imerpatdlârdlu-tigdlo Gûtip tuníssutai atornerdlugtarpait ingming-nut kisiáne nuánârutigssarsiordlutik, timimik igdli-gugssusê kisîsa nâmagsiniardlugit. tamânísaoĸ nunavtíne inuit ilait amerdlasût taimailiortarput. — tássûnale angut ivna ássiginiásángilarput; pikatáu-ssusiagut nunavdlo pînik pârssinerdlugssusiagut malingniásángilarput.

ivna tusarparput pârssinerdlugssusia pivdlugo únerdlûtigineĸartoĸ nâlagkaminut, tusarpugutdlo ĸanoĸ ilungersornartigissumik oĸarfigineĸartoĸ, mássa piligtaujungnaersitaussoĸ. — asassáka ukor-sê; Gûtip arajutsiveĸángitsup tamavta ilisimavâti-gut, ĸanoĸ ítumik pârssisimassugut uvavtínut tú-niússainik tamanik; sujôrasârumavdlutalo sining-nivtínit ajortip piánit tupagsârumavâtigut, — má-ssa támarĸúngilâtigut, silap áipâne angilugtorĸú-ngilâtigut; — taimáitumik ilâne iluvtigut erĸaisí-tarpâtigut, ĸaĸugo navsuiaissugssaugavta suliavut tamaisa pivdlugit, tusardlersarpâtigut oĸautsinik agdlagsimassunik ilungersornartunik imáitunik: „ta-mavta sarĸúmísaugut Kristusip igsiavfiata erĸartû-

-ssiviata sânut, nungutdlugit pigssarserĸuvdlugit ti--mimíkut pigssarsiainik ĸanoĸ ilioramik, ajúngitsu--migdlũnît ajortumigdlũnît“ (2 Kor. 5, 10), imáitunig--dlo: „erĸumagitse, nâlagkavse tikiuvfigssâ nalugavsi--uk“ (Mat. 24, 42). — taima tupagsârneĸardluta iluvti--gut erĸaisíneĸarângavta uvdlormik erĸartũssivingmik, tauva uvagútaoĸ piligtaussutut ivssumatut ánilârdlu--ta ĸanordlo pineĸarnigssarput sujôragilerdlugo aperssúsaugut ima: ĸanoĸ iliúsaugut pineĸarĸuna--ta? „ĸanoĸ iliúsanerpunga ánarĸuvdlunga“ (apust. sul. 16, 30)? ivna tusarparput ĸanoĸ iliorsimassoĸ ánarĸuvdlune, tássa Nâlagkame pissagssaĸarfigissai ĸaerĸuvdlugit akiligagssaisa iláinãnik akilêrĸuvai, taimailiornerminik táukunúnga iluarerĸuvdlune, ig--dluínutdlo ilasiarerĸuvdlune nagdliútugssákut ajor--ssarnarumârtúkut. — uvagutdlo sulísaugut pineĸar--ĸunata? **uvagut kivfauvugut atúngitsut, pârssiuerdlug--tugut sulísaugut, toĸup kingornagut silap aipâne ajor--ssarĸunata?** sulísaugut ĸaĸugo uvdlorme erĸartũssi--vingme pinerdlungnivut tamaisa nâpertordlugit ili--orfigerĸunata? „Nâlagkamut Jîsuse Kristusimut ug--perit, ánagkumârputit tauva igdloĸatititdlo“ (ap. sul. 16, 31); taima agdlagsimavoĸ. ũmativtigut ilu--môrdluta ugperfigísavarput Jîsuse Kristuse Gûtip ernituâ ánáussisserput, Jîsuse Kristuse tamaunga nunamut inúngorsimassoĸ, Jîsuse Kristuse ániarti--tauvdlunilo kikiagtugaussoĸ, pivdlutátaoĸ kikiag--tugaussoĸ, ugperfigalugulo inûniarfigísavarput per--ĸussai tamaisa nãmagsiniardlugit; mássame asa--ssáka, Jîsuse Kristuse ánáussisserput ugperfigivdluá--savarput, taimaitdlutalo **perĸussai tamaisa nãmagsi--niásavavut.**

tássauvordle perĸussaisa suliarerĸussaisa ilât uvdlume isumasiugagssavtíne agdlagsimassoĸ imái--toĸ: **ikíngutigssarsiutigisigik pisũssutit iluaitsut, tau--va suerúkuvse táukua ilagsiarísagâse ininut ituínartu--nut.** asassáka, Jîsusip ánáussissivta perĸussâ ta--mána nãmagsiniarnerparput mána tikitdlugo? nu--nap pê nalingínait pigissavut atordluartarnerpavut, nangmineĸ nuánârutigssavtínik inûvdluautigssavtínig-

-dlo pĩnarnata, inoĸativtale iluaĸutigssãnik? pîtsor--tase náparsimassortasilo isumagivdluartarpisigik? ajorssartut piniarteĸángínermitdlũnît nápauteĸarner--mitdlũnît utorĸaunermitdlũnît ajorssartut sapíngi--savsínik ikiortarpisigik? nâgga; ilarpagssuase tai--mailiortaríngitdlat. — piligtaussup ivssuma iluait--sup kigdlormut maligtai amerdlagaluaĸaut, ajúngit--suvdle tungânut maligtai ikigtuínáuput. amerdla--sût malĩnarpât pikatáussusiagut inûvdluapilungniar--neragutdlo, silalingmigdle iliorneragut malingneĸa--ngãngilaĸ.

piligtaussoĸ táuna iluaitsoĸ ĸanoĸ iliorame si--lalingmik iliorpa? tássa uvdlut piumârtut ajorssar--násassut isumaliûtigigamigit nagdliúngíkatdlartit--dlugit. — ata, asassáka, inuk silalingmik iliortoĸ taimailiúsavoĸ. uvdlut piumârtut erĸarsautigissar--pai; nagdliutínagit nunap pînik ukiugssame ajor--ssarnarumârtume inûtigssaminik piniartarpoĸ ĸi--matuliniardlunilo. mãnákutdle inuit ĸavsêrpagssuit taimáikungnaerput. ánáussissup oĸausê atornerdlug--dlugit kigdlormut tugpatdliutigissarpait imáitut: „aĸagugssaĸ isumanerdlûtigísángilarse, aĸagugssaĸ piminik isumanerdlûtigssaĸásangmat“ (Mat. 6, 34). taimale ánáussissoĸ oĸángilaĸ eĸiasugtut pikatau--ssutdlo nunavdlo pînik atuinerdlugtut kajumigsaru--mavdlugit tugpatdlersarumavdlugitdlo, kisiáne tai--ma oĸarpoĸ inuit sapíngisamingnik sulissartut ka--jumigdlutigdlo piniartartut silaĸardlutigdlo pissatik -pârivdluarniardlugit ilerĸoĸartut tugpatdlersaru--mavdlugit, nikatdlulerĸunagit, ilãne piniartaraluar--dlutik angilugtortaramik ajorssalerdlutigdlo ag--dlât. —

ãmalo piligtaussoĸ táuna ĸanoĸ iliorame sila-lingmik iliorpa? tássa ikíngutigssarsiniarame ing--minik ilasiaringnigtugssanik, nagdliútugssákut ajor--ssarnarumârtúkut igdluine inigssaĸarterĸuvdlune. asassáka, tusarparse ánáussissoĸ oĸartoĸ uvavtínut: ilivsísaoĸ **ikíngutigssarsiutigisigik pisũssutit iluaitsut, tauva suerúkuvse táukua ilasiarísagâse ininut ítuínartu--nut.** ikíngutigssarsiniaritse uvigdlarnertavsínik ili-

-arssugtavsínigdlo. uvigdlarnerit iliarssúnguitdlo ĸavsît nagdlingnaĸaut, piniarteĸángingmata sugi--ssaĸarnatigdlo ikiuivdluartugssamik. kiame isuma--gísavai? nunaĸataisa isumagísavait, nunaĸataisa pi--gissaĸarnerussut, pingârtumik pinerrarigsut, kisi--áne âma pinerraríngitsut isumagísavait ikiordlugit--dlo. kisiáne amerdlanerssait taimailiorumángitdlat; nangminigssarsiordlutik pîtsortánguatik, isumagiumá--ngilait; akugtusûmik tunilârtaraluarpait, iluamêrtu--migdle ikiorumángilait, ánáussissimingnutdlûnît ino--ĸatimingnutdlûnît nâmagtumik asássuseĸángínamik, nunap pînik pârssinerdlugkamik nangminigssarsior--sínartunigdlo ûmateĸardlutik.

ímaĸa, asassáka ukorsê, tamavse Jîsuse ánáu--ssisserse nâlagkumavdlugo inûniarfigalugulo isuma--ĸartuse: ikíngutigssarsiniaritse pîtsortánguavsínik, uvigdlarnertavsínik iliarssugtavsínik. taimailioritsilo inungnit nersorneĸarnigssarse píssutiginago, kisiáne taimailioritse Jîsuse ánáussisserse ĸutsavigiumav--dlugo únersiutigiumavdlugulo, mássa asarĸârdluse ánaungmase, inûnine pivdluse túniungmago; taimai--lioritse ánáussissup oĸáusê erĸaimagavsigik imái--tut: „ilumut oĸáupavse: ukua ĸatángutima mingní--nguit ilãnut ĸanoĸ ilioravse uvavnut taimailiorpu--se“ (Mat. 25, 40).

asassáka, taimailivdluta Jîsuse ánáussisserput ugperfigivdluardlugo piniússinerilo kisîsa tunâralu--git inûniaruvta tamâne nuname, sût tamaisa per--ĸussai nâmagsiniardlugit, tauva ĸaĸugo Gûtip sái--máuneragut pisíneĸásaugut ininut ítuínartunut, Jî--susimut ugperdluartut tamarmik inigssainut alia--naitsulingnut. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa kulingáne.

Nâlagaĸ ánáussisserput-â, ánáussissûv--dluarputit, mássa ĸiassutit ajortuliartut ĸia--jumángingmata, ajortitik ĸíssatigiumánging--matigik. ĸiavutit ajortuliartut nâgssáungitsu--mik ĸiarĸúngínagkit ániangârfingme. tai--máitumik ánáussissûvdluarputit, suliangnâri--ssatdlo tássa ajortuliartut tarnait ánagtíku--mavdlugit. — ĸuvdlingnik mãna oĸalug--kumagavta, ĸuvdlingnik ajortuliartut píssuti--galugit anitangnik, tugsiarfigâvtigit: ĸuvdli--vit kivdligdlisigik ũmativut ĸaersutut mánger--tigissut, ĸitulisardlugitdlo, pakatsinermit aner--sâmissarĸuvdlugit ĸuvdlilerĸuvdlugitdlo iling--nut. ilumut.

Lúk. 19, 41—48.

ánáussisserput ánáussissûvdluarpoĸ, mássa ĸia-
-voĸ **ajortuliartut ĸiajumángingmata.** pâĸartípisigik
oĸautsit tamáko, asassáka? ánáussissoĸ ĸiavoĸ ajor-
-tuliartut ĸiajumángingmata. oĸarpuse: suna piv-
-dlugo ĸiásanerpugut uvagut? mêrĸat ĸiassaraluar-
-put pulamigkângamik, piumassamingnigdlûnît tuni-
-neĸángíkângamik; toĸussoĸarângat sugissaisa ĸia-
-ssaraluarpât; kisiáne uvagut tássane katisimassu-
-gut, uvagut suna píssutigalugo ĸiásanerpugut?
ĸíssatigissagssáĸángilagut ilâ? apustile Pauluse ima
agdlagkaluarpoĸ: „inuit taimaeĸatigîgput, tamarmik
ajortuliarput, Gûtime nersornartumik ajorssardlutik“
(Rûm. 3, 23); mássame, inuit taimaeĸatigîngmata,
tamarmik ajortuliarmata, sôrme ĸiásanerpugut uva-
-gut inoĸativtínit ajornerúngitsugut? ilerĸoĸatigîg-
-pugúme, ajortuliaĸatigîgpugut, inôĸatigîgpugut
ûmativta pileríssusît nâpertordlugit, toĸúsaguvtalo
ilisimavugut nãkingnigtumik Gûteĸartugut ánáussi-
-ssoĸardlutalo; táussuma inuartoĸ agdlât ivna kikiag-
-torsimaĸáne paratîsimut nagsaramiuk, uvagútaoĸ
tipaitsugfingminut pisíkumârpâtigut; taimáitumik
ĸíssatigissagssaĸángilagut. — tamavta, nâlagtíka,
taima isumaliortaravta sângniarsimángínivtíne, **ajortu-**
-liavut ĸíssatigiumángínavtigik, taimáitumik **ánáussisser-**
-put ĸiavoĸ, taivdluarparputdlo ánáussissûvdluartu-
-mik taisimagavtigo.

îvangkîliume atuagkavtíne ima agdlagsimavoĸ:
ungalûgardlo — tássa Jerûsalât — **patdlilerdlugo ta-**
-kuleramiuk ĸíssatigâ. ima isumalioĸinase asassáka:
Jerûsalât uvavtínit ungaseĸingmat súsagigput Je-
-rûsalât uvagut tamâne nunaĸartugut? Jerûsalâmiut
pivdlugit ánáussissoĸ ĸiagame uvagut píngilâtigut.
taima isumalioĸinase. Juánasimut sarĸúmersitane
agdlagsimassut atuarpavut imáitut „toĸussut taku-
-gíka mikissutdlo angisûtdlo Gûtip sâne ĸeĸartut;
magpersagkatdlo magperneĸartut; avdlátaoĸ mag-
-perneĸartut, tássa inûssúmik agdlagkat. toĸussut-
-dlo erĸartûneĸalerput suliait nâpertordlugit, ag-

-dlagkat maligdlugit magpersagkane tamákunane agdlagsimassut "(sarĸ. 20, 12). magpersagkat táu-ko tagpavane torĸorneĸartut magperneĸarpata uv-dlorme nagdliúkumârtume, ûtsivigsut ikumássume; uvdlorme táussumanigôĸ „sorĸusaitsut tamarmik iluaitsuliortorssuitdlo tamarmik sumilûnît nunaĸar-tut karrîarnikutut ísáput, uvdluvdlo nagdliúkumâr-tup ikivkásavai, oĸarpoĸ Nâlagaĸ katerssârssuit Gûtiat, túngavingmigdlûnît avaleĸúmigdlûnît amiá-kuerutdlugit" (Malak. 4, 1). „ĸernualajumârputdlo nuname nagguveĸatigît tamarmik" (Mat 24, 30) uv-dlugssaĸartitdlutik ĸiajumángitsut, uvdloĸ ánagfig-ssaraluartik isumagíngínamíko.

asassáka, ánáussisserput ánáussissûvdluarpoĸ, mássa ĸiavoĸ uvagut ĸiajumángínavta. magpersag-kat táuko tagpavane torĸorneĸartut ĸanoĸ iliorniv-tínik agdlagkat, erĸarsautivtínik oĸautsivtínigdlo pileríssutsivtínigdlo agdlagkat uniorsimángitsumik, agdlagkat táuko isumaliûtigissarângavtigik **ĸissatigi-ssaĝssaĸangínerpugut** nâlagtíka? Jerûsalâmiunit ánáu-ssissup ĸíssatigissainit ajúngínerunerpugut? ĸanoĸ iliornivut oĸautsivutdlo erĸarsautivutdlo uvdlup atausînaup pê erĸarsautigigáine Gûtip oĸausia táukunínga ûgtûtigalugit, **ĸíssatigissagssarsísángíner-pugut** tauva? tarnivta nâkinarssusiat aserorsimá-ssusiatdlo ûmativtalo nigdlerssusiat erĸarsautigi-gáine, ánáussissivtínik inoĸativtínigdlûnît asangnig-ssuseĸángínavta tarĸamane, piniarĸigsâgagssanut eĸiasugtaravta, uvingnuvdle kajungerissainut uveriv-dluta, tamáko tamaisa taissagkavut táingisavutdlo erĸarsautigiguvtigik Gûtip tákuane, **ĸíssatigissagssa-mik** navssâlísángínerpugut? ĸíssatigissagssamik nav-ssângíkuvta **ánáussissoĸ ĸiásavoĸ pivdluta tagpîssuser-put ĸíssatigalugo,** nâkinarssuserput ilisarineĸ ajorav-tigo, uvdlordlo ánagfigssaraluarput isumagíngínav-tigo.

uvagut ĸiajumángínavta, taimáitumik ánáussi-sserput ĸiavoĸ, ánáussissûvdluarame, inugdlo atau-serdlûnît támarĸúngínamiuk, ĸuvdlílo ĸiajumángí-ssuserput pivdlugo anitai patdlordluta ĸujássutigísa-

-galuarpavut, ímaĸalo kivdlíssutigalugit ûmativtínut mángertunut artornartunut makitasûnut nigdlertu--nut. — uvagut ajortuliartugut ĸiajumángínavta, **ánáussisserput ĸiavoĸ.** sujunersigssauva nãkingning--nera taima agtigissoĸ? sujunersigssáungerĸajaĸaoĸ oĸautsimik pigissaĸángíkuvta, oĸautsimik matu--mínga: „ajortigdlit táussuma ilagsivai“ (Lúk. 15, 2). tássa ivangkîlio tusarneĸissoĸ, ajortuliartor--parujugssuarnut tugpatdlernaĸissoĸ, tássa ivangkî--lio nikatdlortorpagssuarnut támartugssáinaugaluar--torpagssuarnut pitdlagagssáinaugaluartorpagssuar--nut kisime tugpatdlersautaussoĸ, oĸauseĸ tamána: „ajortigdlit táussuma ilagsivai.“

„oĸausera ingnertut íngila? oĸarpoĸ Nâlagaĸ; káutatutdlo ĸaersunik seĸumisitsissutut“ (Jer. 23, 29)? — saviminеĸ sisaussoĸ sagfiortup pássúkuma--guniuk aumanut ikumassunut ilagatdlararâ sisaerser--dlugo, tauvalo káutardlugo iluarissaminik sanassar--pâ atortugssángordlugo. sagfiortutut ilivdlune Nâ--lagkap inûp ûmatâ aumanut nâgdliungnartut ikuma--titainut iligatdlararâ, mangutdlugo mangorĸigsâr--dlugulo, ingnerdlo nâgdliungnartut ikumatitât tá--ssunga supôrdlugo, inûp ûmatâ táuna ĸitulisardlu--go, káutamigdlo oĸautsime pianik káutardlugo atortugssángorarâ nâlagauvfingminut pissugssángor--dlugo. sunalo oĸauseĸ káutatut ípa? káutatut ĸaersunik seĸumisitsissutut? oĸauseĸ táuna angisôĸ káutatut ítoĸ imáipoĸ: „ajortigdlit táussuma ilagsi--vai.“ káutatut sagfiortup agssainîtutut ípoĸ oĸau--seĸ tamána, misigissutdlo ilisimavât taima ítoĸ sôr--dlútaoĸ Eprîarinut agdlagsimassoĸ: „Gûtip oĸau--sia ûmassûvoĸ kivdlingnartorssûvdlunilo, pananit--dlo igdlugtut kînalingnit tamanit ipingneruvdlune, pulavdlunilo avigsârtísínauvdlugit tarnerdlo anerner--dlo, navgússatdlo parĸitdlo, kigdlisiorsínauvdlugit--dlo ûmatip erĸarsautai isumailo“ (Epr. 4, 12) tai--máipoĸ oĸauseĸ tamána: **ajortigdlit táussuma ilag--sivai.**

taimáitoĸ oĸautsimit tamatumánga pigínauneru--ssoĸarpoĸ; aumanit ikumassunit káutamitdlo ĸitu-

-lisaigínaunerussoĸarpoĸ, tássâuput ánáussissivta ĸuv-
-dlê; mássa ánáussisserput ĸiavoĸ, ajortuliartut
ĸiarĸúngínamigit ingnerme ĸamísángitsume nâg-
-dliungnartorssuarme, tássane nâgssáungitdluínartu-
-mik ĸiavdlutigdlo ĸorsarĸortásáput tamarmik ta-
-mâne nuname ĸiajumángitsut. —

asassara ûmâ, ánáussissup ĸernualassut ĸorsar-
-ĸortartutdlo najugâne nâgssáungitdluínartumik ĸiar-
-kúngínamisit, taimáitumik ĸiavoĸ; ĸuvdlîlo kiv-
-dlíssutigíkit ûmatingnut, ingnermut ĸamísángitsu-
-mut igitaorĸunatit. ánáussissitdlo takugugko piv-
-dlutit ĸiassoĸ ánáussissûvdluarmat ĸiarĸúnging-
-matitdlo nâgssáungitdluínartumik, ánáussissit taku-
-gugko pivdlutit ĸiassoĸ, tauva ivdlítaoĸ ĸiagit, ag-
-sut ĸiavdlutit, nâkigitserdlutit ajortuliangnigdlo isu-
-mákêrfigitserdlutit, ĸiajumángíssutsit agdlangneĸar-
-ĸunago magpersagkanut táukunúnga tagpavane tor-
-ĸorneĸartunut. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arĸarnáne.

nâlagarput Jîsuse Kristusi-â, sernigitigut akitsiniarĸunata sôrdlo farisîare ivna tagpît--soĸ mãna tusagagssarput iliortoĸ, kisiáne ikiordluta ima isumaĸartítigut: ilángauserissu--tut ivssumatut ingmivtínik nikanartitdluta ũmativtigutdlo ilumôrdluta pakatsivdlutalo ima tugsiarsínãngorĸuvdluta: Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga, uvagútaoĸ táussumatut ajorung--naersimassutut angerdlarsínaorĸuvdluta. ilumut.

Lúk. 18, 9—14.

akitsiniartoĸ nikanarsísavoĸ, nikanartítordlo akitsísavoĸ. —

tusarpugut mãna angutinik mardlungnik nâlag--fingmut tugsiariartortunik; tusarpavut ĸanoĸ ítunik

ũmatimíkut isumaĸardlutik Gûtimut tugsiartut, ĸa--nordlo Gûtip isumaĸartísimagai táukua tugsiutait. tamarmik Gûtip igdluanut majuarput, tamarmik Gûtimut tugsiarput, ardláinâtdle, tássa ilángauseri--ssoĸ perĸigsimissoĸ Gûtip iluarissânik tugsiarpoĸ. — asassáka ukorsê, uvagútaoĸ mãna táukutut píssuteĸar--dluta tamaunga Gûtip igdluanut pisimavugut, tássa nâlagiarumavdluta, nâlagiarnivtínilo Gûte tugsiarfigi--umavdlugo. taimailiornivtigutdle asulêrĸunata ánáu--ssissup ássersũmik tamatumínga oĸalugfigâtigut, imáitumik ajoĸersorumavdluta, ĸanoĸ ítumik ũmate--ĸardluta nâlagiardlutalo tugsiásassugut, Gûtip ilu--arissânik nangminerdlo pivdluautigssavtínik tugsiar--ĸuvdluta, tássa ũmativtigut ilumôrdluta pakatsiv--dlutalo ilángauserissutut táussumatut tugsiarĸuvdlu--ta: **Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga,** uvagútaoĸ táu--ssumatut Gûtimut sáimáunarserĸuvdluta.

I **angutit táukua mardluk tugsiutait tusardlugitdlo erĸarsautigerĸigsârniartigik.**

ardlâta, tássa farisîarip tugsiutâ imáipoĸ: **Gûti-â, ĸutsavigâvkit, inugtut nalinginartut ingínama, arsaissu--tut, iluaitsutut, arnaunerĸartutut, ûmatutdlũnit ilángaũ--serissutut. sapâtit akúneráne mardloriardlunga isingit--saraunga, pimalo tamarmik ĸulinge túniútarãka.** — tugsiutâ sivisuatsiauvdlune íkíngitsunigdlo oĸause--ĸardlune tusarnerpalugpoĸ, mássa Gûte ĸutsavigi--niarpâ, mána tikitdlugo ilumôrsínardlune agssuar--náisínardlunilo inûniarame, ajortut inuit avdlat pi--liarissartagait ingalangniardlugit ilerĸorinagitdlo ilumôrniartutut ajúngitsuliartutut inûgínarame. ki--siáne asassáka, ĸanoĸ isumaĸarpise? angutip táussuma tugsiutâ Gûtip tákuane iluarissagssaunerpa? angutip táussuma ũmámigut ilumôrdlune Gûte kisiat únersiutiginiardlugo ĸutsavigisimanerpâ, mána tikit--dlugo agssuarnaitsumik inûniarneĸ ajúngitsûtitaugame? ila nągga, taimáingeĸaoĸ. ũmámigut ilumôrdlune Gûte ĸutsavigíngilâ, ĸanĩnarminigdle ĸujassutut tug--siarpoĸ. ilumigut ingminik nersorniardlune ingmi--nigdlo ajúngitsûsoralune isumaĸarpoĸ; agssuarnait--sumik inûniarssutse makítatigalugo, inoĸatinilo

narrugalugit ingminik táukunánga ilumôrnerusora--lune Gûtimut tugsiarpoĸ, ima oĸarame: **Gûti-â, ĸutsavigâvkit, inugtut nalingínartut ínginama, arsaissu--tut, iluaitsutut, arnauneĸartutut, ûmatutdlũnit ilángau--serissutut.** angut táuna makítasûssoĸ ingminik sag--dloĸítarpoĸ; erĸũpât ánáussissup oĸausîsa imáitut: „ivdlit oĸaraluarputit imána: „pisôrssûvunga nã--magtunigdlo peĸuteĸarpunga, ajorssángitdluínar--dlungalo súnguamigdlũnît; naluvdlutitdlo ajuleravit nãkinaĸalutitdlo, pîtsûvdlutitdlo tagpîtsûvdlutitdlo tamaĸángitsûgavit“ (saĸ. 3, 17). ajortiminik isser--tortunik inuit takúngisainik misigissaĸángilaĸ tag--pîtsorssuaĸ táuna, ajúngitsulianile ilisimavdlûtigai, Gûtimutdlo oĸautigilerdlugit oĸarpoĸ imána: **sapâ--tit akúneráne mardloriardlunga isíngitsaraunga, pimalo tamarmik ĸulinge túniútarãka.** — tamássa farisîarip tugsiutâ. ajortine misigíngínamigit pakatsivdlune ángîautigigínáungiláitaoĸ Gûtimut, ajúngitsulianile ikigtuínaussut nãmángitsut usorssitsautigalugitdlo Gû--timut oĸautigilerpai, sôrdlo tamáko píssutigalugit Gûtimut iluarerĸuvdlune. ajortiligtut ĸínutigssaĸá--ngilaĸ Gûtimut; ĸínuvigíngilâ nãkigerĸuvdlune ajortiminigdlo isumákêrfigerĸuvdlune, mássa tamá--kunínga misigissaĸángilaĸ. ilumôrsínartutut, ajú--ngitsuínaussutut nersugagssáinaussutut savssarpoĸ Gûtimut ivdlernartumut. apustile Pauluse oĸarmat: „tamarmik ajortuliarput, Gûtime nersornartumik ajorssardlutik“ (Rûm. 3, 23): sôrdlo oĸausîsa tamá--kua ilumôrtûssârniartoĸ táuna píngíkât. taimait--dlune farisîare táuna tugsiarpoĸ.

asassáka ukorsê; sule tamássa uvdlume inoĸar--nerpa taimatut isumaĸartunik, taimatutdlo tugsiar--tartunik, taimatutdlo isumaĸardlutik nâlagiartartu--nik? âp, taimáitunik inoĸaĸ. kristumiut amerdlasût angut táuna ássigĩnarpât. inuit tákuáne agssuarnait--sumik inûniaramik, tigdligtarnatigdlo arsaissarnatig--dlo sarĸúmersúkutdlo kángunartuliortarnatik inûse--ĸaramik, inoĸatitik asigínardlugit ingmingnigdlo táu--kunánga ilumôrnerusoralutik isumaĸartáinarput, kris--tumiuvdluarsoralutigdlo Gûtip iluarissai. ãma ilãne

ajúngitsuliortaramik, pîtsúnguit ikiortardlugit tuni-
-ssardlugitdlo, nâlagiartardlutik tugsiartardlutigdlo
ilerĸoĸaramik, nauk amerdlanerssait taimailiortartut
inungnut issigerĸuvdlutik iluarerĸuvdlutigdlo kisi-
-áne, taimáikamik isumaĸartarput ingmingnik ilu-
-môrsoralutik ĸilangmutdlo pissugssausoralutik.
Gûtimutdlo tugsiartarângamik tugsiutait taimainga-
-jagtarput sôrdlo farisîarip táussuma tugsiutâ, táu-
-ssumatut ima isumassaramik: Gûti-â, ĸutsavi-
-gâvkit inugtut nalingínartut íngínama; ajortuliartor-
-ssuit sagdlutôrssuitdlo kángunartuliartorssuitdlo
ilagíngingmanga. uvanga pîtsúnguit tunissarpáka;
inoĸatíka nâgdliugtut ajorssartut isumagalugitdlo
ikiortarpáka; akulikitsumik nâlagiartarpunga; Nâlag-
-kap nerdlivia [kumuniûne ivdlernartoĸ] atortar-
-para; Gûtip oĸausê tusartardlugitdlo nuánarissar-
-páka. — asassáka, ima isumaĸaĸinata: uvagut fari-
-sîare táuna ássigíngilarput; isumâ iluarinagulo
agssuarnareĸârput. erĸainiarta tamavta sagdloĸíta-
-jassunik makitasûnigdlo ūmateĸaravta, tamavta
ingmivtínik usorssitsautigssarsiorujoĸigavta. erĸai-
-niartigik ãma ánáussissup oĸausê kivdlingnartut
imáitut: „oĸáupavse: iluarssuserse agdlagkanik ili-
-simassut farisîaritdlo piánit angnerúngigpat, ĸilang-
-miup nâlagauvfianut pinaviásángilase“ (Mat. 5, 20).

mãna ilángauserissoĸ tusásavarput, ĸanoĸ tug-
-siartoĸ Gûtimut. **ilángauserissordle alisimavdlune
ĸeĸarpoĸ; issine ĸilangmut ârdlorumanagit agdlât, sakí-
-ssamigutdle tigdlugpoĸ oĸardlune: Gûti-â, sáimáunga
ajortiliussunga.** tugsiutâ majuaĸatâta tugsiutânit
avdlaungârpoĸ ilâ? ajúngitsuliornerit ilâne piliari-
-ssane erĸainagit puiorsimavailusôĸ; inuit avdlat
ilerĸue nangminerdlo ilerĸorissane nagdlerîgsíniá-
-ngilai. mána kisiat nâgdliûtigeĸâ, nangmineĸ ajor-
-tûgame, Gûtimut ivdlernartumut nâlángitsorssûga-
-me. inuit avdlat ĸanoĸ ínersut, ingminit angner-
-migdlũnît mingnermigdlũnît ajortuliornersut isuma-
-liûtigíngilai, atausînaĸ erdloĸíssutigalugo nanertor-
-tigigamiuk, tássa nangmineĸ ajorterpagssuane. ãma
Gûtimut mãna sarĸúmerame tugsiarumavdlune, ing-

-minik píngitsûtíniángilaĸ ingminigdlo iluarsarniar-
-ĸârumavdlune isumángilaĸ, kisiáne Gûtip sáimáu-
-nera sâgfiginiarpâ, Gûtip sáimáunera nalekángitsoĸ
kisiat tatigalugo tugsialerpoĸ, pakatsinermitdlo kí-
-ngarĸúnermitdlo avdlanik oĸausigssaĸángilaĸ, ta-
-mákuníngа kisiáne: **Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga.**
ûmatata perĸigsimissup seĸumítup isumâ taimáipoĸ
sôrdlo kúngip Dâvip ûmatâta isumâ ítoĸ ima tug-
-siarame: „Gûti-â, sáimáunga isumagssuíssutsit nâ-
-pertordlugo, nagdligtuíssutsit angeĸissoĸ nâpertor-
-dlugo pinerdlungníka pîarigit. uvfardluaringa ajor-
-tuliaiardlunga, minguersaringa ajortuliausêrutdlunga“
(tugs. 51, 3. 4.)

Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga, tamássa ilá-
-ngauserissup tugsiutâ. ila, asassáka, tugsiut nait-
-súngnaĸ, oĸauseĸardluángitsoĸ, taimáitordle tugsiut
angeĸissoĸ, pissarialigssuaĸ, uvagútaoĸ atugagssarput,
tugsiarumaguvta Gûtip iluarissânik. — asassara ĸa-
-tángutiga, ivdlit tugsiartaraluarputit Gûtimut, má-
-ssa tugsiarfigissardlugo tunerĸuvdlutit timivit inû-
-tigssainik atissagssainigdlo, ãma sernigerĸuvdlutit
navianartunut. kisiáne aperâvkit mãna ima: ûma-
-tigkut ilûngardlutit pakatsivdlutitdlo sule tugsiar-
-pit: **Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga?** — ivdlitdlo ima
oĸartartutit: tugsiarneĸ ajorpunga, poĸîpatdlâĸi-
-gama, oĸausigssaĸángínama; taima isumaĸartutit
ĸimerdlôrniaruk táuna ilángauserissoĸ. táunátaoĸ
amerdlasûnik oĸausigssaĸángilaĸ; tugsiutâ imáipoĸ:
Gûti-â, sáimáunga ajortiliussunga. avdlanik oĸausig-
-ssaĸángíkuvit tauva táussuma oĸausê íssuardlugit
anersâmivdlutit tugsiarniarit: **Gûti-â, sáimáunga ajor-**
-tiliussunga. ãma ivdlit ima oĸartartutit; ajortûvat-
-dlâĸigama, Gûte tugsiarfigineĸ saperpara; sualug-
-patdlârtumik ajortuliorama ajortivnik isumákêrfigi-
-neĸarsínáungilanga. asassara ûma, mianerssorit,
oĸautsergnik taimáitunik ĸanilârtûssârtunik ugpíngí-
-nermitdle pissunik ilingnik sagdloĸítarĸunatit. er-
-ĸainiaruk ilángauserissoĸ; táunátaoĸ ajortuliartû-
-voĸ, inoĸataisalo asigínardlugulo ajortûtípât. tai-
-máitoĸ Gûtip sáimáunera tatigalugo táuna sâgfigi-

-niarpâ oĸardlune: **Gûti-à, sáimáunga ajortiliussunga.** ilisimángínerpiugdlũnît, Gûtip ernitue Jisuse Kristuse autdlartísimagâ ajortuliartut táussumúnga ánaorĸuv--dlugit? tusarsimángínagkulũnît ánáussissoĸ ima oĸartoĸ: „náparsimángitsut katsorsariaĸángitdlat, náparsimassutdle kisimik; tikiúpunga ajortigdlit ĸaerĸúsavdlugit avdlamik isumatârĸuvdlugit, iluar--tutdle pínagit“ (Mák. 2, 17)? — **Gûti-à, sáimáunga ajortiliussunga.** asassáka, ilumut tássa tugsiútínguaĸ iluamêrtoĸ, ikigtuínarnik pissarialingnigdle oĸau--silik, tugsiutínguaĸ pivdluarnartunik kingunigssa--ĸartoĸ, ũmámigut ilumôrdlune tugsiutigigínau--gáine. —

ãma tusásassugut,

II **Gûtip ĸanoĸ isumaĸartísimagai angutit táuĸua mardluk tugsiutait.** — ánáussissoĸ oĸarpoĸ: **oĸau--pavse: táuna** tássa ilángauserissoĸ, **igdluminut ater--poĸ iluartûtitauvdlune ivssumánga angnermik.** — fari--sîare ivna inoĸataisa ilumôrsoralugo ataĸigaluar--pât, ilángauserissordlo asigínardlugo ajortûtíkaluar--pât, Gûtivdle tamanik arajutsiveĸángitsup inuit ũmataisa erĸarsautainik pileríssusînigdlo agdlât ili--simassup angutit táuko mardluk avdlamik isuma--ĸartípai. **oĸáupavse: táuna igdluminut aterpoĸ iluar--tûtitauvdlune ivssumánga angnermik.** farisîare ajor--ssutse misiginago akitsiniarame nikanartitauvoĸ, ánáussissup oĸausê nâpertordlugit imáitut: ilivse tássauvuse iluartûtítut inuit sãne, Gûtivdle ũma--tise ilisimavai; mássa inungne akitsissut Gûtimut maujungnartarput“ (Lúk. 16, 15). nikanartítut--dle ajortimingnik misigissaĸardlutik nãkigerĸussut Gûtip ĸutsigsumîtup iluareĸai; inuit taimáitut ánáu--ssissup pivdluarnerarpai oĸarame: „pivdluarput aner--nermíkut pîtsut, ĸilangmiup nâlagauvfia pigigamíko“ (Mat. 5, 3). taimáipordlo ilángauserissoĸ .táuna. pîtsûvoĸ anernermigut; pakatsivdlune ajortinilo erdlo--ĸíssutigingârdlugit Gûtimut sâlerdlune tugsiarpoĸ, táussumúnga nãkigerĸuvdlune.

asassáka ukorsê; sáimáunerínarmit tamavta pivdluartúngorpugut. Gûtip sáimáuneragut ajortu-

-liartut sualungnerit agdlât pivdluartúngorsínáuput, Kristusip Gûtip ernituâta ánáussissivta inuit tamar--dluínaisa pivdlugit aungne akisunerssuaĸ kuingma--go, agdlagsimangmatdlo: „tássa Gûtip savârâ sila--miut ajortainik erssugtoĸ“ (Juán. 1, 29), ãmalo: „tamarmik ajortuliarput, Gûtime nersornartumik ajorssardlutik, iluartúngordlutigdlo akeĸángitsumik, táussuma sáimáuneranit utertitaugamik Kristuse Jîsusíkut“ (Rûm. 3, 23. 24). — ímaĸa asassáka, tai--ma ítunik ũmateĸaruvta ilángauserissutut, táu--ssumatut perĸigsimivdluta Gûte sâgfigalugo taima tugsiarfigigínauguvtigo: **Gûti-â, sáimáunga ajortiliussu--nga:** tauva uvagútaoĸ mãna angerdlásassugut ima oĸautigineĸarĸajaĸaugut: oĸáupavse, nunaĸarfiup tamatuma inue uvdloĸ mána nâlagiartut tugsiartut ilángauserissutut táussumatut ũmatigdlit igdluming--nut aterput iluartûtitauvdlutik. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arĸanek áipãne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, nersoriaĸangârputit tamaisa iluarsartaragkit; tusilartut tusartísí--nauvatit, oĸajuitsutdlo oĸalugtísínauvdlugit. ĸutsavigâvtigit siuteĸartitdlutalo oĸaĸartíkav--tigut tusarneĸ oĸalungnerdlo ajúngisitdluta. kisiáne tamána pigínáussuserput atornerdlug--taravtigo igtôrísavavtigit, mássa oĸautsitdlo anernerpitdlo nipâ tusásavdlugit tusilartutut ítarpugut, ãmátaoĸ ĸutsavigísavdlutit únersiu--tigísavdlutitdlo arĸitdlo nâlangnartísavdlugo oĸajuitsutut ítarpugut. iluáissuserput tamána isumákêriuk, ajoĸersordlutalo siutivut orĸavut--dlo atortáinarĸuvdlugit iluarissarnik. — anernerpit ajoĸersúsangmatigut táussumínga tunisigut arĸit ivdlernartoĸ píssutigalugo. ilumut.

Mák. 7, 31—37.

orĸavut atornerdlungnaviaĸâvut, siutivutdlo issivutdlo uverinaviaĸaut iluángitsunut, taimaitdlu--talo ajortuliararaugut ĸavsêrpagssuarnik. apustile

Jãko agdlagpoĸ imána: „umiarssuit uvnit angeĸissut uvnitdlo anorerssuarmit ingerdlatitaussut, taimáitor--dle aĸugtup aĸûtínguamik torartítarai piumassami--nut. taimátaoĸ oĸaĸ, uvnit avatínguaĸ mikissoĸ, taimáitoĸ oĸatdlorigsorssûvoĸ. ata ingnínguaĸ, ki--siáne ikuatdlagtítarai orpigpagssuit. oĸardlo ingner--tut itdlune iluaitsorpagssuarfiuvoĸ. taimáitaraoĸ oĸaĸ kernualassut kôruánit ikuatdlagtitaugune; ava--tivta akornánîtdlune mingugtítarâ time tamât, sa--ĸíssuserputdlo aserordlugo. mássame nerssutitdlo tingmíssatdlo pulateriârssuitdlo ímamîtutdlo ajasôr--nartut nalingínait pissarineĸardlutik ĸunutíne--ĸararaut, inuit ĸunutítarmatik; oĸardle inûp ataut--sivdlũnît ĸunutínek saperpâ, ĸunutitagssáungitsoĸ una ajortorssuaĸ toĸunartumik piligssuaĸ. táuna atordlugo ĸutsavigissarârput Gûte atâtaĸ, ãma ator--dlugo perdlorĸussarâvut inuit Gûte ássilivdlugo pingortitaussut. ĸanermit atautsimit anissaraut oĸauserigsutdlo oĸausipiluitdlo. asassat katánguti--gît, taimáisángilaĸ“ (Jãk. 3, 4—10).

Gûtivdle tuníssutai inuit atornerdlugtarmatigik, taimáitumik inuit ilait ikíngitsut Gûtip tuníssutimi--nik arsârarai, oĸajuitsúngordlugitdlũnît tusilartúngor--dlugitdlũnît tagpîtsúngordlugitdlũnît, taimailiordlu--nilo erĸaisípâtigut, orĸavut siutivutdlo issivutdlo avativutdlo tamarmik tuníssutáinaungmata Gûtip tuníssutai, táuko atúsagivut atâtarput ĸilangmiussoĸ nâlangnarserĸuvdlugo. tamána pivdlugo, asassat nâlagtíka, nungutdlugit tagpîtsumigdlũnît tusilar--tumigdlũnît oĸajuitsumigdlũnît takussaĸarângavta, nãkinartut táuko inerterneĸautigísavavut, Gûtip tuníssutai sáimáunerit atornerdlungnavêrĸuvdlutigik, kisiáne atorĸuvdlugit ánáussissup nâlangnautigssâ--nik inoĸativtalo iluaĸutigssãnik.

uvdlume atuagkavtigut ĸimerdlôrparput nãki--nartut táukua ilât ánáussissup nagdligtorâ iluar--sardlugulo, ajúngitsuliorajugtorssûgame. **tauva tusi--lartoĸ oĸalungnerdlo ajungajagtoĸ táussumúnga pisí--pât kínuvigâtdlo agssangminik agtorĸuvdlugo.** nunane tamane tusâmassáuput Jîsusip agssai nápautinik

tamanik ínardlûtinigdlo tamanik pîaigínaussut, ag--ssaisalo agtugait tamarmik ajorungnaersartut. Jî--susip agssai aulagsángitdlat uvdlumimut agdlât. uvdloĸ nâvdlugo isagtitáuput tamanut, timaisigutdlo tarnaisigutdlo ikiorumavdlugit, ánáukumavdlugit, utertíkumavdlugit, pivdluartíkumavdlugit. ĸanga--lũnît agssane Jîsusip ivsugtornerpai, ĸinuvigissine angilugtortitdlugit? toĸussunit makísimagame kingor--na agssane putsôrsimassut ajoĸersugkaminut aliasug--tunut nakimassunut ĸimerdlôrtípai, agssane isig--kanilo sanerĸilo ikiligssuit nalunaerĸutigerĸuvdlu--git ilumut ánáussissûgame. uvagútaoĸ tigusínau--vavut táuko agssai pivdluartitsissut; sumigdlũnît ajorssarângavta ánáussissoĸ ujarniarasuartigo tug--siarfigalugulo; ernĩnaĸ sâvtínĩsavoĸ ikinilo ĸimer--dlôrtitdlugit, agssangminik patigdluta nalunaerfiga--lutalo uvagútaoĸ ánáussissigísagivtine.

tauva inuugnit ingmikôrtitdlugo agssane siutainut mangûpai, ĸiserdlunilo oĸâ agtorpâ; ĸilangmutdlo âr--dlorpoĸ, anersâmivdlunilo oĸarfigâ: ivfata, imáipoĸ: angmarit. ĸanortoĸ uvagútaoĸ ánáussissumut kipisa--naugut sôrdlo tusilartoĸ oĸajuitsoĸ ivna kipisassoĸ. „tamákerdluta ungasíngíkaluarpâtigut, táussumane inûgavta aulavdlutalo ítuardlutalo“ (apust. sul. 17, 27. 28). — oĸara ajorpat Jîsusip agssainut agtor--ĸúsavara iluarsarĸuvdlugulo, tauva oĸardluarsínã--ngorumârpunga piúngitsut aserornartutdlo oĸautigi--nagit, kisiáne ajúngitsut oĸauserísaváka, tusartut sáimáunermik pineĸarĸuvdlugit. — siutíka ajorpata, Gûtip oĸausê erĸigsinartut tusardluarumángíkuníkik, tauva ánáussissiga agssaisigut tiguniásavara, siutíka agtorĸuvdlugit iluarsarĸuvdlugitdlo, tauva mingung--nartut aserornartutdlo alásaváka, siutíkalo angmar--neĸáságput, Gûtivdlo oĸausê anerneratalo nipâ pît--sutdlo ĸínutait tusardluarumârpáka, ĸanordlo ilior--nigssáka ilisimásaváka. taimáisaunga, Jîsusip ag--ssangminik agtorpanga.

tauva siutai ernĩnaĸ angmarput, oĸâlo noĸarutaiar--poĸ, oĸalugdlualerpordlo. ánáussissumut ajornarto--ĸángilaĸ; uvagut ajornarsorissarput nãmagsilertut-

-dlârâ táussuma. ánáussissoĸ oĸarmat: angmarit, tauva tusilartup siutai angmarasuarput, oĸâlo oĸa--lugdlualerpoĸ. ĸanortoĸ tamavta siutivut angmar--ĸulavut orĸavutdlo noĸarutaiarĸuvdlugit ánáussi--ssumut; ĸanortoĸ siutivutdlo orĸavutdlo atorner--dlungnavêrdlavut. — ilavta siutait angmagaluarput, kisiáne Gûtip oĸausianut nipânutdlo pínatik, tássa ũmatait iluarsarneĸángingmata. ũmatait iluarsiga--luarpata siutáitaoĸ tusardluarĸajaĸâut. — ilavta oĸait noĸarutaiarsimagaluarput oĸauserpagssuarnig--dlo anisitsissarput; taimáitut oĸajuitsunit angner--mik Jîsuse ornísagaluarpât, orĸatik noĸarĸuvdlugit, piúngitsumik aserornartumigdlo oĸalungnavêrsarĸuv--dlutik katsorsarĸuvdlutigdlo, tauva oĸalugdluaru--mârput.

ingmivtínit iluartumik oĸalungneĸ saperpugut, ánáussissup taimailisíngigpatigut. tamána pivdlu--go tamavta tugsiarfigísavarput oĸalugdluarsínângor--sarĸuvdluta, „tamavta mássa ĸavsêrssuarnik támar--taravta; oĸautsiminigdle atautsimigdlũnît támángit--soĸ, táuna angutauvoĸ iluardluínartoĸ, timi--nilo tamât atordluartísínauvâ“ (Jãk. 3, 2). akornavtíne taimáitoĸarnerpa asassat nâlagtíka? ĸu--larnaĸaoĸ. tamána pivdlugo ánáussisserput ornerĸig--sârniásavarput nungutdlugitdlo siutivutdlũnît ĸani--vutdlũnît angmalerângavtigik tugsiarfigissásavarput, agssai táukunúnga ilerĸuvdlugit, iluartumik tusar--sínãngorsarĸuvdluta oĸalugdluarsínângorsarĸuvdlu--talo; mássa orĸavtíne atausĩnarmigdlũnît oĸause--ĸángilaĸ Nâlagkap ilisimángisânik (tugs. 139, 4). oĸausia puiornavêrsigo imáitoĸ: „oĸáupavsile: erĸar--tûtivfigssame inuit navsuerĸuneĸásáput oĸauserissa--tik piúngitsut tamaisa pivdlugit“ (Mat. 12, 36), ímaĸa oĸauserissatik ajortut aserornartut kángunar--tutdlo pivdlugit. mássalo pasitsailisínáungilagut asassat nâlagtíka, ánáussissup ikiorsínauvdlutalo ikio--rumangmatigut. siutitit tutsardlugpata orĸatdlo oĸalugdluarneĸ ajorpat, tássánga nalujungnáisautit Nâlagaĸ Jîsuse ũmámiugíngínagko, ũmatit pâriv--dluángínagko ánáussissumutdlo sernigerĸúngínagko.

tauva ánilângârput, oĸardlutigdlo: tamaisa ajú--ngitsuliarai; tusilartut tusartípai, oĸalungnerdlo ajortut oĸalugtípai. oĸautsit tamáko tusarningâĸaut, inuit katíngarmik sôrdlo ĸanermit atausĩnarmit tordlu--langmata: tamaisa Nâlagkap ajúngitsuliarai. inû--nermigutdlo toĸumigutdlo tamaisa ajúngitsuliarai; nápautit timivdlo tarnivdlo pê pîarpai; ajortimut toĸumutdlo tôrnârssungmutdlo ániartitsivingmutdlo ajugauvdluarpoĸ, inuit piniutdlugit ĸaumassumik inûnermigdlo iluarnermigdlo ánássúmigdlo. tamanik nãmagsíssúpai, erĸigsisitdlugitdlo erĸigsiumassut tamaisa; inuit ivkua nersoraluarpât oĸardlutik: tamaisa ajúngitsuliarai; tusilartut tusartípai, oĸa--lungnerdlo ajortut oĸalugtípai; angerĸinganik uva--gut taima oĸásaugut: **tamaisa ánáussissup ajúngit--suliarai,** mássa inûnine toĸumut túniúpâ, aungne kuivâ ajortaerússutigssavtínik, pinerdlungnivut isu--mákêrpai akiliutdlutalo; iluarnermigdlo pivdluáu--migdlo piniúpâtigut; toĸulo tôrnârssugdlo ániartit--sivigdlo artorssartípai; níngangnermit piumârtug--ssamit aniguisípâtigut, „uvavtínigdlo agdlagkat iler--ĸorerĸussagdlit uvavtínik agssuarnarneraissut erssí--kungnaersípai pêrdlugitdlo, sáningassulingmut pâ--gúkamigit“ (Kul. 2, 14). taimáitumik tagpavanîle--ruvta soraiuitsumik mána tugsiautigísavarput igsiav--fiata ĸilâgdlup sânîtdluta: **ilumut tamaisa ajúngit--suliarai.** — mânĩtitdluta ima tugsiarfiginiartigo: Nâlagaĸ, siutivut angmákit nipit nungutdlugit tusar--dluarĸuvdlugo ugpererĸuvdlugulo. orĸavut noĸa--rutaiarigit, ĸardluvutdlo angmarniarigit, tauva ner--sornautit ĸanivtínik oĸautigísavarput, „tarniga, Nâlagaĸ nersoruk, arĸa ivdlernartoĸ iluma tamarme nersordliuk“ (tugs. 103, 1); tarniga, Nâlagaĸ ner--soruk, tamaisa ajúngitsuliaringmagit, tamaisalo ajúngitsuliarísangmagit nâgssáungitsumik iluarsagau--titdlugit. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arĸanek pingajuáne.

Nâlagaĸ Gûterput-â, iluamêrtumik ugper--ssuseĸartítigut, mássa ilingnut ernituangnut--dlo Jîsuse Kristusimut ánáussissivtínut, ug--perníkut taimáitúkut uvagútaoĸ iluarssusig--ssarserĸuvdluta Gûtime atortumik. ãma ug--perssuseĸartítigut asangningníkut súnîssumik (Gal. 5, 6), ũmativtigut asangnigtúngorĸuv--dluta Gûtimigdlo inoĸativtínigdlo. ilumut.

Lúk. 10, 23—37.

tusarparput mãna Jîsuse ajoĸersugkaminut oĸa--lugtoĸ, ãma agdlagkanik ilisimassut ilât oĸaloĸa--tigigâ. ajoĸersugkane pivdluarnerarpai takussai tu--sagailo píssutigalugit, mássa Jîsuse pruvfîtit itsar--ssuaĸ inûssut oĸautigissât Israîlíkutdlo ilungersor--tortaisa tamarmik utarĸissât erinigissât takussar--dlugulo tusartarpât. agdlagkanigdlo ilisimassoĸ

ivna ássersûtíkut ajoĸersorniarpâ inoĸatânik tug--dlianik nagdligtugagssânik ikiorniagagssânik. Jîsusip oĸausê máko kingugdlît agdlagkanik ilisi--massumut oĸauserissai mãna isumasiutdlatsiarniar--tigik.

angutip ivssuma Jîsuse ússerumavdlugo aperâ: **ajoĸersuissoĸ, ĸanoĸ iliúsaunga inũssut nâgssáungitsoĸ kingornússariumavdlugo? tauva oĸarfigâ: inatsisine ĸa--noĸ agdlagsimava? ĸanoĸ ítut atuarpigit? akivâle oĸardlune: Nâlagaĸ Gûtit asásavat ũmatigkut ilũ--ngardlutit, tarnigkutdlo ilũngardlutit, nukisitdlo ta--mákerdlugit, isumagkutdlo ilũngardlutit; tugdlitdlo iligtut asásavat. tauva oĸarfigâ: akivdluarputit; tai--mailiorit, tauva inũsautit.** — Jîsusip oĸausê tamáko agdlagkanik ilisimassup kivdlíssutigai ũmatimigut, mássa oĸausê imáitut: **taimailiorit, tauva inũsautit,** imáipoĸ: oĸautsisit maligdlugit iliorit, Gûte nâ--lagkat asaniaruk ûmatigkut ilũngardlutit, inoĸa--titdlo iligtut asaniaruk. oĸautsit máko kivdlíssu--tigigaluardlugit malísavdlugit kajumíngíname artor--naralugitdlo, patsisigssarsiordlune akivâ: **kiname tugdlerâra?** inuit amerdlarujugssûngmata ilât kina tugdlerinerpara? tamána nalunaĸaoĸ, tauva Jî--susip ajoĸersorniarpâ ássersútíkut Samâriamiu--mik nãkingnigtumik kajumigsarniardlugulo táu--ssumatut iliorĸuvdlugo, oĸarame: **ivdlítaoĸ taimai--lioriartorit,** Samâriamio táuna malingniaruk. táu--ssuma nagdlingnartúnguaĸ ivna Jûtiussoĸ pîaissut pinerdlufigissât nunaĸatigíngíkaluarpâ erĸardlerina--gulo, akerartortigâle — mássa Samâriamiutdlo Jûtitdlo akerarîgput —, taimáitordle nagdligtordlu--gulo ikiorpâ, nagdlingnangârtoĸ perdlugssuarmĩ--toĸ ernĩnardlo ikioriaĸartoĸ takugamiuk. — ata, asassáka, takuvase inuit kíkûssut tugdlerigivut, tássa inuit nagdlingnangârtut navianartorssuarmĩtut ernĩnaĸ ikioriaĸartut.

ĸanoĸ iliúsaunga inũssut nâgssáungitsoĸ kingornú--ssariumavdlugo? aperssût tamána, agdlagkanik ilisi--massup aperssûtigissâ tássa aperssûtigssat tamar--mik pissariaĸarnerssât. ĸanoĸ iliúsaunga ánaĸkuv-

-dlunga, nâgssáungitsumik pivdluartúngorĸuvdlunga? taima aperssuísáput inuit tamarmik pivdlutik ernu--massut ánagterĸussut. angut ivna erĸortumik oĸarpoĸ, oĸarame: inatsisit sujugdlersât angnerssât--dlo maligtariaĸartoĸ, Gûtilo inoĸatinilo tugdline asassariaĸartut, mássa taima akissariaĸarpoĸ inat--sisit maligdlugit. uvagutdle kristumiussugut, Kris--tusip toĸuanut ilángutitauvdluta kuisimassugut táu--ssumalo piniússineranik tusartíneĸartartugut erĸor--dluarnerussumik oĸarsínauvugut imána: Jîsuse Kristuse Gûtip ernituâ ánáussisserputdlo ugperfigi--ssariaĸarpoĸ ánagterĸuguvta; Jîsuse Kristuse „Gû--tip savârâ silamiut ajortainik — uvagútaoĸ ajor--tivtínik — erssugtoĸ“ (Juán. 1, 29) ugperfigissaria--ĸarpoĸ, táuna ĸutsavigalugulo inûniarfigalugulo perĸussailo tamarmik nâlagtariaĸarput — taimale ilisimassaĸaruvta, asassáka, taimalo oĸartaruvta, tauva uvagútaoĸ pivâtigut ánáussissup oĸaut--siminik mákuníngа: **taimailiorit, tauva inûsautit;** ilisimassatit oĸautsisitdlo maligdlugit taimailior--niarit. ĸanoĸ iliornigssavut ilisimavdlugit oĸause--risínauvdlugitdlo nâmángilaĸ, **taimailiorit** ûmâ, **tau--va inûsautit.** ajornángíkaluarpoĸ ima oĸardlune: Gûte asavara; Jîsuse Kristuse ánáussisserput ug--perfigalugulo tunârâra. nauk asangnigssutsit Gûti--mut? nauk ugperssutsit Kristusimut? asangnigssu--serput Gûtimut takugssáungitsumut nalunáisavarput asangnigssutsivtigut inoĸativtínut takugssaussunut; ugperdluarnerput Kristusimut nalunáisavarput ug--perdluarnerup ineritaisigut anernerup ivdlernar--tup uvavtíne súnînerisigut. **taimailiorit, tauva inû--sautit.** ûmâ oĸausînarnik pínatit, kisiáne saĸivdlu--arssusernik malungnarsísautit ilumut ugperdluar--tutit Jîsuse Kristusimut, agdlagsimangmat: „kipi--neĸarssuserdlûnît kipineĸángíssuserdlûnît Kristuse Jîsusime atúngitdlat, ugpernerdle asangningníkut súnîssoĸ“ (Gal. 5, 6).

tusarparput Samâriamio ĸanoĸ iliortoĸ nag--dlingnartúnguamut pîaissut ĸaníngagânut. palasi--sut Lîvíkûssututdlo iliúngilaĸ, táukua Jûteĸatertik

nagdlingnaĸissoĸ toĸorĸajâlersoĸ takugaluardlugo orníngilât ikiornagulo; táukutut iliúngilaĸ, kisiáne ingminik isumákêrdlune pîaissutdlo sule tamatuma erĸânînersut soĸutiginagit perdlugtitaussoĸ ornigpâ, ikîlo mátuserdlugit orpiuvdlo orssuanik vînimigdlo kuissivigalugit siutitûme kânut ĸaĸitípâ, igdlumut--dlo sinigtarfingmut pisitdlugo, tássanilo paorĸiniar--pâ. **taimailioriartorit.** taima ánáussissup uvagútaoĸ oĸarfigâtigut. uvavtínísaoĸ, asassáka, nâgdliugto--ĸarpoĸ ikioriaĸartunik. iliarssúnguit uvigdlarne--ritdlo sugissaĸángitsut piniarteĸángitsut, inuit timi--míkutdlûnît tarnimíkutdlûnît perdlugsiortut ing--mingnigdlo ikiorneĸ ajortut taimáitarput. táuko tugdleralugitdlo inoĸatigâvut ikiorniagagssaralugit--dlo. isumaĸinavuse tauva, asassáka: suvdlunga táuna ikiúsavara, erĸardleríngínavko takornartara--lugule? kisiáne Samâriamio ivna ássiginiardlugo inoĸaterse perdlugsiortoĸ nâgdliugtoĸ ajorssangâr--toĸ náparsimassoĸ ikiorniásavarse, erdloĸísagalua--ruvsilûnît navianartorsiúsagaluaruvsilûnît agdlât taimailiorniartitdluse.

inuitdle amerdlanerit imáitarput: inoĸatimik ilait takussarângamíkik tusartardlugitdlûnît nâgdli--ungârtut perdlugsisimassut, tauva nagdlingnarnerar--dlugit pissarpait, inuitdlo avdlat nagdlingnartúngua--nik taimáitunik ikiuiumángitsut isumagingníngitsut iluarinagitdlo oĸatdlisigissarpait nãkigtáinerardlugit, agssuarnarnerardlugitdlo. sunauvfale nangmineĸ taimáiput, nangmineĸ nãkigtaitsûput asangníngitsûv--dlutigdlo, mássa nuuaĸatitik ikioriaĸartut isumagi--ssaríngilait, uvigdlarnerit iliarssúnguitdlo ajukulug--tutdlo tunârissaĸángitsut isumagiumassaríngilait. **taimailioriartorit,** taima oĸarpoĸ Jîsuse. misigssor--niarta; oĸausînarnik asangnigtutut nãkingnigtutut--dlo ilioĸinavugut, taimaisivdlutalo ilumûngitsutut ilioĸinavugut, Juánasivdle oĸausê erĸaissarniartigik imáitut: „silap matuma pînik pigdlup ĸatángúne ajorssartoĸ takuguniuk, ûmánilo táussumúnga ma--tuguniuk, ĸanorme tauva ilivdlune Gûtip asang--ningnera ilumigut pigiuásavâ? ĸitornánguáka, oĸau-

-sĩnarnigdlũnît oĸáinarmigdlũnît asangneĸinata, su-lissarnivtigutdle ilumôrdlutalo pigisa“ (1 Juán. 3, 17. 18). Jîsusilo ilisimavarput oĸartoĸ: „uvavnut oĸartut; Nâlagaĸ, Nâlagaĸ, ĸilangmiup nâlagauvfi-anut tamákísángitdlat, kisiáne atâtama ĸilangmiu-ssup perĸussânik malingnigtut“ (Mat. 7, 21).

taimailioriartorit, ĸanortoĸ ánáussissup oĸausia mána tusardlugo kivdlíssutigilarput ũmativtigut. Gûtip oĸausê ilisimavdlugit nãmagísángilavut, ki-siáne ilisimassavut maligdlugit taimailioriartúsau-gut. nâlagiartarneĸ iluaĸutaussaraluarpoĸ ator-dluaráine, nâlagiarsínarnerdle nãmángilaĸ, nâlagiar-titdluta tusartagkavut ũmámiugalugitdlo nâlangniá-savdlugitdlo pissariaĸarmat. **taimailioriartorit,** nag-dligtoriartorit; tássa Jîsusip perĸússutâ. perĸú-ssutâ tamána píssutigalugo nagdligtoriartúsaugut; inuit píssutigalugit pínata, inungne oĸatdlisigineĸar-nigssarput píssutiginago, ãma inungne nersorneĸar-nigssarput píssutiginago; ãma taimailiornivtigut ĸilangmut isertugssángortísasorinata, mássa sáimáu-nerínarmit ánáussissuvdlo piniússinera kisiat píssu-tigalugo iluartúngorsínauvugut Gûtime nâlagauvfia-nutdlo isertugssángordluta; kisiáne inoĸativut nag-dligtorniásavavut Gûtip perĸússutâ nâlagkumagav-tigo, ánáussisserputdlo sivnîsserput ĸutsaviginiar-umagavtigo, táussuma uvagukuluit nagdlingnartú-ngûssugut nãkingningnermik sujunersigssáungitsu-mik pivâtigut.

asassáka ukorsê, ánáussissoĸ tamássa aitsât nagdligtuissoĸ ásseĸángitsoĸ Samâriamiumit ivssu-mánga angnerungârtumik nagdligtuissoĸ. táussu-múnga erĸûtdluarput oĸautsit Gûtip pruvfîtip Hisĩ-kialip ĸarnagut oĸauserissai imáitut: „uvanga sar-ssúpavkit, takuvdlutitdlo aungmiussutit tutissaor-ĸajartutit, oĸarfigâvkitdlo aungmiutitdlutit: inũsau-tit. mássame, ivdlit aungmiutitdlutit oĸarfigâvkit: inũsautit“ (His. 16, 6). nagdlingnartúnguaĸ ivna pî-aissut pinerdlugfigissât ássigigavtigo, pîaissorssuar-mit tôrnârssungmit ajortimitdlo pinerdlugfigi-neĸangârdluta aungmiuvdlutalo toĸungajagkavta,

ánáussissivtalo taimáissutsivtíne takugamisigut, tau-va nagdligtordluta taimailiorfigâtigut, sôrdlo Sa-mâriamiup inoĸatine perdlugtitaussoĸ iliorfigigâ. sivnerdluta ánáupâtigut, pitdlautigssat uvagut atu-gagssaraluavut atorumavdlugit piâralune pîaissut toĸutsissutdlo agssainut ingminik túniúpoĸ; inûnine pivdluta túniúpâ toĸumut inũssuteĸarĸuvdluta nâg-ssáungitsumik; „ikiligauvoĸ pinerdlungnivut pivdlu-git, seĸumisitauvoĸ ajortuliavut pivdlugit; pitdlaut táussumúnga tugtoĸ erĸigsíssutigârput, unatarneĸar-nerilo ajorungnaerutigâvut“ (Is. 53, 5). náparsima-ssut tamaisa, tarnimik náparsimangârssusianik misigissut Jîsusimutdlo ikiorĸussut ima pissarpai: ikê mátuserdlugit kuissivigalugitdlo ûliamik katsor-sautilingmik, tássa aungminik ivdlernartumik, paor-ĸivdluardlugitdlo pigínãngorsarniartarpai nâlagauv-fingminut isertugssángorĸuvdlugit. — Jîsusip taima agtigissumik nagdligtormatigut, taimáitumik uvagú-taoĸ mãna tumai maligkumavdlugit ĸujaniarnermit-dlo inoĸativut perdlugsiortut nagdligtorniásavavut, mássale táuna ikiortigalugo píssagtitsissigalugulo, ingmivtínit taimailiorneĸ ajoravta, ánáussissoĸ oĸar-mat: „uvanga ilaginanga saperdluínarpuse“ (Juán. 15, 5).

taimailioriartorit. ĸanortoĸ oĸausia tamána nâ-lagdluarniardlarput. ivdlitdle Jîsuse ánáussisser-put-â, avaleĸutíngortítigut ilingnîtuartut, uvavtínut erĸôrĸuvdlugit oĸautsisit imáitut: „uvanga vîneĸu-tauvunga, ilivsilo avaleĸutauvuse. uvavnîtuartoĸ uvangalo táussumanîtuaruma, inerititaĸangãsavoĸ“ (Juán. 15, 5). ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arĸanek sisamãne.

Nâlagaĸ ánáussisserput-â; uvavtínútaoĸ takutítarniarit angnikitdliornartumit ánáussi--ssûssutit, katsorsaissûssutitdlo iluartutit ínar--dlûtivtínut timivtalo tarnivtalo pînut. sángî--ssuserput isumaginiaruk tasíssersûtdlutalo ugpernermut iluartumut ûmartitsissumut. nâgdliungnartut nalingínait kajungersautigi--lavut ilingnut, ikioruvtigutdlo ilingne unig--títigut, uvagutdlo inoĸativutdlo ilingnut kiv--fartorĸuvdluta. ilumut.

Lúk. 17, 11—19.

Gûtip Nâlagkap tamavta ajortuliavut ánáussi--ssivtínut torartípai; „ilumut táussuma igpigissavut erssugpai, ániautivutdlo ingminut pisípai, unatarne--ĸarnerilo ajorungnaerutigâvut“ (Is. 53, 4. 5). av--dlamik ornigagssaĸángilagut, asassat nâlagtíka, av-

-dlamigdlo ikiortigssaĸásanata ajortuliarpagssuavta nanertorpatigut, kisiáne Jîsuse ánáussisserput sâg--figiguvtigo ugperfigalugo tatigalugulo. táussuma ikiorsínauvâtigut, pisínauvdlunilo piumavdlunilo; ajortuliartut ánáukumavdlugit tarnaisigutdlo pupê--rutíkumavdlugit nunamut pivoĸ, ajorte uvavtínut atáinarmat sôrdlo pupik. pupik ajortip ássigeĸâ, mássa ajortip agdliartordlune inuk nungúsagâ to--ĸutdlugulo, Gûtip pîaivfigíngigpane. taimáitumik inuk ajortiliussoĸ tarnimigut pupigsumik taissaria--ĸarpoĸ, ánáussissumut pupêrutitserdlugo. táukulo tarnimíkut pupigsut timimíkut pupigsunit ingangne--rúput, ajorte pupingmit agdlilertornerussarmat mau--jungnarneruvdlunilo âtsornarneruvdlunilo kángunar--neruvdlunilo.

pupigsut ivkua ĸulit **nipitik anípait oĸardlutik: Jîsusi-â, ajoĸersuissoĸ, nãĸigitigut. takugamigitdlo oĸarfigai: palasinut takutikiartoritse. tássungalo ingerdlatitdlutik pupêrúput.** ilumúme, asassat nâlag--tíka, Nâlagkamut akornutigssaĸángilaĸ ikiuerĸuv--dlugo amerdlassunigdlũnît ikigtunigdlũnît; ornig--tine ugpertut ernerdlugit ajorungnaersísínauvai, su--liagssardlo uvagut ajornarsorissarput táussuma nã--magsilertorarâ sôrdlo ajornángitsoĸ. ajorte, ukiut ĸavsît inûp ũmatânut ujarĸatut nanertuissoĸ uv--dlutdlo únússatdlo tamaisa erdloĸisitsissoĸ oĸaut--simik atautsimik ánáussissup pîarsínauvâ. — ĸa--nortoĸ ajortuliartut tamarmik orningniardlíssuk sôrdlo ivkua pupigsut ornigkât, tatigivdluardlugo tugsiarfigalugulo: **Jîsusi-â ajoĸersuissoĸ nãĸigitigut;** ilumut táukua ilât atauserdlũnît ajorungnaersitau--nane autdlángerĸajaĸaoĸ ánáussissivtínit, tamaisa táussuma pupêrutitdlugit ajortimutdlo kivfaujung--naersíkumangmagit. — pupigsut ivko ĸulit ugper--dlutik autdlarput, ingerdlatitdlutigdlo pupêrúput, ánáussissup oĸausia ugperigamíko, ima oĸarmat: palasinut takutíniaritse. taimalo ikiorneĸararaut tamarmik ugperníkut ánáussissivta oĸausianut nâ--lagtúngortitat. — ivdlitdlo ûmâ ugperdlutitdlo aut--dlarit, ánáussissivitdlo oĸausia nâlagkiuk, nauk tá-

-ssángáinaĸ takussaĸángíkaluartutit malugissaĸaratit--dlo; táussuma pilerssârutâ nâmagsísavoĸ, oĸausia ugperigugko.

inatsisit maligdlugit pupigsoĸ nalingínaĸ ajo--rungnaerune palasinut takutísassoĸ, pupêrússutse táukunúnga misilerĸuvdlugo. ánáussissordlo inatsi--sitdlûnît pruvfîtitdlûnît atorungnaersísavdlugit ti--kiútíngilaĸ, atorungnaersitsiartornane nâmagsisit--siartorpoĸ (Mat. 5, 17); taimáitumigtaoĸ pupigsut oĸarfigai: **palasinut takutíniaritse.** — asînaliordlune taima oĸángilaĸ, mássa uvavtínútaoĸ oĸausia ator--titariaĸarmat ima isumaĸarnersoĸ: ajortuliartut perĸigsimissut Gûtimutdlo sáimáunarterĸussut akor--nánut pigitse; ajortise angiarsigik isumákêrĸuv--dlugit, sôrdlo apustile agdlagtoĸ: „ajortivsínik na--lunaiarfigeĸatigîngniaritse tugsioĸatigîngniardlusilo, katsorsarneĸarĸuvdluse. iluartup tugsiutâ sapîtdlâ--raoĸ ilumôrtumik pigângame“ (Jāk. 5. 16). tai--mailioruvse sáimáunartitat akornánut sarĸúmersí--nauvuse, ima tugsiardluse: „tarniga Nálagaĸ ner--soruk, angajorĸautsernerpagssue puiornavêrdlugit, táussuma isumákêrfigâtit ajortuliangnik tamanik, igpigissatit tamaisa katsorsardlugit“ (tugs. 103, 2. 3). pupigsut ivko ĸulit ilíniarfigisigik, asassat nâlagtíka, ánáussissivtínut tateĸarniarta, táuna pile--ringmat ajortivtínik isumákêrfigiumavdluta tarniv--talo pupînik pîaivfigiumavdluta ornigkuvtine. má--ssa ánáussissivta auata uvfarmatigut tamanik ajor--taiardluta; inuit timaisigut pupêrútíkumavdlugit nunamut píngilaĸ, kisiáne tarnaisa pupê pivdlugit; tarnaisa nápautât pivdlugo ĸilaĸ ĸimagpâ inúngor--dlunilo ĸissungmutdlo ivertitauvdlune, ikîlo uvagut ajorungnaerutigâvut.

táuĸuale ilât misigilerame ajorungnaersimavdlune, uterioĸ, Gûtilo únersiutigâ niperssuarmik, kînaminigdlo patdlorpoĸ isigaisa sânut ĸutsavigalugulo. tássalo Sa--mâriamiussoĸ. táuna Samâriamio pingârdlugo ilíniar--figísavarput, asassat nâlagtíka; mássa pupêrúkuv--ta ajortivtínigdlo isumákêrfigineĸaruvta puiusángi--lagut ĸajangnardluta inûssugut. erĸumanata tug-

-siángíkuvta kingumut pupigsúngulerkinavugut, sôrdlo apustile agdlagtoĸ: „kingmip meriagke kingumut sâgtarâ, pûlukivdlo assagsimassup marugdluk kingu--mut agssatdlagfigissarpâ“ (2 Pîtr. 2, 22). tai-maingmat ûmâ; Samâriamiutut uterit; sáimáunar--siguvit ajorungnaeruvitdlo, uterit ánáussissivta isi--gaisa sãnut patdlordlutit kutsavigûk puiornavêrdlu--gulo kanoĸ agtigissumik ajúngitsuliorfigigâtit pu--pêrutingmatit; táussumanîtuarit sualugsiumángíku--vit; ilingnik pupêrútitsissup kisime pârisínauvâtit kingumut pupigsúngulerkunatit.

Jisusivdle sagpâ oĸardlunilo: pupêrutut kuliúngi--nerpat? naungme taivko arfineĸ sisamat? avdlamik utertoĸángila Gûte nàlangnarsisisavdlugo takornartaĸ una kisime utermat? — ata, asassat nâlagtíka, Jîsu--sip ajorungnaersitane sáimáunartitanilo issigai; ta--maisa kisípai atauserdlũnît puiornago; tamai--sa ingmine sáimáunersiortut ilisimavai, ta--maisa ũmáminutdlo itúmaminutdlo titardlugit, aungminik pisiarigamigit uvfardlugitdlo ajortaiar--dlugit; tamaisa asagamigit atarkinarsivdlutigdloissa--inut ivdlernarsingmata ũmámiugiungnaernek ajorpai. tamarmik ornísavât unigfigítuínardlugulo; tamarmik misigísavât kanoĸ agtigissumik ajúngitsuliorfigigâtik. tamarmigtaoĸ niperssuarmik Gûte únersiutigísavât kutsavigalugulo atarkivdlugulo, ernituaminik tuning--matigut ánáussissigerkuvdlutigo utertitsissigerkuv--dlugulo; tauva inoĸativtátaoĸ ánáussisserput kaju--ngerilísavât tatigalugulo, katsorsarkuvdlutik piv--dluartúngorkuvdlutigdlo.

Jûtit ivko arfineĸ sisamat tupigusûtigissariaĸa--raluarput ánáussissoĸ uterfigíngingmássuk kutsavi--ginagulo, nauk táussuma nápáumik maujungnartu--mik mamitsuitsumigdlo pîaivfigigâtik. angnermig--dle kristumiut tupigusûtigissariaĸarput, ánáussissup sáimáunera atornerdlugpássuk, ánáussissoĸ asa--nago unigfiginagulo kînarsiornagulo soraeratik. táukunúnga erkũnaviaĸaoĸ Eprîarinut agdlag--simassoĸ imáitoĸ: sagdlusuíssut ilisarilerêraluar--dlugo piâraluta ajortulioruvta, ajortaeruterkússúmik

tuníssutigssaĸángilaĸ kingorna, kisiáne erĸartũne-
-ĸarnigssaĸ utarĸissariaĸásavoĸ sujôranartumik, ing-
-nerdlo ilungersûtaussoĸ akerartortunik nungutitsí-
-sassoĸ. Môrsasip inatsisainik uniorĸutitsissoĸ nu-
-ngutdlugit toĸutagssángoraraoĸ nãkigineĸarane,
mardlugdlũnît pingasutdlũnît tapertarîgdlutik nalu-
-naiaissarângata. ímaĸa sualorĸinganik pitdlariaĸar-
-tísagigse Gûtip erneranik tungmagaringnigtoĸ, ange-
-rutsimut auk ivdlernarsíssutigisse nalingínaralugo
sáimáussissuvdlo anernera asigssordlugo pissoĸ“
(Epr. 10, 26—29)?

taimáitumik, asassat nâlagtíka, ánáussissivtí-
-nut uterniarta, uvdlut tamaisa isigaisa sãnut pat-
-dlordluta, puiornavêrdlugulo ĸanoĸ agtigissumik
asangârâtigut inatsisitdlo perdlorĸússutainit pêrsit-
-dluta. ilumut.

sapâme trinitâtip kingulîsa arĸanek tatdlimâne.

„tamâne nuname igdloĸarfekángínavta nungutugssáungitsumik, kisiáne igdloĸarfik piumârtugssaĸ tikiniásagavtigo“ (Epr. 13, 14), taimáitumik sáimautdlutalo pigínângorsartigut, nâlagarput Jîsuse Kristusi-â, nunap pê ajor--ssautigissavut inûtigssavut piniaraluardlugit suliarissaraluarângavtigik angneruterĸunatigik ĸilaup pînit; ikiordlutalo píssagtítigut, tarniv--ta pigssait ĸilaup pê nungugssáungitsut su--junigssarputdlo angingârtoĸ tagpavanîtoĸ avdlanit tamanit pingârneruterĸuvdlugit, oĸautsisitdlo ûmámiugítuínarĸuvdlutigik imái--tut: „Gûtip nâlagauvfia iluarnerdlo táussu--mane atortoĸ piniarkârsigik, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piumârpase“ (Mat. 6, 33. 34). ilumut.

Mat. 6, 24—34.

Gûtilo nunavdlo pê kivfartorfigigínáungilase.

nâlagkanut mardlungnut kivfartorsínaussoĸángilaĸ; ardlât ûmigiguniuk áipâ asásavâ, ardlâtdlũnit ungagigu--niuk áipâ asigínásavâ. — asassáka ukorsê; nâlagkat kíkûssut pinerpai ánáussissup, taima oĸarame? nang--mineĸ nalunaerfigâtigut, nâlagkat mardluk kíkûssut oĸautsinik tamakuníngа pigine, navsoĸángitsumik ima oĸarame: **Gûtilo nunavdlo pê** [atautsíkut] **kivfar--torfigigínáungilase.** nâlagkat táukua mardluk ánáu--ssissup oĸauserissaisa ardlât tássa Gûte, áipâ tássa nunap pê, silarssuaĸ, silarssûvdlo nâlagâ, tássa tôrnârssuk. táukua mardluk ardlât inuit tamardluí--narmik nâlagarissarpât. inuit ilaisa Gûte píngor--titsissertik nâlagaralugo kivfartorfiginiarpât, ilarpag--ssuisalo avdlat silarssuaĸ pîlo nungujassut, silar--ssûvdlo nâlagâ tôrnârssuk nâlagarissardlugitdlo kiv--fartorfigissarpait. — nâlagkatdle táuko mardluk atautsíkut kivfartorfigineĸ ajornaĸaut. nangmineĸ ilisimavarse, asassáka, ĸanoĸ ajornartigissoĸ nâlag--kat mardluk inuínaussut ássigîngitsunik isumaĸar--tut ássigîngitsunigdlo perĸussissartut kivfartorfigí--savdlugit. ardlât ima perĸussigpat: ûmâ, mâna ernerdlutit autdlásautit, áipâtale ima perĸugpane: ûmâ, unigdlutit sanajumârputit, sanâgssaĸaĸingmat; ĸanoĸ ilivdlune tauva nâlagkat táukua mardluk perĸússutait ássigîngitsut nâmagsiniarsínáusavai? ajornásaĸaoĸ. —

taimáitordle, asassáka, kristumiorpagssuit tai--mailiorniaraluarput, Gûtilo nunavdlo pê atautsíkut kivfartorfiginiardlugit. taimailiortutdle ingmingnik sagdloĸítardlutik Gûte kivfartorfigíngilât ũmatimí--kut ilumôrdlutik. ĸanermingnik Gûtip arĸa tai--ssaraluarpât oĸartardlutigdlo: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ; oĸautsimingnik Gûtimut kivfartortutut iliortaraluar--put; inuit tákuáne nâlagiartardlutigdlo kristumiuv--dluartut ilerĸue atorniartaraluarpait, kisiáne ũma--taisa Gûte najortaríngilait, nunavdle pê ungagissa-

tik, nuánarissatik, igdligissatik najortarpait, ánáu-
-ssissup oĸausê nâpertordlugit imáitut: „peĸûtise
najortarmatigik ũmativse“ (Mat. 6, 21). — ĸanordle
ilivdlutik ĸavsêrpagssuit nâlagkanut mardlungnut
kivfartortut, tássa Gûtimutdlo nunavdlo pînut, tama-
-tumínga ánáussissup nalunaerfigâtigut oĸarame:
**tamána pivdlugo oĸáupavse: inûnerse isumanerdlûtigí-
-sángilarse, nerissagssarsilũnit imigssarsilũnit timivsilũ-
-nit atissagssai isumanerdlûtigísángilase. inûneĸ angne-
-rúngila ánorássanit?** — kristumiut ilarpagssuisa
Gûte nâlagariumagaluardlugo kivfartorfigiumaga-
-luardlugulo taimáitoĸ nunap pê kisîsa kivfartor-
-figissarpait, inûnertik isumanerdlûtigissardlugo,
nerissagssatigdlo atissagssatigdlo isumagînardlugit;
sôrdlo avdlamik isumagissagssaĸángitsut nunap pî-
-nik kisiáne,

asassáka ukorsê; ánáussissup oĸausê pâsiner-
-dloĸinavase. ima oĸángilaĸ: suliniásángilase, nu-
-nâp pê inûtigssase piniásángilase, kisiáne ima
oĸarpoĸ: isumanerdlûtigísángilase. sulísaugut ta-
-mavta; tássa Gûtip perĸussâ, taimanerssuaĸ inuit
ajortuliarĸârmata kingorna perĸússutigissâ inungnut
tamanut, agdlagsimangmat: „nâgdliugdlutit nuna
inûtigssarsiorfigísavat inûnerit tamât nâvdlugo.
kiangmiuvdlutit neĸigssarsiúsautit nunamut uterfig-
-ssat tikitdlugo“ (1 Môrs. 3, 17. 19). erdloĸivdluta
nâgdliugdlutalo agdlât piniardluta inûtigssarsiúsau-
-gut; uvdlut nungutdlugit ingmíkut nâgdliungnarto-
-ĸartarput atugagssavtínik misigissagssavtínigdlo,
sôrdlo ánáussissortaoĸ oĸartoĸ: **uvdlup erdloĸinar-
-ssusia uvdlormut nãmagtarpoĸ.** Paulusilo ima agdlag-
-poĸ: „nalingínaĸ suliumángitsoĸ nerísángilardlũnît“
(2 Tas. 3, 10). suliumángitsut uningáinartut na-
-páinartut Gûtip iluaríngilai. ilisimavarput ánáussi-
-ssoĸ agdlât nunamînermine ĸissungmik sanassû-
-ssoĸ; pingasunik ĸulilingnik ukioĸardlune ajoĸer-
-suissûlerame aitsât tamáko suliarissarigaluane so-
-raerúkai. Paulusilo ajoĸersuissûtitdlune agdlât ag-
-ssangminik sulissarpoĸ inútigssarsiordlune.

pâsinerdloĸinavase oĸausê. Jîsuse ima oĸángi-

-lak: nunap pê pissase sokutigísángilase; kajumig--sarumángilâtigut pikataunermut, pigissaminik asiu--titsinermut. ilisimavarse ilâne nangminek okarsi--massok asiutitsissokarkunago, taimane okarame: „soraerússat agfakúnguit katerssorsigik aserorkuna--git“ (Juán. 6, 12). tamatumíngáinardle inerterpâ--tigut, Gûtimik isumagssuissumik nalussutut iliorkunata. kristumiugavta, Gûte ilisimagavtigo tama--nik píngortitsissok tamanigdlo perorsaissok, tai--máitumik ugpíngitsutut iliúsángilagut, inûtigssavut isumanerdlûtigísanagit. Gûtip tuningmatigut inûniv--tínik timivtínigdlo, tauva tamákunánga mingnernik tássa timivta nerissagssainik atissagssainigdlo tuní--sángínerpâtigut?

âma, asassáka, misigssoritse, Jîsusip okausê pâsinerdlorkunasigik. okarame: nerissagssarse isu--manerdlûtigísángilarse, okardlunilo: **akagugssak isu--manerdlûtigísángilarse, akagugssak piminik isumaner--dlûtigssakásangmat,** taima okarame kajumigsaru--mángíkaluarpâtigut uvdlut piumârtut isumagerkuna--git, silakángitsutut iliorkuvdluta. nâggale; kalât--dlit nalunángitdlat kanok iliúsassut ajorssarumángí--kunik. ukiume piniardluarnek ajortaramik, aussame katerssuiniásáput ukiugssame atugagssamingnik. taimailiúngitsut silakángitsumik iliortarput. taimái--nak ánáussissok okarpok: uvdlut piumârtut isu--manerdlûtigísángilase; kisiáne isumanerdlungnángit--sumik isumagissariakarput, taimáitumik âma au--ssame uvdlut piniardluarfiussut uvdlûtitdlugit sa--píngisaminik ukiugssame inûtigssane piniásavdlugit kimatulísavdlugitdlo pissariakarpok. — isumaner--dlungnermutdle taimáitumut Gûtip iluaríngisânut perkunata, ánáussissup tugpatdliutigssavtínik erkai--sípâtigut Gûtip píngortitainik, tingmíssanik ivig--kanigdlo naussunigdlo, mássa erkaisitdluta, Gûtip kanok isumagingnigtorssûvdlune táuko píngortitane inungnit mingnerungârtut isumagissartarai.

âma ánáussissok okarpok: **taimáitumik isumaner--dlúsángilase okardluse: suna nerísavarput? suna imísa--varput? suna atísavarput? tamáko tamaisa Gûtimik nalu-**

-ssut piniarsinararait; atâtavsile kilangmiussup ilisima--vâse tamákuninga tamanik pissariakartartuse. — asa--ssáka ukorsê; ugpíngitsûvdluta isumanerdlugdlutalo ima okartáinaruvta: suna nerísavarput? suna imí--savarput? suna atísavarput? avdlanik isumagissag--ssakarnatalusôk nunap pînik kisiáne, tauva Gûti--mik nalussutut iliorsimásaugut. taima okarpok Jîsuse. kristumiunik tainekaraluarpugut, kristumiut ilerkuisa ilait atortaraluarpavut, ûmativtale kanok íssusiagut pileríssusiagutdlo nalussut ássigînásava--vut tauva. — Gûtimik nalussut nunap pê nerissag--ssatik atissagssatigdlo nuánarissatigdlo piuminar--sorissatigdlo kisîsa piniardlugit isumanerdlûtigi--ssarait. taimáitarput Gûte atâtaussok, Gûte tama--nik píngortitsissok perorsaissok píngortitaminigdlo isumagingnigtok ilisaríngnínamíko, tunârissakaratig--dlo aulajaitsumik. kristumiutdle Gûte ilisimavât kanok ítok, kanok ítumik isumakartok inukulung--nut. kristumiut Gûtip asangningnera nalekángitsok ilisimavât pingârtumik tássánga, tuningmatigut er--nituaminik Jîsuse Kristusimik. táussuma ánáussi--ssivta inúngûtigalutalo ániautigalutalo torkutiga--lutalo sáimáunartípâtigut Gûtimut. Kristusíkut sáimarsagaussumik Gûtekarpugut; Kristusíkut Gûte atâtagísavarput, táussumalo kitornariumavâtigut, ernerminut ugperssusekardluaruvta. kanordle iliv--dlune atâtaussup kitornane tunísángínerpai inûtig--ssainik atissagssainigdlo? taima isumakarnángíka--luarpok, atâtaussut inuínait, nauk ajoraluartut taimailiormata kitornamingnut, angerkinganik Gûtip inuit Kristusíkut kitornariligkane isumagiumârpai nunap pînik pigssainik, sôrdlo Pauluse agdlagtok: „Gûtip erne agdlât erdligíngíkâ, túniúpâle tamavta pivdluta, suvdlune tauva tamanik tunísángínerâtigut taússumúnga ilángutdlugit“ (Rûm. 8, 32)? Jîsusilo okarpok: **atâtavse kilangmiussup ilisimavâse tamákuninga tamanik pissariakartartuse.** mássame, asassáka, ilisi--mavdluarpâtigut, sunik pissariakartartugut. ilisi--mavâtigut ilâne nerissagssavtínik ajorssartartugut, âma ilâne atissagssavtínik, ánorâgssavtínigdlo, kar-

-dligssavtínigdlo, kamigssavtínigdlo ajorssartartugut, āma ilāne timivta ajulerneranit piniarneĸ sulinerdlo sapersartugut. tamáko tamaisa ilisimavdluarpai. ĸujanaĸaoĸ kristumiut ugperdluartut atâtaĸaramik arajutsiveĸángitsumik, isumagingnigtumik angajor--ĸautsersumik, táussumúnga igtôratik sût tamaisa ajorssautigissatik taivdlugitdlo ĸínutigigínauvait.

taimale ánáussissup inertermatigut, nunap pê ajorssautigissavut isumanerdlûtigerĸunagit, saniatigut taivâ **isumaliûtigissagssarput pingârnerungârtoĸ, tássa ánangnigssarput,** tarnivta toĸusuitsut nâgssáungitsu--mik ánangnigssât. — tamatumínga ánáussissup ajoĸersorpâtigut oĸarame: **Gûtip nâlagauvfia iluarner--dlo táussumane atortoĸ piniarĸârsigik, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piumârpase.** tássauvoĸ sujunig--ssarput angingârtoĸ. Gûtip nâlagauvfia, iluarner--dlo Gûtime atortoĸ Kristusíkut sarĸúmersitaussoĸ, Kristusivdlo ánáussissivta piniússinera tássáuput avdlanit tamanit piniagagssavut. isumanerdlugdluta oĸásángilagut: suna nerísavarput? suna imísavarput? suna atísavarput?, kisiáne „mianerssordluta ûligdlu--talo ánangnigssarput sulíssutigísavarput" (Fil. 2, 12); ilungersordluta ernumalerdlutalo aperssúsaugut imána: „.sulísaunga pivdluartúngorĸuvdlunga" (ap. sul. 16, 30)? — asassáka, tássauvoĸ isumaliûtigissagssarput nukingiússagssarput. taimailioruvta, tauva tamáko tamaisa, tássa nunap pê atugagssavut ilángutdlugit piumârpavúngôĸ.

Jîsuse Kristuse ánáussisserput ugperfigivdluar--dlugulo ungagiguvtigo, pârssissup ajúngitsup nipâ nâlagtuínaruvtigo, tauva Dâvisut ūmativtigut ilumôr--dluta oĸarsínāngorumârpugut ima: „Nâlagaĸ pâr--ssissigâra, sumik ajorssángilanga. ivigalingne nag--gorigsune aĸupisítarpânga, imermut ĸasuersârfiu--ssumut tasíssersūtarpânga. tarniga tumánguersar--pâ, avĸutaussúkut iluartúkut tasiorpânga arĸe píssutigalugo" (tugs. 23, 1. 2. 3). ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfersarnáne.

nâlagarput Jîsuse Kristuse, ivdlit makíssu--tauvdlutitdlo inũssutaussutit-â (Juán. 11, 25), uvagútaoĸ ũmativtigut toĸungassutigut píssau--nernik ũmartitsigínaussumik nutãngortitsigí--naussumigdlo misigitítigut, makerĸuvdluta toĸumit ajortip pianit, ajortip minguanit maujungnartumit, saĸiuarsínaorĸuvdlutalo nu--tâmik inûlersitdluta (Rûm. 6, 4). ilumut.

Lúk. 7, 11—17.

tastamantitâmik agdlagsimassune atuaivugut to--ĸungassunik pingasunik ánáussissup ũmartitainik, tássa nukagpíssamik Nainimiumik, ãma Jaerusip panínguanik, ãma Lâsarusimik Martavdlo Mariavdlo ĸatángutãnik. mãnákut Jîsuse taimailiortartoĸ tu--sarneĸ ajorparput, nauk taimailiorneĸ ajúngíkaluar--toĸ ajugaĸángitsûgame. ĸaĸugo aitsât uvdlut nag-

-gatigssâne Jîsusip tokungassut tamaisa makitíku--mârpai, agdlagsimangmat: „uvdlok nagdliugkumâr--pok, tauva ilivernîtut tamarmik táussuma — Gû--tip ernerata — nipâ tusarumârpât, anivdlutigdlo makísáput, ajúngitsuliorsimassut inûnermut pissug--ssauvdlutik, ajortuliorsimassutdle erkartûssivingmut pissugssauvdlutik“ (Juán. 5, 28. 29). — taimáisag--pat, sordlît tauva uvagut ilagiumârnerpâtigut? ajú--ngitsuliorsimassut inûnermut pissugssaussutdlûnît ajortuliorsimassutdlûnît erkartûssivingmut pissug--ssaussut? — asassáka ukorsê; kakugo inûnermut pivdluarnartumut piumaguvta, tauva matumanîtit--dluta tokungassunit ûmartítariakarpugut; mássa atausînaurmik tokokángilak, sule avdlamik tokokar--pok timip pigíngisânik, tássa tarnip tokuanik. ti--mivtigut tokúsassugut ilungersornaraluarpok; ki--siáne tarnivtigut aserorsimavdlutalo tokungaguvta, Gûtimut píngortitsissivtínut táussumalo perkussai--nut iluarissainutdlo tokungaguvta, tássa aitsât toko ilungersornartok, aliasungnartok, navianakissok, mâssa tokup tamatuma aserornartumut nâgdliung--nartumutdlo nâgssáungitsumut pisísavâtigut, Gûtip sáimáuneragut avdlángortitáungíkuvta nutâmigdlo ûmatekartitáungíkuvta.

tarnip tokua tamána aliasungnartok navianartok kanok ítok mâna erkarsautiginiartigo, âma aperku--tiginiardlugo imáitok: kanok ilivdluta tokumit ta--matumánga ánáunekarsínaussugut.

I. **inuit tamarmik ûmatimikut tokungáput, Gûtip auerneragut nutâmik inûssutekartitáungíkatdlartitdlugit.** — ilumut taimáitok inuit amerdlanerssaisa naluv--dluínardlugulo ugperiumángilât. uvigdlarnerup iv--ssuma tássa tauva tusagkavta ernitue kíssatigingâr--pâ timimigut tokungmat; kisiáne táuna asaneru--ssane sule inûgatdlarmat tarnimigut tokungássusia pivdlugo ajortunutdlo Gûtip iluaríngisainut pilerí--ssusia pivdlugo ilâne kíssatigisimanerâ nalunarpok. — timivtigut kakugo tokúsassugut ilisimagaluarpu--gut, uvdlut tamaisa inuit sángîssusiánik kajang--narssusiánigdlo misigitínekaravta, uvdlut tamaisa

tamâne nuname ĸavsêrpagssuarnik toĸussoĸartarmat, angutinigdlo arnanigdlo, utorĸaussunik ãma inûsug--tunik, sôrdlo nukagpiaĸ ivna Nainimio ítoĸ; kisiáne tarnivta toĸungássusianik ajorssusianigdlo iluamik sujuneĸarnaviángilagut, Gûtip anerneragut ĸáumar--sarneĸángíkatdlartitdluta.

inuit sujugdlît Aatamíkut ajortuliángíkatdlara--mik, toĸo timimíkutdlũnît tarnimíkutdlũnît misi--gíngilât, ajúngitsûvdluínaramik. kisiáne Gûtip per--ĸussâ nâlangnago ajortuliaramik, taimailiorner--mingnik toĸo ingminut pisípât, Gûte oĸarsimang--mat: „orpik tamána nerivfigigaluarugko, toĸumik toĸujumârputit“ (1 Môrs. 2, 17). taimane timimí--kut ernerdlutik toĸúngíkaluarput, mássa Aatame arfineĸ sisamanik untritilingnik pingasunigdlo kuli--lingnik ukioĸarame aitsât toĸuvoĸ, tarnimíkutdle ernerdlutik toĸulerput. Gûtimut nâlángitsûgamik táussumánga avigsârsimalerput; píngortitsissertik sujornagut asassartik ungagissartik ersigilerdlugulo asajungnailerpât; táussuma perĸussai sujornagut iluarissatik nuánariungnaerdlugitdlo ingalangniar--pait; taimailivdlutigdlo ũmatimíkut toĸungalerput Gûtimutdlo ajúngitsunutdlo tamanut.

taimáitarpugut mãna uvagut tamavta, asassáka, tarnip ĸanoĸ íssusia ajortoĸ aliasungnartoĸ tamána kingornússarigavtigo angajorĸâvtínit. angajorĸâvut inungnit ajortilingnit erniusimassut ajortiliungmata, tamána pivdlugo uvagútaoĸ tamaunga nunamut inú--ngorsimavugut ajortiliuvdluta aserorsimavdlutalo ũmativtigut, kajungerissaĸarnatalo Gûtip pînik, Gû--tip perĸussainik, pilerivatdlârdlutale ajortunut su--nutdlo piúngitsunut tamanut. — tamássa, asassáka, **tarnip toĸua**, inuit tamarmik nunamut inúngortut atugât. atautsimigdlũnît inoĸángilaĸ taimáingitsu--mik, agdlagsimangmat: „tamarmik ajortuliarput, Gûtime nersornartumik ajorssardlutik“ (Rûm. 3, 23). taimaingmat Paulusip Kulorsamiut kristumiuvdluar--tut ilumôrtut ilungersortut, Gûtip sáimáuneragut tarnaisa toĸuánit ûmartitaussut ima agdlagfigai: „Gûtip ilivse ûmartípâse, pinerdlungnivsíne uviniv-

-silo kipinekángíssusiane tokungagatdlartitdluse“ (Kul. 2, 13). asassáka, uvagútaok Kulorsamiutut okautigineкarsínaunerpugut imána: ilivse sujorna tokungassuse pinerdlungnivsíne mãna ũmartitauvuse Gûtimit? — kristumiut kavsêrpagssuit tarnimik ka--nok íssusianik aliasungnartumik navianangârtumik sujunekángitdlat. timimíkut ajúngitsûvdlutigdlo perkigdluaramik, nunap pînik inûtigssamingnik piniardluarnek sapíngínamik, inuit tákuáne nuáner--sunik ilumôrtûssârtunigdlo ilerkokaramik, Gûtip igdluanut nâlagiartardlutigdlo kristumiut avdlat ilerkue atortáinardlugit pissartaramik, taimáitumik tarnimik nagdlingnartut tokungássusiat navianartok misiginagulo ilisaríngilât. — asassáka, ilavútaok amerdlasût taimáiput. iluamik ugperssusekaratig--dlo asássusekaratigdlo ánáussissumut tokungáput ũmatimíkut. kâmíkut kristumiutut ilerkokarniara--luarput, ilumíkutdle tagpîtsûvdlutik tokungáput, ajorssutsimingnigdlũnît silavdlo áipâne ilimagissag--ssamingnik sujôranartunik ánáussissumigdlũnît ajor--tigdlit ikiortituãnik sujunekardluarnatik. — uvig--dlarnek ivna Nainimio kiangârpok ernituaminik ar--sârnekarame; imale isumakarnángila asassáka: angnerussumik uvagut tamavta tarnivta tokungá--ssusiat kíssatigísagigput, tamána ilumut kíssatigi--ssariakangârmat?

taimaingmat, ilivse tamavse tarnivse tokungá--ssusiat misigalugulo kíssatigalugulo kipisangârtuse, kanok íssutsivsínik tamatumínga pîaivfigineкaru--mavdluse, tusásagigse mãna Jîsuse ánáussisserput, tokungassunik ũmartitsissok,

II. **kanok iliordlune uvagútaok tarnivta tokungá--ssusianit ánáusínaũgâtigut.**

isumasiugagssavtíne agdlagsimavok imána: **unga--lûgkavdlo isâvfia tikilermago, ata, tokussok tauva aki--ardlugo ánikât, arnâta tâuna ernituarigâ, uvigdlarne--ruvdlunilo; inuitdlo kavsêrssuit ungalûgkamit inger--dlakatigigât. Nâlagkavdlo takugamiuk nagdligilerpâ, okarfigalugulo: kianak.** — Jîsusip uvigdlarnek ivna nagdlingnartúnguak nãkigâ; aliasungârtok kiassok

takugamiuk tugpatdlersarniarpâ. asassáka, taku-
-varse Jîsuse inukulungnut nâkingnigtûssoĸ. taima
nâkigisimavai inuit tamaisa, tamaunga nunamut
píngíkatdlarame. inuit takugamigit ajortip píssau-
-neranîtut, ûmatimíkut toĸungassut, nâkigalugitdlo
ánássutigssarsiúpai. sôrdlo taimane Nainimut piv-
-dlune nukagpiaĸ toĸussoĸ ûmartíkâ, taimátaoĸ
ĸilangmit arĸardlune tamaunga nunamut pivoĸ,
inuit ûmatimíkut toĸungassut ûmartíkumav-
-dlugit. Gûtip nâkingnigssusia sujunersig-
-ssáungitsoĸ tamána Juánasip oĸautigâ agdlag-
-kame: „matumûna Gûtip asangnigssusia uvav-
-tíne ersserpoĸ: ernitue Gûtip silarssuarmut aut-
-dlartingmago, táussumûna inôrĸuvdluta“ (1 Juán.
4, 9). Jîsuse Kristuse, Gûtip ernituâ ánáussissar-
-putdlo, táuna ingminik ima oĸautigaoĸ: „uvanga
makíssutauvdlungalo inûssutauvunga“ (Juán. 11, 25),
tássauvoĸ inuit ûmatainik toĸungassunik ûmartitsi-
-gínaussoĸ. táussuma uvagútaoĸ tamavta nâkigâti-
-gut, asassáka. tarnivta inardlungârssusiat, nápar-
-simangârssuserputdlo ûmativtigutdlo toĸungássuser-
-put takugamigit, nâkigâtigut. aliasugdlune ilavú-
-taoĸ ikíngitsut takuvai sule toĸungassut ûmatimí-
-kut, nâkigalugitdlo ûmartíkumavai. sôrdlo taimane
nukagpiaĸ ivna toĸussoĸ oĸarfigigâ: **nukagpiaĸ, oĸáupavkit: makítit,** taima uvagútaoĸ uvdlume oĸar-
-figâtigut: tarne toĸungassutit-â, ajortip pianik si-
-nigtutit, oĸáupavkit: makítit. „eĸêrit, sinigtutit
ûmâ, toĸussunit makitdlutit, tauva Kristusip ĸáu-
-marsásavâtit“ (Evf. 5, 14). tamássa Jîsusip ajuga-
-ĸángitsup toĸungassunik ûmartitsissup nipâ perĸú-
-ssutaussoĸ. ĸanortoĸ tusardlugulo nâlangniartigo.
ima isumaĸartoĸángíkile: uvanga iluarsagagssáungi-
-langa toĸungavatdlâĸigama, ukiorpagssuit ukiûtit-
-dlugit tôrnârssungmut ajortunutdlo kivfartortáina-
-rama. uvavtínut kángusûtigissariaĸangârĸajaĸaoĸ,
mána tikitdlugo taima isumalingmik ilaĸaraluaruv-
-ta, inungnilo ajornarĸajaĸaoĸ taima ítoĸ ikiúsav-
-dlugo. kisiáne, asassáka, Jîsuse Kristuse, toĸu-
-ngassunik ûmartitsigínaussoĸ píssauneruvoĸ tôrnâr-

-ssungmit ajortunitdlo tamanit inungne nâlagaussar--tunit.

tamána pivdlugo, asassáka orningniartigo táuna ánáussissugssatuarput. ĸínuviginiartigo: Jîsusi-â, takugangma ajortûvdluínardlunga ûmativkut toĸu--ngassunga, ingminigdlo ikiorneĸ saperdluínartunga, nãkigínga uvangátaoĸ, ũmatiga toĸungassoĸ oĸarfi--gûk: oĸáupavkit: makítit, uvangátaoĸ saĸiuarsí--naorĸuvdlunga nutâmik inûlersitdlunga; ĸaĸugulo timigátaoĸ aserujassoĸ makitíneĸásagpat, makísí--naorĸuvdlunga erĸartũssivingmut pissugssaunanga, inûnermutdle nâgssáungitsumut pissugssauvdlunga. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfersanek áipãne.

Nâlagak Gûte ánáussisserput-â, sáimáuner--mit nãkingningnermitdlo tunivavtigut uv--dlormik ingmíkôrtitarnik pivdluarkussang--nik ivdlernartitarnik — sapãmik — táu--ssumane sulissarnivtínit kasuersârkuvdluta, sângnilo uníngarkuvdluta tarnivta ánangnig--ssât pivdluarnigssâtdlo isumagalugit sulíssu--tigalugitdlo, okautsitdlo inũssutilik tusarnâr--dlugo ũmámiugalugulo tumánguersarkuvdlu--ta, nakússagtitdlutalo ineriartorkuvdluta ug--pernivtigut inûtsivtigutdlo ilordlíkut. — kut--savigâvtigit taima isumagivdluaravtigut, tai--máitumigdlo pivdluarnangârtumik uvdlokar--tíkavtigut tamânĩnivtíne inûserdliornartu--lingme. — sáimautdluta ikiortigut uvdlok tamána nungutdlugit ivdlernartitdlugulo ator-

-dluarĸuvdlutigo ivdlit perĸussarnik iluari--ssagssarnigdlo nâlangnautigssarnigdlo, ator--ĸuvdlugulo tarnivta pivdluautigssãnik inũ--ssutigssãnigdlo. ilumut.

Lúk. 14, 1—11.

uvdloĸ sapât erĸainiaruk, ivdlernartísagagko.

asassat ilagît-â, taimanerssuaĸ Nâlagkap Gû--tivta silarssuaĸ táussumanĩtutdlo tamaisa soĸángit--sumit píngortíkamigit uvdlut arfinigdlit uvdlûtit--dlugit, tauva uvdlut arfineĸ áipât sulísaerfigalugo ingmíkôrtípâ pivdluarĸuvdlugulo, uvdlordlo táuna inungmut ingminik ássilivdlune píngortitaminut iv--dlernartugssautípâ pivdluarnartitdlugulo ĸasuersâr--figssautitdlugulo. ilungersungârtumigdlo tamána aulajangersardlugulo perĸussarigamiuk ukiut mar--dlungnik tûsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit ki--ngornisigut ínugtane ĸinigkane Israîlíkut ĸáĸamit Sînaimit maligagssainik inatsiseĸartíkamigit, perĸu--ssivfigáitaoĸ uvdlup táussuma-sapâtip — ivdlerine--ĸarnigssâ pivdlugo, ima perĸussivdlune: **uvdloĸ sapât erĸainiaruk, ivdlernartísagagko. uvdlut arfinigdlit sulissásautit, uvdlutdle arfineĸ áipât tássa sapât Nâlag--kap Gûtivit pia; táuna sulivfigísángilat, mássa uvdlut arfinigdlit uvdlûtitdlugit Nâlagkap ĸilagdlo nunalo píngortípai tássanĩtútdlo tamaisa, sulísaerpordlo uvdlut arfineĸ áipãne** (2 Môrs. 20, 8 il. il.). —

atalo ukorsê, inugtaminut perĸússutine tamána Nâlagkap utertíngilâ atorungnaersínagulũnît, aula--jangersarpâle silarssûp naggatigssâ nagdliutserdlugo atassugssautitdlugo, **mássa ĸilagdlo nunalo nungutser--dlugit agdlanganínguardlũnit mingneĸ titarnínguardlũnit inatsisit ilât nungúsángilaĸ kisiáne tamarmik er--ĸûgpata**, — sôrdlo ánáussissoĸ nangmineĸ narĸigssuivdlune taima oĸartoĸ (Mat. 5, 18). kristumiunútaoĸ Jîsusip ilagîgsainut inatsit tamána nãmagsissagssauvdluínarpoĸ, isumaĸarĸunatalo uva-

-gut kristumiussugut inatsisit kulit sugssaringãsá--ngíkivut ánáussissoĸ ajoĸersugkaminut malingnigku--massiminutdlo tamanut ima oĸarpoĸ: **isumásángí--lase inatsisitdlũnit pruvfitítdlũnit atorungnaersísavdlugit tikiúsoralunga, atorungnaersitsiartúngilanga, nãmagsisit--siartorpunga** (Mat. 5, 17).

uvagútaoĸ asassáka, Gûtimut ĸitornarerĸuguvta, Kristusilo ánáussisserput kingornússeĸatigiumaguv--tigo, inûnermutdlo iserumavdluta, inatsit tamána nãmagsissagssarârput, sôrdlútaoĸ inatsiseĸatai ta--maisa nâlagkavta iluarissagssânik nãmagsissagssa--rigivut; uvagútaoĸ Nâlagkap pivâtigut ima perĸu--ssigame: **uvdloĸ sapât erĸainiaruk ivdlernartísagagko. uvdlut arfinigdlit sulissásautit, uvdlutdle arfineĸ áipât tássa sapât Nâlagkap Gûtivit pia; táuna sulivfigísá--ngilat.** —

isumaĸarpisilũnît, asassáka, kalâtdlit kisîsa Nâlagkap taima perĸussivfigíngíkai, ilarpagssuavse Nâlagkap uvdlua erĸainiarumángingmássuk, ivdler--nartísagaluardlugo atordluásagaluardlugulo Nâlag--kap perĸussânik? nâggale, asassáka, inuiait ta--marĸigsaisa ássigîgsumik perĸuvai: **uvdloĸ sapât erĸainiaruk ivdlernartísagagko.** — isumaĸarpisilũ--nît Nâlagkap soĸutigingârnagulo súsassôrînásagâ, inatsisâ tamána nãmagsíngíkuvsiuk, sapãmilo piniar--taruvse sulissardlusilo sôrdlo uvdlut tamaisa pi--ssartuse, Gûtivdlo oĸausê tusarnâi tarnagit tarniv--silo erĸigsinigssât isumaginago nalingínaralugulo? támásaĸause taima isumaĸaruvse taimalo iliorta--ruvse, mássame sôrdlo ilungersungârtumik Nâlagaĸ perĸussissoĸ: avdlamik Gûteĸásángilatit uvangáu--ngitsumik; inuásángilatit; tigdlísángilatit — tai--mátaoĸ ilungersortumik perĸussivoĸ: **uvdloĸ sapât erĸainiaruk ivdlernartísagagko.** angnermigdlũnît ilungersûtigâ inatsit tamána sapãmik, mássa avdla inatsit taima amerdlatigissunik oĸauserineĸángi--laĸ. — tusarsiuk ĸanoĸ Gûtip oĸausiata Gûtip inatsisainik uniorĸutitsissut pigai: ima agdlagsima--voĸ: **perdlorĸunarsile nalingínaĸ magpersagkane inat--sisilingne agdlagsimassunik tamanik aulajangiússingit-**

-soĸ, nãmagserĸuvdlugit. ilumúme, asassáka, ajortuliu--ngãsaugut pitdlagagssautitdlutalo sorĸusaitdluta Gûtip inatsisai perĸussailo sugssaríngíkuvtigik, nã--magsiniarnagitdlo tugdlarsínaruvtigigdlusôĸ, piv--dluarsínáusángilagutdlo erĸigsivdluarnatalo Nâlag--kap uvdlua sapât sugssarinagulo erĸaimángíkuvtigo ivdlernartínagulo. taimailioruvta tauva Nâlagkap sáimáusínáusángilâtigut kajumigissaminigdlo pivdlu--artísínaunata, erĸigsisínatalo kítornarisínáusángilâ--tigut, níngangneratalo ĸulangersínásavâtigut, Nâla--gaĸ mitautigerĸúngitdluínarame inungnut, Gûtiuga--milo ilungersungârtoĸ ajortuliortunut avdlángoru--mangitsunut. — taimáitumik, asassáka, ilungersor--tumik nâlagtúngorniarta Gûtip ánáussissivta inat--sisainut perĸussainutdlo tamanut, ilungersortumig--dlo ãma táussuma uvdlua nuánersoĸ — sapât — erĸainiartigo ivdlernartísagavtigo Nâlagkavdlo ilua--rissagssânik atordluarniartigo pivdluautigssavtí--nik.

ĸanordle ilivdluta atordluásavarput? taima atú--sanerparput, sôrdlo farisîarit agdlagkanigdlo ilisi--massut táukua Jîsusip inôĸataisa atortarât, táuko isumaĸartarput sapât atordluarsoralugo táussumane agssangmingnik súnguamigdlũnit su--língíkunik, utorĸaunernitdlo maligagssarsiat malig--dluardlugit sapâtisiorunik, timimíkutdlo uníngav--dluarunik pássutagssamik súnguamigdlũnît tigusi--natik, náparsimassunigdlũnît katsorsainatik katsor--sarĸussinatigdlo, perdlugtutdlo nagdligtornagit sa--pâtíkut, isumaĸardlutigdlo sapât atordluarsora--lugo nâlagfingmut pigunik siutimingnigdlo Gûtip oĸausê tusarnâruníkik ĸanermingnigdlo tugsiartar--dlutik, mássale ũmatimíkut asangnigssuseĸarnatik Nâlagardlo ungasingârdlugo? — sapâtisiornerdle taimáitoĸ Nâlagkap iluaríngeĸâ, ánáussissuvdlo ag--ssortortarpâ; taimáitumik farisîarit agdlagkanigdlo ilisimassut táuko najortine aperai: **sapâtíkut kaitsor--saivdlune iluarpa?** oĸarfigalugitdlo: **kia ardlayse ug--siutine siutitûtinilũnit iterssamut nákarpat ĸaĸínasu--ásángínerpâ sapâtikut? suna iluarpa, sapâtíkut ajúngit-**

-suliordlunilũnît ajortuliordlunilũnît, inûtitsivdlunilũnît tokutsivdlunilũnît? (Mák. 3, 4).

sapât pivdluarnartumik Gûtivdlo iluarissagssâ--nik atordluarumaguvtigo tauva ánáussissok ilíniar--figísavarput malingniardlugulo. táuna îvangkîlistit okautigissarpât, sapâtíkut nâlagfingmut Jûtitdlo ka--tisimassarfînut pissartok, inuit okalugfigissardlugit Gûtip okausînik, avkúmigdlo erkigsinartumik ajo--kersorniardlugit, náparsimassunigdlo ajûtekartunig--dlo nagdligtuissardlune ajorungnaersitsivdlunilo, ajortimingnitdlo nanertugaussunik aliasugtunigdlo tugpatdlersaissardlune ánáussissardlunilo. tusángi--larput sapâtíkut sumut ungasigsumut autdlartok nalingínarnigdlũnît sulissartok; sapâtíkut angneru--ssumik atâtame pê najortarpai, ingminigdlo nakú--ssagtíniardlune atâtame najornerane, inuitdlo ajú--ngitsulivfigissardlugit, atâtanilo nâlangnartíniardlu--go. — ata, asassáka, tássáusápútaok kristumiup ilumôrtup nalingínaup kanok iliornigssai sapâtíkut. uvdlorme táussumane pingârtumik ilagît ugpertut ássuarsimavdlutik majuakatigîsáput Gûtip igdluanut, Gûtimik sâne najorneranilo uníngásavdlutik, okau--sialo inũssutaussok tusarnãsavdlugo ũmámiugísav--dlugulo, tugsiakatigîgdlutigdlo Nâlagak ánáussisser--tik nâlangnartísavdlugo únersiutigalugulo. — sapâtíkut pingârtumik ánáussissup nerriviúne pissarêr--sartarpâ uvavtínut, tarnivut tumángussut nukigdlâr--tutut ítut okautsiminik anernerussunik inũssutau--ssunik tumánguersarumavdlugit kârsitdlartíkumav--dlugitdlo. taimáitumik nungutdlugit sapâtíkut ila--gîgsut Gûtip igdluanut kaerkunekarângavta, tauva ánáussissup nangminerdlusôk kaerkussarâtigut sôr--dlo okardlune: **kaigitse, tamarmik pissarêrsimáput,** nakússagtíkiartoritse pigssarsivdlusilo tarnivsínut. taima Gûtimit ánáussissivtínit kaerkunekaruvta tau--va avdlamut autdlásanerpugut piniásavdluta suliar--túsavdlutalũnît? unísanerpugutdlũnît igdluvtíne? táussumalo pivdluartísínáusanerpâtigut, pigssakartit--dlutalo ineriartortísínáusanerpâtigut ugperssutsivti--gutdlo inûtsivtigutdlo ilordlíkut nakússagtitdluta

kaerkússutâ asigínaruvtigo nâlangnagulo, okausialo nâlagauvfiatalo pê nungugssáungitsut pivdluarnartut sugssaríngíkuvtigik? inokativsínit neriartorkuneka--rângavse tauva nungutdlugit katsornase ornigtar--pase kaerkussissise ajuatdlagtíkumanagit, Gûtivdle kutsingneruvsârtup píngortitsissivse kaerkússutâ asigínardlugo nâlángíkuvsiuk sokutautíngilisiuk, isu--makarpisilo Nâlagkap tamána sugssarísángíkâ? tá--makinase, asassáka, Gûte mitautigerkúngitdluínar--pok uvavtínut. — kanortok ilungersortumik kaju--migtumigdlo nâlagdluarniarsiuk Nâlagkap perkussâ mána: **uvdlok sapât erkainiaruk ivdlernartísagagko;** sapâtiussarângatdlo sulissarnivsínit kasuersârniaritse nakússagtíniardlusilo Nâlagkame ánáussissivtíne. — ûmativtigut kiperivdluta kajungerdlutalo katerssor--tarniarta Gûtip igdluanut, táussuma okausê tusar--nârniardlugit torkorniardlugitdlo ûmativtínut, puior--nagitdlo erkarsautigerkigsârniartigik igdluvtíne; ûmativtigutdlo ilûngardluta Nâlagak erínersârfigi--tigo kutsavigissardlugulo kínuvigissardlugulo, arka--lo únersiutigissardlugo nâlaugnartitdlugulo. igdluv--tínilo ilagîgdluta okalokatigîgsarniarta tusagkavtí--nik Gûtivdlo ánáussissivta sulissainik tamanik, pi--ngârtumigdlo táussuma asangningârneranik inung--nik ajortilingnik támarsimassunik, ánáussineranig--dlo, ugperissariakartunigdlo nalingínarnik neriugi--ssagssavtínigdlo ánáussissivta najugâne kilangme pigiligagssavtínik. âma pekatigîgdluta atuartarniar--tigik Gûtip okausê igdluvtíne, ilisimaleriartorkuv--dluta anernerup pîsigut, nakússagterkuvdlutalo ug--perssutsivtigut. — erkainiarsiuk Gûtip kivfâ ilu--môrtok kúnge Dâve, kanok kajungingârtok Gûtime igdluanut; tusarsiuk kanok tugsiardlune okartok: **atausek Nâlagkamit kinutigâra, tamána piumakâra: Nâ--lagkap igdluane inekarumavdlunga uvdlut inûvfigissag--ssáka tamaisa nàvdlûgit Nâlagkap alianáissusia kimer--dlôrsínaujumavdlugo, nâlagfiutâlo takoránârsínaujumav--dlugo** (tugs. 27, 4). tusarsiugdlo tugsiartok avdla kanok okartok ima tugsiarame; **tarnima Nâlagkap silardliutai kajungeralugitdlo kiperivfigai, ûmámalo uvi-**

-ningmalo Gûte ûmassoĸ kĩmagtarfigât (tugs. 84, 3). — ímaĸa uvagútaoĸ, asassáka, taimatut Gûtivta ánáu--ssissivtalo igdlua najorneralo oĸausialo kajungera--lugitdlo kiperivfigiguvtigik, táussumalo uvdlua nu--ánersoĸ pivdluautilik atordluardlugo pigssarsivigiv--dluaruvtigo tarnivta ajorssautigissainik pivdluautig--ssainigdlo. — ũmativtigut ilumôrdluta kiperivdlu--talo taimailioruvta ĸatángutíka, tauva ilumut ánáu--ssissup iluarísavâtigut, najordlutalo pivdluartísavâ--tigut erĸigsisitdlutalo nakússagtitdlutalo, sumigdlo pissariaĸartumik ajorssarungnaersitdluta pisũngortí--savâtigut nâlagauvfime pînik nungugssáungitsunik. —

ĸanordle isumaĸarpise, asassáka, taimailiordlu--ta Nâlagkap perĸussâ nâlagdlugo táussuma uvdlua sapât erĸainiardlugo ivdlernartíkuvtigo atordluardlu--gulo, ĸilangmiuvdlo nâlagauvfia iluarnerdlo Gûtime atortoĸ piniarĸâruvtigik, tauva Nâlagkap timivta pigssainik amigartôrtitdluta ajorssáinartísanerpâti--gut? nâgga, ila nâgga. uvdlut arfinigdlit piniarfig--ssaussut uvdlûtitdlugit eĸiasuitdluse Nâlagardlo isu--mavdluarfigalugo tatigalugulo piniaruvse tauva pi--niartarnise Gûtip pivdluartításavai, nãmagtumigdlo -pigssaĸartísavâse, mássame: **táussuma erne agdlât erdligíngínamiuk, túniúpâle tamavta pivdluta; suvdlune tauva tamanik tunísángínerâtigut táussumúnga ilángut--dlugit** (Rûm. 8, 32). ilumut nãmagdluartumik piv--dluarnartumigdlo tunísavâtigut atâtavtitut isumav--dluarfigiguvtigo tatigalugulo perĸussailo nâpertor--dlugit inûniaruvta piniartardlutalo saĸivdluardluta--lo Gûtip ĸitornaisut.

ĸâ, asassat nâlagtíka ukorsê, nâlagdluarniardlu--gulo ugperfigivdluartigo táuna nâlagarput nag--dligtuisserput, tatigalugulo isumavdluarfigitigo, ne--riugdluta tamatigut tamanigdlo isumagssuivfigísa--gâtigut; tauva uvagútaoĸ misigitíneĸarumârpu--gut táussuma nâlangnarssusianik, misigitíneĸardlu--talo táussumínga tatigingnigtoĸ táussumínga isu--mavdluarfigingnigtoĸ pakatsisarneĸásangitsoĸ. ilu--mut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfersanek pingajuáne.

---

kanok akiumârnerpavtigit, nâlagarput Jîsusi-â, uvagútaok aperssúsagaluaruvtigut, sôrdlo itsarssuak farisîarit aperssoritit ima: kanok isumakarpise Kristusimik? kanortok ũmativtigut ilumôrdluta Tûmatut okarsínau--naugut ilungnut: „nâlagara Gûtiga“ (Juán. 20, 28), imalo ángîaisínauvdluta: Jîsuse Kristuse, Gûtip ernera tamaunga nunamut inúngortok ániartitauvdlunilo ajortigdlit uter--tíssutigssãnik tokutitaussok tauna uvangakulûv--taok ánáussissigalugo nâlagarâra, Kristuse, kisiat tugpatdliutigalugo kimâvfigssarâra nu--namîtitdlunga, ãma táussuma piniússinere kisîsa píssutigalugit kakugo kilangmut isísa--gama ugperpunga. ikiortigut tamavta ilu--môrdluta taima okarsínãngorkuvdluta. ilu--mut.

Mat. 22, 34—46.

kanoĸ isumaĸarpise Kristusimik?

asassáka ukorsê; aperssûtit mardluk pissaria-
-lingmik imaĸartut tusarpavut mâna, tássa agdlag-
-kanik ilisimassut ilâta aperssûtâ imáitoĸ: **ajoĸersui-**
-ssoĸ, suna inássut angneruva inatsisine? âma ánáu-
-ssissivta aperssûtâ farisîarinut imáitoĸ: **kanoĸ isu-**
-maĸarpise Kristusimik? aperssûtit tamákua mardluk
ilât atauseĸ mâna isumasiorniartigo tamâne Gûtip
igdluane atautsimîtitdluta, mássa aperssûtigssaĸ pi-
-ssariaĸangârtoĸ nâlagkavta uvavtínútaoĸ aperssû-
-tigissâ mána: **kanoĸ isumaĸarpise Kristusimik?** Kris-
-tusimik kinaussumik, kanoĸ ítumik aperssorneĸar-
-pugut; Kristusimik kanoĸ erĸarsartugut nalunaiái-
-saugut; Kristuse suginerigput ángîainiásaugut.

I. **Kristusimik erĸordluartumik isumaĸásavdlune avdlanit tamanit pissariaĸarpoĸ.**

ilumut, asassáka, taimáisimavoĸ. Kristusimik mumingassumik isumaĸaruvta, Kristuse sugísagigput sule naluguvta, nagdlingnarĸajaĸaugut tauva, mássa tagpîtdlutalo târsiorsínásaugut taimáikatdlartitdluta. — ukôrsê, isumaliûtiginiásagigse imáitoĸ: Kristuse-
-ĸángigpat kanoĸ pineĸásanerput tauva inukulúnguit, tamarmik Gûtimit nigorsimavdlutik ajortûvdlutigdlo támartugssáinaugamik? tássa nâgssáungitsumik nâg-
-dliúsagaluarput, Gûtimitdlo avigsârssutsimingne tôrnârssûvdlo ajortutdlo píssauneráne ítuínásavdlu-
-tik ánáuneĸarsínaunatik. Gûtip ernitue Jîsuse Kristuse tamaunga nunamut autdlartíngigpago, tau-
-va nikatdlornavêrutigssaĸángerĸajaĸaugut, mássa ánáuneĸarnigssavtínik súnguamigdlũnît neriugissa-
-ĸarnata tamâne nuname inũsagaluarpugut tauva. — taimaingmat ĸujanaĸaoĸ ilumut ĸujanaĸaoĸ, inung-
-nut támarsimassunut ánáussissoĸarmat, tássa Jîsuse Kristuse Gûtip ernera tamaunga nunamut inúngor-
-mat. tássauvoĸ Gûtimut utertitsisserput, tássau-
-voĸ Gûtimutdlo ivdlernartumut inungnutdlo ajor-
-tilingnut akúnermiliútoĸ sôrdlo agdlagsimassoĸ:

„Gûte atausiuvoĸ, atausiuvordlo Gûtimutdlo inungnutdlo akúnermiliútoĸ, tássa inuk Kristuse Jî--suse, táuna ingminik túniúpoĸ tamarmik utertitáu--ssutigssãnik“ (1 Tim. 2, 5. 6). táunalo ugperfigí--savdlugo sâgfigísavarput, pivdluartúngorumaguvta, ánáussissoĸ oĸarmat: „ugperdlunilo kuisítoĸ ánag--kumârpoĸ, ugpíngitsordle pitdlagagssautíneĸása--voĸ“ (Mák. 16, 16).

ata, asassáka, misigísagigse tássánga, ĸanoĸ pissariaĸangârtigissoĸ Kristusimik erĸordluartumik isumaĸásavdlune. Kristuse tássauvoĸ ikiortigssatu--arput; táuna sâgfigísavarput, ĸanoĸ íssutsivtínit nagdlingnautigissavtínit ánaorĸuvdluta. nangmineĸ oĸarpoĸ; „uvanga avĸutauvunga, sagdlusuíssutauv--dlungalo inũssutauvdlungalo; avdlákut atâtamut pi--ssoĸarsínáungilaĸ, uvavkut kisiáne“ (Ján. 14, 6). tusarpuse, asassáka, ĸanoĸ ilivdluta Gûtimut atâta--mut ĸilangmiussumut pigínaussugut, tássa Kristu--síkut kisiáne; Kristuse ingminik avĸutaussumik taingmat, taimáitumik táuna avĸutigalugo ki--siáne Gûtimut iluarissagssángorsínauvugut. mãna pâĸartilerparse ilâ, asassáka, ilumut taimaisimassoĸ, sôrdlo tusartuse: Kristusimik erĸordluartumik isu--maĸásavdlune avdlanit tamanit pissariaĸarpoĸ.

ãma, asassáka, Pîtrusip oĸausê Kristusip pissa--riaĸarssusianik tusardlugitdlo erĸarsautiginiarsigik imáitut: „avdlamik ánagfigssaĸángilaĸ, atermigdlo avdlamik ánássutigssavtínik túniússaussoĸángilaĸ ĸilaup atâne inungne“ (ap. sul. 4, 12). tássa ãma tauva tusarpuse, ĸanoĸ pissariaĸangârtigissoĸ Kris--tuse pivdlugo erĸordluartumik isumaĸásavdlune, tusaravse, táuna kisiat ánáussissigísagavtigo, ĸilauv--dlo atâne avdlamik ateĸángingmat ánássutigssav--tínik, Kristusip arĸanik kisiáne. — ĸanoĸ ilivdlu--tik tauva inuit, nauk kristumiunik taineĸaraluartut, Gûtimigdle nalussutut ítut Kristusimigdlo erĸuíngit--sunik mumingassunigdlo erĸarsauteĸartut pivdluar--túngorsínaunerpat? ajornaĸaoĸ. maungáinaĸ inû--niarumanata tôrnârssûvdle ajortutdlo píssauneránit ánáuneĸarumavdluta piumassaĸaruvta, tauva Kris-

tuse ilisarissariaĸarpoĸ kinaussoĸ, ĸanordlo piv-
-dlutátaoĸ iliorsimassoĸ, tauva Kristusimik isuma-
-ĸartariaĸarpoĸ erĸordluartumik, mássa Gûtip
oĸausê migssiliordlugit. —

Kristuse pigíngíkuvtigo pîtsûvdlutalo nagdling-
-násaĸaugut, nauk nunap pînik pigissaĸaluta inoĸa-
-tivtínit tamanit usorineĸásagaluartugut. Kritusile
pigiguvtigo pisôrssûsaugut usornaĸalutalo, nauk ta-
-mâne nunamîtitdluta inuit tákuáne nagdlingnaku-
-lungûvdlutalo pîtsûvdluta asigínagauvdlutalo inûga-
-luarnersugut.

taimaingmat, asassáka, mâna ingmivtínik aper-
-ssorniarta ima:

II. **ĸanoĸ isumaĸarpise Kristusimik?**

nungutdluta ingmíkut sôrdlo aperssorneĸarpu-
-gut: ûmâ, ĸanoĸ isumaĸarpit Kristusimik? — asa-
-ssáka, kristumiut ĸavsît taima aperssorneĸarunik
súnguamigdlûnît erĸarsauteĸángitsutut íput. alia-
-naraluaĸaoĸ tamána, kristumiut kuisimassut, Kris-
-tusip arĸanik ateĸartitaussut taimaingmata. ta-
-mâne akornavtíne taima ítunik ilaĸarnerpugut?
isumaĸarpunga taima ítunik ilaĸartugut. aperssor-
-neĸarunik: ûmâ, ĸanoĸ isumaĸarpit Kristusimik?
oĸartarput: asukiak, pâĸartíngilavkit poĸînermit.
âma oĸarfigineĸarunik: kisiáne kristumiugavit, kui-
-simagavit ilisimásagaluarpat Kristuse, sugísagât
kristumiut; tauva oĸartarput: tusartaraluarpara,
kisiáne puiorpara, erĸarsauteĸángínama sunauvfa
inuit nagdlingnartorssuit kristumiunik taineĸaralu-
-artut, Gûtimigdle nalussutut íngajagtut. — ilaisa
avdlat ivkunánga poĸernerussut ilisimassaĸarneru-
-ssut akíssutigssartik ilisimagaluarpât. aperssorne-
-ĸarângamik: ĸanoĸ isumaĸarpise Kristusimik?
tauva oĸartarput: isumaĸarpunga Gûtip ernerigâ,
kisiáne âma nunamut inúngorpoĸ, inuit ánáukumav-
-dlugit. táukua akíssutât ajúngíkaluarpoĸ, ilumut
Jîsuse taimaingmat, sôrdlo táukua oĸautigigât. ki-
-siáne inuit taimáitut tamákerdlutik Kristusimik su-
-juneĸardluarnerpat? ila nâgga. ilíniartûtit-
-dlutik ilíniagkatik erĸaimavdlugit, âma oĸalug-

-fingme sumilũnît tusartagkik taerĸaimavdlugit tai-
-ma oĸartarput, ilumíkutdle Kristusimik sujuneĸar-
-dluángitdlat, imáikamik: merdlertut ilíniartut ássi-
-gĩnarpait, táukua ilíniartagkatik alángardlugit pi-
-ssarput, isumãnigdle súnguamigdlũnît sujuneĸarna-
-tik.

asassara ûmâ; ĸanoĸ isumaĸarpit Kristusimik? aperssûtip tamatuma isumâ imáingikaluarpoĸ: tai-
-mane merdlertûtitdlutit Kristusimik ilíniagkatit alá-
-ngardlugit pît, imáingilardlũnît: oĸalugfingme ĸav-
-sînik Kristuse pivdlugo tusartagkatit erĸainiardlu-
-git alángarniákit avdlat tusâtitdlugit, kisiáne aper-
-ssûtip tamatuma isumâ imáipoĸ: asassara, ĸanoĸ isumaĸarpit Kristusimik ũmatigkut? suginerpiuk táuna ũmatigkut? ánáussissigalugo ajortingnigdlo pîaissigalugo tunârissarpiuk? táuna ugperfigalugulo inũniarfiginerpiuk kisiat? — asassáka ukorsê; mi-
-anerssorta támarĸunata. aperssût tamána: ĸanoĸ isumaĸarpise Kristusimik? ilungersornartuligssûvoĸ. tássauvoĸ aperssûtit inuit atugagssaisa tamarmik angnerssât pissariaĸarnerssâtdlo. — ĸanoĸ isuma-
-ĸarpise Kristusimik? imáipoĸ: táuna ũmativsigut ilumôrdluse ugperfigaisiuk? táuna nakimanase ilisi-
-mavisiuk táunaussoĸ „Gûtip savârâ, silamiut ajor-
-tainik erssugtoĸ“ (Juán. 1, 29), ilivsísaoĸ ajortiv-
-sínik erssugtoĸ? táuna ingminik pârssissumik ajú-
-ngitsumik taissoĸ ilivsísaoĸ pârssissigaisiuk ma-
-lingniardlugo ĸujanermit, ilisimagavsiuk torĸutigi-
-gâse?

asassáka; aperssût tamána: ĸanoĸ isumaĸarpise Kristusimik? ĸanortoĸ matuma kingorna ilungersor-
-tumik erĸarsautiginiartigo misiligutigssaralugulo ingmivtínik nangmineĸ; mássa aperssũmut tamatu-
-múnga erĸordluartumik nãmagtumigdlo akíssutig-
-ssaĸángíkatdlartitdluta erĸigsivdluta inũniarneĸ sa-
-písaugut, kajumigdlutalo tugpatdlerdlutalo sinigkiar-
-torsínáusanatalũnît.

ĸanoĸ isumaĸarpise Kristusimik? asassáka ukor-
-sê, aperssût tamána ũmativtínut torĸordlugo igdluv-
-tínut nagsarniartigo erĸarsautiginiagagssavtínik uv-

-dlut tamaisa, ilumôrdluta tipaitsugdlutalo ᴏᴋarsí--nautserdluta: ima isumaᴋarpunga Kristusimik, sôr--dlo kristumiut nalunaiaissartut ugperissagssamik áipâta sukuiautâgut imána: ugperpunga Jîsuse Kristuse Gûtiuvdluínartûvdlune isuanit erniusimang--mat atâtamit; ugperiungátaoᴋ inûvdluínartûvdlune niviarsiamit Mariamit erniusimangmat. táuna nâla--garâra, támartugssáinaugaluarama erᴋartũssagssái--naugaluardlungalo, táussuma ánáukânga pêrsitdlu--ngalo ajortunit tamanit, toᴋumitdlo tôrnârssûvdlo píssaunerauit, pisiaralungalo piniarânga, kûltimig--dlũnît sîlvimigdlũnît pínane, aungminigdle ajúngíner--mik akisûnerssuarmik akilerânga, ániarsimavdlunilo toᴋusimagame, mássa ajortuliarane. taimailiortoᴋ pigi--umavdlunga, nâlagauvfiı gminilo kivfarisugdlunga ilu--ardlunga piuaitdlungalo. — asassáka, taima ũma--tivtigut ilumôrdluta Kristusimik isumaᴋaleruvta, ᴏᴋausîlo maligdlugit inûniaruvta, tauva aulajaitsumik túngavigssaᴋarpugut ugperssutsivtínut, uvagutdlútaoᴋ tauva ánáussissup ᴏᴋausîsa erᴋorumârpâtigut imái--tut: „nalingínaᴋ ᴏᴋautsivnik tusartoᴋ malingnigtor--dlo ássersũpara angúmut sianisûmut ᴋáᴋame igdlu--liortumut. siagdlersorssuángormat kûgssuaᴋalermat--dlo, anorerssuitdlo pitorardlutik sakangmáne igdlo upíngilaᴋ, ᴋaersumut túngavilerneᴋarame“ (Mat. 7, 24. 25). — ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa arfersanek sisamãne.

ajortinik isumákîsínaussutit, Jîsuse ánáu--ssisserput-â; ajortivtínik misigitítigut, ilingnut ikiortigssatuavtínut kipisalerkuvdluta. kajunig--sartigut, perkigsimivdluta ugperssusekardluar--dlutalo sâgfigiumagaluaravtigit, ilingnut tug--patdlersarkuvdluta ajorungnaerserkuvdlutalo, uvagútaok ũmativtigut tusarsínãngorkuvdluti--gik okautsisit imáitut: tugpatdlerit, ernera — paniga — ajortingnik isumákêrfigineкarputit. ilumut.

Mat. 9, 1—8.

tugpatdlerit, ernera, ajortingnik isumákêrfigineкarputit.

asassat nâlagtíka ukorsî-â; angut ivna tumar--torsimassok mãna tusagarput Jîsusip nagdligalugulo ikiorsimavâ tarnâgutdlo timâgutdlo. okarame: **makitdlatit inangavit tigûk angerdlardlutitdlo,** tauva

timâgut katsorsarpâ. taima tupingnartigissumik ikiorneĸarame, angutip ivssuma tipaitsûtigalugulo ĸujássutigingâraluarĸôrpâ, kisiáne isumaĸarpunga, angerĸinganik tipaitsûtigalugulo ĸujássutigisimagâ, Jîsusip ima oĸarfigingmane: **tugpatdlerit, ernera, ajor-tingnik isumákêrfigineĸarputit;** tássa oĸautsitigut tamákunatigut tarnime erdlorĸutigissainik pîaivfigi-neĸarame, tássa ajortiminik nanertortigissaminik ti-mime ániautigissainit angnerussunik. — taimaingmat mãna oĸautsit tamáko pissariagdlit erĸarsautigerĸig-sârniardlugitdlo isumasiûtiginiartigik, uko: **tugpat-dlerit, ernera, ajortingnik isumákêrfigineĸarputit.**

ajortiminik isumákêrfigineĸásavdlune, tássauvoĸ pivdluarnartut piuminartut tamarmik angnerssât pissaria-ĸarnerssâtdlo. — asassáka ukorsê; inukulúnguit tamarmik nâgdliûtigissait ajorssautigissaitdlo, ãma piumassait kajungerissaitdlo amerdlaĸaut. takor-dlôrniarsiuk angut ivna náparsimassoĸ. timimigut ínardlungârame — mássa tumartorsimagame, ajo-rungnaerumagaluaĸaoĸ. ánernartut atortáinarami-git kipisangârpoĸ tamákunínga pîaivfigineĸarumav-dlune. tamánáináungitsordle nâgdliûtigâ, sule av-dlamik timimigut ínardlugssutsiminit angnerussu-mik nâgdliungnartumik misigissáinarpoĸ, tássa ajortiminik. ajortuliane erdlorĸutigai, mássa ajor-tuliane píssutiginerpai ánernartut nâgdliungnartut-dlo timimigut atoramigit. tamatuma sujornagut náparsimángíkatdlarame inûvdluapilugtardlunilo nuánârutipilugsiortardlunilo kángunartuliardlunilũnît agdlât inûseĸarnerame, tamána píssutigisimanerpâ timime ínardlugssusianut. taimáitumik mãna per-ĸigsimilerdlunilo nâgdlioĸaoĸ tarnimigut. ajor-tuliarnerup kingunere aliasungnartut ánernartutdlo timimigut misigissáinaramigit, ajorssutse pitdlagag-ssáussutsilo misigilerpai. tauva angnerussumik piumassaĸángerĸôrpoĸ, imáitumik kisiáne: ĸanortoĸ ajortivnik tarnima erdlorĸutigissainik pîaivfigineĸar-dlanga; taimailiorfigineĸásaguma, tauva nâgdliung-nartut timivkut misigissáka nãmagînardlugit kingor-nátaoĸ atorumagaluarpáka.

asassáka ukorsê; tamavta tamâne nunamîtit-
-dluta nâgdliungnartut aliasungnartutdlo nalingínait atortásavavut, kisiáne angnerussumik aliasungnar-
-nerussumigdlo ínardlûteĸángilaĸ ajortimit. ajorte tássa aitsât aliasungnartorssuaĸ perdlungnartorssuaĸ avdlanit tamanit. ajorte píssutigalugo sût avdlat nalingínait perdlungnartut tamaunga nunamut pisimáput. ajorteĸángigpat, tauva inuit tamarmik ajú-
-ngitsuínarnik timeĸardlutik, nápauteĸarnatik tipait-
-sugtuínardlutigdlo ilumôrdlutigdlo tamâne nuname inûsimásagaluarput Gûtip iluarissânik. ajortile nu-
-namut pingmat, kigdligalugo nâgdliungnartut per-
-dlungnartut avdlátaoĸ, tássa nápaugssuit, ánernar-
-tut, ajorssarnerdlo, toĸo agdlât nunamut pisimá-
-put. ajortip Gûte píngortitsisserput uvagutdlo avigsârtísimavâtigut, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „ajor-
-tuliavse ilivsilo Gûtersilo avigsârtípâse, ajortuliaut-
-sivsilo kînâ ilivsínit issertortípât, tusarneĸartailiv-
-dlusilo“ (Is. 59, 2). ajortip ersissunik sujôrassunig-
-dlo ûmateĸartípâtigut Gutivtínut, táussumúnga ĸi-
-tornaussutut igtôrissaĸángitsutut iliorsínângorĸuna-
-ta. ajortip timivut nâgssáungitsumik ítuínásagalu-
-artut aserorsimavdlugitdlo toĸussugssángortípai, tarnivutdlo agdlât toĸumut nâgssáungitsumut pisit-
-dlugit. ajorte pivdlugo inuit toĸunigssartik su-
-jôragissarpât erĸaiumanagulo. ajorte pivdlugo ersivdlutik ánilârtarput uvdloĸ erĸartûssivigssaĸ erĸaissarângamíko.

ata aliasungârnarmata ajortip kingunere. tai-
-maingmat ilumut taimáisimavoĸ sôrdlo tusartugut: ajortivtínik isumákêrfigineĸásavdluta tássa pivdluar-
-nartut piuminartut tamarmik angnerssât pissariaĸar-
-nerssâtdlo. Gûtimit angajorĸaussumit tunineĸartái-
-naravta timivta inûtigssainik atissagssainigdlo, nunavdlo pînik nalingínarnik ajorssautigissavtínik, tamánátaoĸ agsut ĸujássutigísagaluarparput Gûtimut. kisiáne nunap pê tamáko tamaisa iluamêrtumik piv-
-dluautigisínáungilavut ajortivtínik isumákêrfigine-
-ĸángíkatdlartitdluta, Jîsuse oĸarmat: „silarssuar-
-dlûnît tamât inûp pigileraluaruniuk tarnimigutdle

aserortôrdlune, sugssarísagâ? sunalũnît akigísagâ tarne utertíkumavdlugo“ (Mat. 16, 26)? ũmativtigut erĸigsivdluta inûniarumaguvta, tauva ajortivtínik isumákêrfigineĸarsimásaugut. ĸitornaussutut aner-neĸarumaguvta Gûtimut iluartumut sujôrángitsu-mik, tauva ajortivtínik isumákêrfigineĸarsimásau-gut. ĸaĸugo tugpatdlerdluta toĸujumaguvta, Gû-tivdlo erĸartũssissup sânut pakatsinata sarĸúmer-sínãngorumaguvta, tauva ajortivtínik isumákêrfigi-neĸarsimásaugut. — ilumut, asassáka, taimáipoĸ: ajortivtínik isumákêrfigineĸásavdluta tássauvoĸ piv-dluarnartut piuminartutdlo tamarmik angnerssât pissariaĸarnerssâtdlo.

kiale pivdluarnangârtumik tamatumínga tunisínau-nerpâtigut? kia ajortivtínik isumákêrfigisínaüvâtigut? —taimáitumik inoĸarnerpa silarssuarme? ila nâgga, taimailiorsínaussumik inoĸángilaĸ atautsimigdlũnît. kisiáne Jîsuse Kristuse Gûtip ernituâ tamaunga nu-namut pisimassoĸ, ãmalo inûp ernera, sôrdlo nang-mineĸ ingminik taissartoĸ, tássauvoĸ ajortinik isumákîsínaussoĸ. tamaunga nunamut pisimavoĸ ajortivtínik isumákêrutigssarsiúkumavdluta. inuit tamardluínarssuarmik ajortait erssugpai nangmineĸ timimigut ivdlernartúkut, taimane ániangârdlunilo inûnine túniúkamiuk ĸissungme sáningassulingme ajortigdlit tamarmik utertíneĸautigssãnik. Jîsuse táuna Juánasip kuississup tíkuardlugo pivâ, oĸa-rame: „tássa Gûtip savârâ silamiut ajortainik er-ssugtoĸ“ (Juán, 1, 29). Jîsusilo ajortinik isumá-kîsínaussoĸ ilumut inungnut tamanut sumilũnît nunaĸartunut pigssaungmat, ilumut inuit tamar-dluínarssuarmik ánáussissigísangmane, tamána Jî-susip nangmineĸ navsoĸángitsumik nalunaerpâ, ajo-ĸersugkane perĸugamigit imána: „autdlaritse silar-ssuarmut tamarmut, îvangkîlio oĸalũssíssutigiartor-dlugo píngortitanut tamanut“ (Mák. 16, 15). inuit tamardluínarssuarmik oĸalugfigineĸásáput Jîsusimik ajortinik isumákîsínaussumik; tamarmik tusásavait oĸautsit tusarnersut imáitut: „ilumôrpoĸ oĸauseĸ mána, ilagsissariaĸardluínardlunilo: Kristuse Jîsuse

silamut pingmat ajortuliartut ánáukumavdlugit“ (1 Tim. 1, 15). tamarmik ᴏkalugfiginekásáput ima: inuit-â ukorsê; inuit nagdlingnartut támarsimassut ánáussissoᴋarput, táussuma perdlungnartut nâgdliung--nartutdlo tamarmik angnerssãnik tássa ajortivtínik isumákêrfigisínauvdlutalo pîaivfigisínauvâtigut.

asassáka; uvagútaoᴋ uvdlume ãma tauva Jîsu--simik ajortinik isumákîsínaussumik tusardlerneᴋar--pugut, mássa uvagútaoᴋ Jîsuse táuna ánáussissigâr--put utertitsissigalugulo; Jîsusilo ilumut kajume--ᴋaoᴋ uvagútaoᴋ oᴋarfigiumavdluta oᴋautsinik tug--patdlernartunik táukuninga: **tugpatdlerit, ernera, ajortingnik isumákêrfigineᴋarputit.**

uvagutdle ᴋanoᴋ iliúsanerpugut, pivdluarnangârtu--mik tamatumínga misigiterᴋuvdluta, tássa ajortivtínik isumákêrfigerᴋuvdluta? — inuit ivko taimane Jîsusip ikiugai ilíniarfigísavavut. ᴋanoᴋ ilioramik Jîsusip ikiuineranik misigitíneᴋarpat? tássa ugperssuseᴋar--dlutik Jîsuse ornigkamíko. inuit ivkua ugperssu--siat ᴋanoᴋ agtigissoᴋ, ᴋanordlo ilungersortigissut ᴋanordlo kajungersigissut Jîsuse ornigkumavdlugo, tamatumínga Mákorsip nalunaerfigâtigut ima agdlag--kame: „inungnitdle patdlingneᴋ ajuleramíko igdlo najugâ ᴋulaiarpât, angmaramíkulo tumartorsimassup ínangavia ningípât“ (Mák. 2, 4), inuit amerdlaner--mit Jîsuse orningneᴋ ajoramíko, igdlup ᴋulâ ang--marpât, inuit najortut issigingnârtut ᴋanoᴋ isuma--ᴋásanersut ᴋanordlo oᴋásanersut soᴋutiginagit, tai--mailivdlutigdlo avssiaᴋutaussunut tamanut ajugau--put.

asassáka, takuvase inuit Jîsusip ikiorumassai, Jîsusip iluarissai, ugperdluardlutik ilungersordlutig--dlo orningniarmáne. ímaᴋa táuko malingniartigik. Jîsusimut ornigúkumaguvta, tauva uvagútaoᴋ nali--ngínait táussumúnga avssiaᴋutigissarpavut. ilãne avssiaᴋutigârput ugperssuserput sángîtdlunilo mike--ᴋingmat; ãma ilãne avssiaᴋutigârput inoᴋativta ilungersũngitsut Gûtip oᴋausînik mianeringníngitsut iluaríngingmatigut pitsailiniardlutalo Jîsusimut per--ᴋunata, pingârtumigdle avssiavutigârput nangmineᴋ

ũmativta ajortûssup perĸuserdlugtup ajortut kajumi-
-ginerungmagit Gûtip oĸausînit perĸussainitdlo.
taimaitarângavtale, Jîsuse ornigkumagaluardlugo ug-
-pernikínermit nangânermitdlo sunalũnît avdla av-
-ssiaĸutigalugo orningneĸ saperângavtigo, erĸainiar-
-tigo tauva táuna ikiortigssatuarput, ĸanoĸ inugsiar-
-nersigissumik nangmineĸ ingminut kajumigsarmati-
-gut, oĸarame: „ornigsinga tamavse erdloĸissuse
nanertugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28);
erĸainiartigo tauva ajoĸersugâ Pîtruse ugpernikíner-
-mit kivilersoĸ, navianartumitdle ánáuneĸarsimassoĸ,
Jîsuse sâgfigalugo nivdlilerame: „Nâlagaĸ, ánáunga“
(Mat. 14, 30). taimailioruvta, Jîsuse sâgfigalugo
kínuvigiguvtigo: Nâlagaĸ ánáunga, ugpernikitsûgama
píssagtínga ugperssuseĸardluarĸuvdlunga, nãkigalu-
-ngalo uvangátaoĸ ajortivnik isumákêrfigínga; tauva
Jîsusip ugperssuserput ilungersorssuserputdlo —
mássa anernerup ivdlernartup uvavtíne súnînere ta-
-kuvdlugit uvagútaoĸ taima oĸarfigiumârpâtigut:
tugpatdlerit, ernera, — paniga — ajortingnik isumá-
-kêrfigineĸarputit. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik kuliliáne.

Gûti-â ítuínartutit ajugaĸángitsutit, ake-ĸartínago sáimáunerínarmitdlo tuniniarpavti-gut inûnigssavtínigdlo iluarnigssavtínigdlo; nãkingnigssutsit píssutigalugo ĸínuvigâvtigit: sernigitigut tuníssutitit sáimáunerit asigínar-ĸunagit kingorarĸunagitdlo ugpíngínermit-dlũnît maungáinardlũnît isumaĸarnermit; anernernik ivdlernartumik tunisigut, táuna ikiortigalugo sáimáunerit tigusínãngorĸuvdlu-tigo ugperdluardluta, ilingnutdlo ilerĸugssar-put nâpertordlugo saĸivdluarĸuvdluta nu-ngutdlugit iluarissagssarnik. ilumut.

Mat. 22, 1—14.

„autdlaritse silarssuarmut tamarmut, ivângkilio oĸa-lũssíssutigiartordlugo píngortitanut tamanut (Mák.

16, 15); — tássa ánáussissup ajoĸersugkaminut perĸûssutâ nuna mána kingumut ĸimásagamiuk. ĸimangmatigdlo anernerminigdlo ivdlernartumik kingunermigut tuningmatik ajoĸersugai taimailior--put: piungnagkamingnut tamanut autdlarput, ta--magingnilo oĸáussutigât oĸáussut táuna tusarner--soĸ: Kristuse inúngormat silarssuarmiut ánáusav--dlugit (Juán. 3, 17); táussumûnagôĸ inuit Gûtimut sáimáunartitaulísassut (2 Kor. 5, 18—20), toĸumut túniússaungmat pinerdlungnivut pivdlugit, makiti--tauvdlunilo iluarnigssarput pivdlugo (Rûm. 4, 25). — apustilit taima oĸáussingmata oĸausiatigut ug--pertúngortut ãmátaoĸ taimailiorput, tipaitsungna--ĸissoĸ ĸĩmangnaĸissoĸ nipangiúneĸ saperamíko; taimáitumik oĸáussut tamána Gûtip nâlagauvfigssâ--nik inuitdlo utertíneĸarnigssãnik silarssûp ilânut mikíngitsumut siaruartilertoĸaoĸ, inuitdlo amerdla--sôrpagssuit ugpertúngorput Jîsuse Kristusimut.“ — taimáitoĸ ánáussissivta kajungerssusia inuit tarnai--nut aulagsángilaĸ, tamaisa pigítuínarumagamigit, oĸáussutdlo tusarnersoĸ oĸalûtigissáinarĸûvâ so--raernavêrsumik; taimáitumik ãma tássane nunaĸar--fivtíne oĸalûtigineĸararaoĸ uvdlumimut agdlât.

mãna, asassat nâlagtíka, tusarsiuk Gûtip oĸau--sia imáitoĸ: **ĸaigitse, tamarmik pissarêrmata; nulia--rigsugssanut neriartoritse.** — kíkúme táuko nulia--rîgsugssat? uvigssaĸ tássa Jîsuse Kristuse nâlagar--put, pruvfîtíkut ima oĸáussissoĸ: „uvavnut nulí--ssiúkumârpavkit nâgssáungitsumik, iluartumik ínar--dluitsumik uvavnut nulíssiúkumârpavkit isumag--ssuinermik angajorĸautsernermigdlo. ilumôrtumik nulíssiúkumârpavkit uvavnut, tauvalo Nâlagaĸ ilisarí--savat“ (Hús. 2, 21. 22), imáipoĸ: táussumanĩtuásau--tit, táunalo ilingnĩsavoĸ, atausiúsause. nuliagssaĸ tássa ilagît ugperdluartut sôrdlo Evfisumiunut ag--dlagsimassoĸ: „ilivse angutit, nuliase asaniarsigik, sôrdlútaoĸ Kristusip ilagît asagai, ingminigdlo tú--niutdlune táuko píssutigalugit; tássa ivdlernarsa--rumagamigit, uvfáumik imermik oĸautsíkut evĸiar--dlugit; nangmineĸ ingminut sarĸúmiúkumagamigit

ilagît usornartut mingoĸángitsut eĸinganeĸángitsut avdlamigdlũnît taimáitoĸángitsut, kisiáne ivdlernar-
-ĸuvdlugit agssuarnaerĸuvdlugitdlo“ (Evf. 5, 25–27). tamatumínga ilagîgsine piniúpai tamatumíngalo tu-
-nivai akeĸángitsumik; tamássa ássût, táuna ati-
-ssaralugo nuliagssâ imalũnît ilagît ugperdluartut nuliarîgsugssat nerdlîviánut isísáput. tamássa ássût ĸaĸortoĸ, ivdlernartoĸ, mingoĸángitsoĸ, pisiarineĸ akilernerdlũnît ajugarput, uvigssap pissarêrsarmago tamarssuavtínut, akeĸartínago túniúkumavdlugo piu-
-massunut nalingínarnut. merdlertutut ilumôrtutut ássũmik tamatumínga tássa Kristusip iluarsíssuti-
-gerĸussânik piniarnaugut, ativdlugulo ĸagdlersau-
-titut; tunerĸugínaruvta, sáimaorĸugínaruvta ilua-
-rissaminik atissartârtíkumârpâtigut ánássúmik, uliġ-
-dlutalo ĸagdlersáumik iluartũssúmik (Is. 61, 10).— inuitdle amerdlanerssaisa ássût tamána piniánging-
-mássuk pissariaĸartínagulo nangmineĸ atissatik ajúngitsûsoralugit, nuliarîgsugssatdlo nerdlîviat ornigkumángingmássuk, taimáitumik kúngip kivfane oĸarfigai: **nuliarigsugssanut nerdliagssiat pissarêraluar-
-put, neriartorĸussatdle ĸingarĸúnaĸaut táukunúnga.** taimáitoĸ arajússinane kivfane autdlarterĸigpai ne-
-riartorĸussat oĸarfigiartorĸuvdlugit: **ata, nerdliutig-
-ssáka, pissarêrpáka, ugsiutíka nerssutautíkalo puat-
-dlarsagĸat toĸutaorêrput, tamarmik pissarêrput; nulia-
-rigsugssanut neriartoritse**; imáitoĸ: sáimáuneĸ erĸig-
-sinerdlo inûnerdlo pivdluarnerdlo: tamaisa pissarêr-
-páka; tamakuníngа piumassut utarĸiniarpáka, tuníssutigssáka túniúkumagavkit akeĸartínagit.

uvagútaoĸ, asassat nâlagtíka, ĸavsînik tusartar-
-parput ánáussisivta oĸáussutâ imáitoĸ: **kaigitse, tamarmik pissarêrmata.** uvdlumísaoĸ Gûtip sáimau-
-ssorssûp oĸáussutâ táuna inungnut tamanut pivoĸ, inungnut mássa terdligtunut sorĸusaitsunut, ãma inungnut ilumôrtûssârniartunut, ãma inungnut kî-
-masugtunut ugpertunut.

inuit **terdligtut sorĸusaitsut** imáitarput: tarnimik pivdluarnigssât isumaliutiginеĸ ajorpât pissariaĸar-
-tínagulo, kisiáne piâralutik tamarmigdlo tákuáne

ajortulioraraut igtôrnatik soĸutiginagulo malugine-
-ĸarângamik pîtaitdlutik kangunartuliordlutigdlo
imerajugdlutigdlo tigdligkajugdlutigdlo síngavdlutig-
-dlo iluaitsuliordlutigdlo nalingínarnik; taimáikamik
atuagkavtigut „ajortunik“ taineĸarsimáput ima ag-
-dlagsimangmat: **tauva kivfat táukua avĸusinernut
autdlardlutik nâpitatik tamaisa katerssorpait ajortutdlo
ajúngitsutdlo.** inuit „ajortut“ tássáuput ajortulior-
-tut terdligtut tarnimíkutdlo sinigtut; sinigtitdlutig-
-dlo singnagtortarput agdlât Gûtip sáimáunera pi-
-galugo ánáussissuvdlo piniússinere ássûtitut
atissaralugit, ánangnigssardlo ajornángitsoralugo.
nássatik Gûtigissarait táukua, igdligugssusipiluit-
-dlo Gûtimit asaneruvait. taimáitoĸ táussuma
alarnaviángilai, kisiáne oĸaorĸigsârdlugitdlo kaju-
-migsârniararai ima oĸarfigalugit: **nuliarigsugssa-
-nut neriartoritse.** mána tikitdlugo ániartitsiving-
-mut avĸutaussoĸ atuáinarparse, ajortuliaĸ ilav-
-dlugo ajortuliaĸatânik; erĸarsardluaruvsilo pakat-
-serĸajaĸause, nâkingnigssusera kamajuíssuseralo
erĸaivdlugit, táuko ilivsínut atortáinardlugit nang-
-magpavse erssugdlusilo uvdlumimut agdlât. níng-
-agfigiumavdluse píngilavse erĸartûkumavdlusilûnît
píngilavse, perdlorĸujumavdlusilûnît píngilavse, pit-
-dlagagssautíkumavdlusilûnît píngilavse, kisiáne nu-
-liarîgsugssanut neriartorĸuvdluse pivavse. —
inûvdluarfigssamik nuánârfigssamigdlûnît ilisimassa-
-ĸarângavse kîsatdlârause ilâ? taimáitumik ĸínuvi-
-gâvse: nuánârutipiluit ajortuliorfîtdlo alarsigik,
ĸaivdlusilo Jîsuse Kristuse ilaginiarsiuk, tássane
navssâriumârpase tarnivse toĸusuitsut inûvdluautig-
-ssait ilimagissase akimôrtingârdlugit; tássane aitsât
kârsitdlásause. suliase inûssutáungitsut iperarsigik
ugperniaritsilo Jîsusip Kristusip pisiarigâse aungmi-
-nigdlo toĸuminigdlo, pigítuínarumagamise; taimái-
-tumik ĸínuvigâvse: **nuliarigsugssanut neriartoritse.**

oĸautsit tamáko oĸauserineĸarsimáputaoĸ **ilu-
-môrtûssârniartunut.** táuko imáitaraut: ilerĸorigsâr-
-niarput inuit tákuáne; Gûtip erneranik ĸilauvdlo
pînik ilisarssisorissarput; tugsiartardlutigdlo nâlagi-

-artaraaut; ajúngitsuliorniartarput issigissarsiordlu-
-tigdle inungmut iluarerĸussutut; kisiáne ūmatitik
avdlángortíngínamíkik sáimáuníkut, suliorfigerĸuna-
-tigdlo Gûtip anerneranut, taimáikamik ilumūngitsut
ilagait, táuko Paulusip cĸautigigai: „Gûtimut nâlag-
-ssuseĸartûssâraluarput píssauneĸarfigiumanagule
(2 Tim. 3, 5); inuit ilagait ánáussissup ima oĸau-
-tigissai: „uvavnut oĸartartut: Nâlagaĸ, Nâlagaĸ,
ĸilangmiup nâlagauvfianut tamákísángitdlat“ (Mat.
7, 21). inuit táuko isumaĸaraluarput pisôrssûsora-
-lutik nāmagtumigdlo peĸuteĸarsoralutik, ajorssá-
-ngitdluínarsoralutigdlo súnguamigdlūnît; nalúput-
-dle ajuleramik nākinaĸalutigdlo pîtsûvdlutigdlo tag-
-pîtsûvdlutigdlo tamaĸángitsûgamik (sarĸ. 3, 17).
ássût atisimángilât, sôrdlo angut ivna atuagkavtigut
tusagarput oĸausigssaerútoĸ kúnge isermat nerissut
takujartordlugit. taimáitumik Jîsuse ánáussisserput
tugsiarfigísavât imána: „Gûti-â, kigdlisioríngа, ūma-
-tigalo misigûk; misilínga erĸarsautíka misiginiar-
-dlugit; misigssoríngalo nâgdliungnartumut avĸu-
-taussoĸ atuarneriga, tasioríngalo nâgssáungitsup av-
-ĸutâgut“ (tugs. 139, 23. 24).

nuliarigsugssanut neriartoritse, oĸautsit tamáko oĸauserineĸarsimápútaoĸ **igtôrtunut.** tássáuput inuit Nâlagkamut Kristusimut ilumôrniaraluartut ūmati-
-míkutdlo kipisangârtut ilagiumavdlugo, kisiáne ĸí-
-ngarĸúnarssusertik pivdlugo nuliarîgsugssat nerdlî-
-viánut iserumángitdlat igtôrnermit; kivfaussutut
anerneĸaramik kúnge ornigagssaraluartik ĸimarrati-
-gât issainut takorĸunatik; iseraluarunigdlūnît neri-
-ssunut ingitdlutik, taimáitoĸ upagkumángitdlat
ajúngitsutdlo neriumanagit. inuit taima igtôrtigissut
nagdlingnaĸaut, taimáitumik agssaisigut tigussari-
-aĸarput, kúngilo pivdlugo ĸínuvigissariaĸarput:
nuliarîgsugssanut neriartoritse; ilivse pingârdluse
kúngip ĸiviarpâse, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „pîtsut-
-dlo sivfitsutdlo tusiagtutdlo tagpîtsutdlo tamaunga
isertíniákit“ (Lúk. 14, 21). ata tusarsiuk, inuit ĸa-
-noĸ ítutdlūnît kúngip nâlagkama ilagsiumagai;
tordlulavfigâtigut: „kâ, ĸilalersuse tamavsi-â, ĸai-

-gitse imermut; aningaussautekángitsusilo kaigitse pisiniardluse nerivdlusilo; kâ, kaigitse, vînimigdlo ímungmigdlo pisiniaritse aningaussautekarnase akig--ssakarnase“ (Is. 55, 1). — isumakaleruvse isertailísa--soraluse ássûtekángínavse, ata ássûmik tuninekásau--se, táuna tiguvdlugo atiniarsiuk ássûtigalugulo, uvig--ssap nangminek tamatumínga tuningmase. aggerumá--ngíkuvsile aningaussautekángínavse, ingmivsínitdlo pigínáussusekarase, ata aningaussautit pissaria--kángitdlat tássane; sáimáunek túniússáusavok akekángitsumik, isumákînerdlo akekángitsumik iluarnerdlo erkigsinerdlo akekángitsumik túniússáu--sáput. uvigssak pajugkumavdlugo pajugutigssaerú--kuvse tugpatdleritse, avdla piumángingmago ki--siáne ûmatise; ûmativsínik aserorsimassunik tuni--niarsiuk avdlángorterkuvdlugit, uvfarkuvdlugitdlo auanik, ivdlernarsarkuvdlugitdlo nutângorsarkuvdlu--gitdlo. igtôrtuse ukorsî-â arrînavêritse, nuliarîg--sugssanut neriartoritse, ánáussissup erinitsaler--mase.

ilivsilo **ugpertuse kîmasugtuse** ukorsê, Gûtip okausia ajúngitsok silavdlo piumârtugssap píssaunere ôkátârsimavase, ilivsísaok uvigssap kaerkuvâse nu--liarîgsugssanut neriartorkuvdluse, kingumut kâlersi--magavse kilalersimavdlusilo suliornermit; **kaigitse tamarmik pissarêrmata.** ukorsê, „tipaitsugtuínaritse Nâlagkame, ãmalo okarpunga: tipaitsugitse“ (Fil. 4, 4). Jîsuse ánáussisserse isertarfiup silatânîtuar--pok kasugtuissardlunilo; nipânik tusartokarpat ma--tuerfigalugulo táuna iserfigiumârpâ únúkutdlo nere--katigiumârpâ, táussumalo nerekatigiumâriâ (sark. 3, 20). kâ, uvigssap nipâ nâlagsiuk, asassáka ukorsê, matuerfigisiuk pigítuínarkuvdluse, tauva táussuma nuánarísavâse ilivsilo nuánarísavarse. inuit perpalugtut ilãne aliniartarsigik; uvigssak okalugfigissarsiuk tugsiarfigalugulo; kitornai ilagi--niarsigik nuliarîgsugssanutdlo neriartortaritse, atau--seriáinardlusile pínase. inuit ivko íssuarnavêrsigik atuagkavtigut ima okautigineкartut: **sokutigíngilâtdle,**

ilaisalo nunautitik ornigpait, ilaisalo suliagssatik; ki--siáne Gûtip ĸaerĸungmase nâlagsiuk tamavsi-â, ĸaigitse arrînavêrdluse; tauva iluartitat tamaisa ilagalugit uvigssaĸ pâriartorumârparput tipaitsug--dluta kîmasugdlutalo; alîlûjâ. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit sujugdliáne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â: ugperdluarníkut kisiáne, mássa ilingnut oĸautsingnutdlo ugperdluarní--kut ilangîsíneĸaravta pivdluarnartunik tama--nik ivdlit piniússinernik, taimáitumik tug--siarfigâvtigit ima: tunisigut ugperdluarner--mik tamatumínga, tunisigut anernermik tug--siartartitsissumik, uvdlut tamaisa ilingnuínaĸ ârdlorsínãngorĸuvdluta, tugsiartardlutalo ĸinu--ssardlutalo ĸujassardlutalo kĩnavit sâne ítuar--ĸuvdluta, súkutdlo ĸanoĸ ítúkutdlũnît avig--sârtíneĸarĸunata ilingnit asangnigssutsingnit--dlo. ilumut.

Juán. 4, 47—54.

asassáka ukorsê; oĸautsit tusarnersut uvdlume isumasiugagssavut tugpatdlernaĸalutigdlo ajoĸersû--tiligssûput, tamákunatigut Jîsuse ánáussisserput erssitdluarmat ĸanoĸ iliortartoĸ ornigtiminut, ug--perdlutik ornigútunut. ilalârdlune asangnigdlunilo ilumôrdlunilo iliorfigissarai. nâgdliugtut ajulersar--tutdlo ikiortarpai, ugperssutsimíkutdlo sule ĸajang--nartut malugissane nakússagtíniarpai, ugperssusiat amigartoĸ agdliartortíniardlugulo nãmagsiniarpâ iluarissaminik.

kúngip kivfarssuata aitsât tusagkavta Jîsuse ornigdlugo ĸínuvigâ erne náparsimassoĸ katsorsari--artorĸuvdlugo. angut táuna ugperaluarpoĸ Jîsusi--mut, ugperssusiale amigardlunilo sule nãmagsimá--ngilaĸ. taimáitordle Jîsusip katsorsaissup nãking--nigtup ingminit ajagtúngilâ, nãkigalugule ugper--ssusia nakússagtíniarpâ oĸautsimigutdlo tupingnar--tuliamigutdlo. — uvagútaoĸ, asassáka, Jîsusip ineriartortíkumavâtigut ugperssutsivtigut. kisiáne taima iliorfigineĸarumaguvta, tauva ĸínuvigísavar--put, ĸularnaitsumik ugperssuseĸardluta ĸínuvigísa--varput, ugperfigalugo: tusásagâtigut, ĸínutivut mig--ssiliordlugit iliorfigiumârâtigut, sôrdlo kúngip kiv--farssua iliorfigâ ĸínutâ nâpertordlugo. taimai--liúsaugutdlo, tamavta inugavta ajortigdlit sá--ngîtsut, nalingínarnigdlo ĸavsînik ínardlûteĸar--tut, tamavta ikiortigssamik katsorsaissugssamik pissariaĸaravta. taimáikavta kúngip kivfarssua maligdlugo **katsorsaissugssatuarput tássa Jîsuse ornísa--varput, ĸínuvigísavarput ikiorĸuvdluta iluarsarĸuvdlu--talo.**

angut ivna oĸautigineĸarpoĸ náparsimassumik toĸulersumik erneĸartoĸ. aliasungârdlune ernuma--ĸaoĸ erne toĸulersoĸ pivdlugo; misigissanilo ta--mána erdloĸinangârtoĸ píssutigâ Jîsusimut pigame. — nalunángilaĸ, asassáka, inuit Jîsusimut ugper--túngulersut amerdlanerssait **nâgdliungnartutigut alia--sungnartutigutdlo táussumúnga kajungersineĸartartut;**

inuit amerdlanerssait imaingmata pisimavoĸ: ajú-
-ngitsûtitdlutik inûvdluarfeĸaititdlutik aliasungnar-
-tunigdlo misigissaĸángíkatdlartitdlutik ánáussisser-
-tik pivdluartitsissertik ĸinerniartaríngilât, ujarniar-
-nagulo orningniartaríngilât. tamána pivdlugo ánáu-
-ssisoĸ inuit ûmatainut kasugtuissarpoĸ, ornerĸuv-
-dlune inungnut, inuitdlo katsorsarneĸarĸuvdlugit
ánáuneĸarĸuvdlugitdlo tarnaisigut. taimailiordlunilo
uvavtínútaoĸ patdligútarpoĸ, uvagútaoĸ ûmativtínut
kasugtuissarpoĸ, ilâne tipaitsungnartutigut, ilânilo
aliasungnartutigut, matuerfigerĸuvdlune, misigitíku-
-magamisigut ikiuinerminik ánáussinerminigdlo.
pingârtumik tamâne Gûtip igdluane katisimassarâ-
-ngavta, Gûtip oĸausînik tusartíneĸarângavta, táu-
-ssumúngalûnît inugtut atausiussutut tugsiarângavta,
tauva patdligútarpoĸ uvavtínut, ûmativtigut piv-
-dluartíkumavdluta. — ĸínuvigâvse, asassáka, ta-
-mána ûmámiugivdluarĸuvdlusiuk. mianerssoritse,
ánáussissoĸ asulînaĸ patdligútarĸunago ilivsínut
asulînaĸ kasugtuissarĸunago ûmativsínut. tamav-
-tame ima isumaliúsagaluarpugut: ánáussissup inuit
avdlat amerdlasôrpagssuit misigitísimagamigit sái-
-máunerminik, ánássúmigdlo inûssúmigdlo, suvdlune
uvangátaoĸ isumagísángínerânga? orningniarumavara
ĸínuvigiumavdlugo, nâkigerĸuvdlunga tunerĸuv-
-dlungalo piminik pivdluarnartulingnik. ánáussi-
-ssuvdlo ilumut tusásavâtigut, ugperdluta taima
ĸínuvigiguvtíne. nalingínardle taimailiorumángitsoĸ
sôrdlo kúngip kivfarssua iliortoĸ, Jîsusimut ornigú-
-kumángitsoĸ nauk táussuma ĸaerĸungmane, tai-
-mailiortup ĸaĸugo ĸanoĸ iliornine tamána silaitsor-
-patdlagtoĸ pivdluarnaitsoĸ perĸigsimíssutigiumârpâ
soraiuitsumik, mássa ingminik ániangârtitsivingmut
pisíkumârpoĸ. tamána pivdlugo nungutdlugit erĸái-
-saugut pîtsûvdlutalo ajortiligssûgavta, ajortivtínilo
toĸúsagavta Jîsusimit katsorsautigssarsínatalo áná-
-ssutigssarsíngíkuvta.

kúngip kivfarssua Jîsusimut pigame, tamatu-
-mûnákut ĸularnaitsumik tugsiarneĸ sule saperpoĸ,
ugpernikitsûgame; tamána pivdlugo Jîsusip avor-

-kârilerdlugulo oĸarfigâ: **nalunaerĸutinik tupingnar-tulianigdlo takussaĸángikuvse ugperumassaringilase.** mássa angut ivna isumaĸarpoĸ Jîsusip náparsima-ssoĸ asianit katsorsarneĸ sapísagâ, ornigdlugulo takuguniuk kisiáne katsorsarsínaugâ. ugperssusiata sákutût nâlagâta ivssuma ugperssusia inorpâ, táuna Jîsusimut oĸartoĸ: Nâlagaĸ kíngarĸuteĸaunga iling-nik isertitsineĸ igdluvnut. oĸautsimik ataut-simik oĸarsínait, kivfara tauva ajorungnáisavoĸ“ (Mat. 8, 8). taimáitordle kúngip kivfarssua ugpernikitsoĸ Jîsusip asigínángilâ; táuna ãmârdlune ilungersortu-mik ĸinulermat oĸardlunilo: **nâlagara, ernera toĸú-ngikatdlartitdlugo tasamungnásagaluarputit,** Jîsusivdlo angut táuna ilisimagamiuk ũmámigut ilumôrtoĸ, tauva tugpatdlersarpâ oĸarfigalugo: **autdlarsínait, er-nerit inûvoĸ.** — ata, asassáka, angut ugpernikitsú-nguaĸ, ugperdluartutut ĸinuneĸ ajúngajagtoĸ ĸínu-tigissaminik tuninekartoĸ, ũmámigut ilumôrdlune arajússinanilo ĸinugame. ímaĸa malingniaruvtigo; ímaĸa uvagútaoĸ arajússinata tugsiaruvta. ĸínutivut sujugdlît tusarneĸángitsutut íkaluarpata, ãmârdluta ĸinussarniarta tauva. Jãkutut iliorniarta; táuna Nâlag-kamut agsorũkame ajugauvoĸ, ĸiavdlune ĸínuvigiga-miuk sáimauterĸuvdlune (Hús. 12, 5), oĸarfigiga-miuk: „iperásángilavkit, kisiáne pivdluarĸugungma“ (1 Môrs. 32, 26). ánáussisserput erĸainiartigo naut-sîvingme Gitsîmanimik atilingme ĸiavdlune tugsiangârtoĸ agsorũngârtoĸ, silamiut ajortigdlit piniúkumagamigit ánássutigssamik nâgssáungit-sumik; taima agtigissumik tugsiardlune agsorũ-poĸ kiagungnere kutitut augtut ítut nunamut ĸor-dlulersitdlugit.

autdlarsínait, ernerit inûvoĸ. Jisusip taima oĸar-figingmane oĸausia inûp táussuma ugperâ autdlardlu-nilo. ũmatimigut avdlángorsimavdlunilusôĸ autdlar-poĸ, tipaitsugdlunilo ĸujavdlunilo autdlarpoĸ, mãna ugperssutsimigut agdliartorsimavdlune Jîsusivdlo oĸausia tunâralugo ugperisínaugamiuk erne ilumut ajorungnaersimassoĸ. — uvagut, asassáka, angúmit ţáussumánga angnermik ilisimassaĸarpugut ánáu-

-ssissumik nagdligtuissumik, merdlertûnivtínit agdlât táussumínga oĸausînigdlo sulissainigdlo ajoĸersorne--ĸaravta. tamáko ilisimassavut tusartagkavut malig--dlugit iliorniásaugut; Gûtip oĸausê ugperísavavut tunârísavdlugitdlo, tauva uvagútaoĸ Jîsusip ikiuine--ra ánáussineralo misigiumârpavut, tarnivtalo nápau--tainik katsorsarneĸardluta píssagtíneĸarumârpugut saĸiuarĸuvdluta nutâmik inûlersitdluta.

ãma atuaivugut kúngip kivfarssua pivdlugo ag--dlagsimassunik imáitunik: **tasamungnartitdlugulo kiv--faisa oĸariartortut naláupât, oĸardlutik: ernerit inûvoĸ. tauva aperai ĸanoĸ ilingmat ajorungnaersumik; akivât--dlo: igpagssaĸ nalunaerĸútap akúnerisa arfineĸ áipâta nalâgut ĸânimanartup ĸimagpâ. angutâta tauva ma--lugâ taimailissúkut pisimassoĸ, Jîsusip oĸarfigingmane: ernerit inûvoĸ. ugpertúngorpordlo inoĸutailo tamarmik.** — ata, asassáka, tamássa avĸutigssauvdluaĸ inger--dlavigissagssarput pivdluartúngorĸuvdluta, imáitoĸ: **Jîsuse Gûterput ánáussisserputdlo ugperfigalugo, táuna tugsiarfigissardlugo ĸinuvigissardlugulo, oĸausîlo maling--niartardlugit pisaugut.** angutitut ivssumatut ugperdlu--ta Jîsusimut tugsiaruvta oĸausîlo malingniartar--dlugit, pingârtumik ajortivtínik isumákerfigerĸuv--dluta tugsiartaruvta, ĸínutigissavtínik tuninеĸaru--mârpugut tauva, ajortivtínilo toĸúsángilagut, Nâlag--kavdle katsorsarumârpâtigut pissugssángortitdlutalo nâlagauvfingminut ĸilangmîtumut náparsimassoĸá--ngitsumut, inûssúmutdlo nâgssáungitsumut pivdlu--arnartulingmut. nalingínaup pivdluarnartunut ta--mákunúnga kipisassup ĸínutigiumârpai; ugperssut--simigutdlo ilumôrdlune ĸinussartoĸ tuninеĸarumâr--portaoĸ ĸínutigissainik.

ánáussissup tamavta ikiordlisigut, ûmativtigut ilumôrdluta táussumúnga ugpertúngorĸuvdluta, táu--ssumíngalo asangnigtúngorĸuvdluta nâlagtúngorĸuv--dlutalo, aungminik pisiaringmatigut; ikiordlisigut nungutdlugit nâgdliungnartunigdlûnît tipaitsungnar--tunigdlûnît misigissaĸartitdluta táussumúnga âr--dlorsínângorĸuvdluta ugperdluartututdlo tugsiarsí--nângorĸuvdluta, táussumúnga torĸutigissivtínut ki-

-siáne inûniarĸuvdluta, táussumúnga atassúngorĸuv-
-dluta pêrneĸ ajortumik, Paulusisut oĸarsínângor-
-ĸuvdluta: „nakimanavêrpungame, toĸuvdlûnît inû-
-neruvdlûnît íngilitdlûnît nâlagauneritdlûnît píssau-
-neritdlûnît, mânákut ítutdlûnît piumârtugssatdlûnît,
ĸutsigsutdlûnît atsigsutdlûnît sûvdlûnît avdlap pí-
-ngortitap avigsârtínavêrâtigut Gûtip asangnigssusi-
-anit Kristuse Jîsusime nâlagkavtíne ítumit (Rûm.
8, 38. 39). ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit áipãne.

Nâlagaĸ Gûterput-â; ĸitulisimassunik isu-
-mákêrfigingnigkajugtunigdlo ũmateĸartítigut,
ĸinunerdlorĸunata ima tugsiarângavta: „piner-
-dlungnivtínik isumákêrfigitigut, sôrdlo uva-
-gútaoĸ isumákêrfigigivut uvavtínut piner-
-dlugtut“ (Mat. 6, 12), taimalo pineĸarĸuna-
-ta sôrdlo kivfaĸ ajortoĸ ivna pineĸartoĸ kiv-
-faĸatiminik isumákêrfigingnigkumángitsoĸ. —
ivdlitdlo, Jîsuse Kristuse ánáussisserput-â, piv-
-dluta ániangârsimassutit, tugsiarfigâvtigit:
pigínãngorsartigut taimailiorĸuvdluta sôrdlo
erinalingmik tugsiartartugut: ániarssutsit mãna
— ilíniarfigâra — ĸanoĸ ilivdlunga — asa-
-niásagavkit ajortuliarnermingnik — aliasug-
-titsissíka. ilumut.

Mat. 18, 23—35.

taimane kúnge Dâve, angut Gûtip ûmatâta iluarissâ ajortuliungârsimangmat kingorna, — má--ssa arnaunekardlunilo inungmik tokutsivok, — ki--ngorna pruvfitip Nãtap Gûtip perkussânik ornigpâ okarfigalugulo: angutit mardluk igdlorpagssualing--mĩtut, ardlât pisôk áipâlo pîtsok. pisôk pigissa--karpok savauterpagssuarnik nerssutauterpagssuar--nigdlo, pîtsordle atausĩnarmik savautekarpok. pi--vordlo ilãne tikerârtok pisôrssûp igdluanut ping--mat, pisôrssûp savauterpagssuane erdligalugit sava pîtsup pigissatuâ tiguvdlugulo nerdliutigâ tikerârtu--mut. — Dâvip tamána tusaramiuk kamagtorssu--ángorpok okardlunilo: ilumut Nâlagak ûmangmat, angut táuna taimailiorame tokutagssáinauvok. Nâ--tavdle akivâ: **ivdlit táunauvutit**; taimalo okarame kingorna erkaisípâ ajortuliânik nalunaerfigalugulo pitdlautigssanik Gûtip Dâvimut nagdliúterkussainik (2 Sâm, 12).

asassáka ukorsê; mãna ánáussissup okausê kiv--famik ajortumik nãkigtaitsumik tusaravtigik, ila--kángínerpugut Dâvisut ilumíkut isumakartumik ima: kivfapiluk táuna ilumut pitdlagagssauvdlunilo tokutagssauvok; nãkigtáissusia nalekángingmat nã--kigissagssáungilak? tamangajavsilo isumakarner--puse: uvagut taimailiornek saperpugut, ajortûga--luardluta taima agtigissumik nãkigtaitsũngínavta. kisiáne tamaisa taima isumakartut, inuitdlo tamar--dluínaisa kanok ítutdlũnît pruvfitip Nãtap okausîsa pivait mákua: **ivdlit táunauvutit** — tokutagssak. ilu--mut taimáipok; ivdlit, asassara, uvangalo, tamar--dluínarssuavta ássigârput kivfak ajortok nãkigtait--sok Jîsusip okautigissâ uvavtínut. — inuit ilisima--gamigit inokatimingnut kanok iliortartut, taimáitu--mik ánáussissup ássersũmik matumínga okalugfigâ--tigut, ũmativta ajortũssup kanok íssusianik nalu--naerfigiumavdluta ilisaritíkumavdlutalo pitdlagag--ssáussutsivtínik.

asassáka ukorsê; Gûtip inungnut angajorĸaut-
-sernere tusásagise, âmale tusásavdlugit inuit ĸujá-
-ngínerat nâlángíneratdlo Gûtimut. Gûtip píngortí-
-pâtigut, inúngortitdlutalo perorsartarpâtigut, sôrdlo
kristumiut ugperissagssaisa sujugdliáne nalunaersar-
-tugut: „timeĸartitdlungalo tarneĸartíkânga, uvdlut-
-dlo nungutdlugit pigssavnik nâmagtumik tunissa-
-rânga, atissagssavnigdlo, nerissagssavnigdlo imig-
-ssavnigdlo, inigssavnigdlo peĸutigssavnigdlo, ajú-
-ngitsunigdlo tamanik pissarpânga, sernigissarângalo
navianartumut perdlungmutdlo perĸunanga. tamáko
tamaisa pissaríngíkaluarpai ajúngíssusera pivdlugo,
angajorĸaugamile atâtauvdluardlunilo asangnigtor-
-ssûgame nâkingnigtorssûvdlunilo taimáitarânga.“
mássame, sáimáunerínarmit taima pissarpâtigut.
ajortivut agdlât isumákêrsarpai ernerme Jîsusip
Kristusip aua pivdlugo, ĸínuvigissarângavtíne, pit-
-dláingíssutigâlo táuna ernitue, nauk pitdlagagssau-
-galuartugut. — pisôĸaugut ilâ táussumane ánáu-
-ssissivtíne; uvdlut tamaisa nagdligtorneĸáinarpu-
-gut; táunalo „kipilerpoĸ uvavtínut, ornigkuvtínilû-
-nît orníngíkuvtínilûnît.“ — kisiáne Gûte atâtarput
ĸilangmio ánáussisserputdlo taimáikame, angajor-
-ĸautsersûvdlunilo isumákêrfigissáinaramisigut, ta-
-mána pivdlugo igpigissarpâtigut aliasûtigalutalo,
táuna ássiginago perĸussailo nâlangnagit ĸatángu-
-tivtínut uvavtínik aliasugtitsissunut nâkigtaitsutut
asangníngitsututdlo iliortarângavta. igpigissarpâti-
-gut, nungutdlugit ĸatángutivut oĸautsimingnigdlû-
-nît suliamingnigdlûnît uvavtínik ínardlîssut ûma-
-tivtigut isumakêrfigiumángíkângavtigik támartarne-
-rinik, mássa angneruniarnermit isumákêrfigiumana-
-git. inoĸativta uvavtínut támartarnere mikissuí-
-naussaraluarpatalûnît, taimáitordle ĸanoĸ iliortar-
-pugut? ilâne oĸausínguamik atausînarmik ingner-
-migdlusôĸ ikíneĸalerpugut inoĸatínguarput ĸíngari-
-lerdlugo, nauk uvagut Gûte píngortitsisserput
angisûmik aliasugtítarigput níngagsartardlugu-
-lo, táussumale nâkigalutalo kamagissáinarâtigut.
taimailioruvtale inoĸativtínut, tauva ima tugsiara-

-luarângavta: „pinerdlungnivtínik isumákêrfigitigut, sôrdlo uvagútaoĸ isumákêrfigigivut uvavtínut piner--dlugtut (Mat. 6, 12):“ tauva ĸínutigissarput tamá--na mumitdlugo kigdlormut tugsiautigisimásavarput, isumâlo imáitúngordlugo: pinerdlungnivtínik isumá--kêrfiginavêrsigut, pitdlartigut, sôrdlo uvagútaoĸ isu--mákêrfigíngíkivut uvavtínut pinerdlugtut. erĸanarsí--saĸaugut taimaisivdluta atâtarput ĸilangmiussoĸ nagdligtuissoĸ uvavtínik pitdlaissúngorĸuguvtigo kiv--fatut ivssumatut ajortutut pineĸásagavta tauva. ilumut taima pineĸarnigssavtínik ánáussissup ilu--môrtûssup oĸausîsa ajoĸersorpâtigut imáitut: **tai--mátaoĸ atâtama ĸilangmiussup ilivse pisavâse, nungut--dluse ĸatángutise ûmativsigut isumákêrfigíngíkuvsigik támartarnerinik.**

inuit ajortilíngoramik kigdligalugo imáitarput Jîsuse Kristusimut ugpertúngorsimángíkatdlartitdlu--tik, ajortimingnigdlo isumákêrfigineĸarnigssarsisi--mángíkatdlartitdlutik: piniagagssamingnut nunap pînut ilungersortûgaluardlutik píkorigsûssardlutigdlo ingmingnigdle nangmineĸ ilisarísavdlutik poĸîtsor--ssûssarput. timip pigssainik piniarneĸ ilisimassa--raluarput, anernermíkutdle tagpîtsutut ítarput, su-juneĸarnatigdlo ĸanoĸ agtigissumik pitdlagagssautí--kamik Gûtimut píngortitsissimingnut tunúsimassa--mingnut. taimáikamik ilaisa ĸitornatik ajoĸersor--niartaraluarpait timaisigut píkorigsúngorĸuvdlugit; piniartut ilaisa ernitik ajoĸersorniartarpait ĸajartor--nermik, nâgkiarnermigdlo, aulisarnermigdlo avdla--nigdlo nalingínarnik piniartut ilerĸugssainik, aner--neratdle ûmataisalo toĸusuitsut pigssait isumagiv--dluartaríngilait, ajoĸersornagitdlo pissariaĸartut tamarmik angnerssãnik, tássa Gûtip oĸausînik, táu--kunánga ilisarísagigput ûmativta aserorsimássusiat náparsimássusiatdlo, ãmale táukua katsorsaissigssât iluarsaissigssâtdlo tássa Jîsuse Kristuse Gûtip erni--tuâ ánáussisserput tássánga ilisarísavdlugo. — tai--máitarputdlo inuit tamardluínarssuarmik Gûtip anerneragut ĸáumarsarneĸángíkatdlartitdlutik. nu--nane avdlane atugartût nunaine inûsugtut ilíniar-

-tîneĸartaraluarput ilisimatusautinik nalingînarnik amerdlasûnik, ilisimassúngoriartordlutigdlo ilait ili--simatûnguleraraut, mássa silap matuma pînik ilisi--massaĸangâleraraut; amerdlanerssaitdle ingmingnik ûmatimigdlo ĸanoĸ îssusiánik ajortumik sujuneĸá--ngitdlat, Gûtip oĸausê ĸáumarĸutigiumanagit Gûtip anerneranut ĸáumarsarĸúngînamik. taimáigînartit--dlutigdle, Jîsusimut ugpertúngorsimángîkatdlartit--dlutik inuit tamarmik Gûtilûnît inoĸatitigdlûnît asavdluarneĸ saperpait; nangminerdlo ajortimingnik isumákêrfigineĸarnigssarsîngînamik inoĸatitigtaoĸ ûmatimîkut isumákêrfigisînáungilait támartarnerinik; taimáiput sôrdlo Paulusip inuit tamaisa Jîsusimut sule sâgsimángitsut oĸautigigai oĸarame: „uvagú--taoĸ ardlâgut sujuneĸángitsûgavta, nâlángitsûvdlu--talo, támartardlutalo, pilerigissavutdlo, igdligugssu--sipiluitdlo tamalât nálagsînardlugit, inûssugutdlo ajortorsiordluta angnerússivdlutalo, ûminardlutalo ûmigssoĸatigîgdlutalo“ (Tít. 3, 3).

kíkûnerpat tauva inuit ánáussissup oĸausê ma--ligdlugit inoĸatimingnik ûmatimîkut isumákêrfiging--nigtartut támartarnerinik? tássa inuit ûmatimîkut misigissaĸardluartut Nâlagkap oĸausianik matumí--nga: „tugpatdlerit, ajortingnik isumákêrfigineĸar--putit“ (Mat. 9. 2), inuit Jîsuse Kristusimut ugper--dluarnîkut Gûtimut sáimáunarsisimassut. taimái--tunik ûmatigdlit ĸanoĸ îssuserigaluartik ajortoĸ erdloĸinartoĸ puiornavêrdlugo Jîsuse ánáussissertik ungagítuínaruníko, táussumúngalo sernigerĸussaru--nik, tauva ĸujassúngoriartuínardlutigdlo asangnig--túngoriartuínásaput Gûtimigdlo inoĸatimingnigdlo. nangminerdlo ajortimingnik taima amerdlatigissunik isumákêrfigineĸaramik, nagdligtorneĸarssutsimik na--linganik inoĸatitigtaoĸ iliorfigilerarait, isumákêrfi--gissardlugit támartarnerinik, ilalârfigissardlugitdlo kamagissarpait, erĸaituínaramik ĸanoĸ agtigissumik Gûtimik ánáussissimigdlo kamajuivfigissardlutigdlo isumákêrfigissarâtik uvdlut tamaisa. ĸitulisimassu--nik ingmingnigdlo kíngarĸúnartítunik ûmateĸara--mik, kivfatut ajortutut ivssumatut inoĸatimingnut

iliortaríngitdlat, kisiáne Paulusip ᴏᴋausê maleruar-
-niartarpait imáitut: „kamageᴋatigîgdlusilo isumá-
-kêrfigeᴋatigîgitse ilaminik pasigdlîssoᴋaraluaruvse,
sôrdlo Kristusip isumákêrfigigâse taimátaoᴋ ilivse
pigitse“ (Kul. 3, 3). — taimáikamigdlo pîaivfigine-
-ᴋásángitdlátaoᴋ Gûtip sáimáuneranik atorîgkami-
-nik, sôrdlo kivfaᴋ ivna ajortoᴋ pigilerîgkaminik ar-
-sârneᴋarsimassoᴋ, tuninеᴋásáputdle sáimáunernik
sujornagut misigissamingnit angnerussunik, erᴋôr-
-ᴋuvdlugit ánáussissup ᴏᴋausê imáitut: „peᴋartoᴋ
tuninеᴋásavoᴋ peᴋangâlersitdlugo, peᴋángitsordle
arsârneᴋásavoᴋ pianik agdlât“ (Mat. 13, 12). ilu-
-mut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit pingajuáne.

nâlagarput Jîsuse Kristuse, ivdlit oĸarpu--tit: kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gû--tilo Gûtip pigssânik. píssagtítigut oĸautsi--sit tamáko maligdlugit iliorsínãngorĸuvdluta. nâlagdluartunik ũmateĸartítigut, kúngerput tamaisalo nâlagarissavut atarĸissagssavut nâ--lagdluarĸuvdlutigik. ugperdluartunik asang--nigtunigdlo ũmateĸartítigut, Gûterput píngor--titsisserput avdlanit tamanit asalerĸuvdlutigo, ivdlitdlo ánáussisserput-â tunerĸuvdlutigit ũmativtínik, ũmativut ilingnuínaĸ pigissag--ssaungmata, akisûmik pisiarigagkit, mássa aungnik ivdlernartumik pisiarigagkit. ilu--mut.

Mat. 22, 15—22.

kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gûtilo Gûtip pigssânik.

asassáka ukorsî-â: farisîarit agdlagkanigdlo ili--simassut nalúngilavut Jîsusimut akerartortartut. ilumôrtûssârniarssusertik perĸuserdlugssusertigdlo pivdlugo ilungersortumik sukangnersumigdlo inerter--tarmatik ûmigât, aserorumavdlugulo toĸúnialerpât. inuitdle ersigigamíkik, ĸanoĸ iliorfiginek ajorpât toĸuvfigssâ nagdliúngíkatdlartitdlugo. taimáitumik perĸusersiordlutik perdlugtíniarpât. **ajoĸersugkatik llerûtasip inugtainut ilagititdlugit táussumúnga autdlar--típait oĸarĸuvdlugit: ĸanoĸ isumaĸarpit: kaisare aki--lerârtautinik tunivdlugo iluarpalũnit iluángilalũnit?** taima aperigamíko, isumaĸarput perdlugtísínausora--lugo, ĸanoĸ ítumigdlũnît akigaluarpat. ima oĸa--raluarpat: kaisare — mássa Rûmamiut kaisariat — akilerârtautinik tunissagssauvoĸ, tauva Jûtinut úner--dlûtigísagât Rûmamiunut Jûtit nâlagarissainut ûmigissainut unganerardlugo, taimaisivdlugulo inung--nut mána tikitdlugo Jîsusimut ungassunut ûminar--tísagât. oĸarpatdle: kaisare akilerârtautinik tuni--ssagssáungilaĸ, tauva nunap nâlagânut kaisarip nâlagángortitânut únerdlûtigísagât kaisarimut ag--ssortuinerardlugo, taimaisivdlugulo pitdlagagssá--ngortísagât Rûmamiuuut. Jîsusivdle ernînaĸ per--ĸuserdlugssusiat malugigamiuk oĸarfigai: **ilumortû--ssârniartuse ukorsê; sôĸ ússerpisinga? aningaussaĸ akilerârtautigssaĸ takulara. tauva nápartánguamik ât--sivigât. aperailo: kia-una ássinga? kialo titarĸu--ssai-uko? akivât: kaisarip. tauva oĸarfigai: tai--máitumik kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gûtilo Gûtip pigssânik.** oĸautsiminigdlo tamákuníngа ússî--ssine perĸuserdlugtut oĸausigssaerútípai. — ánáu--ssissup oĸausê máko: **kaisare tunisiuk kaisarip pig--ssânik, Gûtilo Gûtip pigssânik** mâna isumasiutiginiar--tigik.

kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, imáisínau-
-ssordlũnît: kúnge tunisiuk kúngip pigssânik, Rû-
-mamiut kúngê taimane kaisarinik tainekarmata.
kaisarip pigssâ sûnerpâ? tássa aningaussat akile-
-rârtautigssat kaisarivdlo tugdlîsalo nâlagángortitai-
-salo tamarmik sákutûisalo nunap sernigssortigssaisa
atugagssait. aningaussat akilerârtautigssat tamáko
nunap inuisa túniútásavait nunap iluakutigssânik,
nunap nâlagkersordluarnekarnigssâ pivdlugo. iler-
-kok tamána tamâne nunavtíne atúngikaluarpok,
kisiáne nunane inugtûne kúngiussumik sujulerssor-
-tilingne tamane atuínarpok. — ãmale imáipok
kaisarip pigssâ nâlagángortitaisalo pigssât: ínugtai-
-sa nâlagtigissaisalo tamarmik kaisarilo nâlagau-
-ssutdlo tamaisa atarkivdlugitdlo nâlásavait, sôrdlo
apustile Pauluse agdlagtok: „inuit tamarmik nâlag-
-tûgilit nâlagkersuissunut akimanernut. nâlagker-
-suissokángingmat Gûtimit pisitáungitsunik, nungut-
-dlugitdle nâlagkersuissokarângat Gûtip perkusima-
-ssarpai. taimáitumik nâlagkersuissunut akerartor-
-tup Gûtip perkussâ agssortorpâ, agssortuissutdle
ingmingnut pitdlautigssak piumârpât“ (Rûm. 13,
1. 2). Pîtrusivdlo kristumiut okaorkigsârpai ima:
„inungnut nâlagarerkussat tamaisa nâlangniarsigik
Nâlagak pivdlugo, kúngilũnît táuna angnertaussok,
nâlagángortitatdlũnît táussuma autdlartitai, ajortu-
-liortut akiniarkuvdlugit ajúngitsuliortutdle nersor-
-kuvdlugit“ (1 Pîtr. 2, 13. 14). — ãma imáipok
kaisarip nâlagaussutdlo tamarmik pigssât: nâlagti-
-gissaisa pârissaisalo Gûtimut tugsiútásavait, ugper-
-dluartunik ilisimassunigdlo ûmatekarterkuvdlugit, ug-
-perdluarssusiatigut ilumôrssusiatigutdlo sakivdluar-
-ssusiatigutdlo ínugtamingnut pârissamingnut ajúngit-
-sumik maligagssauterkuvdlugit, nâlagtigissatigdlo nâ-
-lagkersordluarkuvdlugit Gûtip iluarissânik. Pau-
luse agdlagpok: „taimáitumik okáussivunga, tama-
-nit pingârnerussumik kínutigalugitdlo tugsiarniuti-
-galugitdlo tugsiússíssutigalugitdlo kujássutigísagait
inuit tamaisa, kúngitdlo akimarnitdlo tamaisa, er-
-siornaitsumik unigdluarnartumigdlo inôrkuvdluta“

(1 Tim. 2, 1. 2). — tamássa kaisarip nâlagaussut-
-dlo pigssât, aningaussat akilerârtautigssat — má-
-ssa nunane taimáitumik ilerĸulingne —, atarĸine-
-ĸarnerdlo, nâlangneĸarnerdlo tugsiúneĸarner-
-dlo. —

pigssãnik tamatumínga ínugtaisa nâlagtigissai-
-salo tamarmik kaisarilo nâlagaussutdlo tunísavait,
ánáussissoĸ oĸarmat: **tunisiuk** pigssãnik. ánáussi-
-ssup oĸausia tamána maligdlugo apustilîsalo oĸausê
taimatut isumagdlit maligdlugit kristumiuvdluartut
ilungersortut tamarmik kaisarilo nâlagángortitailo
tamaisa atarĸivdlugitdlo nâlagdlugitdlo pissarpait,
ajortut nâlagkersuinerdlugtut agdlât, táukútaoĸ ili-
-simagamíkik Gûtimit ivertitaussut. nâlagkatik ta-
-maisa, angneritdlo mingneritdlo, kúngisik, sujuler-
-ssortitik, misigssortitik, pârssissitik, angajorĸâtik,
táuko tamaisa atarĸivdlugitdlo nâlagdlugitdlo tug-
-siútardlugitdlo pissarpait, apustilip oĸausê nâper-
-tordlugit imáitut: „tamaisa tunisigik pigssainik:
akilerârutinik pissugssaĸ akilerârutinik, ilangeruti-
-nik pissugssaĸ ilangerutinik, ersinermik pissugssaĸ
ersinermik, nâlangnermik pissugssaĸ nâlangnermik“
(Rûm. 13, 7). tamána pivdlugo uvagútaoĸ kúnger-
-put nâlagarissavutdlo misigssortivutdlo atarĸiniar-
-dlugitdlo erĸaissarpavut, ima tugsiútarângavtigik:
„misigssuissivta sulissagssait iluartuínardlit ilingnut,
Gûtip ilagîgsai pârivdluarĸuvdlugit, aungnik pisia-
-rigagkit; (nâlagarssuit) ilagîgsivit sernigssortait
ikiortaitdlo pivdluarĸútik sernigalugitdlo; tamatu-
-ma nunap kúngia táussumalo nâlagauvfianik kingor-
-nússissugssaĸ nâlagángortitailo tamaisa tasiúkit
sernigalugitdlo, táussuma nâlagauvfiane erĸigserĸuv-
-dlutalo unigdluarĸuvdluta.“

kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik. kaisarip
pigssâ sunaussoĸ tusarparput, tássa akilerârtautig-
-ssat, atarĸineĸarnerdlo, nâlangneĸarnerdlo, tugsiú-
--neĸarnerdlo. ĸanordle iliúsanerpugut, kaisarivdlû-
-nît nâlagaussutdlûnît avdlat ĸanoĸ perĸugpatigut Gû-
-tip iluaríngisânik? — tauva nâlásángilavut. ilisima-
-vavut apustilit ĸanoĸ iliorsimassut ilâne Gûtip iluarí-

-ngisânik iliorĸuneĸaramik. palasiunerup ilaisalo iner--termatik, Jîsusip arĸa taivdlugo oĸalorĸunagit, aki--vait: „Gûte nâlagtariaĸarneruvoĸ inungnit“ (ap. sul. 5, 29). palasiuneĸ ilailo nuname angnerit atarĸivdlu--gitdlo nâlagtaraluarpait, Gûtip iluaríngisainik perĸu--ssissaríngíkângata; taimaníkutdle nâlangneĸ saperpait, Gûtip perĸussâ agssortordlugo perĸussingma--ta, mássa Gûte avdlanit tamanit mianeralugulo asásavarput, kisiatdlo tatigísavarput.

Gûtimik avdlanit tamanit nâlagtariaĸartumik asassariaĸartumigdlo ánáussissup erĸaisípâtigut, isu--masiugagssavtigut ima oĸarame: **Gûte tunisiuk Gû--tip pigssâuik.** Gûtip pigssâ suna tássa? Gûtip pig--ssâ tássa uvagut ilũngardluta, tarnivutdlo timivut--dlo. Gûtip píngorterĸârdlutalo perorsartarmatigut, tunissardlutalo tamanik ajorssautigissavtínik, taimái--tumik pigivigpâtigut ilũngardluta. inuk ûmâ, kia ássinga atorpiuk? kia ássinganik píngortíneĸarpit? tássa Gûtip ássinganik, sôrdlo agdlagsimassoĸ: „Gûtip inuk píngortípâ ingminik ássilivdlune, Gûte ássilivdlugo píngortípâ“ (1 Môrs. 1, 27). Gûtip ássinga atoravtigo, tássánga erssitdluarpoĸ Gûte nâlagarivdlu--ínarigput. Gûte tássauvoĸ kaisaritdlo kúngitdlo ta--marmik nâlagât, nâlagaussut inuínaussut tamarmik ássigíngisât. inuit tamaisa pigssarai, píngortíkamigit; tarnivutdlo timivutdlo pigssarai; nunavdlo pê pigissa--vut pigai, uvagut tamáko atugarĩnaravtigik, nãmái--nartumigdlo atúsagavtigik Gûtip iluarissânik nâ--langnautigssânigdlo. taimaingmat inássutit sujug--dlersât angnerssât imáipoĸ: „tusarnârit Israîli-â, Nâlagaĸ Gûterput Nâlagaĸ atausiuvoĸ; asásavat--dlo Nâlagaĸ Gûtit ũmatigkut ilũngardlutit, tarnig--kutdlo ilũngardlutit, isumagkutdlo ilũngardlutit, nukisitdlo tamákerdlugit. tássa inássut sujugdleĸ“ (Mák. 12, 29. 30).

avdlanit tamanit Gûtip pigssarai **ũmativut.** inuit ũmatait Gûtip piumavai inigiumavdlugit. inuitdle ũmatait Gûte píngortitsissertik tunutdlugo tôrnâr--ssûp ajortivdlo píssauneránut pingmata, ãma ing--minut utertípai ernituamigut Jîsuse Kristusíkut

ánáussissivtigut. táussuma inuit ánáupai tôrnârssûp píssauneranit, pisiarai aungne ivdlernartoĸ akigitit--dlugo, inũssutse iperardlugo pivdluta. „ilisimani--arsiuk kûltimigdlũnît sîlvimigdlũnît nungussartumik ánagtitáungínavse saĸíssusipiluvsínit, mássa suju--livse ilerĸorissãnit, Kristusivdle savârĸap agssuar--naitsup ínardluitsup auanik akisunerssuarmik“ (1 Pîtr. 1, 18. 19). taimaingmat ánáussissoĸ nâla--gauvoĸ ũmativtínut; tôrnârssûp tigdligdlugit sag--dloĸítardlugitdlo kisiáne pigilerpai, ánáussissuvdle pigivigpai. — asassáka ukorsê, Jîsuse ánáussisserput kângârpoĸ inuit ũmatainut; ivdlit, asassara, ũma--tit, uvangalo ũmatiga, tamavtalo ũmativut piuma--ĸai. itsarssuardle únersorfigineĸarpoĸ inuit amer--dlasût tarnainik tuninеĸásassoĸ ániame toĸumilo akigssãnik, agdlagsimangmat: „tarnime erdloĸinera--nit ĸârsitdlautigssaminik takujumârpoĸ; ilisari--ssaunermigut kivfama táussuma iluartup amerdla--sût iluartûtísavai, ajortuliait erssugkamigit“ (Is. 53, 11). inuit tarnainut kângnermit imerusungnermit--dlo tordlulavoĸ: „ornigsinga tamavse erdloĸissuse nanertugaussusilo, ĸasuersísavavse“ (Mat. 11, 28). inuit tarnainut imerusungnermit kivfamigut inuit tusardlersarpai oĸautsinik tusarnersunik mákuníngа: „silamiut Gûtip taima asagamigit ernitue túniúpâ, táussumúnga ugpertut támarĸunagit, nâgssáungitsu--migdle inũssuteĸarĸuvdlugit“ (Juán. 3, 16), máku--níngalo: „ĸaigitse, tamarmik pissarêrsimáput“ (Lúk. 14, 17), mákuníngalo; „Gûtimut sáimáunar--terĸugitse“ (2 Kor. 5, 20).

ĸâ, tamavse ernumassuse, tamavse ajortise na--nertortigalugit erdloĸissuse, tamavse tarnivse ná--parsimássusiat misigalugo katsorsaissugssamut ki--pisassuse ukorsî-â, Jîsuse orningniarsiuk; táussuma kipitsatigingârpâse, ũmatise mingugtûssut, náparsi--massut, ajortunik maujungnartunigdlo nalingínar--nik ulivkârtut narruginagitdlo piumaĸai, aungmi--nik uvfarumavdlugit ingminutdlo inigssángortíku--mavdlugit. — **ũmativut** tássa **Gûtip ánáussissivta pigssai,** avdlanit tamanit piumassai. ĸanoĸ sivisu-

-tigissumik erdligûkumanerparput tamatumínga pig--ssânik, akisûmik pisiarissânik? ĸanoĸ sivisutigissu--mik tôrnârssungmut ajortunutdlo inigitísanerpavut? ánaorĸuniartigik táukua píssauneránit, mássa Jîsu--simut ánaorĸúngíkuvtigik ũmativut, tauva tôrnâr--ssûp pigiuásavai, uvagutdlo ĸaĸugo táussuma na--jugagssânut ánilârnartorssuarmut peĸinavugut, uva--gútaoĸ uvdlússârssuarme ivssumane ima oĸarfigi--neĸaĸinavugut: „uvavnit autdlaritse perdlorĸussau--ssuse ukorsê, ingneĸ ĸamiuitsoĸ tôrnârssungmut íngilînutdlo pissarêrsimassoĸ ornigsiuk“ (Mat. 25, 41).

taimáitumik, asassáka, **Gûte tuniniartigo Gûtip pigssânik,** Jîsuse ánáussisserput tuniniartigo táussu--ma pigssânik, tássa ũmativtínik, uvagútaoĸ tauva tuninеĸásagavta táussuma pînik, táussuma piniússi--neranik, Gûtip nâlagauvfiata pînik pivdluarnartunik imáitunik: iluarnermik, erĸigsinermigdlo tipaitsung--nermigdlo anerníkut ivdlernartúkut (Rûm. 14, 17), inũssúmigdlo nâgssáungitsumik. ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit sisamãne.

Nâlagaĸ Jîsuse Kristuse ánáussisserput-â, ivdlit ĸasusuitdlutit kasugtuivfigissarpavtigut itersarumavdluta tarnivtigut siningnivtínit; nâgdliungnernik angnikitdliornernigdlo na--lingínarnik pássúniartarpavtigut terdligssut--sivtínit kigdlormôrssutsivtínitdlo ánáukumav--dluta ilingnutdlo kajungersíkumavdluta, iling--nut perĸuvdluta katsorsarumavdlutalo. kisi--áne ũmativut nigdlerdlutigdlo mángertorssũ--put, sulilo kajumîtsûvugut, ilarpagssuavutdlo sinigtutut toĸungassututdlo íput. ivdlitdle nâlagarput-â, toĸussunit ũmartitsissûgavit tá--marsimassunigdlo utertitsissûgavit, ĸínuvigâv--tigit: asigínarnavêrtigut, ajagtornatalo uterît-

-sorssûgavta, kisiáne sáimautdluta pássorĸig-
-sârniartigut kajungerserĸigdlutalo ilingnut,
kîsa iterumârnersugut siningnivtínit terdlig-
-ssutsivtínitdlo, sâgfigalutitdlo nâgssáungitsu-
-mik inûnigssarsivigalutit. ilumut.

Mat. 9, 18—26.

asassáka ukorsê; pruvfîtip Isaiap agdlagaine
ima agdlagsimavoĸ: „Nâlagaĸ, erdloĸinarsissarângat
takusartarpâtit“ (Is. 26, 16), imalo: „nâgdliungneĸ
kisime oĸáussúmik sujunersíssutáusavoĸ“ (Is. 28, 19),
imáitoĸ: nâgdliungnertigut angnikitdliornertigutdlo
nalingínatigut inuit kajungersíneĸartarput ikiuissu-
-mut iluartumut, kajumigsarneĸardlutigdlo táussu-
-múnga ikiorĸuvdlutik ánaorĸuvdlutigdlo. mássa
inuit timimíkut ínardlûteĸarnatik inûvdluartuínaru-
-nik, isumaĸaĸináput tamatigut pivdluartûsoralutik,
tarnimigdlo náparsimássusia aserorsimássusialo sug-
-ssarinago katsorsarĸunagulo timimik pivdluarssusia
nâmagînaĸinavât, ingmingnigdlo sagdloĸítardlutik
tarnitik piserĸajarpât ániartitsivigssuarmut nâgssáu-
-ngitsumik ítugssamut, sôrdlo angut pisôrssuaĸ inûv-
-dluartuínartoĸ táuna pissoĸ. Gûtivdle ánáussissiv-
-ta inuit tamaisa asangâramigit, kigsangâramilo ta-
-maisa ánáuneĸarĸuvdlugit pivdluartúngorĸuvdlugit-
-dlo, ĸavsînik nâgdliungnartunik erdloĸinartunik
perdlungnigdlo agdlât nagdliutitsivigissarpai, táuku-
-natigut misigititaorĸuvdlugit tarnimik ĸanoĸ íssu-
-sianik ikioriaĸarssusianigdlo, táukunatigutdlo kaju-
-migsarneĸarĸuvdlugit katsorsaissumut iluartumut,
táussumúngalo ánaorĸuvdlugit mássame asassáka,
taimáitut kisîsa ánáussissup ikiordlugitdlo ánáusí-
-nauvai pivdluartúngortísínauvdlugitdlo: ajorssutsi-
-minik misigissut, ernumassut ánaorĸussut; taimái-
-tut ilumut ikiorarai, ánáutarai iluarsardlugitdlo,
taimáitut silamut ajagtornaviángilai.

tamána malugisínauvarpútaoĸ oĸalugtuánguanit isumasiugagssavtínit táukunane agdlautigineĸarput inuit mardluk, arnánguaĸ nikanartoĸ, angutdlo inungne pingârtoĸ, inuit misigssuissortaisa ilât, Jaerusimik atilik; táuko Jîsusimut pissut táussu-
-múnga ikiorĸuvdlutik, táukulo iliorfigineĸarput ka-
-jungerissamingnik. — ánáussissoĸ Kapernaumimît-
-dlune inuit oĸáussúmik tusarnersumik oĸalugfiging-
-magit ajoĸersordlugitdlo, ilâne **misigssuissut ilâta ornigdlugo patdlorfigâ oĸardlune? paniga mâna toĸuvoĸ,** imalûnît, sôrdlo Mákorse Lúkarsilo agdlagtut: to-
-koĸĸajâlerpoĸ, **agssangnigdle patigkiartoruk, tauva ûmarĸísavoĸ.** — ukioĸ atauseĸ nângajagdlugo ánáussissup ungalûgaĸ táuna najorpâ, uvdlutdlo ta-
-maisa inuit ingminut katerssorniardlugit oĸalugfi-
-gissarsimavai Gûtip oĸausînik inûssutilingnik, ná-
-parsimassutdlo nalingínait katsorsardlugit nâgdliug-
-tutdlo, nanertugaussutdlo ikiortardlugit tumánguer-
-sardlugitdlo, angutivdle Jaerusip sule ornigsimángilâ aperĸutiginagulo, ima isumaĸarnerame: suvdlunga Jîsuse táuna Nãsarámit pissoĸ, nikanartutut ítoĸ ornísanerpara? uvanga misigssuissut ilagãnga, inung-
-ne pingârtûvunga atarĸineĸardlungalo, nunap pînik pivdluartitauvunga, iluaitsuliángilanga, ĸitornaĸar-
-pungalo asassánguavnik ûmatima nuánarissânik, uvanga ajorssauteĸángilanga ínardlûteĸarnangalo, suname pivdlugo tauva ornísanerpara táuna inuku-
-luit ikiortât? taima isumaĸarsimanerpoĸ angut táuna, taimalo timimigut pivdluarssutse nâmagînar-
-dlugo tarníngue toĸusuitsoĸ isumagíngilâ, misigina-
-gulo ajortíkut aserorsimangârtoĸ, ajorssangârtoĸ, perdlilersoĸ; tamána pivdlugo navianartorssuarmîpoĸ pivdluarnigssaminigdlo nâgssáungitsumik angilugtor-
-naviaĸaoĸ. kisiáne angúmut táussumúngátaoĸ ánáussissup agssane isagtípai ánáukumavdlugo ter-
-dligssusianit naviauartumit. — paníngua ûmatâta asanerussâ nápalerpoĸ ánialerdlunilo. atâtâta tauva ernînaĸ nakorsaĸ ĸaerĸusimavâ paníngue táussu-
-múnga ikiorĸuvdlugo katsorsarĸuvdlugulo, nangmi-
-nerdlo paorĸivdluarsimavâ sapíngisaminik. kisiáne

soĸutáungilaĸ tamána, nápautâ sualugkiartuínarpoĸ, niviarsiarángguardlo toĸujartorpoĸ. atâtâ aliasu--ngârdlune nâlaiserdlugdlunilo sujôrangârpoĸ nalu--lerdlunilo ĸanoĸ iliornigssaminik. sujôrangârner--minile kîsa erĸailerpâ táuna náparsimassunik kat--sorsaissoĸ nâgdliugtunigdlo ikiuissoĸ, isumaĸaler--dlunilo: ímaĸa Jîsusip táussuma náparsimassunik nalingínarnik ajorungnaersitsissup paníngguarátaoĸ katsorsarumásagaluarnerâ; orningnasuásavara pa--níngguara toĸutínago. — ata, asassáka, inûvdluar--nartunik uvdloĸartitdlune angutip táussuma ánáu--ssissoĸ aperĸutigíngilâ sugssarinagulo, mânale nâgdliûteĸarame erĸailerpâ ikiorneĸarnigssamigdlo kajungerfigalugo orningnasuarpâ, patdlorfigalugulo ĸínuvigâ: paniga toĸulerpoĸ, agssangnigdle patig--kiartoruk, ajorungnaerĸuvdlugo inôrĸuvdlugulo. — taima, asassáka, Jîsusimut ugpernek píngulerpoĸ angúme táussumane; ánáussissuvdlo tamána ugper--nera píngulersoĸ issigâ nikaginagulo, nauk sule mikissûssoĸ, nakússagtíkumavdlugule aulajangersa--rumavdlugulo isumaĸarpoĸ; tamána pivdlugo ernî--naĸ **nikuipoĸ maligdlugulo ajoĸersugkane ilagalu--git.**

ingerdlatitdlutigdle tássángáinaĸ unigtíneĸarput. ata, **arnap ukiut arĸaneĸ mardluk aunârsinartup ornig--pâ tunuanit, ánoràta kilúngautâ agtoriartordlugo, ilumigut oĸarame: ánorâlûnit agtorsínaruvko ajorung--náisaunga.** — arnánguaĸ tâuna ukiut arĸaneĸ mar--dluk náparsimavoĸ, nakorsatdlo ĸavsît atortaralu--arpai, táukunángale nâgdliungârtitaussarpoĸ (sôr--dlo Mákorse agdlagtoĸ) peĸutinilo tamaisa táuku--núnga nungúpai ajorungnaersarneĸarnanilo, nápau--tâ sualugkiartuínarpoĸ. misigissamigutdle táuku--natigut pissarêriartorpoĸ katsorsaissumut iluartu--mut; ĸanilârtúngordlune kíngarĸútúngorpoĸ, ikiori--aĸarssutsilo misigivdluardlugo. tamána pivdlugo ánáussissup sulissai tupingnartulissailo tusaramigit isumaĸalerpoĸ: tássauvoĸ ánáussissigssara, táussuma kisime ikiorsínauvânga katsorsardlungalo; taimalo ugperfigilerpâ, tatigalugulo ornigpâ, katsorsarneĸar-

-nigssane nakimássutiginago. inatsisitdle maligdlu-
-git mingugtûgame nápautine pivdlugo, ĸingarĸútû-
-gamilo avdlat tusâtitdlugit ánáussissoĸ kutsiorfigiu-
-mángilâ, isumaĸarpordle: ajorungnaerumârpungá-
-taoĸ ánorâlûnît agtorsínaruvko. taimalo iliorpoĸ.
ánáussissup tamána misigigamiuk ĸiviarpoĸ, arná-
-nguardlo táuna issigalugo oĸarfigâ: **tugpatdlerit paniga, ugpernerpit ánáupâtit. taimailissordlo arnaĸ táuna ajorungnaerpoĸ.** — sôrdlulo ánáussissup arnaĸ
táuna ikioramiuk, taimátaoĸ ikiorpâ atâtaussoĸ
táuna ernumangârtoĸ. táussumale ugperssusia sule
misilingneĸaratdlásavoĸ; mássa ingerdlatitdlune
nalunaerfigineĸarpoĸ paníngue toĸusimangmat.
taimailingmat Jaerusip ánáussissoĸ tatigivdluí-
-nariaĸartísimásavâ toĸussunit ûmartitsigínau-
-ssoĸ, tássa Gûtiussoĸ inúngorsimassoĸ. taimait-
-dlunilo ánáussissoĸ angúmut táussumúnga
sarĸúmerpoĸ, mássa igdluanut iserame ta-
-maisalo najortut perpalugtut anisíkamigit niviar-
-siaránguaĸ agssaisigut tiguvdlugo makitípâ, anga-
-jorĸainutdlo túniutdlugo. — asassáka, taima Jae-
-ruse aniguisitauvoĸ nâgdliugssutsiminit ernumássut-
-siminitdlo; tamánale angnerssáungilaĸ, pingârner-
-ssauvoĸ mána: misigissamigut táukunatigut ánagti-
-tauvoĸ ugpíngíssutsiminit tarnimilo nápangârssusia-
-nit terdligssusianitdlo, nunavdlo pînik isumaĸáinar-
-nermit, ugpertúngordlunilo Jîsusimut ánáussissimi-
-nut.

asassáka ukorsê, ata píssutit taimáitut Gûtip
uvavtínútaoĸ atortarpai sule uvdlume terdligssutsiv-
-tínit aniguisíkumavdluta ernerminutdlo Jîsuse Kris-
-tusimut ánáussissivtínut inũssuteĸarfivtínut kaju-
-ngersíkumavdluta ugpertúngortíkumavdlutalo. —
ĸavsînik uvagútaoĸ Jaerusisut iliortarpugut. timiv-
-tigut inûvdluarângavta nãmagissarparput pivdluar-
-tûsoralutalo, tarnivutdlo misigiumassaríngilavut ajor-
-ssartut perdlilersut. oĸalugfigineĸartaraluarpugut
Jîsusimik inuit támarsimassut nâgliugtutdlo ánáu-
-ssissãnik náparsimassutdlo katsorsaissuánik, ínar-
-dlugtutdlo ikiortãnik, uvagutdle kajungerissaríngi-

-larput, orningnagulo ima tordlulavfigissaríngilarput: Jîsusi-â, nãkiginiánga ánautdlungalo ikiorniánga navianartorssuarmîkama tarnigalo perdlilermat, mássa pivdluartûsorigavta. ilarpagssuavtalo timimí--kut inûvdluarnertik ĸujássutigísagaluardlugo Nâlag--kamut ajúngitsunik tamanik tunioraissumut, kig--dlormut kajumigsíssutigissarât ajortuliornermut ká--ngunartuliornermutdlo; taima ánáussissup avâ--gingningnere sáimáussinerilo ajúngitsulissailo akile--rarait ajortumik ĸujángínermigdlo, inûvdluautig--ssaraluatigdlo aserûtigissarait timimingnut tarni--mingnutdlo. ĸanoĸ ilivdlune tauva nâlagkavta tunisínaunerpâtigut uvdlunik inûvdluarnartunik, kig--dlormut atornerdlugtaravtigik aserûtigalugitdlo ter--dligkiartûtigalugitdlo? ajornaĸaoĸ. asángíkunisigut tarnivtalo pivdluarnigssâ súsassôrînaruniuk, tauva inûvdluarnartunik uvdloĸartítáinásagaluarpâtigut; kisiáne taigssáungitsumik asangâramisigut pivdluar--nigssarputdlo isumagissáinaramiuk, taimáitumik misigissaĸartítarpâtigut sôrdlo taivko Jaerusilo ar--nánguardlo misigissaĸartíkai, tássa nâgdliungnar--tunik angnikitdliornartunigdlo aliasungnartunigdlo. terdligssutsivtínit nunavdlo pînik isumaĸáinarnivtínit ugpíngíssutsivtínitdlo ánáukumavdluta ingminutdlo -kajungersíkumavdluta nagdliutitsivigissarpâtigut ná--pautinik ajorssarnernigdlo nâgdliungnartunigdlo na--lingínarnik. táussumale nipâ ĸaerĸussineralo nâg--dliungnartutigut atortagkavsigut erssitsartoĸ tusar--nerpisiuk, asassáka? nagdliutitaisa isumât pâsiv--dluarnerpisiuk? tássa Nâlagkamit pingmata, ase--rornartumit aniguisíkumagamise ingminutdlo kaju--ngersíkumavdluse? ánáussissumutdlo piumássuti--gaisigik, ilumôrtumik ĸínuvigiumavdlugo ikiorĸuv--dluse ánaorĸuvdlusilo? táukunatigutdlo ánáussi--ssumut ugperssuserse agdliartorsimava? ĸanortoĸ taimáikile, tauva ilivsísaoĸ nâgdliungnartut piv--dluautigiumârpase. —

kisiáne inuit tamákeratik taimailiortarput sôr--dlo arnaĸ taivna Jaerusilo iliortut. amerdlanerit nâgdliungnartutigutdlûnît ĸitulisartíkumángitdlat

ĸunutíkumanatigdlo nâlagtúngorumanatigdlo ánáu-
-ssissumut. — ata, asassáka, ilivsísaoĸ ilâne mising-
-nartumik pássúneĸartarpuse Nâlagkamit; náparsima-
-ssarpuse, ilavsínigdlo ĸavsînik arsârneĸartarpuse,
kajumigissavsínigdlo anguvdluartaríngilase ajorssa-
-kánersardlusilo. ĸanordle tamáko tamaisa atortar-
-pisigik? Nâlagkap ilivsínut nagdliutitaisut atortar-
-nerpisigik? isumaĸarpúnga ilavse amerdlanerit asu-
-lîneĸ atortarait; ingalagsínáungínamíkik ima isu-
-maĸartarput: nâmagînarpara avdlángortísínáungí-
-navko; tamánalo pivdlugo ingmingnut nagdliútut
soĸutigíngitdluínarpait iluaĸutiginagitdlo, terdligssut-
-simingnitdlo itersimángitdlat. — kisiáne, asassáka
ukorsê, nâgdliungnartut mána tikitdlugo misigissase
asulînaĸ atorsimaguvsigik ûmámik ilumôrtumik
ánáussissumut sâgdluarniutigisimanagit, tauva su-
-kangnernerussumik pássúneĸaĸinavuse, nâgdliung-
-nartunigdlo angnerussunik nâgdliugtíneĸaĸinavuse;
mianerssoritsilo ûmatise táukunatigut mángertíkiar-
-torĸunagit, sôrdlo Jûtit pingârtumigdlo farisîarit
iliortut, táuko Nâlagkap kîsa asigínariaĸartíkai; mi-
-anerssorniarta Israîlíkutut mángertíkiartorĸunata,
táuko Jerimiap Nâlagkamut ima kápialássutigigai:
„patigkaluaragkit ániángitdlat, núngutaileraluaragkit
inerterĸut ilagsiumángilât; kînait ĸaersumit mav-
-tunerúput, uterumángitdlat“ (Jer. 5, 3); táukulo
Nâlagkap oĸáukai imána: „súkut patingneĸásavise
kingugdlermik, nigorterĸigsartáinaravse“ (Is. 1, 5)?
Nâlagkap Gûtivta ánáussissivtalo sernigilisigut tai-
-máitumut perĸunata. — nâgdliungnartut tamaisa
ĸanoĸ ítutdlûnît mingnerussut agdlât ilisariniarsigik
perorsâutaussut Nâlagkamit, táukunatigut aserornar-
-tumit aniguisíkumavâtigut, ingminutdlo pisíniardlu-
-ta, mássa táussumane táussumûnalo kisiáne piv-
-dluarsínaugavta, táussumúngalo ugperníkut kisiáne
iluartúngortitáusagavta. —

Jîsusip Kristusip ánáussissivta sule mãnákut tarnimíkut náparsimassut katsorsararai aungminik ivdlernartumik, toĸungassutdlo — tássa ajortimingne toĸungassut — ûmarsararai pisitdlugitdlo inûnertâ-

-mut Gûtimit pissumut. taimáitumik uningnavêr-
-dluta Jîsusimut pinasuarta kimigîserdlutalo
кínuviginiartigo ikiorĸuvdluta, uvagútaoĸ oĸar-
-figitserdluta oĸautsimik táussumínga: „tugpat-
-dlerit, ernera, paniga, ajortingnik isumákêrfigi-
-neĸarputit“ (Mat. 9, 2), **ugpernerpit ánáupâtit.** ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit tatdlimãne.

Jîsuse, ilumôrtoĸ ánáussissoĸ-â; uvagut ajortiligssûvdlutalo pitdlagagssaussugut avdla-mik ĸimâvfigssaĸángínavta ilingnik kisiáne, taimáitumik ornigtarpavtigit ajorterpagssuavut ilingnut ãtardlugit. mãnákútaoĸ ornigdlutit--dlo ĸínuvigâvtigit: nãkigalutalo ajagtukisar--tigut ilingnit, „erĸartũssivingmutdlo pinavêr--sitigut, ilingne iluartoĸángingmat inûssumik“ (tugs. 143, 2). ĸimerdlôrtítigut ĸáĸanik ĸi--mâvfigssavtínik, mássa ĸáĸanik ivdlit sivner--dluta ániarfigissarnik, tássúnga ĸimârĸuv--dluta, tássúnga ĸimâsimassut pineĸásánging--mata nagdliútugssákut erdloĸinartúkut. tu--sartigut agssatitdlo putugdlit isagtitdlugit ti-

-gutigut issertordlutalo ilingnut ikingnutdlo, kingarssuissunut sunutdlũnît pêrkunata ilingnit. ilumut.

Mat. 24, 15—28.

asassáka ukorsê; uvdlume isumasiugagssavtigut tusarpugut maujungnartumik nungutitsissumik, Gûtivdlo erkartũssinerinik maujungnartut táuko pivdlugit pitdlautáusassunik.

nagdliútugssat taimáitut Gûtip itsarssuak okautigerêrpai pruvfîtit karnisigut, pingârtumik pruvfîtíkut Dânialíkut. táussuma Dânialip okausê Jîsusip pivai okarame: **tamákuninga atuaissup nalunaerssordligit;** okautsitdlo ilungersornartut táuko, ánáussissuvdlo pruvfîtitdlo okauserissait sujugdlermik erkũsimáput Jerûsalâmiunut. mássa Jîsuse kilaliarmat ukiut 40 kingornatigut Gûtip pitdlainerisa Jerûsalâmiut tikitdlarpait, igdlorpagssuilo nâlagfigssuatdlo pinersorssuak aserordluínarnekarput. ánáussissok ugperfiginagulo ilagsinagulo ingmingnit ajagtoramíko tokorkuvdlugulo, tamána pivdlugo taima pinekarput; taimane ilarpagssue tûsintiligpagssuit tokutáuput, **uvdlutdlo taivko ikigdlisínekángigpata inungmik atautsimigdlũnît ánagtokángerkajakaok; kinigkatdle pivdlugit uvdlut taivko ikigdlisínekarput.** ãma ánáussissok okarpok: **erkanardle nârtussut milugtitsissutdlo uvdlut táuko nagdliugpata.** nârtussut milugtitsissutdlo kajagssũtariakarmata, nâgdliungnartut atúsavdlugit kimãsavdlutigdlo inungnit avdlanit sapernerussarmata taima okarpok. **tugsiaritsile kimâvfigssarse ukiumutdlũnît sapãmutdlũnît erkûterkunago,** ukiúkut kimânek ajornarnerussarmat aussarmit, sapãmilo Jûtit autdlarnek kimânerdlo ajorigamíko, Gûtip inatsisai maligdlugit sapãme uníngásagamik.

taimaníkut ãma inungnik támartitsissut sarkúmerumârtut Jîsusip okautigai, okarame: **tauva imalũnit okarfigigpase: ata, Kristuse mânîpok, imalũnit: uvanîpok, ugperísángilarse tauva. mássa Kristusiorku-**

-sersut pruvfitiorĸusersutdlo sarĸúmerumârput, angisûnig--dlo nalunaerĸutiliordlutik tupingnartuliorumârput; ĸinigkat agdlât támartísagaluarait ajornángigpat. oĸaut--simigut tamákunatigut ánáussissup Jûtit taimaner--ssuaĸ inûssut kisîsa pínagit, kisiáne uvagútaoĸ uvdlune kingugdlerne inûssugut misigssorĸuvâtigut, mássa Jerûsalâp erĸartûneĸarnigssâ ássekángitsoĸ kisiat píngilâ, silarssûvdle naggatigssâ oĸautigigiâ, oĸarame: **sôrdlume ingnâtdlangneĸ paváŋga pissartoĸ samunga ingnâtdlagtardlune, taimáitaoĸ inûp ernerata tikiuvfigssâ ikumârpoĸ.** imáitoĸ: inûp ernera tikior--ĸigkune tássángáinaĸ sarĸúmerumârpoĸ inuit ili--magíngisãnik. pigínãngorsarsimángitsut tauva ersingârdlutik ánilângârdlutigdlo „ĸaĸarssuarnut ivnarssuarnutdlo ima oĸarumârput: nákarfigisigut matôrdlutalo igsiavigssârssuarme igsiassup kînânit savârĸavdlo níngangneranit; mássa nagdliúpoĸ níngangnerata uvdlorssua, kina atagínáusava (sarĸ. 6, 16. 17)? ĸinersimassutdle inûp ernerata sar--ĸúmerfigssâne Jîsusimut ánáussissimingnut tunâri--ssamingnut katerssorumârput; táuna ârdlorfigalugo tugpatdlersínarumârput ugpíngitsut ánilângârtitdlu--git.

asassáka ukorsê; Jîsusip oĸausê tamáko ilu--ngersornartut Jerûsalâp erĸartûneĸarnigssânik si--lavdlo naggatigssãnik tusardlugitdlo ĸanortoĸ kiv--dlíssutigilavut ûmativtigut. isumaĸaĸinavugut, Jû--tinit ivkunánga taima sukangnersigissumik pineĸar--tunit iluarnerusoraluta. tusarsigik ánáussissup oĸausê imáitut: „isumaĸarpise Galilîamiut táuko taima pineĸartut Galilîamiunit tamanit ajortuliar--nerugamik? nágga ila, kisiáne avdlamik isumatãngí--kuvse tamavse taima nungutíneĸarumârpuse“ (Lúk. 13, 2. 3). ugperpise, asassáka, taima agtigissumik ajortûssugut, taimalo agtigissumik pitdlarneĸásassu--gut sângniángíkuvta? ûmativsigut misigissaĸardluse ima oĸarsínaunerpise: mássame, ajortiligssûvunga; taimáitunga ilumut misigissaĸarpunga iluvkut? ta--mavtalo taimáikavta, tamavta ajortûvdlutalo Gûtime nersornartumik ajorssaravta, ĸanoĸ ítumik ilimagi-

-ssagssaĸarpugut tauva? tássa kamangnermik níngangnermigdlo, nâgdliungnartumigdlo angnikit--dliornartumigdlo (Rûm. 2, 8. 9). —

tamarmigdle taima misigissaĸalersut, ajorssut--simingnik pitdlagagssáussutsimingnigdlo misigissaĸa--lersut, ĸanoĸ pineĸarnigssartik pivdlugo ernumaler--sut ima aperssortaleraraut: ĸanoĸ iliúsaugut níngangnigssaĸ nagdliútugssaĸ ingalasínãngorĸuv--dlutigo (Mat. 3, 7)? ĸanortoĸ uvagútaoĸ ũmativti--gut ilungersordluta taima aperssulerdlata: ĸanoĸ iliúsaugut níngangnigssaĸ nagdliútugssaĸ ingalar--ĸuvdlutigo? — Jûtit taimane Jerûsalâp erĸartũ--neĸarnerata nalâgut inûssut ánáussissup ĸimâr--ĸuvai ĸáĸanut, oĸarame: **Jûtiamĩtut ĸáĸanut ĸimâlit.** tamássa uvagútaoĸ ilerĸugssarput, asassáka; ĸáĸa--nut ĸimãsaugut. — nalúngilase ĸáĸat mardluk Jerûsalâp erĸânĩtut, ĸáĸanit avdlanit tamanit pi--ngârtut, tusâmassaussut, imáitut: ûliap ĸáĸâ, táu--ssuma atâne ungalulik Gitsîmanimik atilik ítoĸ, áipâlo ĸáĸaĸ Gûlkãtamik taissaĸ. ĸáĸat táuko mardluk, ánáussissivta ániangârfê tássáuput ĸáĸat ĸimâvfigssavut. ĸáĸanut táukunúnga mardlungnut tamarmik ajortitik píssutigalugit erdloĸissut naner--tugaussutdlo ĸimâniásáput anernermíkut, ánagter--ĸuvdlutik.

ungalulingme Gitsîmanimik atilingme ûliap ĸá--ĸâta atânĩtume Jîsuse sivnîsserput sajugdlunilo ĸugsalangârporĸ; tusarparput oĸartoĸ: „tarniga aliasungâĸaoĸ toĸumut agdlât“ (Mat. 26, 38); kĩ--naminigdlo patdlordlune tugsialerame oĸarporĸ: „atâtaga, ajornángigpat, ermuseĸ mána uvavnit pêrdle; kisiáne uvanga perĸussavtut pínane ivdlit perĸussagtut pile“ (Mat, 26, 39). „íngilivdle ĸilang--mit sarĸúmerfigâ nakússagtitdlugulo. agsorûngâle--ramilo angnermik tugsiangâlerporĸ; kiagungnerilo sôrdlo kutit auit nunamut nákartartut“ (Lúk. 22, 43. 44). taimailivdlune ermuseĸ erdloĸinartorssuar--nik uvagut atugagssarigaluavtínik imalik imaerúpâ nungutânut agdlât, uvagut sivnerdluta, níngangnig--ssamit nagdliútugssamit ánáukumagamisigut. —

taimátaoĸ ĸáĸame Gûlkãtamik taissame ĸáĸame kikiagtugauvfingmine naleĸángitsumik ániarpoĸ piv-dluta. tássane kikiagtorpât ĸissungmut sáninga--ssulingmut, agssailo isigailo putôrpait; tássanilo tarnime erdloĸingârneranit tordlulavdlunilo oĸar--poĸ: „Gûtiga, Gûtiga, sôĸ ĸimagpinga“ (Mat. 27, 46)? taimailiorpoĸ pivdluta, erĸôrĸuvdlugit oĸaut--sit agdlagsimassut: „ulapitíparma ajortuliaut--singnik, erdloĸisitdlungalo ajortuliorningnik“ (Is. 43. 24).

taimáitumik, asassáka, anernivtigut ĸáĸanut táukunúnga ánáussissivta ániarfînut ĸimâniarta, ûliap ĸáĸânut ĸáĸamutdlo Gûlkãtamik taissamut ĸimerdlôrumavdlugo píngortitsisserput ánáussisser--putdlo tássane pivdluta erdloĸingârtoĸ, Gûtip ní--ngangneranit erĸartûssineranitdlo ánagtíkumaga--misigut piniúkumavdlutalo erĸigsinermik inûssúmig--dlo nâgssáungitsumik. taima agtigissumik asavâ--tigut Gûtip ernermine Jîsuse Kristusime ánáussi--ssivtíne, „mássa Gûtip Kristusimîtdlune silarssuar--miut ingminut sáimáunartípai, ajortuliausînik isu--mákêrfigalugit“ (2 Kor. 5, 19). — ajortiliússuser--put pitdlagagssáussuserputdlo misigalugit Jîsuse Kristuse ornigkuvtigo, táuna pivdluta kikiagtugau--ssoĸ ugperfigiguvtigo, tauva Gûtip Kristuse pivdlu--go sáimautdlutalo isumákêrfigiumavâtigut ajortiv--tínik tamanik. taimailiortut tamarmik, ugperdlutik ĸimâsimassut ĸáĸanut ivkunúnga ánáussissup ániarfînut, tássanilo misigisimassut ajortimingnik isumákêrfigineĸaramik, Jîsusivdlo ikînut issertorniar--tartut uvdlut tamaisa, taimailiortut tamarmik ser--nigineĸásápútaoĸ ússernartunut tamanut, ãma Kris--tusiorĸusersunut pruvfîtiorĸusersunutdlo ánáussi--ssup isumasiugagssavtigut oĸautigissainut, serni--gineĸásavdlutigdlo níngangnigssamit nagdliútug--ssamit ugpíngitsut Jîsusimik asigínaissut tamarmik misigissagssãnit, agdlagsimangmat: „Gûtip asangnig--ssutse uvavtínut nalunaiarpâ, Kristusip tor--ĸutigingmatigut sule ajortuliartitdluta; angneru--ssumik tauva mãna auagut iluartûtitaugavta

táussumûna ánáunekásaugut níngangnermit“ (Rûm. 5, 8. 9).

asassáka ukorsê; tamâne nunamînivtíne ússer--nekartarpugut súkut nalingínatigut; ûmatekaravtalo ordlujassunik sángîtsunik, taimáitumik ánáussissup okausê maligdlugit erkumaniardluta tugsiartásaugut ússernartumut perkunata (Mat. 26, 41). tagpavanile kilangme kasuerfigssakarpok ugpertut tamarmik naggatigssamut agdlât aulajangersimassut pigssãnik. Eprîarinut agdlagsimassune atuaivugut: „sule sa--pâtisiorfigssakarpok Gûtip ínugtainut. taimáitumik ilungersorniarta uníngavingmut tamatumúnga iser--tugssángorkuvdluta, ordlussokarkunago ivko nâlag--serîtsut maligdlugit“ (Eprîar. 4, 9. 11). ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit arfernáne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, inûssuiigdlo toĸungassu-
-nigdlo erĸartũssivdluartutit, nalúngilavtigit
tikiorĸigkumârtutit nâlangnartûvdlutit; ing-
-niytínigtaoĸ nalúngilagut sarĸúmísassugut
igsiàvfigpit ĸilâgdlup sânut. tamána erĸai-
-mauardlarput tamákerdluta, inûnivtínut iluar-
-sautigerĸuvdlutigo, tikiorĸigfigssat ánilârути-
-ginago tipaitsûtigerĸuvdlutigo. ilumut.

Mat. 25, 31—46.

apustile Pauluse ima agdlagpoĸ: „tamavta sar-
-ĸúmísaugut Kristusip igsiavfiata erĸartũssiviata
sânut, nungutdlugit pigssarserĸuvdlugit timimíkut
pigssarsiainik, ĸanoĸ ilioramik, ajúngitsumigdlũnît

ajortumigdlūnît" (2 Kor. 5, 10). — apustilip Pau-
-lusip ajoĸersûtigissânik tamatumínga Jîsusivtaoĸ
ajoĸersorpâtigut îvangkîliúkut atuagkavtigut; **Jisusilo
nangminek erĸartûssissûsangmat,** ĸarnanit tusarniarta
ĸanoĸ ilivdlugit inuit erĸartûkumârai. ĸanoĸ ilior-
-nigsse Jîsusip nalunaermago nalunaerutâ itersau-
-tigilarput tugpatdlersautigalugulo.

ĸaĸugo inuit sarĸúmísanerpat silamiut erĸartûssi-
-ssâta sânut? — ánáussissoĸ oĸarpoĸ: „nunamit
ĸangátartitauleruma tamaisa uvavnut aggersíkumâr-
-páka" (Juán. 12, 32). Jîsuse ĸangátartitaungmat
kigdligalugo uvdlut tamaisa utarĸissariaĸarpoĸ er-
-ĸartûssissugssaĸ; inuit ánáussissigísagamíko erĸar-
-tûssissigísavâtaoĸ táussumínga ilagsissut ilagsíngit-
-sutdlo; ingalainiarsínaussoĸángitdlat; ánáussissigiu-
-mángíkaluarugko ûmâ, taimáitoĸ erĸartûssissigiu-
-mârpat, „Gûtip tuningmago erĸartûssisínângortit-
-dlugo, inûp erneringmago" Juán. 5, 27). nuname
angnerit, inoĸatimingnik erĸartûssissartut, nunamilo
mingnerit, pingângitsut, tamardluínarmik sarĸúmísâ-
-put Jîsusip sânut, ivdlítaoĸ ûmâ, kinaussutitdlûnît;
ĸanorme tauva inûvdluartigilerumârpit Nâlagkap
sânut sarĸúmísaguvit?

erĸartûssissimingnut inuit sarĸúmísagpata táu-
-ssuma ĸanoĸ piumârpai? — **avigsârtísavai sôrdlo
savanik pârssissup savatdlo savarssuitdlo avigsârtítarai.**
nunamîtitdlutik ajortutdlo ajúngitsutdlo atautsimî-
-tarput. kisiáne ajortoĸ ajortumik taerĸúngitdluí-
-nararaoĸ, iluarissaminigdlo inûjumagame timime
kajungerissai maligdlugit inerterĸúngitsaraoĸ, ajú-
-ngitsunutdle ilánguterĸugaluardlune. ajúngitsordlo,
Gûtimik mianeringnigtoĸ asigínarneĸararaoĸ; ilu-
-môrtûssârniartumik taissarpât ilaisa, mitautigissar-
-dlugulo. — taimáitarput inuit nunamînermingne,
Jîsusimut erĸartûssissumut avigsârtitserdlutik. eri-
-nángitsumik avigsârtitagssane nâsimásavai, tamai-
-sa ilisimavdluaramigit; mardluvíngortíkumârpai,
nalingínaĸ ilerĸoĸatainut isumaĸatainut pisitdlugo.
taimane avdlaussârneĸ inuit nunamînermingne ator-

-tagât atúsángitdluínarpoĸ, nalingínaĸ píssutsiving-
-migut sarĸúmísangmat.

asassara ûmâ, katerssanut sordlernut ilagitípit ivdlit? savanutdlũnît savarssuarnutdlũnît? Jîsusíp nipâ tusartarugko, pârssissordlo iluartoĸ maligtarug-
-ko savat ilagísavâtit; pârssissuvdle nipâ nâlángi-
-sáinarugko tauva erĸartũssissup sâmingme tungâ-
-nîtunut savarssuarnut ilagitíkumârpâtit, nauk inû-
-nerit tamât nâvdlugo isumaĸartaraluartutit taler-
-piata tungânîtut ilagiumavdlugit; mássa kisinerit-
-sut taima isumaĸartut ingmingnik sagdloĸítararaut. taimáitumik ûmâ, uvdlume sule inûgavit, uvdlume ánangnigssat isumagûk. — isumaguvitdlũnît kuisi-
-manerit kristumiússutsitdlũnît ánássutigiumavdlu-
-git, tauva tusarniaruk apustilip Paulusip Rûmami-
-unut oĸáussutâ una: ivdlitdle mángertíkavit ûma-
-titdlo avdlamik isumatârumángingmat, ilingnut ka-
-mautigssamik ĸimatulînarputit kamangnerup uvdlug-
-ssânut Gûtip erĸartũssinerata iluartup sarĸúmer-
-figssânut; táussuma tamaisa akilerumârpai sulissait nâpertordlugit“ (Rûm. 2, 5. 6). tusarniaruk Evfisumi-
-unut agdlagsimassoĸ una: „máname nalúngilarse: nalingínaĸ uverssaissordlũnît mingugtôrdlũnît piu-
-matôrdlũnît — tássa Gûtipilugsiortoĸ — kingor-
-nússagssaĸángingmat Kristusip Gûtivdlo nâlagauv-
-fiane“ (Evf. 5, 5). tusarniaruk Galâsiamiunut ag-
-dlagsimassoĸ una: „erssíputdle uvingnup pilissai, imáitut: arnauneĸarneĸ, uverssainerdlo, mingungnar-
-tuliornerdlo kángunartuliornerdlo, Gûtipilugsiorner-
-dlo, ilisînerdlo, ĸíngarssuinerdlo, avdlatdlo taimái-
-tut, tamáko pivdlugit mãna oĸarfigerêrpavse, sôr-
-dlo sujornagut oĸarfigerêrivse: taimailiortut Gûtip nâlaga uvfia kingornússarísángíkât“ (Gal. 5, 19—21).

isumaguvitdlũnît agssuarnáissutsit — mássa inuit tákuáne agssuarnáissutsit — ánássutigiumavdlugo, tauva ilisimángiliuk, Kristusip ĸaĸugo inuit erĸar-
-tũkumârai ũmataisa erĸarsautait ũmataisa piuma-
-ssait nuánarissaitdlo migssiliordlugit, erĸartũsanagit-
-dle inuit tákuáne ĸanoĸ inûniarssusiat migssilior-
-dlugo? atuagkavtigut tusarparput erĸartũssissoĸ

ima oĸartoĸ iluartunut: **ukua ĸatángutima mingní--nguit ilât sumik pigigse tamatumínga uvanga pivavsinga;** sâmingmile tungânîtunut oĸartoĸ imána: **ukua mingníngnit ilât sumik píngíkigse tamatumínga uvangá--taoĸ píngilavsinga.** imáitoĸ: iluartut tamâne nuna--mîtitdlutik ugpeĸatitik ánáussissup „ĸatángutimi--nik“ taissai isumaginiardlugitdlo ajúngitsuliorfigi--niartarpait. taimailiortaríngitdlatdle inungnut issigerĸuvdlutik nersorĸuvdlutigdlo, taimailiornermí--kutdlûnît ĸilangmut isertugssángortíkumavdlutik, kisiáne asanermit, ánáussissumutdlo ugpertainutdlo asanermit taimailiortarput, ugpernerup iluamêrtup „asangningníkut súnîssup“ (Gal. 5, 6). pilerisítar--matik taimailiorĸuvdlugit. — sâmiatale tungânîtut taimáingitdlat. tamâne nunamîtitdlutik ánáussissoĸ ugperfiginagulo asángínamíko „ĸatángutáitaoĸ,“ táussumúnga ugpertut soĸutiginagitdlo aperĸutigi--ssaríngilait. ugpertúnguit pîtsut, ajorssartut, ná--parsimassut, nâgdliugtut nãkiginagitdlo isumagi--ssaríngilait, ilânilo ajúngitsuliorfigigaluardlugitdlû--nît „ugperneĸ asangningníkut súnîssoĸ“ taimái--ssutigíngilât. inuit tákuáne ajungârtumik inû--seĸángingmata inôĸataisa agssuarnaitsûsorissara--luarpait, ánáussissuvdle inuit ûmatainik ilisimassup ilisimagamigit ingminut ugpíngitsut, ingminigdlo ugpertiminigdlo asangníngitsut, taimáitumik ĸaĸu--go oĸarfigiumârpai: **ukua mingníngnit ilât sumik píngíkigse tamatumínga nvangátaoĸ píngilavsinga.** — „inûp issigissarpai issime sânîtut, Nâlagardle ûmá--mut issigissarpoĸ“ (1 Sâm. 16, 7), oĸautsit ta--máko migssiliordlugit inuit tamarmik uvdlugssame erĸartûssivingme pineĸarumârput.

agdlagsimassut tamáko Gûtip agdlagtitai tusa--rugkit ûmâ, ĸanorme tauva ilivdlutit erĸartûssiv--dluartoĸ isumaĸarfigisínauviuk ivdlînaĸ erĸartû--ssivdluartoĸ isumaĸarfigisínauviuk ivdlînaĸ erĸar--tûsángitsoralutit oĸautsit ivko saĸigssáungitsut migssiliordlugit? íkatigissagssausoraiuk Gûtip oĸáu--ssutâ? aitsât iterumârpit erĸartûssissup ima oĸar--figigpatit: **uvavnit autdlarit perdlorĸussaussutit ûmâ,**

ingneĸ ĸamiuitsoĸ tôrnârssungmut ingilînutdlo pissarêr-
-simassoĸ orniguk?

ukorsî-â, ímaĸa Jîsuse erĸartũssivdluartoĸ ti-
-kiúkaluarpat mãnákut, oĸautsit ĸanoĸ ítut tusaru-
-mârsoraisigik ĸarnanit? tipaitsugdlusilũnît ani-
-lârdlusilũnît utarĸiumârnerpisiuk ilivsínik erĸartũ-
-ssinera? ánangnigssarsilũnît perdlorĸussaunigssarsi-
-lũnît nalornivdlugit nuna tamána ĸimagkumavisiuk?
inuit ajasôrnaĸaut tarnimik sujunigssât isumagiumá-
-ngingmássuk. ĸanoĸ oĸalugfigissariaĸarnerpat?
oĸautsit ĸanoĸ ítut ũmatainut kivdlingnarnerpat,
erĸartũssivingmik kingugdligssamik oĸautsit kiv-
-dlingnángigpata? taimáitoĸ ãma uvdlune ima tor-
-dlorfigineĸardlit: tuaviordluse tarnise ánagtísigik.
ilumut.

sapãme trinitâtip kingulîsa mardlungnik ĸuligdlit arfineĸ áipãne.

Nâlagaĸ Jîsusi-â, anernigkut ivdlernartú--kut sâgtítigut avĸúmut erĸigsinartumut. iler--ĸorissavut sianîpatdlagtut iluáipatdlagtutdlo issivitdlo maujugissait iperartíkit; nanerûtivut ikumalit, ĸutdlivutdlo pûgutavutdlo igíneru--teĸardlit ugpernerup sáimáuneruvdlo pianik, tikiorĸigkuvit pigínãngorĸuvdluta, ilagalutit--dlo isersínaorĸuvdluta nuliarîgsugssat neriv--fiánut. ilumut.

Mat. 25, 1—13.

îvangkîlio atuagarput ĸilangmiup nálagauvfia--nik imaĸarpoĸ. **taimanîkut ĸilangmiup nâlagauvfia taimáikumârpoĸ sôrdlo niviarsiat ĸulit, táuko ĸutdlili--ssardlutik uvigssaĸ pâriartordlugo ánivigigât.**

ᴏᴋautsit tamáko ũmámiugissagssarâvut tamavta, uvdlut tamaisa pigínãngorsimásagavta Nâlagkap ti-
-kiorᴋigfigssânut, Nâlagaᴋ uvigssarput utarᴋísagav-
-tigo tipaitsugdluta. — atuagkavtigut Jîsuse ingmi-
-nik taivoᴋ „uvigssamik“; taigût tamána nuliagssa-
-nut tusaruminatdlâraoᴋ. Jîsuse nunamîtumik nu-
-liagssaᴋarame uvigssamik taivoᴋ. tamánalo apus-
-tilip Paulusip pivâ Evfisumiunut ima agdlagkame: „ilagît Kristusip asavai, ingminigdlo túniutdlune táuko píssutigalugit, tássa ivdlernarsarumagamigit“ (Evf. 5, 25). Jîsusip inuit ánáukumavai nâgdliug-
-ssusiánit, aserorfiánitdlo utertíkumavai; ãma ing-
-minik túniúkumavoᴋ asangnigssutse atortitdlugo tarninilo ilagititdlugo ilagîgsiminut. ᴋilangmit arᴋar-
-poᴋ, nuliagsse angerdláukumavdlugo, atâtamilo na-
-jugânut nuliarîgsugssat igdluánut pisíkumavdlugo, imaitoᴋ: ilane utarᴋissine nunamit aniguisitdlugit ᴋilangmut nugtertíkumavai Jîsusip ánáussissivta.

sumîpatdle inuit Nâlagkamik utarᴋissut? atu-
-agkavtigut ássersũneᴋarput niviarsianut ᴋulinut. ássersût tamána Jûtit ilerᴋorissãnit ássersûtisiauvoᴋ, mássa nuliartugssaᴋarângat uvdlorme kativfingme uvigssap nuliagsse aissarmago atâtâta igdluanit atâ-
-tamilo igdluanut nangminerdlũnît igdluminut pisit-
-dlugo, angerdlautdlugo, tássúnga neriartorᴋuneᴋar-
-tut katerssortarmata. uvigssardle utarᴋissariaᴋar-
-mat nuliagssâta niviarsiaᴋatiminut pâriartortitdlu-
-gulo piartortítarpâ. — niviarsiat táuko ássersûtáu-
-put inungnut Jîsusimik asangnigtunut, ᴋutdlilissar-
-tunut, imáitoᴋ: ũmateᴋartunut ugpernermik káu-
-mássusilingnik. niviarsiat táuko ᴋulit ássersûtáu-
-put itersagaussunut tamanut, Jîsusimik ujardlersu-
-nut, sáimáuneranut sâgsimassunut; ássersûtáuput Jîsusip arᴋanut ugpertúngortunut tamanut, ũmati-
-míkut misigissaᴋardluartunut; táuko pikivdlutik ᴋilaup tungânut ingerdlavdlutik ánáussissertik, uvig-
-ssartik Jîsuse Kristuse pâriartorpât.

inuit taimáitut ajúngíneᴋ ᴋinerpât, Gûtilo ᴋu-
-janarsile, taimáitunik inoᴋarmat sule ugpíngitsut agssuarnartutdlo akornáne, niviarsiat sianisût ássi-

-nginik, Jîsusimik asangnigtunik nâlagauvfianutdlo ilungersortunik. kisiáne uvdlússârssua ernerdlune nagdliutíngingmat, sarĸúmerĸigfigssâ utarĸissaria--ĸarmat, sângniardlait ernerdlutik nunamit pêrsíne--ĸartaríngingmata, utarĸivdlune pissariaĸarpoĸ, utarĸisitdlutik inuit ússerneĸartásangmata. **utarĸi--nigssaĸ oĸautigivdluarumavdlugo** ánáussissup ássersût táuna atorpâ.

imáitoĸ sianiginiarsiuk, asassat ukorsê: utar--ĸissagssaĸángíkaluarunik niviarsiat táuko ĸulit ta--marmik sianisôrĸajaĸaut, mássa uvigssaĸ erner--dlune tikiúkaluarpat tamarmik ĸutdlê ikúmarerĸa--jaĸaut. ássersûtáungitsúkutdlo imáipoĸ; inuit sângniardlait, ajortimingnik isumákêrfigisimassordlait Jîsusip ernerdlugit nunamit pêrsíkaluarpatik ánar--ĸajaĸaut tamarmik. kisiáne uvigssaĸ mulungmat utarĸísavât, utarĸivdlugulo ússerneĸararaut; aner--nermíkut pilerigaluardlutik uvernalerarut, únuav--dlo ĸerĸanut agdlât uvigssaĸ aggíngingmat sinile--raraut; imáitoĸ: sângniardlait ernerdlutik nunamit pêrsíneĸángíkunik, inũmersorunigdle nalingínaĸ ússerneĸararaut ugperssutsimíkut asangnigssutsimí--kutdlo neriugssutsimíkutdlo. tamákuníngа ússer--neĸarnerminik sianíngitsoĸ, erĸumananilo pûgutamine igínerussissángitsoĸ táuna niviarsiatut ivkutut sia--nîtsutut ilernaviaĸaoĸ; imáitoĸ: inuit ikíngitsut ilungersordlutik ajortimingnik isumákêrfigitíniartar--put ĸasuerfigssarsiortardlutigdlo tarnimingnut. ait--sât pilerunik isumaĸartarput pissarêrsimasoralutik, inerísimasoralutik, taimalo isumaĸartitdlutik ilunger--sornertik katagkiartorpât; Gûtip anerneragut nukig--túsavdlutik inûtsimíkut ilordlíkut misigissatik nãma--gissarpait akisigalugitdlusôĸ; tauvalo ússernartut ti--kitsarângatik aĸugdlâraraut, ússernartutdlo agssortú--savdlugit nukigdlâraraut. tássáuput niviarsiat sianît--sut; táukunúnga ilagiterĸunata apustilip inerterpâti--gut ima agdlagkame: „Kristuse pigssaĸarfigârput, kisiáne taimailerĸârssuserput naggatigssamut agdlât aulajangiúkuvtigo“ (Epr. 3, 14). taimáitumik anerneĸ

ivdlernartoĸ ima oĸaorĸigsaivoĸ: „uvdlume nipâ tusa--ruvsiuk, ũmatise mángerteĸinasigik“ (Epr. 3, 7).

atuagkavut ima naggaserput: **erĸumagitse, uv--dlordlũnît ĸanoĸ ilinigssâlũnît nalugavsiuk inûp ernerata tikiuvfigssâ**. erĸumagitse; misigissaĸaratdlángit--sut, ajortimingne toĸungagatdlartut taima oĸalug--figissariaĸángitdlat; kisiáne ilavut itersagaussut, uvigssaĸ pâriartúsavdlugo pikissut, táuko erĸumar--ĸussariaĸarput. ingmivsínik misilingniaritse, nivi--arsianut sianîtsunut ilánguteĸinavuse; itersagau--ssuserse nãmageĸinasiuk; igínerutisiniaritse, únuap ĸerĸane ĸutdlise ĸamilerĸunagit, **uvdlordlũnît ĸanoĸ ilinigssâlũnît nalugavsiuk inûp ernerata tikiuvfigssâ.** tamána pivdlugo erĸumagitse. ilumut.

Pilling library. 1903-

Ayer
oBV
4254
.I6
I83
1877
Bd.2

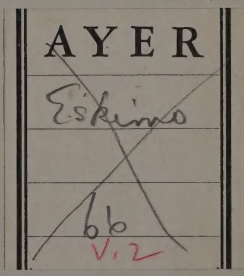
AYER
Eskimo
66
V.2